శ్రీ

ఆంధ్ర గీర్వాణ శఠకోప సహస్రము.

పూర్వార్ధము.

[శ్రీశఠకోపసూరిచే నానతీయఁబడిన 'తిరువాయిమొళ్ళి'
ప్రబంధమునకు గీర్వాణాంధ్రభాషా పరివర్తనము.]

ఇయ్యది

దేవవ్రతచరిత్రము, శ్రీకృష్ణవైభవపత్రికాదిక మొదలగు గ్రంథములకు నిర్మాత
లును, శ్రీశ్రీశ్రీ విజయనగరము మహారాజాగారి యాస్థానకవీశ్వరు
లును, శ్రీవారి సర్వకళాశాలయందుఁ బ్రధాన సంస్కృతపండి
తులున్ను, ఉభయవేదాంతపరిజ్ఞాతలు నగు

శ్రీమాన్ మేడేపల్లి వేంకటరమణాచార్యులవారిచే

రచింపఁబడి

పెంటపాడు పురమందలి

శ్రీవైష్ణవ ముద్రాశాలయందు

ముద్రింపఁబడి

తన్ముద్రాశాలాధిపతులచే

ప్రకటింపఁబడియె.

1926.

 [మూల్యము రూ 2—0—0.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

25-11-26-

[illegible]

శ్రీనమ్మాళ్వార్లు.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పూర్వాచార్యధ్యానపద్యములు.

[శ్రీశైలేశదయాపాత్రం.]

క. శ్రీశైలపతిదయాస్పదు
శ్రీశపదాబ్జాతభక్తి • శేముషిజలధిన్
శ్రీశఠనుయతివర్యాశ్రితు
నాశితభవు వరవరాఖ్యు • నచ్చి భజింతున్. 1.

[లక్ష్మీనాథసమారమ్భాం.]

తే, గీ. మాధవుం డాది నొప్పఁగ • మధ్యమందు
నాథయామునమునిరాట్స • నాథ మగుచు
నస్మదీయగురూత్తముం • డంతమందుఁ
బరగుచుండెడి గురువరం • పరను దలఁతు. 2.

[యో నిత్యమచ్యుత.]

చ. తనమది నిత్య మచ్యుతప • దద్వయరుక్మనిబద్ధతృష్ణుఁడై
తనరఁగ నన్యమెల్ల విత • థంబుగ నెంచెడు మద్గురూత్తమున్
ఘనుని దయాపయోనిధిని • గల్మషదూరుని లక్ష్మణార్యస
న్మునివరు భక్తితోఁ దలచి • మ్రొక్కెద మోక్షపదాభిలాషినై 3.

[మాతా పితా యువతయః.]

ఉ. ఎద్ది మదీయవంశజుల • కెల్లను తల్లియుఁ దండ్రియు న్సతుల్
ముద్దులుగుల్కుచుండు సతి • మోహనగాత్రవిరాజితు ల్సుతుల్

పెద్దదియా విభూతి యని ♦ విశ్రుతికెక్కెను సర్వధాత్రిలో
నద్ది శఠారిపాదయుగ ♦ మర్థిఁ దలంచెద నిష్టసిద్ధికిన్. 4.

[భూ తం స ర స్యం.]

ఉ. భూతసరోజయోగులను ♦ బూరుషవర్య మహామునీశ్వరున్
వీతభవోపతాపచయు ♦ విష్ణుపదాచలు విష్ణుచిత్తునిన్
బూతచరిత్రుఁ దత్సుతను ♦ బుణ్యమహాహ్లాదభక్తిసారునిన్
సీతపతిన్ భజించు కుల ♦ శేఖరసంయమి యోగివాహ భ
క్తాతతపాదరేణు పర ♦ కాలయతీంద్ర శఠారిమానులన్
బ్రీతినిఁ గొల్చెదన్ హృదయ ♦ నీరనివిష్టత మౌనివృత్తికై. 5.

——:o:——

—♦ శ్రీ ర ఙ్గో ప న హా స్రి ధ్యా న ప ద్య ము లు. ♦—

[భ క్తా మృ త మ్.]

మ. అమృతోత్పాదనకారణంబయి యశే ♦ షార్థప్రదంబై జన
ప్రమదాధాయకమై శఠారినువచః ♦ ప్రాగల్భ్యవాఃపూర్ణమై
కమలక్ష్మాధరవజ్రిసామనిపత ♦ చ్ఛాందోగ్యసారంబునై
విమలంబై విలసిల్లు ద్రావిడమహా ♦ వేదాబ్ధికిన్ మ్రొక్కెదన్. 1.

[తి రు వ ఱు ది నా డ న్నుం.]

తే, గీ. రమ్యమైనట్టి కురుకావు ♦ రంబటంచు
నఱుదినాడంచు ముత్తెంబు ♦ లమరు తామ్ర
పర్ణియంచును గొండమూ ♦ ప్రతికలంబు

చింతసేయుచు నుండుము ♦ శ్రీశఠారి
పాదపద్మంబు మ్రొక్కుడు ♦ ప్రోఢిఁ గనుము. 2.

[మ న త్తా లుం వా యా లు మ్.]

తే, గీ. దర్శనీయులమంటాముఁ ♦ దనరునట్టి
శ్రీశఠారిపురంబెప్డు ♦ చిత్తమందు
దలఁచి వాక్కుల నుతియించు ♦ ధన్యమతుల
దప్ప తక్కినవారలఁ ♦ దలపఁబోను
ధనములేని క్రొంటలయుఁ ♦ దగులదీఁశను
శఠజిదంఘ్రిసరోజంబె ♦ శరణు నాకు. 3.

[పే య్ం ద వా రుం కి త్తి.]

తే, గీ. శుభగుణాలయు శఠకోప ♦ సూరిరచిత
ద్రవిడ వేదం బనారత ♦ శ్రద్ధతోడఁ
జదువు నభిలాష గల మనం ♦ బొదవఁజేయు
యతివరాంఘ్రికి భక్తితో ♦ నతులొనర్తు. 4.

[వా న తి గ ళుం తో ళై.]

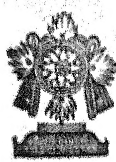
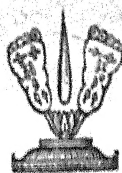
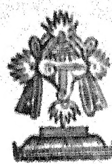
తే, గీ. అభ్రిచుంబిమహాద్యాన ♦ హారి యుచ్చ
సాలవేష్టితమౌ రంగ ♦ సద్మమందు
వెలయు రంగేశు శుభయశో ♦ విశ్రుతిఁ బాడు
ద్రవిడవేదంబునకుఁ గన్న ♦ తల్లి వకుళ
భూషణుఁడు లక్ష్మణార్యుఁడు ♦ పోషకుఁడయి
తనరఁ బెంచిన తల్లియు ♦ నని ప్రసిద్ధి. 5.

[మిశ్రవిర్తి నిర్ణయము.]

తే. గీ. కురుకనగరీశుఁడా శఠ ♦ కోపగురుని
విస్తృతంబగు ద్రావిడ ♦ వేదసూక్తు
లర్థపంచకసారంబు ♦ నజ్ఞజనుల
యజ్ఞత నశింపఁ బోధించు ♦ నవనిపైని.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ఆంధ్ర గీర్వాణ
శఠగోప సహస్రము.

మొదటి పత్తు.

మొదటి తిరువాయిమొళి.—ఉయర్వర.

అవతారిక; శ్రియఃపతియు నవాప్త సమస్త కాముడు నకల కల్యాణ గుణాకరుడు నగు సర్వేశ్వరుఁడు, నిత్యసంసారులై జన్మపరంపరా ప్రవాహముచేఁ గొట్టుకొని పోఁబడుచున్న యీ యాళ్వార్లయందు విశేష కటాక్షమును గనుపరచి తరింపఁజేసెను. ఈయాళ్వార్లును సర్వేశ్వరుఁడు తమయందుఁ జూపిన విశేష కటాక్షమునే ఆలంబనముగా జేసికొని యీ మొదటి తిరువాయిమొళిలో సర్వేశుని కల్యాణ గుణభోగమును, నిత్యవిభూతి భోగమును, విగ్రహ వైలక్షణ్యమును బ్రతిపాదించి దీని కాశ్రయమైన దివ్యాత్మస్వరూపము చేతనాచేతన విలక్షణమనియు, నిత్యవిభూతితోఁ దుల్యముగాఁ దదీయత్వాకారముచే గలసి కంతరంగమై తోఁచు లీలావిభూతి భోగము ననుభవించి యీ లీలావిభూతియొక్క స్వరూప స్థితి ప్రవృత్తి నివృత్తులతని కధీనములనియు, శరీర శరీరములకున్న లక్షణ మీశ్వర జగత్తుల కుండుటచే నీ యుభయములకుఁ జెప్పఁబడిన సామానాధికరణ్యము కలదని చెప్పి కుదృష్టులను శూన్య వాదులను నిరసించి వ్యాప్తి సౌలభ్యము నుపపాదించి యీ రీతిగా నాతని పరత్వమును నిరూపించి యీ తిరువాయిమొళిని నధికరించిన వారికిట్టి ఫలము లభించునని చెప్పి సమాప్తి నొందించిరి.

1. ఉయర్వర.

మార్గే యః పరిగీయతే శ్రుతిశిరస్స్వానంద వారాంనిధి
ర్నిర్హేత్వ్యాసంకుచితేద్ధగాధ విలసత్సూరి ప్రవేశక్షయః
ప్రాదాద్యస్స్వపదాబ్జభక్తిమనఘాం జ్ఞానం విశుద్ధం చ మే
తస్యాఙ్ఘ్రిం వృజినాపహం మమమనస్సం సేవ్యధన్యం భవ

తే.గీ. ఎవ్వఁడానంద వారాశి ♦ యెవఁడు నాకు
జ్ఞానభక్తులనిచ్చె న ♦ జ్ఞత నశింపఁ
దన్ను మరవని సూరుల ♦ మిన్న యెవఁడు
ప్రణత దుఃఖచ్ఛిదంబులౌ ♦ వాని పాద
పంకజంబుల సేవించి ♦ బ్రతుకు మనసా.

2. మనన గ.

శ్లో॥ యోగాభ్యాస విశుద్ధయాపి హి ధియా యం జ్ఞాతుం న యః పార్యతే
నో బాహ్యేంద్రియజేన సుగ్రహతరో జ్ఞానేన కుమ్యాదివత్
జ్ఞానానన్దమయస్స్వరూపకలితః కాలత్రయే యః పరం
నిస్తుల్యాధికతామితస్స భగవాన్ న్యస్యత్వసదాధారకః॥

చ. మనమునఁ బుట్టు కశ్మలము ♦ మాన్ప వికాసముఁ జెంది పైఁ బయిన్
ఘనమగు వృద్ధిఁ గాంచు నతి ♦ గాఢ సుయోగ విశుద్ధబుద్ధిచేఁ
గనఁగనసాధ్యుఁ డింద్రియము ♦ కన్గొను వస్తువుఁ బోలు వాఁడు గా
డనవలె వానికంటెఁ బరుఁ ♦ డభ్యధికుండు సముండు లేక చి
ద్ఘనత నెసంగునట్టి హరి ♦ కంజదళాక్షుఁడు నాకుఁ బ్రాణమా.

3. ఇలనదు.

శ్లో॥ అతద్భావే తద్భావనితియ ఇహ మాతుం న సుశకః
పృథివ్యాకాశస్థాఖిల చిదచితోర్యః ప్రభవతి
జగత్సర్వం వ్యాప్యాప్యనుపగత తద్దోషనివహో
భవేద్యస్తం ప్రాప్తా వయ మథ మహానందజలధిమ్॥

సీ. ఇదియున్నవాఁడని ♦ యదిలేనివాఁడని
తలపశక్యముగాని ♦ యలఘుభూతి
పుడమియాకసముల ♦ నడుమనుండెడుసర్వ
చేతనాచేతన ♦ వ్రాతములకు
శేషియయ్యుఁదనీయ ♦ దోషంబులెవ్వియు
నంటనివాఁడఖి ♦ లాంతరాత్మ
సకల వస్తువులందు ♦ సరవితో వ్యాపించు
నఖిలకళ్యాణ గు ♦ ణంబురాశి

తే.గీ. అద్వితీయుండు నగువాని ♦ నజ్ఞుఁడేను
దగ్గఱించితి ; భక్తుల ♦ తాపమడచు
వాని పదపద్మయుగళం బ ♦ వార్యభక్తిఁ
గొలిచి ధన్యతనొందుము ♦ గోలమనస.

4. నామవర్గః.

శ్లో॥ స్త్రీపుంనపుంసకలయా త్రిగుణవర్తనేన
నిత్యత్వసత్త్వకృతతా పరిపూజ్యతాభిః
కాలత్రయేణచ విభేదజుషః సదార్థాః
యేనస్థితే భగవతో గ్రదితాహ్యధీనాః॥

సీ. స్త్రీపుంనపుంసక ♦ స్థితిభేదభిన్నము
ల్యాజ్యనశ్వరభావ ♦ బోధితములు
నవిలక్షణంబులు ♦ నతివిలక్షణములు
కాలత్రయంబునఁ ♦ గలుగునవియు
మంచివిచెడ్డవి ♦ మార్పునొందెడునవి
చిన్నవిపెద్దవై ♦ చెలఁగునవియుఁ
బార్థివతైజసా ♦ ప్యములును వాయవీ
యంబులు మొదలగు ♦ నవియునింక

తే.గీ. దక్కువస్తువులెల్లనుఁ ♦ దానె కాదు
వెలుఁగు చేయుని విశ్వాత్ము ♦ [illegible]
నిర్వికారుని శాశ్వతు ♦ నిరంజనుఁ
గొలిచి ధన్యతనొందుము ♦ గోలమనస.

5. అ వ ర వ ర.

శ్లో॥ యే కేచిత్స్వరుచి ప్రణున్నమతయ స్తత్తత్ఫలేభ్య [illegible]
కుర్వ న్తస్సముపాసతే దివిషద స్తాం స్తాన్స్వ [illegible] భూమాత్
తేభ్య స్తానిఫలాన్యవాప్నుయురి మీ తద్దేవతానాం హృది
స్థిత్వాసౌ భగవాన్ప్రకల్పయతి తచ్ఛ్రేష్ఠః ఫలప్రాపకః॥

సీ. రాజసతామస ♦ ప్రముఖులౌ కొందఱు
తమతమ బుద్ధుల ♦ కనువైనట్లు
బ్రహ్మరుద్రాదులఁ ♦ బరులుగా భావించి
పరమభక్తిని వారి ♦ పాదయుగము
నర్చింపఁ బ్రీతితో ♦ నద్దైవతంబులు
నిజభక్తులకభీష్ట ♦ సిద్ధి నొసఁగ
నెవ్వఁడు వారల ♦ కెల్ల నంతర్యామి
యైయుండ నాశక్తి ♦ యబ్బె వారి
తే.గీ. కట్టి లోకేశు డఖిలాత్ము ♦ డమరవంద్యు
డధికసమహీనుఁ డాదిమ ♦ ధ్యాన్తశూన్యు
డైన శ్రీనాథుపదయుగ్మ ♦ మహరహంబుఁ
గొలిచి ధన్యతనొందుము ♦ గోలమనస.

6. ని న్న వ ర.

శ్లో॥ యత్సంకల్పానురోధాద్భవతి చిదచితోర్వ్యాప్రవృత్తినివృత్తి
ర్యస్యైవాత్తేద్దృశత్వే గదితు మలము జ్ఞోనాత్మనః కాలమిత్యా

యః శ్రీమాన్స్వలీలా విరచితభువనోత్పత్తి నాశావనాది
నిత్యాకాంక్షావిరూపాత్స్వవిదితమహిమా వేదమూలప్రమాణాత్॥

తే.గీ. సకలభూత ప్రవృత్తికి ♦ సకలభూత
గతినివృత్తికి సత్యంగను ♦ కారణంబు
గాని మహిమంబు వర్ణింప ♦ వశముగాదు
నాకు శ్రుతిమానసిద్ధుడౌ ♦ స్వామినాథు.

7. తి ద వి శు ం బు.

శ్లో॥ సృష్ట్వాగ్రే వియదంబు వాయుదహనక్ష్మాదీని భూతాని త
న్మాత్రాణ్యాప్రినిగణాంశ్చ సర్వతనుషు ప్రత్యేకమాత్మైవసః
సర్వాత్మేతి మను ప్రవిశ్య యమయన్నాత్మస్వదాధారక
శ్శేషీ తానుప సంహరేత్పునరితి బ్రూతే ప్రమాణం శ్రుతిః॥

శా. భూవార్యగ్ని మరుద్వియత్పరసృష్టిముల్ ♦ భూతంబులన్వానిలో
నాహంకారప్రపంచ నొందు సత్త్వ విసరం ♦ బన్నింటి సృజించితి
ద్ర్యావృపంక్తిములు వచ్చి దేహములలో ♦ వంబట్లు వర్తించునం
తా వేదశ్రుతి వల్కు నాతడె జగం బంతంబు నొందించునన్.

8. శ్రు గ ర ర వ ను.

శ్లో॥ బ్రహ్మాద్యైర్దివి మద్భిరప్యవిదితా సర్వాగ్నిత్యాదిస్థితి
శ్రీశః కారణతాం భజన్పరమో సద్యోల్లఘో పస్థితో
దగ్ధ్వా త్రీణి పురాణి రుద్ర ఇతి యో విశ్వం హరత్యంజసా
బ్రహ్మ్రక్ష్య స్వప్రజతీదమాదిశతి చ జ్ఞానం స్మరాణాం పరమ్॥

చ. సకల సుర వ్రజంబులు గనం ♦ జాలని శీలము గల్గి మూలమౌ
ప్రకృతికి సన్యవస్తు నికరం ♦ బునకు న్వరకారణంబునై
సకలము గ్రమ్మర స్త్రినవు ♦ సర్వనియంతయు నాడె రుద్రుడై
ప్రకట పురత్రయోపహతి ♦ ప్రస్తుతి గాంచి జగంబు గ్రుంచు న

స్తత్కూడును వాఁడె ధాత యను♦నామములతో నగు స్రష్టదేవతా
ప్రకరసహితోప దేష్టయును ♦ వాఁడె యుదంచితయ శ్రీనివాసుఁడే॥

9. ఉ శ ప ది ల్.

శ్లో॥ అస్తీత్యుక్తేఽప్యస్తిత దూర్గిపమేత
న్నాస్తీత్యుక్తేఽప్యస్తిత దూర్గిపమేతత్
భావాభావౌయస్య భావోగుణ స
ద్వేధాప్యస్తి వ్యాప్య సర్వాంస్త్రిలోకీమ్॥

మ. కలఁడన్నన్కలడీ సమస్త చిదచి ♦ త్కార్యంబు గదూర్గిపమౌ
తలఁపన్ లేఁడననుండు సూక్ష్మవపురు♦ద్యానస్యంచు నైయుంటటన్
గలఁడన్న న్మరిలేఁడటన్న గుణ క ♦ త్వంబెరు ధర్మద్వయీ
కలితుండై విలసిల్లు విశ్వమున సా ♦ కల్యంబుగా నంటటన్.

10. ప ర న్ద త ద్వ ర వై యు ల్.

శ్లో॥ వారాశి శీతల జలే గగనే పృథివ్యాం
సూక్ష్మేషు దేహనివహేష్వ శరీర వత్సు
సర్వాత్మ సుప్రకట వైభవ శోభిత స్స
న్వ్యాప్యస్థితస్స భగవాన్ హరి రబ్జనాభః॥

సీ. సర్వలోకంబులు ♦ సమయించు వాఁడని
పాలిమ్ము లెవ్వానిఁ ♦ బలుకువాఁడు
పరిణాహి శీతల ♦ పాథోధి జలములఁ
గమలజాండము నందుఁ ♦ గలుగురీతి
సవిశాసముగ నుండు ♦ నవని విష్ణు పదాది
భూతాళి వానిలోఁ ♦ బుట్టు సూక్ష్మ
తనునికాయంబులఁ ♦ దగిలి యుండెడు జీవ
వితతులలోన నం ♦ తతము జొచ్చి

తే,గీ. తేజరిల్లెడు విశ్వాత్ము ♦ దివ్యసూరి
పరివృఢీడ్య గుణాలయుఁ ♦ బద్మనాభు
భవనిదాఘార్తతాపహృ ♦ ద్ధన్యనాముఁ
గొలిచి ధన్యత నొందుము ♦ గోలమనస.

11. శ ఠ వి ధ్వం సా రి వ ళి.

శ్లో॥ యస్సైకస్య మహీజలానిల వియద్వ్యోమానరాదిః క్రమా
త్తద్గంధాది గుణాశ్శరీర మిలితశ్చ వ్యాప్త వాగాశయః
తస్యాంఘ్రౌ శఠజిద్విరచ్యనిదధేయత్పద్య సాహస్రకం
తస్మిన్నేత దనూన పద్యదశకం దద్యాత్పదం శ్రీహరేః॥

చ. గగనము భూమి వహ్నియును ♦ గంధవహుండు జలంబు వానిలోఁ
దగిలిన తద్గుణంబులునుఁ ♦ దానయి యున్న పరేశుఁ గూర్చి భ
క్తిగరిమ శ్రీశఠారిముని ♦ కీర్తితమైన సహస్ర గాథలన్
దగఁ బఠియించు నీ పదియు ♦ దైత్య విరోధి పదంబు చేకురున్.

ఈ తిరువాయిమొళి ఉయర్వఱ అను పాశురము ముదల్పాట్టు
ఆళ్వార్ తిరువడిగళే శరణమ్

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

మొదటిపది – రెండవ తిరువాయిమొళి.

అవతారిక.

వీడుమిన్ :— మీరందరు భగవద్వ్యతిరిక్త సకల విషయములను సాహసముగాఁ బరిత్యజించి సర్వేశ్వరుని పట్లను మీ యాత్మలను సమర్పింపుఁడని యాళ్వారీతిరువాయిమొళియందు సంసారిచేతనులఁ గురించి యుపదేశించుచున్నారు. మీ రిదివరకుఁ జిరకాలమునుండి యనుభవించుచున్న విషయముల యందలి దోషములనుఁ గనుంగొన్నచో నావిషయములను సులభముగా విడువ వచ్చుననియు, విడువఁ దగిన యంశ

మిట్టిదనియు, నాశ్రయింపఁ దగిన విషయము యొక్క సౌసుల్భ్యమును, ఆశ్రయించు వేళయందు చింతించు నంతరాయములను దొలఁగించుకొను ప్రకారమును జెప్పి, సర్వేశ్వరుఁడు సంగస్వభావుఁడనియు, వానితో మనకుఁ గలుగు సంబంధము దెలిసికొనఁగా వానిని మనము పొందఁగలమనియు, వాఁడు మనకుఁ గటాక్షించిన శరీరేంద్రియ మనోబుద్ధ్యాదికరణములకుఁ దదారాధనమం దుపయోగపడుట ప్రయోజనమనియు, నాతి తిగా నొనర్చిన యొండల భజన విరోధులు స్వయముగా విడిపోవుననియు భగవద్భజనమున కాలంబున మగు మంత్రమిది యనియు నుపదేశించి యిది వేదముల హితము కొఱకాలోచించి చెప్పబడినది యని నిగమించెను. గీ తిరువాయిమొళ్లికి సారభూతమైనది. "ఇల్లదుముళ్లదుమ్" అను నాళ్వారు పాసురమై యున్నది.

ఇట్టి పాశురములు ప్రతితిరువాయిమొళ్లికిని గలవు. వీనికి భగవద్విషయ కాలక్షేపవేత్తలు "తయిర్ పాట్టులు" అనియెదరు. ఇట్టి పాశురములకు దగ్గర * యీ గుర్తుంచబడును.

1. వీడుమిన్.

శ్లో॥ సర్వమన్యత్పరిత్యజ్య భవదాత్మపురాకసః
శ్రియఃపతేః పదాంభోజే సమర్పయత చాత్మనః॥

తే,గీ. సర్వమును వీడుఁడిక నుసం ♦ సారులార
వీడి మీ యాత్మపురముల ♦ వెలుఁగువాని
యంఘ్రిపంకజమందుమీ ♦ యాత్మ లిడిన
వదలు భవదీయ సంసార ♦ బంధగరిమ.

2. మిన్నిన్నిలైయిల.

శ్లో॥ చపలాయాఅపిస్థైర్యం సెబద్ధ్నన్తియదాత్మనామ్
శరీరాణీతి వీక్ష్యంచి దాలోచయత మానవాః॥

తే,గీ. ఆత్మలు వసించు దేహంబు ♦ లవని విద్యు
ద్దోషములఁబోలెఁ దిరముగా ♦ నుండనేర
వనెడు మాట నొకించుక ♦ మనములోన
నరసిచూడుఁడు మీకగు ♦ నధిక శుభము.

3. నిర్మమ దెన్నివై.

శ్లో॥ అహంమమేతి యద్బీజం సంసృతేస్తత్సవాసనం
ఛిత్వాశ్రీశం ప్రపద్యధ్వం శ్రేయోనాస్త్యన్యదాత్మనః॥

తే,గీ. లలి నహంకార మమకార ♦ ములను సరుచి
వాసనంబుగఁ దెగఁగోసి ♦ వాసుదేవు
పాదయుగమునఁ జేరుఁడు ♦ భద్రమదియె
యొండు శ్రేయంబు మఱివేఱ ♦ యుండఁబోదు.

* 4. ఇల్లదు ముళ్లదుమ్.

శ్లో॥ విభిన్నశ్చిదచిద్భ్యాం యో నిస్సీమానందవారిధిః
ఆశ్రయధ్వం తమేవాశు త్యక్త్వాన్యైవ ఋకింరుచిమ్॥

తే,గీ. భిన్నుఁడగువాఁడు చిదచిత్తు ♦ విరతికంటె
నఖిల కళ్యాణ గుణముల ♦ కాశ్రయుండు
నిరుపమానంద మయుఁడునై ♦ నెగడువాని
నాశ్రయింపుఁడు మీరల ♦ న్యరుచి విడిచి.

5. అత్తమపత్తైనిల్.

శ్లో॥ ఆశ్చర్యస్మితే ప్రకృతిబంధ వియోగ ఏవ
కైవల్యమస్య వశగా నభవేత్ తథాత్మ
నిఃశేషతత్ స్థిరతరం పదమాప్నుతాం చే
దాహత్య బాహ్యరుచి మాశ్రయతాస్మదీశమ్॥

తే,గీ. ప్రకృతి శృంఖల యాత్మకుఁ ♦ బాసెనేని
స్వస్వరూపాప్తిఁ గలిగి కై ♦ వల్యమొందు
దానితోఁ దృప్తి నొందక ♦ దానికంటె
నధిక తరమగు పదమంద ♦ నాశయేని
సర్వమును వీడి పరుని యా ♦ శ్రయము గనుఁడు.

6. ప త్తి ల నీ శ ను మి.

శ్లో॥. సమస్తేష్వేషు భూతేషు ప్రీతిమాన్ యః పరో హినః
తస్మిన్రక్తాః కురుధ్వం తత్సర్వకైంకర్యమాదరాత్ ॥

తే,గీ. భక్తజనులందు సంప్రీతి ♦ యుత్తుఁడైన
పరుఁడు సర్వసమానుఁడై ♦ పరగుచుండు
వాని పదభక్తిఁ గలిగి స ♦ ర్వ విధమైన
కింకరత్వంబు సలుపుచుఁ ♦ గృతివిముక్తి.

7. అ ం డ గ ళ ల్.

శ్లో॥ ఇనిదం చరాచరం సర్వం దృష్ట్వాసమ్యగ్విచార్యచ
తద్విభూతిం వినిశ్చిత్య తత్ స్థ స్తంభజ భక్తిగః॥

చ. అభిమతులైన భక్తజను ♦ లందుఁ గృపామయశీలుఁడయ్యు నా
యుభయ విభూతి యుక్తిఁబర ♦ మొప్ప పదస్థితుఁడౌటఁ జూచిని
ష్ప్రభుఁడగు నేరమేశు పద ♦ పంకజయుగళిఁ జేరువాఁడ నం
చు భయము మాని యుద్ధమధు♦సూదను భూతి యటంచు నెంచి శ్రీ
విభునికి దాస్య వృత్తిఁ గడు ♦ వేడ్కతోఁ బచరించు చుండుమా.

8. ఉ ళ్ల ము రై శ యు ల్.

శ్లో॥ వాఙ్మనః కాయమిత్యేతత్త్రితయం వశవర్తినే
తదన్యవిషయాసంగాత్సం నివర్త్యతమాధజ॥

తే,గీ. తన్నుఁ గీర్తింపఁ జింతింపఁ ♦ దనకుఁ బూజ
సలుప నీశుఁడొసంగిన ♦ సాధనములు
వాఙ్మనఃకాయముల మూఁటి ♦ వశముఁ జేసి
పరుని భజియింపుఁడగు మీకుఁ ♦ బరమపదము.

9. ఒ డు ం గ వ వ న్క ల్.

శ్లో॥ మేఘం కరం భవనిదాఘునిపీడితానాం
తత్పాద పంకజ యుగం శరణం ప్రయాతే

క్లేశ ప్రపంచ ఉపయాత్యచిరాద్వినాశం
పశ్చాచ్ఛరీర పతనం ప్రతిపాలయేత॥

తే,గీ. కరణముల మూటిఁ గమలాక్షు ♦ కడను జేర్పఁ
దోలఁడు నజ్ఞాన మంతయు ♦ దూరముగను
పిదప నాత్మను గాయంబు ♦ విడు సమయము
మొదుగు జూచుచు నుండుఁ నే ♦ యుదిరు లెస్స.

10. ఎమ్బెరు కల్యాణ లత్తు.

శ్లో॥ స్వాయత్త జీవవర్గస్య కళ్యాణగుణ వారిధేః
నారాయణస్య పాదాబ్జే భక్తి జీవాతు మామకే॥

తే,గీ. నిత్యులానంద విజ్ఞాన ♦ నిలయు లగుచు
సంఖ్య లేనట్టి జీవుల ♦ సంఘమునకు
ధారకుండును సద్గుణా ♦ ధారకుండు
నైన నారాయణుని పాద ♦ మండెఁ గోరుదు.

11. శేర్తడ తెన్కురుగూర్.

శ్లో॥ కాసార పూర్ణే కురుకాపురినాథగీతే
లక్ష్మీశ మంగళ గుణామృత సత్యపూగే
గాథాద్విపంచక మిదం విమలం పవిత్రం
శ్రోత్రాంజలిభిః పిబత సాత్విక భాగధేయాః॥

చ. కమలసరః ప్రకీర్ణ కురు ♦ కాపురవాసిపరాంకుశాఖ్య సం
యమివరుడబ్జనాథ చర ♦ ణాంబుజ భక్తిరచించినట్టి యా
విమల సహస్రమందు పది ♦ వృత్తము లివ్వి సుశబ్ద భాసుర
ప్రమితి యుతంబు లెల్లపుడు ♦ పాఠము సేయ నశించుఁ బాపముల్.

ఆళ్వార్ తిరువడిగళే శరణమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ఆంధ్ర గీర్వాణ శఠగోప సహస్రము.

మొదటిపది - మూడవ తిరువాయిమొళి.

అవతారిక.

పత్తుడై:— ఈ తిరువాయిమొళి యందాళ్వార్లు సర్వేశ్వరుని సౌలభ్య గుణమును సప్రకారముగాఁ బ్రతిపాదించి వాని యవతారరహస్య మెవ్వారికిం దెలియకపోయినను ఆశ్రితులకు సులభుఁడనియు నన్యాశ్రితులకుఁ దెలియ శక్యుఁడు కానివాఁడనియు నిట్టి సర్వేశ్వరుని భక్తిమార్గముచే నాశ్రయింపుఁడనియు, మీరు లల్పాయుష్కులు గాన విలంబము లేకుండ శీఘ్రముగా నాశ్రయింపుఁడనియు, ఆశ్రయించుటఁ గా సకల విరోధులు నశించుననియు, నుపదేశించి బ్రహ్మరుద్రాదులకుఁ గారణభూతుఁ డగు సర్వేశ్వరుఁ డీ విభూతి నంతయు వర్తింపఁజేయుటను హేతుపూర్వకముగాఁ జెప్పి యిట్లు సులభుఁడైన వానినిఁ దాము వాఙ్మనఃకాయములచే ననుభవింప మనోరథించి యీ తిరువాయిమొళి నభ్యసించిన వారికిఁ దగిన ఫలమునుఁ జెప్పి దీనిని ముగించిరి.

ఈ తిరువాయిమొళికి సారభూతమైన పాశురము (నాయిక్ పాట్టు) "పత్తుడై" అను మొదటి పాశురమై యున్నది.

1. పత్తుడై.

శ్లో॥ స్వారాధ్యో భక్తసంఘైరతిసులభతయా జ్ఞాతుమన్యైరశక్య
స్సర్వాశ్చర్యైకతాన స్సరసిజనిలయాకాముకో ఽస్మద్ధురాపః
హృత్వా హైయ్యంగవీనం మథితమథ పురోలూఖలే బద్ధతుంద
శ్శశ్వాసార్తనిరుద్ధస్రుదితమితి జడీభూయతే శీలవిద్భిః॥

మ. సులభుండౌ నిజభక్తసంతతికిఁ దా ♦ సూడౌ నభక్తాళికిన్
జలజాతాలయవల్లభుండు సకలా ♦ శ్చర్యైకతానుండు దు
ర్లలితత్వోద్ధిత శైశవప్రకటలా ♦ ల్యపేరణ న్వెన్న దొం
గిలగాఁ దల్లి యులూఖలంబునఁ దను ♦ న్గిక్కన్ముడిగట్టఁ బా
లులచందంబున వెక్కి యేడ్చుటది యా ♦ లోచింపనే మూనాళో,

2. ఎళివరు మియల్విన.

శ్లో॥ ఈశస్సర్వచరాచరస్య కృపయా భక్తేషు హృద్వ్యాప్తరో-
బాహ్యాభ్యాబాహ్యాబ్జనైరనాది నిధనో హ్యానంద వారాంనిధిః
లోకస్యానుజిఘృక్షయా పరిధృతానంతావతారోపిన
స్త్రోత్రాఖ్యాన్యేసద్రదాన నిరతి సాంభ్రశీలస్స్వయాః॥

చ. పరిబృఢుఁడెచ్చు కీర్తుల కృ ♦ పామయుఁడు శీలుఁడు భక్తమానసా
స్తర కృపాధిష్ఠ్యుఁ డంతయును ♦ దవ్వ్యాను సదా సనాశ్రితాళికిన్
వాఁగుణ మందిరుండు ధృతి ♦ బహ్వవతారుఁడు పిశేషుఁడు జ్వాల
స్థిర పదదాయి చేతనల ♦ సేవధనై యిల సిల్లుచుండెడిన్.

3. అమైవుడైయ అనతి.

శ్లో॥ యజ్ఞస్వాధ్యాయదానవ్రతనియమతపఃకృచ్ఛ్రచాంద్రాయణాదీ
న్కృత్యాధర్మాన శేషాం స్తదుపహితాన పరీపాక జాంభూరికీర్తిమ్
శక్తిం యేలబ్ధవంతో బ్జజభవ ముఖాం స్తైశ్వరం మన్యమానా
స్తేషామప్యాత్మనః కేవిమురభిలగురో ర్మాయినస్తస్యమాయామ్॥

మ. సకలాజాండజని ప్రణాశ పరిపో ♦ షప్రక్రియా హేతువై
వికటాత్మాంబుజ సంభవాదివిబుధ ♦ వ్రందంబు విజ్ఞాన జ
వక దంబంబులఁ దానయై వెలుఁగునా ♦ పంకేజ పత్రాక్షుమా
యకరంబద్భుతమొవ్వఁ డోపుఁ దెలియన్ ♦ యాశ్నంబుఁ గావించినన్.

4. ...గా మానిమ యనస.

శ్లో॥ ఇయానసిద్ధ్యాన్త్రరాయుణ ఇతిపరిచ్ఛిద్య సుకరః
ప్రమాతుం భక్తానా మితరమతి దుర్జ్ఞేయమహిమా
నతస్యాస్తిరూపం నజనిరితి కేచిన్నిజ గదుః
పరేచాస్తీతిబ్రూయుః కిమపి వివదంతే జడధియః॥

ఉ. జ్ఞాన మదెంత గలిగినను ♦ నాథు నెఱుంగఁగ పాత్రికూల్యతగర
జ్ఞానము కొంచమున్న మది ♦ నమ్మిన భక్తులు వానిఁ గాంతు

జ్ఞానులు కొంద రాతనికి ♦ నామము రూపము లేదటంద్రు సు
జ్ఞానులసంఖ్యరూపగుణ ♦ నాముఁ బటంబును వాని నల్పులే
గాని పరేశ తత్త్వ మది ♦ కాదిది యంచు నెఱుంగఁ జెప్పెఁడున్,

5. పి ణ క్క ర.

శ్లో॥ సంఖ్యాతీత గుణో హ్యనాదినిధనో యస్మిన్న వేత్యాస్తి కః
శ్చబ్దో స్యాభగవానితి ప్రదశయన్ షడ్భావ్యా వర్త్మాత్మనః
యద్జ్ఞానం సముపాదిశత్కరుణయా ఖ్యాతో భక్తియోగాశ్రితం
శత్రుక్కృత్య తదేవచాతిగ హనాం ఛింద్యన్నసంగాటవీమ్॥

మ. మతవాటోత్థ వివాదకేలియడఁగ ♦ న్యామ్నాయశ్రీ ప్రోక్త ప
ద్ధతి సద్ధర్మ మిదే యటంచుఁ దగ సి ♦ ద్ధాంతంబుఁ గావించి శే
ష్మతమున్ లోకమునందు నిల్పిన గ్రియు ♦ న్నాళ్వ ప్రపం దస్తుత్యా
ద్భుత కల్యాణ గుణున్ శ్రియఃపతిని స ♦ ద్యాగమోక్తి ప్రవృత్తి స
న్మత నిత్యంబు భజింపుఁడీ జనులు దు ♦ ర్మానంబుఁ బోనాడి దు
ర్వ్రతముల్ దుర్విషయంబులు న్విడువుఁడీ ♦ భ్రాన్తి న్విస న్విడుఁడీ.

6. ఉ ణ ర్ న్దు ణర్న్దు.

శ్లో॥ జ్ఞాతృత్వైక ప్రకారం ప్రకృతివికృతిభిర్ముక్తమాత్మానమద్ధా
యోగాద్జ్ఞాతుంహి శక్యం నతు సుకరమముం శ్రీశమేకం ప్రమాతుం
బ్రహ్మావిష్ణుర్మృడానీపతిరితి చ మతాం త్రీన్వ్యపాశ్య ప్రమాణై
రార్యో హేందాశుయోగీ హృదయసరసిజం భక్తిలస్తం శ్రయధ్వమ్॥

ధర్మభూతజ్ఞాన ♦ ధామ ప్రసారణ
వ్యాప్తుఁడై నిత్యుఁడై ♦ బాహ్యవస్తు
వితతికి వేరుగా ♦ వెలుఁగొందు జీవుని
రూపంబు యోగని ♦ రూఢబుద్ధిఁ
దెలియ శక్యం బౌను ♦ జలజాక్షు తత్త్వమా
విధమున నెఱుఁగంగ ♦ వీలుపడదు

వినుఁడు చెప్పెద నొక్క ♦ వెరవు సురశ్రేష్ఠ
వైకుంఠహారుల స్వ ♦ భావరూప
తే.గీ. మహిమ శక్త్యాకృతులనఁ దల్ప ♦ మానములను
మాటిమాటికిఁ బరికింప ♦ మనములోన
నెవఁడు సర్వేశుఁ డంచు మీ ♦ కెదనుఁదోచు
నాశ్రయింపుఁడు వాని న ♦ త్యంతభక్తి.

7. ఒన్ననప్పలవెన.

శ్లో॥ ఏకోవాత్రీణి రూపాణ్యజలికిమధవా త్రీంశ్చకాయాం త్రయశ్చ
ప్రత్యేకం సన్నివిష్టా ఇతి సమవసితుం దుశ్శకా యే పురాణైః
తాన్విష్ణు బ్రహ్మరుద్రాన్సమమతి హృదయేన్యస్య సమ్యగ్విచార్య
త్యక్త్వాభాయః పరస్తం భజతనను యతో ఽస్మాక మల్పాయ ఆయుః॥

సీ. మూఁడు దేహంబుల ♦ మొనసి యాత్మఁ దొకండో
భిన్నాత్మ లిందులో ♦ వెలయునేము
యనినిర్ణయింపంగ ♦ నలవిగాని శరీర
మున నున్న మురవైరి ♦ వనజభవుఁడు
పురవైరి యనెడు నీ ♦ పురుషుల మువ్వుర
మీ మనంబుల నైచి ♦ మిగుల చర్చ
సలిపియుక్తాసన ♦ శర్వులేయుఁడున్న
యీశ్వరత్వాశంక ♦ నీటు జేసి
తే.గీ. యాశ్రితావన కార్యార్థ ♦ మవనిమీఁదఁ
బ్రతి యుగంబునఁ దోతెంచుఁ ♦ బద్మనాభు
పాదపద్మార్చనాబద్ధ ♦ భావులగుచు
గాలమంతయుఁ గడపుఁడు ♦ కడకతోడ.

8. నాభునిన్నడు.

శ్లో॥ శుద్ధాంతఃకరణాః క్రియాః పరిబృఢ స్యాంఘ్రి ద్వయం సంస్మృతి
వ్యాళీత్రిస్తజనాకులే భయపదం భక్త్యా భజామో యది

అగ్న్యాహోత్రమిషీకతూలమివనః పాపాని సర్వాణ్యరం
నశ్యేయుర్బలవత్య హో ... ంత్యై సమ ... ఈ ...॥

చ. మనమునఁ బుట్టు కల్మషము ♦ మాన్పి ... పంగి ...
వరుని పదాబ్జ మందఖిల ♦ భారము ... వైచి ప్యా ... ఱుని
మ్మనసము సేయు మాద్యశుల ♦ మర్మనిక్షా తిన ... ల్
సనుసవసానమందయిన ♦ శౌరినిఁ గొల్వ ... ఱు చేయునన్.

9. వ ల త్తి స న్ తి రి పు ర.

శ్లో॥ పురాం భేత్తా సవ్యం త్వధివసతి పార్శ్వం ... మ ... పో
రజోనాభీ పద్మేస్థితి చవలలం బే సభువనః
స్వయం లోకేజాతస్సకల నయనాలోక ... ॥
పునారక్షస్యే తద్భువనముద ... స్య ... ంమే
తదీయేయం మాయాకథయునచ ... ॥

మ. వలవంకన్ ద్రిపురాంతకుండు విపులం ♦ ... నాభి ... బునన్
జలజాతాసనుడు న్స్వస్సృష్టజగతీ ♦ ... యిమ్ము ... నిల్ప ...
నిలలో భక్తుల కున్ని జేర్చ దనయూ ♦ ... వారి ... ను
జ్వాల వేషంబున ధాత్రిఁ దోచుఖగ రా ♦ ... హుంజు; ... గ్రా ... న్
గల కాలంబు వచించి నందు దగన న్గల్యాంజ ... మున్.

10. తు యు క్క రు మ ది యి ల్.

శ్లో॥ బ్రహ్మాద్యా దేవవర్యా అపి విమలతరజ్ఞాన భాస్వన్మనీషా
యన్మాయాం వాగురాసు ప్రపతితహరిణో ముహ్యమానాభవేయుః
తస్యైతే విక్రమం తం నిఖిల వసుమతీ మానదండాయమానం
పాదం వందే స్మరామి ప్రముదిత హృదయః కీర్తయామ్యక్రమేణ॥

మ. విమల జ్ఞాన నిరూఢ మానసముల ♦ న్బహొందు గీర్వాణులన్
భ్రమ నొందించు నసంతమాయలకు ను ♦ త్పత్తిక్షితీ భూతుండై
కమలావల్లభుఁడై వినీల జలము ♦ క్ష్మయిద్యుతి న్బొల్చు నా
దిమ పాదంబుమితాబ్జజాండము మదిం ♦ దీపించుగా నెన్నెదన్.

11. అమరర్ గళ్ తొழுదెழ

శ్లో॥ ద్వైస్సం సేవ్యమానః కలశజలనిధిం యోమమం థామృతం తం
కిం కుర్వాణో వచోభి స్స్వమనన కురుకాగ్రిమవాసీ శఠారిః
యద్గాథానాం సహస్రం రసఘనమకరోత్ త్రిగాథాదశైతా
వక్తారో నిత్యసూరిస్థిర పదమపి ంతాద్యంతి సంసార బన్ధమ్॥

మ. సురలెల్లం బ్రణతి ప్రణముల్లిలగుచుం ♦ జూడంగం బాథోధి మం
దరమంథానమున న్మథించిన విభున్ ♦ దైత్యారిం గీర్తించి యా
కురుకేశుండు రచించినట్టి రసవా ♦ గ్గుంభ స్ఫురద్గీతికా
పరసాహస్రమునందు నీ పదిం బఠిం ♦ పగ మానవుల్బాములం
జరఖండించి పరేశుధామమున స ♦ న్నప్నాళితోం గూడెదీన్.

ఆళ్వార్ తిరువడిగళే శరణం.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

మొదటిపది - నాలగవ తిరువాయిమొళి.

అవతారిక.

అంజిఱైయ. :— ఈ తిరువాయిమొళియందు ఆళ్వార్లు తమ ప్రియుని స్థితిని గోల్పోయి యొక పగాట్టి మార్గ దశనుం బొంది దుస్సహమగు నుత్కంఠచే నొక నాయికగను దూతగాం బంపి, ఆచటికిం బోయి చెప్పవలసిన మాటలను కొన్నిటికిం జెప్పి, నేనొనర్చిన పాప మింక నివర్తింపలేదా యని యాతని నడుగుడని కొన్ని హంసలనుం బ్రార్థించి, మఱికొన్ని క్రౌంచపక్షులను జూచి "మీరు సర్వేశ్వరు నొద్దకుం బోయి నాదురవస్థను వానికిం దెలియం జేయగలరా లేరా" యని చెప్పి, కొన్ని పిచ్చుకలను జూచి "తన నారాయణత్వమునకు భంగము వాటిల్లకుండ నా పాదుకొమ్ము" ని యాతనికిం జెప్పుడని యాచించి యొక కుమ్మరనుం గని "తన నారాయణత్వమునకు హాని

రాకుండ నేను జీవించి యుండుట్లు [illegible] మని నేను విన్నవించితినని" చెప్పుమనియు, [illegible] ములనెన్నుటయేనా? [illegible] వానితోఁ జెప్పుమనెను. ఇట్లు తాము [illegible] నెక్కియున్న గోరువంక కూడఁ జిక్కిపోగా "[illegible] గావున నీవు పోవకాంతరము వినుకొమ" [illegible] తిరిగి "రామయుత్తరపుగాలీ! నీవు పోయి [illegible] నాామెతో నాకు బని లేదని యతఁడు పలికిన [illegible] యనంతరము నాపని యయ్యెవరకు నీ [illegible] బోధించి, పంపించెనని తిరువాయిమొళియుల [illegible] పరమపద ప్రాప్తికి సాధనమగునని చెప్పి [illegible].

ఈ తిరువాయిమొళికి [illegible] (ఉపమాన [illegible]) "ఎన్నిలో ప్పదుపోల" అను 7 వ పాశురముపై యున్నది.

1. అంజిరైయు.

శ్లో॥ కోకి ప్రసీద మయి తే దయితేన సాకం
మత్ప్రేషితా గరుడవాహన పాదమూలం
త్వం యాహి దూత్య మవలంబ్య న చే ద్విభిన్నే
త్వత్సఖ్య బంధముప యాస్య సయాగి కింతే॥

మ. సుగరుచ్ఛోభిత చక్రవాకి కరుణో • చ్ఛూనాంతరంగంబునీ
నగమేనా పతితోడ నాయెడఁ గృప • న్సాంద్రంబుగాఁ బూనివ
న్నగ వైరి ధ్వజుఁడైన కృష్ణు కడకు • న్నాపంపునన్ దూతగాఁ
దెగువన్బోయిన నిన్నతండు గని బం • ధింపంగఁ దద్బంధ ము
న్వగ మోదింపుము నీకదేమి వెతల • న్పుట్టింపగా శక్తమా.

2. ఎన్ శెయ్యతామరైక్కణ్ణ్.

శ్లో॥ దూతాస్త్వం మద్విసృష్టా వ్రజత పరభృతా రక్తపంకేజ నేత్రం
తస్మాయార్తిం మమేమాం కథయత కిముత [illegible]

మత్వా పైః ప్రోక్తే నానా త్వత్పదయుగవదివ స్యాధికా రాహేతా మే
నాసాద్యా ద్యాపి మన్యే విరహవిధురతామేవ యాయామజస్రమ్॥

ఉ. కోకిలలార నా యెడలఁ ♦ గారిమి గల్గి మదీయ దూతలై
శ్రీకరములొప్పు సన్నిధికి ♦ శీఘ్రముగాఁ జని నీదుదాసియౌ
కోకిలవాణి నొక్కతెను ♦ ఘోరపు రాతను పాపకర్మ చీ
కాకొదవించి నీ చరణ ♦ కంజములం బెడఁ బాపె నయ్యయో
యాకలుషాత్మ భావిజని ♦ నైన దొలంగును లేక నిత్యమా
నాకెలుగంగరాదను చ ♦ నాథగతి న్విలపించెనయ్య యం
చా కరి వేల్పుతోఁ బలుకు ♦ డందుల నేను కొంత మీకగున్.

3. వి ది యి నా ల్ప డై మ గ ణ్క ప.

శ్లో॥ దిష్ట్యా స్వాభిః ప్రియాభిర్నిరతమనుగతా హ్యాకర్ణ్య నా హంస ముఖ్యాః
కుబ్జస్సన్ దూరదర్శీ బలిమసురపతిం యోయయాచే ధరిత్రీమ్
తస్సత్ర్యఖ్యాత పత్రీకృత స్ఫురితతలే రసానాను భూతాపి నాశం
గచ్ఛేత్కిం సత్యబుద్ధేరితి కలుషమతిః ప్రావిమామాధ్యాత్వయాతి॥

చ. వరటలతోడ నెప్పుడుఁ ♦ బాయక సౌఖ్యము నొందు భాగ్యవ
త్తరులగు హంసలార ఘన ♦ దబ్బరచే వసుధా జగత్త్రయిం
దిరిసిన వామనాంతకారి కిటు ♦ తేటగ జెప్పుఁడు బుద్ధిలేని నా
దురితము వాయదొయనుచు ♦ దుఃఖము నొందెడు నొద్దు నీ వయిన్.

4. ఎ న్ని దై త్ర కం డి రం గి.

శ్లో॥ నేతుం శక్నోతి సోఢుం కుసుమశరపరీతాప మేషా సురూపే
తీవ్రదాన్యానుకంపాం వహతి హృది మయా తెర్యసం దిశ్యతే కిమ్
ప్రాణాన్ త్యక్తుం సుముఖీనా విరహభరవశాన్నిర్దయా సంతితస్యా
ఇత్యుక్తిం కోరించవత్యా స్సముపనయత హా కింనవాన్మత్ప్రియాయాః॥

ఉ. సన్నుతగాత్రి యొక్క నిము • సంబున నోముపజాల నెన్నఁడున్
సన్నిడఁ బాసి యుంట కని • నాసితి నెల్ల సెంగిగిపట్టి యూ
పన్నశరణ్యుఁ డంబుజని • భద్యుతి దేహమునందుఁ జెప్పనే
మున్నదియైన నా యువిద • యుగ్రభవద్విపహానలార్తిచే
సన్నగిలంగఁ జొచ్చె నిక • సంస్థితి నిక్కము టెంము గాంచదము
ల్కన్ననతోడఁ బల్కుదురొ • మానుదురో మది సంశయంబగున్.

5. సత్రిత్రాణ కాంత్రి వృత్తము.

శ్లో॥ సృష్ట్వా సప్తజగన్తి తాని కృపయా రాక్ష్యమాణాన్యతో
నేయం రక్షితుమర్థ్యతే ఖలు నహా భాగాయమానా హరే
ప్రోత్ర్యామ్యత్యనిశం వియోగదహన ప్లుష్టాపరా కీర్తితం
కచ్ఛాపస్కరమాణ సారసపదే స్వామిన్ వీక్ష్యస్వ వల్లభమ్॥

శా. కచ్ఛాపస్కరమాణ సారసములో • కంబు ల్వ్యతిక్రాంచి తా
స్వేచ్ఛ స్పందిచుచుఁ దిరించు నాహారిని నీ • వీక్షించి వంచలా
సచ్ఛాయాంగము తల్లి యోర్తు దయతో • సర్వాపరాధాళి నీ
యిచ్ఛన్నైనచు మటంచుఁ బల్కఁగ సగం • జేమందునో చెప్పుమా.

6. అరుశాద సీరయం.

శ్లో॥ తావత్తద్విశిఖాం కృపాజలనిధిం త్వత్తాతుర్యా మానాయయ
పాహిత్తైన్యజనస్య యాంతి నబహిర్వ్యాపద్దయాం దర్శయన్
నైఘృణ్యైన తవాలమచ్యుతవయాసింధు స్త్వయిత్యాదికా
మాఖ్యాయాను గృహాణమాం మధుపతిం తస్యాపరాధం మయా॥

ఉ. తుమ్మెద చక్రిహస్తుఁ డగు • తోయజ నాభుని యొద్ద కేగి లే
శమ్మును లేదు నీకుఁ గృప • సారసనేత్రి మనోజ్ఞచారిక
అమ్మరు వోదె నేమగునొ • యట్టి యువిద్రితి రాకమున్న యా
కొమ్మ వసించు వీధికిని • గొబ్బునఁ దోలుము సత్కృపాబ్ధి నా
హమ్మగు తాత్పర్య నొక్కపరి • యంచు వచించి గ్రహించుము మా.

7. ఎ న్ని పై కో ప్ప దు పో ల.

శ్లో॥ కూర్పిరాదాక్షిణ, గంధవాహనివహాః కృంతంతి మర్మాణిమే
నిశ్చిత్యేహమదాగ ఏవవిమఃఖభూతస్య పత్యుశ్శ్రియః
"కింనామస్ఖలితం తయాగిప కృపామల్లంఘ్య నాగాయణే"
త్యాఖ్యాహి ప్రియ బాలకీర సుప్రియమాహింసేదమాం త్వత్పరామ్॥

శా. కర్ణారుంతుదమైన పల్కుల సను ♦ న్గారించు కీరంబ! నే
పూర్ణ ప్రీతినిఁ బెద్దకాలము నిను ♦ న్బోషింపగా లేదె న
చ్ఛీర్ణాగకృత మొప్పఁగుం దన మతిం ♦ జాతించిన న్నత్కృపా
కీర్ణం జేయుడు తిప్పునైన మనుచున్ ♦ క్షీరాబ్ధి నిద్రించు న
య్యర్ణోరాశి వినీలుతో నని మదీ ♦ యార్థిన్నివారింపుమా.

8. నీ య లై మే శి రు పూ వా య్.

శ్లో॥ మత్పుష్టాకింసఖలు భవతీశారికే మత్ప్రియాయా
పౌర్ద్ధామాంమే సుమశిరగుజాంగ నో ప్రబవివ్యథేతాపి
కశ్యస్యేదం వపుషిపవిత్ర్యం పాండిమానంచధత్తే
కోవాదద్యా దశనమిహాతే మృగ్యతాం పోతకోఽన్యః॥

ఉ. శారిక నాదు దూతవయి ♦ శార్ఙ్గికిమద్విర హాతుసత్కృణి
కూర్పిరతిఁ దెల్పుమంచు నిను ♦ గోరనఁ దెల్పక యూరకుంటి బం
గారముబోలు నాతనువు ♦ గాఢవివర్ణత నొందసాగెనా
హారముఁ బెట్టువారి నిక ♦ యన్యుల నెవ్వగనైనఁ జూడుమా.

9. నా డా ద ము ళ్ర్నా డి.

శ్లో॥ శ్లాఘ్యాన్యాదాయపుష్పాణ్యనుదినమగవిందాత్పాదారవిందం
భక్త్యామేపూజనీయం చిరవిరహమహో నైకసేవ్యాక్షిపంతి
దుర్వాంతించాత్ర తాంమాం ప్రరుజతికిమతః పాపియుష్యత్యనర్థం
మద్భాగ్యక్షీణతేతి ప్రియసఖ పవనాఖ్యాయతం మాంవిత్వంధి॥

చ. వెదకినఁ బొందరాని సుమ ♦ విస్తృతి నిత్యముఁ దెచ్చి చక్రభృ
త్పదములఁ బూజసల్ప విహి ♦ తంబని యూర్కొరు నిట్టులుండఁదఁ

త్పదనికటంబునుండి నను ♦ బాపిన దుఃఖ మింక నెట్లొ యీ
వదలనొసంగునో యనుచు ♦ బల్కెను నిక్కి నిసిచెప్పి వానిఁ గ్ర
బదలునవీచుఁ దక్కెఁ ! నె ♦ సన్నుతుఁ జేయుచినన స్వభావమురా.

10. ఉడలాయ్ప్పిఱప్పు.

శ్లో॥ యస్స్రష్ట్వేమ మశేషలోకనివహాం స్రష్టుం నిగోత్సాపంవాన్
శేతేవారినిధౌ తిమూందివ్యగుణం సంగత్య చ శాస్త్రయుక్తా
ఏషా వాంఛతి జన్మనస్సఫలతాం కిం తుర్గాత్వాదాంరాధనా
దిత్యాఖ్యాయ ముసస్తమస్వేష్టాసమూరాం మూవన్న సంశ్లేష్యతి॥

చ. సకలము సృష్టిసేయుటకు ♦ సంభవిము మున్నెప్పించి దాన ని
ర్వ్యాకలతేఁ బవ్వళించిన న ♦ వీన సరోజగళాయతాక్షు హా
స్తకమలసంభృతారి జల ♦ జప్రముఖాయుధు మత్ప్రియుని హాటక
తిక మకలాడకుండఁ గని ♦ తీవ్రమదార్తి నెఱుంగ జెప్ప ని
న్నికటము వీడకుండు మిక ♦ నేనును శౌరనసవచ్చునంగకున్.

11. ఆళివియన్న.

శ్లో॥ కేదారైః కృష్టపచ్చైః క్వలసితకురుకా వాసినాభావబంధా
త్కాన్తైలోకేశ్వరేశే పతిపదసమతీ శౌగుమూహాగ్రయుక్తే
అన్తాదిర్యః ప్రబంధోవ్యరచి దశశతీ నూనపద్యాతపద్య
స్తస్మిన్ శ్లోకాదశైతే పరమపదముఖా సంపదం దాపయన్తి॥

శా. కేదారౌఘ విరాజమానకురుకా ♦ ఖేలన్ముకుందుని౦దుశ్రీ
భూదారోత్కట భక్తిఁజెప్పిన రస ♦ స్ఫూర్తి న్విరాజిల్లు నీ
వేదస్పర్ధిసహస్రమందు సువచ ♦ స్స్ఫీతార్థముల్వేద్యదా
స్వాదాహార్యంబులు పద్యముల్పది పఠిం ♦ పన్ముక్తి సిద్ధించెడున్.

ఆళ్వార్ తిరువడిగళే శరణమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

మొదటిపది - ఐదవ తిరువాయిమొழி.

వళ వే ழு.

అవతారిక :— ఈ తిరువాయిమొழிలో నాళ్వార్లు సర్వేశ్వరుని సౌశీల్యమును, తమ స్వరూపమును జూచి "నేను యోగ్యుడను కాని వానిని చేపట్టి, ఎడఁబాయుటకు గూడఁ [illegible] తిరువాయిమొழி [illegible] దానియందు సక్తులై, స్వామి సన్నిధి బాయుటకు ఇష్టములేనివారైన [illegible] [illegible] నేను [illegible] "నేను నిన్ను సమీపించుటకుఁ దగను" అని చెప్పి [illegible]. అంతట సర్వేశ్వరుడు "తిరువాయిప్పాడి యందున్న వెన్న [illegible] మాకు ధారకమా అట్లే మీతో సంశ్లేషము మాకు ధారకమని చెప్పగా [illegible] విడువని వీరవిర. ఈశ్వరుడు విడువక [illegible]. నాకు ధారకమని పలికెను. అనంతరము ఆళ్వార్లు నొప్పించి [illegible] దము కృపజేయుటకీశ్వరుడు సిద్ధపడెనని చెప్పిరి. కావున ఈ తిరువాయిమొழி నక్ష్యసించి నవారు ఈశ్వరుడు దగ్గరకు [illegible] బాయుట [illegible] తిరువాయిమొழிలో [illegible] ("[illegible]") "[illegible]" అనెడు [illegible] యున్నవి.

1. వ ళ వే ழு ల గి న్ము ద లా యు

శ్లో॥ పాపోహం సప్తలోకేశసలిలశయనమీనమూలకందంపశేశం
చౌర్యోత్సాహాన్నిగూఢం [illegible] త్యాజ్య [illegible]
పశ్చాత్తాపం స్వప్రత్యమల్లీముకుళరుచిహాసద్గత పంక్తిర్వ్రజస్థం
నీలాద్రైగోపవేషం నిజతమృషమదీశేఖిమద్యాన్ప్రివిమి॥

సీ. సర్వసంపత్పూర్ణ ♦ సప్త లోకేశుని;
నిత్యసూరివార్చిత ♦ నేలికైన
వానిబాసిని నేను ♦ భావించి సరతంబు;
దుర్చితమానసుండనై ♦ తొల్లి నెల్ల
వారికి విదితమా ♦ వడువున వెన్నను;
చౌర్యవృత్తి హరించు ♦ చతురుడనుచు

బల్కెడి నవ్వులఁ • బలు సోయగంబున ;
మల్లెమొగ్గల నవ్వ • మగువ యొప్ప

తే॥ గీ. కుంభసుత ఘెట్టవట్టంగఁ • గోరి గోరి
సమితి కెల్లను నాధుఁడై • సప్తవృషభఁ
పంక్తి నొక త్రాట నొకపెట • బ్రాఁగి నొంచి
గట్టి పెట్టినవాఁ డందుఁ • గమలనాభు.

2. సి ద్ధై ం దు ద్ధై ం గు.

శ్లో॥ సంస్కృత్యానందవిద్ధాః ప్రశిథిలవసనాః పద్మజాద్యా మునీంద్రాః
పాదాబ్జభ్యర్చ్య ప్రసక్తటీహాద్యపచితిః రత్నై రర్చ్యవేయుర్యదిత్యాన్
యస్త్వం సచ్ఛబ్దవాచ్యో బహుభవనగాచిన్నత్యసంకల్పరూప
జ్ఞానాదేతత్సమస్తం సస్పృజితపరతాలస్య తేకి వలుప్యేత్ ॥

మ. జలజాతాసన నీలలోహితముఖా • ప్యాణ్ముఖ్య గీర్వాణుల
చ్ఛలభక్తి స్ఫవదీయ మంగళగుణా • శ్రాంతిస్తవాసక్తి వి
హ్వాలితస్వాంతత ధూపదీపజల పు • ష్పశ్రేణులం గొంచు ని
ర్మలులై పూజలొనర్పనీమహిమ తా • మాలిన్యముం బొందదే.

3. మా యా ని గ్ర హా యా.

శ్లో॥ యస్సృష్ట్వాకం జగన్మాయానిం త్వమవిస్పృజమహో జన్మనస్యాధికారో
ద్దేశాత్సర్గాదికర్త్రాన్వివిధసురమునీనత్యజం చాదిదేశ
విజ్ఞాతుం యోన శక్యః పదజలజయుగేనామిమీతత్రిలోకీం
యోమామాతేవాప్రశితానాం సకమలనయనః కింభశే దేశరూపః॥

చ. జగము సృజించిశక్తి, శుభ • జన్మమునొందిన దేవతాళికిన్
నిగమగణాతి పూర్వముఖ • నీరజగర్భునికిన్విధాతృ దూ
రగుడుమనీమకు న్భువన • రాజిని గొల్చినవాడుసర్వజీ
వగణముఁబ్రోచు తల్లియగు • వాడొక రూపము నే ధరించునే.

4. తా నో రు వ నే.

శ్లో॥ త్రేధా యః కారణత్వం కలయతి జగతాం యః ప్రధానత్రయాణాం
సంకల్పజ్ఞానయుక్తస్సురమునిమనుజస్థావరాదీన్ప్రసూతః।
ఉత్పాద్యైకార్ణవం యస్స్వపితి నిఖిలం యోగనిద్రాముపైతి
బ్రహ్మాదీనామపీశస్సమమభిభూర శేషే దృష్ట తానాం నిదానమ్॥

చ. జగతికిఁ గారణత్రయము ♦ జానుగ దానయి సర్వదేవతా
నిగణము మానవాళి పశు ♦ నిరధరాదుల పుట్టఁ దానయై
సగతిన యోగ వేధలకు ♦ నాథుఁడునై జలరాశి శయ్యనై
నెగడెడు నిత్యసూరిపతి ♦ నీరజలోచనుఁ డస్మదీశుఁడే.

5. మా నే య నో క్కు.

శ్లో॥ ఏణాక్షీం నిత్యసక్తాం శ్రియమపి హితవన్వక్షసి శ్రీమహేశ!
పాదాబ్జే [illegible] మానసాంతః [illegible] జనాథ!
[illegible] వ్యచ్ఛమాణిక్యవర్ణా!
త్వత్పాదం మధ్వదత్త్వం వితరమయి శ్రీ పాండవేయమన్మంద భాగ్యే॥

చ. హరిణవిలోల దృక్కమల ♦ కాశ్రయమైన యురంబువాడ శ్రీ
వర సురసుందరీకృత ప్రతి ♦ వన్ర! సురేశ మణిప్రభాంచితా!
నిరతి వృతభూమి భృద్ధ్వలి ♦ గాధసుసృష్టి వాత! సాత్త్వతా
స్ఫురితభవత్పదాంబుజముఁ ♦ బొందుసుపాయము నాకు దెల్పవే.

6. వి నై యే న్ వి నై తీ ర్.

శ్లో॥ సూరీణాం నాయకస్త్వద్వ్రజన సుగగదం కారగోపాగ్రయాభిన్
లక్ష్మీశస్త్వం త్వాబ్జభానో విధిగిరీశవిదానాబ్జనాభాభిధాన।
నిష్పత్రా స్త్రీకృత్యసాలాన్సమధిక మకరో శ్చాపవేదావినోదా
సీదృక్చేష్టాకలాపం స్వాదిపరికలయం స్త్వాంవిలీనో భవాని॥

మ. భవతీవ్రామయవారణాగద సుర ♦ వ్రాతేడ్యచారిత్ర ప
ల్లవ వంశాగ్రణి యుష్మతై కసిలయా ♦ లక్ష్మీశ! సద్వర్త్మమా

ల్లవనఖ్యాతిని శాతకాండ సుజనా ♦ లంబాంఘ్రివంకేజ వా
పవిదూరాయుని నిస్సృజించెద ద్రవ ♦ త్కావ్యస్తవంబుతో నెప్పుడున్.

7. అడిగెదనని యడు.

శ్లో॥ కించిద్ జ్ఞోహంహ శాతోవ్యతిశయితతిథి సూంజ్ఞానినా ముష్యగవ్యం
సౌరభ్యోద్గారిరాజత్ప్రతినవతులసీదామవిత్రోత్తమాంగం।
భక్తానాంకర్మబంధచ్ఛిదమమలగుణంపద్మసద్మాసహాయం
కృష్ణంసంద్రష్టుకామోముహురిహవిలపామ్యజ్ఞ తేతి క్వదృష్టా॥

మ. అలఘుజ్ఞానులెఱుంగలేని విషయం ♦ బౌవాని సౌగంధ్యశో
త్య లసన్నూతనపుష్పమాల్య తులసీ ♦ దామాంచితోత్తంసలున్
సులభున్ భక్తజనౌఘుజన్మగహన ♦ చ్ఛేదైకనిష్ఠున్ రమా
జలజాక్షీపతిఁ జూడఁగోరదను ధీ ♦ జాడ్యంబువేఱున్నదే.

8. ఉండా యుల గ్గేట.

శ్లో॥ సర్వైశ్వర్యనిధానసత్త్వజగతింపాగ్దగ్ధవాం స్త్యాగపున
స్త్రాముద్దిశ్య నరాతి హేయమలినావద్యైక భూమౌతనౌ।
అస్థాయస్థితిమాదిత ప్రవివులం హాయ్యంగవీనం హరే
కింతజ్జగ్ధమృదో విలాపకమితి త్రాసాద్ధిహా డోరుజః॥

ఉ. లోకములన్సృజించి తొలి ♦ లోఁగొనివానిని నీవు క్రమ్మరన్
బైకిడివానిలోనొకటఁ ♦ బామరమానవ హేయకాయముం
జేకొనిపుట్టి వెన్నను వి ♦ శేషముగాఁదినియుంటఁ జూడఁగా
లోకము మ్రింగ నీకడుపు ♦ లోపలనంటిన మంటికావధ
స్వీకృతిఁగా గ్రహించితివి ♦ వెన్ననటంచు వచింపనొప్పదే.

9. మారాన తీయ వల వలై.

శ్లో॥ జల్పాకాక్షపూతనాయాఃపటుకపటమ్మృదాపూతరంత్యాః కుచస్థం
శ్వేతంక్షీరాయమాణం పపిథ తదసుభిస్సాకమచ్ఛాభ్రభోక్తస్సన్।

సర్వాశ్చర్యైకతానం క్రతుభుగధిపతింపద్మకన్యాభుజంగం
వాత్సల్యాబ్ధింభవంతంసురుచిరవపుషంవశ్శ్రితానాంననాశః॥

ఉ. వంచనచే జిఘాంసువయి ♦ వచ్చినఘోర నిశాటిఁబూతనన్
గొంచకతత్కుచాంతర ని ♦ గూఢవిషార్తపయస్సుఁగ్రోలి ము
న్పంచతనొందఁజేసితి వ ♦ బాను కలాడవసంఖ్యమాయలన్
సంచితపుణ్యసూరి జన ♦ సంస్తవనీయచరిత్ర పద్మన
ద్మాంచితవక్ష చేతనచ ♦ యప్రియమాతృసదృక్షనీయెడన్
మించినభక్తిభక్తులను ♦ మేదినిపైఁ జెడఁకుండ జేసెడున్.

10. శార్స్ద విరువల్వైనైగళుమ్.

శ్లో॥ వాత్సల్యాదిగుణోజ్జ్వలశ్చిదచితోరాత్మాఽమలజ్ఞానవా
న్వ్యాప్తస్సర్వదిశాసుదారుపచివత్కర్తుంపృథక్తులఽభం।
మత్కర్మద్విటయంనిరస్యవిషయాసంగంవిధూయాస్వయం
స్వాసక్తింమనసోవిధాయముదితోముక్తింప్రదద్యాన్మమ॥

ఉ. స్వీయమహావిరాజితుఁడు ♦ చిత్తుకచిత్తున కంతరాత్మయా
కాయజుఁగన్నతండ్రి నవ ♦ కంజదళాక్షుఁడు నాదుపాపము
ల్పాయఁగఁజేసిసంసరణ ♦ బంధమునూడ్చి నిజాంఘ్రిపద్మముం
దాయతసక్తిఁగూర్చెనిఁక ♦ నాదరమొప్ప నొసంగుముక్తియున్.

11. మాలే మాయప్పెరుమానే.

శ్లో॥ మాయావిన్లోకనాథేత్యనిశమభిదధత్తస్మయత్వందధాన
స్త్వత్కారుణ్యోపజీవీ మఁరమథనకవిస్సంయమీన్ద్రః కృతారిః॥
భక్తిర్వ్యగ్రాధికైశ్ఛ్రదవిడకవిభృత్పైస్తూయమానాసహస్రం
చక్రేతస్మిన్దశైతానసపనుదతి పఠన్పూరుషో దుఃఖజాలం॥

మ. సకలాశ్చర్యనిధాన ! దానవమద ♦ స్తంబేరమోద్రేకనా
శకపంచాస్య ! హరీ ! యటంచు భగవత్సంస్మృత్యపేతాస్యుఁడై

విశ్రుతిం జెందె [illegible] ♦ [illegible]
. [illegible] పదపద్యముల్ చదువ [illegible] ♦ [illegible] ముఖ్యముల్.

అ థ్యా క ర్ తి రు వ డి [illegible]

మొదటిపది - అరవ తిరు[illegible].

అ వ తా రి క :—అర్చా[illegible] [illegible] యించువానికి ద్రవ్యనియమమును [illegible] నియమమును లేదని చెప్పి, [illegible] త్రయము భగవత్ప్రీతికరమగు [illegible] ఇను భగవదనుభవము [illegible] ప్రయోజనముల [illegible] శ్వరు నాశ్రయించినవానికి [illegible] దైన ఈశ్వరుని సకల ప్రయోజనముల [illegible] సిద్ధింపఁజేసికొనుటకు వానినాశ్రయించి [illegible] ప్రయోజనాంతరపరులైన వారిని నిందించి, అనన్యప్రయోజనులై వానినాశ్రయించువానికి [illegible] శేషప్రకారమిదియనియుఁ బ్రతిపాదించి, [illegible] నివారించుననియు, [illegible] దనియు, కేవలమీశ్వరుని స్థితి [illegible] రాలగు పిరాట్టినిగూడ [illegible] నభ్యసించువారు మరల సంసారమందు బుట్టరని చెప్పి [illegible] ఈయిర్ పాట్టు "పరవదిశైన" యను మొదటిపాశురమైయున్నది.

1. ప ర వ ది శై న.

శ్లో॥ హేయగుణరహితమీశం స్తుత్వా బుద్ధింసమ్యగ్విపులాం।
విమలసలిలంవికీర్యం దేహో [illegible] కిమపి పుష్పంచ॥

తే॥ గీ. క్లేశములులేని సర్వేశు ♦ కీర్తిఁబొగడి
స్వస్వరూపవిజ్ఞానంబుఁ ♦ బడయుఁగోరు
తలఁపుగలదేని వానికిఁ ♦ దప్పకుండ
విడవ శుద్ధోదకముఁజల్లి ♦ విడవిసేదా
పువ్వుఁబోగయు సమర్పింపఁ ♦ బూజనమగు.

2. మ దు వా ర్.

శ్లో॥ చ్యోతన్మరందశీతల-తులసీస్రజమఖిలనిగమగణవేద్యమ్
ఆరాధయామికథమహ-మితిబుద్ధేస్త్యాగఏవకైంకర్యమ్॥

తే॥ గీ. మధురఝరీపూర్ణ-తులసి దా ♦ మంబువాఁడు
వేదవేద్యుఁడునైన యా ♦ విభునికింక
నెద్దితగినట్టికైంకర్య ♦ మెద్దినాకుఁ
గృత్యమని సంశయింపక ♦ నిత్యమాగని
దాస్యవృత్తినిఁబూనుట ♦ ధర్మ్యమగును.

3. ఈ డు మె డు ప్పు మి ఱీ శ న స్.

శ్లో॥ త్యజతినహరింమనోమే-హానోపాదానశూన్యమకలంకం
కీర్తయతివాక్తమేవ-ప్రోద్ధతమంగంచతాండవంకురుతే॥

తే॥ గీ. హేయపాతంబులేని యా ♦ పరమపురుషు
నామసంబిక విడువదు ♦ నాదుజిహ్వ
వాఙ్గీతంబులను పాడు ♦ భక్తితోడ
గ్రహగృహీతముమాడ్కి నా ♦ కాయమెపుడు
పరవశతనొంది నృత్యంబుఁ ♦ బఱగఁజేయు.

4. అ ణం గ న వా డు మ్.

శ్లో॥ రసాదహంపూర్వికయానురాగైః రభిష్టుతానంతగుణోదధిర్యః।
తమీశితారంప్రణమన్మదంగం ధత్తేగ్రహగ్రస్తమివప్రనృత్యమ్॥

తే॥ గీ. నిత్యసూరులు కీర్తించు ♦ నిర్మలంబు
లైనగుణములు గాటన ♦ ట్టైనవానిఁ
బాడియాడుచునావిష్టు ♦ పగిది నాదు
తనువు నృత్యంబునలుపుఁ ద ♦ త్పరతనొంది.

5. కో ళ్ స్త్రై కో శా స్త్రై యి లా దా స్.

శ్లో॥ గుణాపేక్షీ నస్యైవకుశలమహాధక్రాన్ హారిః సా
నవాపశ్యన్ దోషాం స్త్వజతి సవిశ్లో నరతిమాన్।
అనన్యత్వాత్వాన్యంభూర్ని విరతివ్యాతయూనాం చనశ్యతాం
భవేత్సీయమాసాద వ్యథిక తిరభాగ్యత్వ సుభగః॥

చ. గుణమునుబట్టి చేకొనఁడు ♦ కో. మునఁ బాయఁడు దోషముల్గనో
ఘృణయు నపేక్షమున్గనఁడు ♦ రేప ముకు స్వయం బుపంక్రియ
ప్రణయముగల్గి నంతతము ♦ భావనఁ జేసెడి భక్తకోటిర
క్షణపరుఁడౌ సుధోపముఁడు ♦ కుంఠితభాగ్యత నాకు నెల్పుమున్.

6. అ ము ద ము మ ర్ద శ్రీ ం ద.

శ్లో॥ అమృతప్రదానవిపుణో-దివితేభ్యో ద్రిబద్ధ్రకరకర్ణ॥
పీయూషాబ్ధిమథనర-శ్శలమాశ్యో నాగకే సుమందిష్టః॥

తే॥ గీ. కలశపాథోధి మథియించి ♦ గేయుభూజులకు
నమృతమొసఁగిన దీప్రవ ♦ శాంతిచితుండు
వారినిధిలోనఁబుడు న ♦ వ్వాస్తుదేవ్రుఁ
డమృతరుచిగంట భాగ్యుఁడౌ ♦ నధికముగను.

7. స శ్వ్ర డ ల్యా వ్.

శ్లో॥ అంభోధి వేష్టి తాయా-లంకాయా న్యామనస్మిరో బాహూం।
కృత్తవతః పాదాబ్జం-శిరసి ప్రనిధాయ యూయతే కాలమ్॥

తే॥ గీ. వార్ధి వేష్టితలంకను ♦ బాలకుఁడగు
పంక్తికంఠుని శిరములు ♦ బాహువులును
నిశితశరములఁ దునుమాడి ♦ నిఖలభూత
ములకు బలి పెట్టినట్టి యా ♦ ముఖ్యపాద
కమల మూదల నిడికొని ♦ కాలబుద్ధిఁ
గడపయత్నింపుఁడింకమీరు ♦ కపటతోడ.

8. కళ్ళిమిన్ తొండిర్ గళ్.

శ్లో॥ క్షోదిష్టాం విషయరుచిం విహాయ భక్తా
స్సేవధ్వం మురరిపుమేవ సేవితశ్చేత్ ।
సంఛిద్య ప్రకృతిమయోరు పాశబంధం
దద్యాద్వః పరమవిభూతికాం విముక్తిమ్॥

తే॥ గీ. బాహ్యవిషయాభిలాష • బలమునడంచి
యాశ్రయింపుఁడు • లక్ష్మీశు • నంఘ్రియుగము
బద్ధములైన పాపము • ల్బాపి యతఁడు
భ్రంశశూన్య విమోక్షసం • పత్తి నొసఁగు.

9. తిరుమవరుం వయనాడు.

శ్లో॥ తనుబద్ధధర్మఫలవ-ద్వ్యాసినాం జంధమహితు రితోయమ్।
నస్తుల్యాధ్యధికవర్జిత-శ్రమం వినయోదధాఘ మస్మాకమ్॥

తే॥ గీ. ఘూర్తమగు ధర్మఫలమున • మొనరెలక్ష్మి
కద్వితీయమనోనాథుఁ • డధికతుల్య
రహితుఁడకళంకుఁ డనవద్య • రమ్యగుణుఁడు
కరుణఁదొలఁగించు మనపూర్వ • కర్మభయము.

10. కడివార్ తీయ విన్నైగళ్.

శ్లో॥ ధ్వజీకృతవిహంగేశ స్సుందరో మాధవః పరః ।
దయాళుః క్షణమాత్రేణ నాశయే ద్వృజినాని నః॥

తే॥ గీ. పన్నగాశనకేతనుం • డన్నరాని
మేనిజిగివాఁడు లక్ష్మికి • మేలువాఁడు
పలువిధములైన మహతీవ్ర • పాపములను
నొక్కత్రుటిలోనఁ దొలఁగించు • నిక్కముగను.

11. మాధవన్పాల్.

శ్లో॥ మాధవగుణమయకీర్తే-స్సుమ్మనుజస్సురవద్య పద్యసాహాస్రీ।
యః పఠతిద శకమేత-స్స న పునరావర్తతే లోకే॥

తే॥ గీ. మాధవాంఘ్రిసరోజంబు • మరగి భక్తి
నమర శఠకోపమునికూర్చిన • నట్టివేయి
పద్యములలోన నీపది • పద్యములను
జదువువారికి మఱిలేదు • జన్మములను.

ఆళ్వార్ తిరువడిగళే శరణమ్.

మొదటిపది - ఏడవ తిరువాయ్మొళి.

అవతారిక:—ఈతిరువాయ్మొళియందాళ్వార్లు సేవలులనునిందించి అన
న్యప్రయోజనులుండురీతిని చెప్పఁగా నీ కందుకిరగతులలో మీకొందఱోఁ జేటవారని
యాశ్వరుఁడడుగఁగా నిన్ననుభవించి నావిరోధులను తోఁగొట్టుకొన్నవాఁడనని సెల
విరి. నన్నింతవఱకు నమ్ముఁగొట్టుకొనాకర్షణయా అతని విడుముచుటకు పేలుకొనుము ? తిరు
వాయ్ప్పాడియందున్న గోపికలు శ్రీకృష్ణుని విడిచినట్లుగఁ గదా సేవించినని విడువుటు.
సేనిష్టపడినచోఁ గదా అతఁడు నన్ను విడిచిపెట్టును ? అతఁడు నన్ను విడిచిపోఁవుటను నే
ష్టపడను. అతఁడును నన్నుఁబోనీయడు. నన్నిప్పటికాళ్లపుగుడకాలము మూలముగా
నాశ్రయించిన నన్నువిడుచుటకు నాతనికిఁగూడ శక్యముకాదు. ఇట్లోకసీతు గాఁగలిసి
దానినెవ్వరును విడఁదీయ లేరు. సర్వకాలము నాతని కల్యాణగుణములను ననుభవించుట
నాకు లేశముగూడ శ్రమలేదని నుడివి యాతిరువాయ్మొళి నభ్యసించినవారికి భగవ
త్ప్రాప్తి ప్రతిబంధకములన్నియు నశించునని ఫలముఁ జెప్పిరి. ఈతిరువాయ్మొళి
ఉయిర్ పాట్టు "అయన్ రొళుండా" మనుమూఁడవ పాశురమైయున్నది.

1. పిఱవిత్తుయరఱ.

శ్లో॥ సంసారతాపరహితాః పరతత్త్వనిష్ఠా
యే యోగినః పరమసామ్యముపైతుకామాః।
తే తన్వతే పరమకారుణికం విశుద్ధం
నిక్షేపమాత్మనిరతా హ్యాది చక్రపాణిమ్॥

చ. జననము వార్ధకంబు మృతిఁ • జక్కడపన్ మదిఁగోరియాత్మపై
ఘృణపరిమార్జిత ప్రకృతి • కర్మములైనను గేవలుల్గనా

దర్శనుని దరారిమాడితుని ♦ ధార్మికు శుద్ధు సజ్జనమున్మనం ♦
బుసనిడి సంస్మరించెదరు ♦ పూర్ణముగా విగతాన్యభావులై.

2. వైష్ణవగుణదాస్యమ్.

శ్లో॥ భక్తాన్నివర్తయతి పాపపథప్రధావ
ద్దుష్టేంద్రియాశ్వవశతో నిధివచ్ఛ తేషాం।
వాఙ్మానసాతిశయి తోత్కట నందధుర్యో
గ్గోపాలవంశకలశాబ్ధి సుధామయూఖః॥

గీ. ఆనందాదిసమస్తమంగళగుణో ♦ ఘూధఃకృతి ప్రవృత్త
ర్వాణీవల్లభముఖ్యనిర్జరుఁడు వి ♦ భ్రాజిష్ణుదేహుండు సు
జ్ఞానాగోచరుఁ డాత్మభక్తులనిధా ♦ నంబుగ్రతాపత్రయా
గ్నౌ తాపిత భవార్ణవంబు కమలా ♦ కాంతుండు చింతింపఁగన్.

3. ఆయనగోపుందాసు.

శ్లో॥ గోపాలవంశజనితం ప్రవహ్యాలించ గోపా
ర్యాయావినం దివిజనాథదృషత్స్వవర్ణామ్।
వీయమాభోగ్య మధికం వినివీయ భక్త్యా
సంసారతాపదవథుం ప్రశమం నయామి॥

గోపకులావతీర్ణుఁడయి ♦ గోపవధూజనతాడితుండు నా
నాపటుమాయశౌర్యయుతుఁడు ♦ నవ్యతినుద్యుతి నిర్జరామరే
శోపలుఁ డబ్జనేత్రుఁ డన్న ♦ లోపముభోగ్యతముండువాఁడు నా
పాపహరుఁడు వాఁడు నన్ను భవ ♦ బంధముఁ బాపి విముక్తుఁ జేసెడిన్.

4. మయర్వరదెవ్వన్తే.

శ్లో॥ యస్త్వజ్ఞతాం మమవినాశ్య మదస్తరస్య
స్తేజోనిధిః పరమభక్తి విబోధదాయీ।
రామా న్నిత్యసూరిమకుటాత్తస్తమహాం కథంవా
భవ్యం మనోరథపథాతిగ మప్రమేయమ్॥

తే॥ గీ. అష్టత సహస్ర నామమన ♦ మునుని శిక్ష
జ్ఞానశక్తి విరక్తుల ♦ నావసించు
నిరవధిక దివ్యతేజంబు ♦ నెగడు వాని
నిత్యసూరుల కధినాథు ♦ నిత్యనిత్య
నెమిదోషంబు సెప్ప నే ♦ నేర్చువిందుము.

5. వి ను వే ష వి న్యా స స్తు త్యం.

శ్లో॥ మన్మథనసాంధ తమసా ద్దళన ప్రదీపం
నిర్వ్యాజ వత్సలతయా నుగృహీతవంతం ।
గోపీశ్చ సిద్ధచారణ సేవ వినోద యుక్తం
మత్స్యాయనం కిముహా గాను వర్ణ్య తేయుష్॥

సీ. నిహీనతురకంబైన ♦ నెనరు నాశ్రయించి;
చనదెంచి యుద్ధరుఁ ♦ డనువృధివాఁడు
బ్రకృతివశంబునఁ ♦ బాదలునాయుర్యాత్ర;
విషయాళిఁ బడకుండ ♦ వేయిచేసి
అజ్ఞానతిమిరౌఘు ♦ మడఁ గంగ నిజగాథ;
గుణవిభూతుల నాతఁ ♦ గోరిచూపి
ఉజ్జీవితునిఁ జేసి ♦ యారాధించినవాఁడు;
కృత్రిమచేష్టాని ♦ కేతనుండు
తే॥ గీ. గోపవనితల యాలువ్రఁ ♦ గొల్లసేయు
గొల్లఁడగువాఁడు సంయముల్ ♦ గోరువాఁడు
ప్రణతగీర్వాణకోటీర ♦ మణిమరీచి
రంజిత పదాంబుజుఁడు నాదు ♦ ప్రాణమతఁడె.

6. శి రా స్స రు ని లం కేం ద వ స్.

శ్లో॥ భక్తావనైకనిరతో ధృతభూమిభార
స్సారభ్యవాహితులసీ లసదుత్తమాంగః ।

సప్తార్ణవసీరుహా విభవదనమాయిలో వా
చ్చిత్తేస్థితం నకురుతే యది కింస్యాద్దానే॥

మ. తులసీదామవిభూషితాత్మమకుటుని • ధూతాంబుజాహాద్యుతిన్
ప్రళయాంభోధిసముద్ధృతక్షితిధరు • న్నానాస్యదచ్ఛిన్నవ
త్రిలధాత్రీరుహాసన్నుతిన్ సుధగుణా • ధారాగ మహాశ్చర్యచే
ష్టలనొప్పారెడు సన్మహాత్ము విడిచిన్ • శిశ్నంబె నాకన్నటన్.

7. ధీ నా నో క్తి ... స న్న తి.

శ్లో॥ నాస్తే మాయాద్యాది సిద్ధిర్యాపి సితిర్య
స్వైరం మనస్వ్యవశతాం వపుషి ప్రవిశ్య।
పశ్చాద్యస్మదాత్మవసతిప్రవణో దయాళు
ర్నోత్రముద్ధృతే న చ విహాతుము పేక్షాతే॥

సీ. నామనసాంబు నిలుక్తనాసి • నాథుండ నేనుముంగింగ లేదు తా
నేమియుం గాఁ బ్రతుకుండుగా దని • యుత్సవనోత్సవ నామనంబులోఁ
జొచ్చి డించూపి నాదగుకి • రీరము నాత్మనదోచ్చి నిల్చెనా
హా! మురవైరి వీడి నను • నావలికేగఁగ నమ్మితిం మనే.

8. ఏ న్నా ౦ న గి ఛ క లు పు.

శ్లో॥ నీళాద్యాణాళి కమనీయభుజాన్తరాగ్ర
రాధ్యంగభవిష్ణురధిపః ప్రసభమో ఉమరాణామ్।
హిత్వాపివరాంగ నఖులుశికృతి సర్వశక్తి
స్వ్యత్తుంమనో మమచిరా త్స్వగుణేషునక్తమ్॥

శా. నీళా కౌమభుజాపగూహాన రసా • న్నిదురించు హాశిశ్నత్యసా
ర్వాళీసర్వప్రముఖ దమ్మాలుఁ దురుక • ల్యాగాలయుం డిందిరా
లోలస్వాంతుఁడు తన్నుఁబాసి చనినన్ • లోపంబునాకేమి యీ
లీలన్ శక్తుఁడుగాఁడు నాహృదయమున్ • లేశంబు దా విడగన్.

9. [illegible]

శ్లో॥ ఆద్యం [illegible] మమ [illegible]
ద్యస్య [illegible] ।
[illegible] దేవసంఘ [illegible]
కిం మే మన స్త్వ [illegible] [illegible]

తే॥ గీ. సురల [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
సకల [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]

10. [illegible]

శ్లో॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] । [illegible]
[illegible]
[illegible] నాస్తి [illegible]॥

చ. ఇతర ఫలేచ్ఛఁ [illegible] ♦ [illegible]
తత [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
స్తుతుల [illegible] ♦ [illegible]

11. [illegible]

శ్లో॥ భృంగాళి జుష్ట తులసీ విలసత్కిరీటే
శ్రీశే విలగ్నమనసా శఠవైరిణా యత్ ।
[illegible] మంజుల వచోమయ పద్యజాతం
తస్మిన్ దశైత దపహాం త్యఖిలం రుజౌఘమ్॥

మ. భ్రమరోద్ఘుష్ట సుగంధ మాల్య తులసీ ♦ భాస్వత్కిరీటున్ హరిన్
ప్రమదోద్రిక్తత నాశ్రయించిన శఠా ♦ రా [illegible]

సమరంగు ...ర్చిన వేయిపద్యములలో ♦ సఖులంబుతో నీపదిన్
విమల శ్రద్ధఁ బఠించువారి గుణుల ♦ స్వాధ్యాంస మొందించెసున్.

అశ్వాక్ తిసానడిగళ్ ళనగమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

మొదటిపది – ఎనిమిదవ తిరుమొழி.

అవతారిక:—ఆళ్వార్లు [illegible] మొన్ట్లయు [illegible] సర్వస్వామియు సర్వగుణ ఘాతియుండున్న వారికి లీలానుభూతియుఁ [illegible] గుణములుగలవాఁడై తిరుమలయందు జేసియున్న [illegible] గుణము తమవిషయమై ఫలించినది జెప్పి [illegible] గట్టు లాతఁడును వాఁడేహాము దుఁ త్రిగుణగలవాఁడై యున్నాఁడు. [illegible] నాయాత్మను బరిగ్రహించి [illegible] జూసి, [illegible] చెప్పి తిరువాయ్ మొన్ట్లని [illegible] సాయించిరి. తిరువాయ్మొ ழிని [illegible] పాట్టు "ఓంసుంభ్రక్షేరి" యను మొదటిపాటుగనై యున్నది.

1. ఓంసుంభ్రక్షేరి.

శ్లో॥ వేదేష్టి తులసీమాలాం శేషలా నాథమాలి నః।
అగోపాలిచ పత్నీ(గ్రిదం గాజ తే రమాయు స్నిజాన్॥

క. పులుగులు గని నులువాయిగఁ
జెలిమింగొని తిరుగు ...దసలు ♦ శ్రితులం జూడన్
తులసి ధరియించుఁ దల...
జలజాక్షుఁడు వాని విడువఁ ♦ జాలనివాఁడై.

2. అమ్మానాయ్.

శ్లో॥ నాథభూతశ్చ సర్వేషాం మోహి సర్వాంగ సున్దరః।
దీర్ఘారక్తాన్తనేత్రం తం కృష్ణం విద్ధి హాయాన్తకమ్॥

క. బలియు హయాసురుఁ జీలన
విలస ద్రక్తాంత దృశుఁడు ♦ విశ్వవిధాన
ప్రళయావనాది లీలుఁడు
ఖలదండన ధృత నరాది ♦ కపటాకృతియున్.

3. క ణ్ణా వా న మ్మ మ్.

శ్లో॥ దేవానాం దానవానాంచ సమభాగి స్సదా హరిః
రాజతేఽద్య భుజంగాగ్ర్య ధారాశీకర శీతలే॥

క. ధారాజలార్ద్ర గాత్రాం
కూరాతిమనోజ్ఞ శేష ♦ కుధరస్థుఁడు బృం
దారక నరాది నేత్రుఁడు
నీరాకర సలిల (భుజగ) శయన ♦ నిద్రారతుఁడున్.

4. వ రై ప యు న్ని డు త్తు.

శ్లో॥ లీలయోద్ధృత్య శైలం,యః సప్తాహ మశ్రమః ।
నాదిరం సంపరిత్రాతి గో గోపోత్కర మచ్యుతమ్॥

క. సురపతి కోప విజృంభిత
కరకాన్వయ చండవృష్టి ♦ కలుషిత గోపో
త్కరము గిరినెత్తి కాచిన
సురవందితు శుభగుణాళి ♦ సొరిది నుతింతున్.

5. వై గ ఱు ం వె ణ్ణ య్.

శ్లో॥ యావతీం నవనీతే హి పురా తృప్తి మధారయత్ ।
సుమేమం దేవ మాదృత్య తావత్యాఽత్ర వివేశ నః॥

క. గోపకుల యిండ్ల వెన్నను
జావలమునఁ జౌర్యవృత్తి ♦ చతురత మెఱయన్
సొపడిన నీలతనుఁడా
పావఁడు నామనముఁజొచ్చి ♦ వసియించు రతిన్.

6. కలందెన్నావి.

శ్లో॥ భోగ్యతా మాత్మనో యస్తు జగ్రాహ మఖ సంగతః ।
మనోజ్ఞ వటువేషేణ సఏవ భువ మగ్రహీత్॥

క. వామనమునఁ జొచ్చి సన్నొక
పామరు నిజదాస్య వృత్తిఁ ◆ బొల్పఱచిన యా
శ్యామల దేహుఁడు సుందర
వామనుఁడై లోకముల్ల ◆ వశపఱ్చుకొనెన్.

7. కొంచానేర్వడై.

శ్లో॥ సప్తలోకీ పరిత్రాతా సప్తశాక్వర భంజనః ।
ఆదృత్య మాం స్వధామేవ పపారచ మనోరథమ్॥

తే॥ గీ. సప్త శాక్వర గర్వ సం ◆ శాతనుండు
నిజ పిచండ నివేశిత ◆ నిఖిలలోకుఁ
డాత్మ ధామంబుపై నుండు ◆ నంతపేర్మి
దాసుఁడై నట్టి నాయందుఁ ◆ దనరఁ జేసి
తీర్చె నాకోర్కెలన్నియుఁ ◆ దేర్చి నన్ను.

8. ఆనా నా నాయన్.

శ్లో॥ సర్వాధికోఽపి యదువంశ మలంచికీర్షు-
ర్జజ్ఞే ముమోష నవనీత మపాలయద్గాః ।
అధ్యాపిప చ్ఛ్రుతిగణం ద్రుహిణం ఝషస్సన్
పోత్రీ దధార భువ మిత్థ మనంతచేష్టః॥

తే॥ గీ. తనకు నామొద నుండెడు ◆ దయనుబట్టి
యాత్మలీలానుభూతి నా ◆ కబ్బఁ జేయ
మత్స్య కచ్ఛప నరసింహ ◆ వామనాది
తనువుల ధరించి జగతికిఁ ◆ దాను వచ్చె.

9. శంఖచక్రధరము.

శ్లో॥ నర దేవ సంతానీయం దేహం ధృత్వా భావంగినః ।
శంఖచక్రలసత్పాణే రాజతే శ్రీరమాపతిః॥

క. సుర నర తిర్యక్తనువుల
ధరియించి మనుష్యసేవ్య • తిర్యకుఁ దగుచున్
నర పంచ హేతి ప్రస్ఫుట
కరుణాద్రి నానావతారుఁ దగును • కమలాక్షుఁ డిలన్.

10. నారద స్థాలంకోక్.

శ్లో॥ నిఖిలం తో సర్వలోకానాం పదార్థానాం జగత్త్రయః ।
పారావారాతివిస్తీర్ణా వేదకీర్తిర్గ సర్వగా॥

తే॥ గీ. లోకముల నెల్లఁ గొల్చిన • శోకనాశకుఁడు
యుగుఁడు నవనీతోగ్రము నానాయు • యోగిదింగ్య
విగ్రహములఁ పు వాఘంపి విస్తీర్ణ • వేదపనుగ
రమ్య గుణరత్న భాసి రమా • రమణుఁ డరయు.

11. నిర్వాణ వ్రాత్రన్.

శ్లో॥ శ్రీశతారి మునిపుంగవ గీతే, శ్రీశకీర్తిజుషి పద్యసహస్రే ।
మానవా దశశత మేత దనూనం, భక్తినిఘ్న మనసః పఠతాశు

తే॥ గీ. జలదనిభ గాత్రు శ్రీకృష్ణు • సంస్తుతించి
శఠరిపుండు రచించిన • సరసమైన
వేయిగాథల నీపది • వృత్తములను
మనుజులకుఁ జింతసేయంగ • మాన్యములగు.

ఆళ్వార్ తిరువడిగళే శరణమ్.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

మొదటిపది – తొమ్మిదవ తిరువాయ్మొళి.

అవతారిక:— మునుపటి సర్వేశ్వరుఁడు ఆళ్వార్లయొద్ద సేవించి, ప్రత్యక్షమునిలువఁబడి, తరువాత నాయకతోఁ గూడియుండి, పిదపఁ దొడమీఁద నెక్కి, యావల మనస్సులోఁ బ్రవేశించి, పిమ్మట భుజములందుం దూఁచి, తరువాత జిహ్వాగ్రస్థితుఁడై, యనంతరమునఁ గంటిలోఁ జొరఁబడి, ఫాలమునందు నిలిచి, కడపట నౌదలఁ గూరుచుండెనని యాళ్వారు తిరువాయ్మొళిలో సాయించియున్నారు. స్వామి తిరువాయ్మొళిని విన్నపము చేయువారికి నిస్సంశయముగ స్వామి శ్రీపాదములను జేరగలుగుదురని ఫలముఁ జెప్పి ముగించిరి. తిరువాయ్మొళి యుయర్ పాట్టు "ఇద్వైయమద్వైయమ్" అను మొదటిపాశురముతో నున్నది.

1. ఇద్వైయమద్వైయమ్.

శ్లో॥ సృష్ట్వా చరాచర మిదం తదనుప్రవిశ్య
వ్యాకృత్య చాస్య నిఖిలస్యచ నామరూపే।
సాపాయతేజస్మృతిరస స్తనుభృ న్మదీశః
కృష్ణో మదంతిక చరో రమయా సమేతః॥

సీ. చేతనాచేతన ♦ వ్రాతాత్మకంబైన;
జగమెల్ల సమయించి ♦ తగ సృజించి
రక్షించు నాపదా ♦ ర్థంబులలోఁ జొచ్చి;
తద్గతదోషముల్ ♦ తాకకుండ
నఖిలంబునకు నంత ♦ రాత్మయై క్రాలెడు;
సతఁడెపో మత్స్వామి ♦ వితతయశుఁడు
భక్తులపాలిటి ♦ పరదైవతము గోప;
కామినీ జనముల ♦ కామమంత

తే॥ గీ. అధికభోగ్యుండు నాకెప్పు ♦ డమృతమువలె
రసికులకు నగ్రగణ్యుండు ♦ నసమబాణ
వంకజాస్త్రుండు శ్రీమనః ♦ పంకజాళి
వాసమొనరించు నాయురు ♦ పార్శ్వములను.

1. సా [illegible] ల ప ల ప ల వ ల్లా స.

శ్లో॥ దేవానా మాదిదేవ స్సజల జలధర శ్యామలాంగో [illegible]
హేయత్వ ప్రత్యనీకో గుణమణినిలయో [illegible] ధ [illegible] ॥
[illegible] దూత్యోరువాత్యావిధుత [illegible] వల్లభ [illegible]
మాహాత్మ్యస్వాదం కథంచిద్దివిజనికరవ [illegible]॥

శా. పాత్రీభూత శరీరుఁడై మును లయం ◆ [illegible] నిర్మగ్నయౌ
ధాత్రీమండల ముద్ధరించె సుజన ◆ [illegible] నిగ
స్తోత్రాసారా ప్రథితావతా [illegible] నిముల్ ◆ [illegible]
మాత్రపిత్రిరిత గంధ హస్తి గదన్ ◆ [illegible]
జితాగ్రగణ్య గుణాస్పదుండు రుచిరా ◆ శ్రీరాఘ్రి [illegible]
ద్దాత్రింబొప్పంగ నిల్చునా వరధమం ◆ [illegible] స్థితిన్

3. అ రు గ లి లా యం.

శ్లో॥ రోజాక్షే బహుధా ఽవ్యయో [illegible] భువన [illegible]
వారాహం తనుమద్ధిధీ [illegible] దేవిమూ
రో దంతావళి దంతపాటన విధా [illegible]
స్త్రైవిష్టపవా గళిత విభవో ఽ [illegible] వరీవర్తి మే॥

ఉ. నాశములేని మంగళ గు ◆ ణంబులఁ బొల్చు సురాధినాయకుం
డా శతమన్యు నీలమణి ◆ హారి తనుద్యుతి శోభితుండు [illegible]
శ్రీశుఁడు తార్క్ష్యవాహనుఁడు ◆ హీంద్రశయానుఁ డనాకుఁ బ్రీతి [illegible]
నాశలఁ గొల్పి వీడఁడు ర ◆ సానుభవంబు నొసంగుచుండెడిన్.

4. ఉ ద న మ ర్.

శ్లో॥ తిస్రశ్శ్రీభూమి నీళావ్యనిశమనుగతా యం మహిమ్యశ్చ [illegible]
యస్మై కస్మైచన వాల్యం భువనముద [illegible] తత్పశ్చాత్
నైయగ్రోధే దశే యో వసతి జనిగిరి శ్యాంబరీ నిమ్నగానాం
కృష్ణో ఽసౌ సర్వశేషీ విలసతి సతతం మధ్యదేశే మదీయే॥

కమలయుభూమినీళయును ♦ కాంతలుముప్పురు ప్రీతిఁ(బ్రీతి)మెలో
ములను మ్మఁడు వీని నొక ♦ కాలమునం గబళించి వాటప
త్రముపయిఁ బవ్వళించునన ♦ తామరసాక్షుఁడు వారిరాశిబా
లమితములైన మాయలకు ♦ నాశ్రయుఁ డాశ్రిత వత్సలుండు దా
మమత చెలంగ నాయెడల ♦ మానక నా మనమందు నిల్చెడున్.

5. ఒకట్లై వై స్యం.

శ్లో॥ అంకే నిధాయ ధయమానస్తనమేహి వత్సే
త్యాలాపినీం దనుసుతామపగృహ్య వేగాత్ ।
క్షీరేణసాక మపిబత్తదసూన్స్వరాయ
స్స బ్రహ్మరుద్ర మహితో మమ మానసేఽస్తు॥

ఉ. మాతృ సదృశుఁడై వేద ధృతి ♦ మారక్షిణ్యము చను దెంచి యంక మం
దాతురమొప్పఁ జేర్చి తన ♦ యా ప్రతిపత్తిని బాలొసఁగ న
పూతన పాలి ప్రాణవాయువులు ♦ పాల్పను దాని పయస్సుతోడ సం
ప్రీతిని గ్రోలి గోపకుల ♦ భీతినిఁ దోలిన నందనందనుఁ డా
భూతపతి ప్రజేశ హుత ♦ భుగ్వరుణేంద్ర ముఖాది దేవ సం
ఘాత విధాత యెల్లపుడు ♦ గాఁపుర ముండును నా మనంబునన్.

6. మాయనెన్నంగనగ్లాన్.

శ్లో॥ నేదిష్టస్సాశ్వతానామపి మయమనసాం యోగినామవ్యగమ్యో
జీవాస్తద్దేహసంఘాః పవన జల ధరిత్ర్యాది వర్గ స్సఏవ ।
యాత్యేన్నిరాప్తుం సకలోస్య నిజపద విముక్తై ర్జ్ఞానవై నిత్యశుద్ధో
మద్గోష్ఠో నిత్యమాస్తే కథమిద మపరై ర్లభ్యతే భాగధేయమ్॥

సీ. ఆశ్చర్య గుణ చేష్ట ♦ లధికంబు గలవాఁడు ;
మన్మానసస్థాయి ♦ మఘ నిహంత
అమర, మానవ తిర్య ♦ గాది శరీరముల్ ;
వానిలో నాత్మలు ♦ వాఁడెసూవె

భూమ్యంబు పవనాంబ • భూతము లర్కేందుయు ;
నిజపదాశ్రితులకు • నిరతభక్తి
భక్తికలుగుల కెల్ల • బాహ్యమునగా నుండు ;
నెగటివాడైన • నెలుగగు జాల

తే॥ గీ. రొల్లని మనుష్యులగువాని • గల్లనుండు
నగళయు విపర్యయంబులు • నలుపువాడు
నన్నగారి భుజంబుల • నున్నరీతి
నాభుజంబుల నివసించు • శోభనుండు

7. శో శి త్రై మ లు గ.

శ్లో॥ దోష్ణోర్వ్యకసి మూర్ధ్ని పాదయుగళే పారిభ్య గోఘ్ర శ్రీమ
ద్భృంగానంగ సరి స్మరంద తులసీ గుచ్ఛైప్రపిష్ఠోకఘ: ।
భక్తానేచనక స్వ్యసామ్య రహితో ఏధిష్ణు తేజో ఘన
స్తిష్ఠే స్త్రై రసనాగ్ర సీమని సదాముఖ్యావ బ్యాస్ దయామ్॥

మ. తులసీ భూషిత బాహు శీర్ష చరణ • స్థానోరు వక్షుండు ని
స్తుల సౌందర్య విరాజమానుడు నిధి • భూతాత గ్వెప క్రీర్యుండు
జ్వల కోటీర మణి ప్రభా స్థగిత భా • స్వ [illegible] బులు [illegible] కృష్ణుండు
చ్ఛలత స్త్రద్రసనాంగ గాంతర కృతా • [illegible] స్థితిస్వాత్స్యమున్.

8. నా వి న్ము శ్రీ [illegible] న్ము.

శ్లో॥ యో వేద్య స్సర్వవేదైరుదయలయధృతి న్యావిధ త్రైతిలోక్యా
యుకపంచాస్త్రీనుమాంచద్భుజయుగయుగళీభాసమానోఽసమానః ।
యో నీలాంభోరుహాళీ సురుచిర సుమహా గర్వ సర్వంకి పాథః
ప్రత్యగ్రోస్మిల ద్వజ్ఞారుణ నయనయుగో గోచర స్సాస్మభూత్॥

మ. రసనాగ్ర స్థితిచే వికస్వరములై • పారివ్యాప్తవిజ్ఞాన దా
న సమర్థంబులు విద్యలు సకలు నా • నాశాస్త్రము ల్నానవై
యసమా నాభ్యధికుండు లోక సృజన • పారిపాలనాది క్రియా

యోం జగత్రింశ నవాస్త్రవవద్య వితతిం గిపాం దృశ్తే తాన్ పాశ
ర్వోన్న విజ్ఞాపయతి స్వపాద జలజం తిప్పృస్తే దదాన్న గ్రియః॥

మ. తన లోకో_త్తర భ_క్తి వెన్నుటికిఁ దాఁ ♦ దధ్యంబుగాఁ దెల్పిన
మున్నివద్యాంధు శతారి కూర్చిన సుహో ♦ మోహాధకంఠిరవ
ధ్వను_త్తౌ_ గామొప్పెడు వేయువద్యములపై ♦ వర్య ద్వయూపాంచశం
బనుసంధింపు శిరస్సునందునుము వ ♦ గ్గోశృ్వ కుఁతెం ఘ్రుద్వయుఖ్.

ఆ ళ్వా ర్ తి రు వ డి గ ళే శ ర ణ ము.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

మొదటిపత్తు - ఏడవ తిరుమొழி.

అ వ తా రి క:—తను పరమభ_క్తి పర్యాప్యయుఁడు సంతరిశ్చి తిఁద్యరూప మును గనఁబలుపఁగా నాతని స్వరూపమిట్టున్నదని తను మనస్సునకు బోధించి చెప్పి యెల్లప్పుడు దాని ననుసంధించుచుండు నని యుపగోపుఁగ హృ మనస్సు నట్లు చేయఁ గా దానిని స్తుతించుచున్నారు, సింగరా ? మాచ మిత్తు మిఁగు తోడు నదుని కుంచ నున్నతో మతి నెయు యనఫలము గాదని చెప్పుచున్నారు. నీవు భయమెంది నట్లు తను మనస్సు తమ్ము విడిచి దేహా యని భయుకడి గియు నారు (శవణముచే దవ కరణములకుఁ బుట్టిన వికృతినిఁ జెప్పి, వికృతులు తొలుంచి మంచివాఁడా యేమని యడుగఁగా నా హృదయమందున్న వానిని మతిమ శక్యము కాదని చెప్పి తుద తిరువాయ్ మొళ్ళి నభ్యసించినవారికిఁ గలుగుఫలమునుం జెప్పి ముగించిరి. తిరువాయ్ మొళ్ళికి తమయిర్ పాట్టు "కంగాయె సింకేళ్" యను పేర పాశురమై యున్నది.

1. పొ గు మా సి ల్.

శ్లో॥ యో యుధ్యమాన ఘనచక్ర దరాది హేతి
స్సంసేవ్యమాన పద కంజరుహః శ్రియోక్త్యా ।
వ్యక్తిం త్తత వృక్షి పటు వేషత యోద మంజః
పౌరందరోపల రుచి ర్వపయో మమాస్తు॥

మ. సమరప్రాంగణ సంగతారివిజయో ♦ త్సాహంబునన్ప్రొల్చుశం
ఖము చక్రంబును శార్ఙ్గముగ్గదయు ఖ ♦ డ్గంబుఁగగ్రాగంబులం

దమున న్మానవక స్వరూపమున లో ♦ కానీకము ల్గాల్చి దే
వ మనుష్యాసుర సిద్ధ సాధ్య వినుత ♦ పాగిగల్భులై యుప్పొన
యమరాధీశ్వర నీల సుందరుని నా ♦ యక్షిద్వయిం జూచితిన్.

2. కృత్స్న ప్రవిష్టము.

శ్లో॥ పృథ్వీ నభ స్సలిల వహ్ని సమీరణాది
భూతాత్మకో జగదనుగ్రహ జాగరూకః ।
భక్త్యార్చితో యది న వేత్తి పథం వ్యతీయా
ద స్తీతిమాత్రె వచనేఽపి హి సన్నిదధ్యాత్ ॥

తే॥ గీ. భూమి వియదంబు నుదాది ♦ భూతమయుఁడు
కంతగాత్ముండు మహాత్ముఁడు ♦ యుంబు బాపుఁ
దధిక భక్తిని భజియించు ♦ నధికులకును
గట్టెదుట నిల్చు సతతంబు ; ♦ కలఁడతండు
నెంచినను వచ్చుఁ గొఱఁత లిం ♦ కేమి మనకు.

3. ఎంచి రానై.

శ్లో॥ త్వం కేవలం న మమ కింతు కులస్య నాథం
సంఫుల్ల పంకజయుగ ప్రతిమాయతాక్షిమే ।
వక్షస్సవిష్ట కలశాబ్ధి సుతం భజస్వ
హే ముగ్ధమానస! జహీహి జహీహి చాపల్యత్ ॥

తే॥ గీ. నాకు నా పూర్వులకుఁ దండ్రి ♦ నళిననయను
నిందిరాంతః పురీకృత ♦ సుందరోరు
వక్షు నఖిలేశు మన్నాథుఁ బరమభక్తి
నాశ్రయింపుము హృదయ ♦ ధార్ష్ట్యంబు విడిచి.

4. నెంజమే నల్లై నల్లై.

శ్లో॥ కిం సాధ్యతే నహి మయా హృదయ! త్వదాప్తా
సాధిష్ఠ మన్యథ భవేన్మమ చోనతా కిం ।

వద్వాలయేశితు రనుజ్ఝిత యావనస్య
స్వాంతానువృత్తి నిరతం నిధనేఽపి భూయాః॥

తే॥ గీ. నిన్నుఁ గూడిన కతమున ♦ నేఁడు శుభము
లొనరె మానస! యిఁక నేమి ♦ వనట గలుగు
నేను విడిచిన శ్రీవరు ♦ నీవు వాయ
కెప్పుడును వానియనువృత్తి ♦ నెంచియుండు.

5. క ం డా యే నం కే.

శ్లో॥ మత్కార్యజాత మఖిలం ఫలితం యథా మ
చ్చేతో నపశ్యసి విసైవ మదీయ యత్నమ్।
పాదత్రయీ మితి సిగీర్ణ చతుర్దశార్థ
లోకావన వ్రత రతం త్వమపి హ్యపశ్యః॥

మ. మనయత్నంబులు లేక యే మనపనుల్ ♦ మానాధికంబైన సి
ద్ధిని బొందం గనుగొంటె యో మనస! నీ ♦ దిష్టంబిదే కాదె వా
మనుఁడై మూఁడుపదంబులన్ జగములఁ♦న్మాయాకయంబొప్పఁగొ
ల్చిన యా శ్రీధరు నీవు చూచితికదా ♦ చేకూర నీకోర్కెలున్.

6. నీ యు ం నా ను మ్.

శ్లో॥ స్వాంత! బ్రవే త్వమహ మిత్థ ముభా స్థితౌ చే
న్నావర్తనే త్క్వమపి దుఃఖ మసౌ దయాళుః।
మాతేవ వత్సలతరః పితృవ ద్వినేతా
లోకేఽవతీర్ణ ఇహ జంభరిపూపలాభః॥

మ. మనమా! నీవును నేనుఁగూడి సతమీ ♦ మాడ్కిన్ స్థిర శ్రద్ధతో
వనజాతాక్షునిఁ బాకశాసన మణి ♦ ప్రఖ్యాత్మ దేహద్యుతిన్
జనతావత్సలుఁ గృష్ణు మజ్జనకు ని ♦ త్యం గస్థితిం గొల్చినన్
ఘనతాపంబుల నంటనీయఁ డొసఁగుం ♦ గల్యాణపారంపరల్.

7. ఎందై యొ యెన్నమి.

శ్లో॥ యం నిత్యసూరి జనతా హృదయే నిధాయ
నిర్వ్యాజ్య నాథ దయితేతి ముహు ర్గృణాతి ।
స్వామి న్మదీయ జనకే త్యసకృ న్మృణాతి
స్తం నిక్షిపామి గతిభీ ర్హ్మాది పావకర్యా॥

తే॥ గీ. మమ్ముఁ గన్నతండ్రి ♦ మాకేశుఁ గాదని
నిత్యసూరు లెవ్వుడు ♦ నిర్మలాత్మ
నునిచి సంస్మరించు ♦ నుత్తము లక్ష్మీశు
నన్నుఁగన్న తండ్రి ♦ నాసామి యనుచును
సంస్మరింతుఁ జిత్త ♦ సరణి నిలిపి.

8. తేల్వానారణన్.

శ్లో॥ బాష్పాయతేఽక్షి మమ నారాయణత్వం గతిశ్రీ
నారాయణేతి లపితే విచినో మ్యహం తమ్ ।
నక్తందివం నవిజహాతి విభుః ప్రపన్నో
మాం విశ్వస న్నమధికం బత ప్రీతి మేతి ॥

తే॥ గీ. కనుల నానంద బాష్పముల్ ♦ గ్రమ్ముచుండు
శ్రితుల నారాయణా పదంబు ♦ నాఁ గనేసి
వెదకెదను వాని నిది యేమి ♦ వింతయొకొ-
వదలఁ జాలఁడు రాత్రింది ♦ వంబు నన్ను.

9. నంబిళ్లై.

శ్లో॥ దేవః కురంగనగరీ వరవాస భక్తః
కార్తస్వర ద్యుతి, విజిత్వర కాయకాన్తిః॥

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ఆంధ్ర గీర్వాణ శఠకోప సహస్రము.

ద్వితీయ శతకము.

([illegible])

మొదటి దశకము.

(మొదటి తిరువాయిమొళి)

(వాయుమ్ తిరైయుగళుమ్)

అవతారిక:—ఆళ్వార్లు క్రిందటి దశకమున భగవదనుభవమందు బాహ్య సంశ్లేషాపేక్ష జనింపఁగా నది లభింపక శోకించుచేఁ దమకుఁగలిగిన యాసాదాతిశయము నీతిరువాయిమొళిలోఁ (దశకములో) జెప్పుచున్నారు. ఎట్లనఁగా:—సర్వేశ్వరునితో సంశ్లేషించి యెడఁబాయఁగాఁ గలిగిన బాహ్యదశచే బాధపడుచున్న యొక నాయిక దశను బొంది యేమియుఁదోపక యొక తీరముదగ్గర నుండి ప్రవేశించి యచట నున్న యొక సారసమును, ఒక క్రౌంచపక్షిని, ఘోషించుచున్న సముద్రమును, సతతగతియై వీచు వాయువును, వర్షించుచున్న మేఘమును, వృద్ధిక్షయముల నొందు చంద్రునిఁ, గనఁబడకుండ సకలమును గప్పివేయుచున్న చీకటిని, పొద్చుచు దగ్గుచున్న ఉప్పుఁటిని, వెలుఁగుచుండెడి దీపమును జూచి యీ పదార్థములన్నియు వీనికి సంయుతిస్వభావ జన్యములని యెఱుంగక తమవలె నివియన్నియు భగవద్విశ్లేషముచే వ్యసనము నొందుచున్నవని వానికొఱకుఁ దామును దుఃఖము నొందుచుఁ జెప్పుచున్నారు. ఇట్టి యాళ్వార్లను నాయిక విరహాగ్నిచేఁ దపించుచుండఁగా నాయకుఁడు వచ్చి దర్శనము నొసంగ నిఁక నన్నెప్పుడు విడువవలదని ప్రార్థించి కొనెను. ఈ తిరువాయిమొళి (దశకము) నభ్యసించినవారు కంటికగపడు ప్రతివస్తువు భగవదలాభముచే బాధనొందుచున్నట్లు తలంపఁజేయు నీసంసారమందుబాధలనొందక చూపట్టువారుండలు భగవత్ప్రాప్తిచే గర్వితులై యుండెడు దేశమందుఁ బ్రవేశింపఁ గలవారని చెప్పి నిగమించిరి. దీనిలో "వాయుంతిరై" అను మొదటిపాశురమే యీయిర్పాట్టు(ముఖ్యగాథ).

1. వాయుంతిరై.

శ్లో॥ ప్రత్యాసన్న పయోధి వీచి వితతి ప్లావ్యమానా ముహుః
క్రౌంచి! త్వం దివిజేషు మాతరిచ తే నిద్రాయమాణే ష్వపి।
కిం జాగర్షి నిశామసహ్య విరహ ప్రోద్దామ పాండూభవ
దేహా కార్శ్యయుతేవ చాహా మథకే నాకృష్ట చిత్తాసి కిమ్॥

మ. చలదూర్మి ప్రకరాకులార్ణవతటీ ♦ సంసక్తమా క్రాంచనా!
విలసద్దేవతతుల్ భజజ్జననియుక్ ♦ వేవేగ నిద్రింపఁ గే
వలముంగూగకురాక యుంటివ [illegible] ♦ వైవర్ణ్యము [illegible]
ర్మలమా నీలిను వెల్ల మానస [illegible] ♦ మా [illegible] గ [illegible]
వలె నీవున్ మధువైరిచే సపత్న్యాతి ♦ స్వా [illegible] చెందున్.

2. [illegible]

శ్లో॥ రాత్రాయాసే కిమిహ కోకి! నిశాస్వనిద్రా
త్వంచ ప్రముష్టహృదయా ప్రతిభాసి నూనం।
దాస్యం గతా వయమివ [illegible] పాద
సంసక్తదామ తులసీమపి వాంఛసి త్వం॥

మ. కురరీ! మాధవముష్టమానసమవై ♦ ఘూ [illegible] బుసన్
స్థిరయామాయతరాత్రులందుఁ బ్రదుటియు ♦ [illegible]
చరణద్వంద్వము నాశ్రయించి చిర [illegible] ♦ [illegible]
గరమిమ్మన్ మధువైరి పాదతులసీ ♦ [illegible].

3. [illegible]

శ్లో॥ సక్తం దినం స్వనసి సాగర! వీతనిద్ర
స్త్వంభీష్టవస్త్వనధిగత్య [illegible] శోకః।
లంకాంతకాంఘ్రి సరసీరుహసక్తచిత్తా
యల్లేభిరే త్వమపి తల్లభసే కిమంగ॥

ఉ. కామిత వస్తులాభమునఁ ♦ గాంచక నిద్దుర [illegible]
ద్దామముగా ధ్వనించెదవు ♦ తద్దఁ గరంగిన మానసంబుతో
భీమ శిలీముఖాగ్ని శిల ♦ భీకృతి రాత్రిచరోత్కరుండైన యా
స్వామి పదాంబుజాతయుగ ♦ వాంఛను బొందిన మానవస్తతికి
భూమిగ నైతివో జలధి! ♦ భూరిశుభం బగునా [illegible].

4. [illegible]

శ్లో॥ ఆకాశాబ్ధిమహీధరేషు విచరన్నాద్యేమో! ప్రవా [illegible]
నిద్రాహీనో నహిద్భ్రశ్యసే త్వమపి న [illegible] జాగర్యయా।

చక్రాలంకృత హస్తపద్మ మనఘం దేవం దిదృక్షు శ్శుచా
వ్యాధిం క్షేత్రియ ముద్వహ స్యవిరతం త్వం చాపి శోచ్యోసి నః॥

ఉ. మాపలెఁ గృష్ణుని న్వెదుక ♦ మాటికి నర్థిఁ బిహీంధ్రంబులన్
దేవపథంబునం దిరిగి ♦ త్రిమ్మరుచు న్నిశలం దివంబులన్
దేవిసుమంతయు న్నిదుర ♦ దీప్రసుదర్శన హస్తపద్ముఁడౌ
దేవునిఁ జూడఁగోరి నిజ ♦ దేహమున న్వ్యధఁ గాంచెదు మంగళా

5. ఊ ర్థి తో రూ ఢి.

శ్లో॥ లోకాయ దాతు ముదకం పరిగృహ్య కల్పే
కల్పే పయోద! వయ మూర్తిగతా ఇవార్త ।
పాథోమయో ద్రవసి తే శివ మస్తు శౌరే
స్త్వంచాపి కిం గుణగణై ర్హృతహృ త్సశోకః॥

మ. ప్రతికల్పంబున లోకపాళికిని నీ ♦ వారి ప్రదానంబుచే
నతితుష్టిం గలిగించు నంబుధర మా ♦ యాళి న్ననుబోలి సం
తతధారామయు మైకరంగెదవయో ♦ దైత్యారి వీర్య గ్రథా
జితమై నీవు తదాత్త్వభావ హాతమై ♦ జీర్ణింతె దుఃఖంబునన్.

6. నై హా య వె మ్మో పో ల్.

శ్లో॥ కార్శ్యం గతా వయ మివోడుపతే! కృశ స్త్వం
సంలక్ష్యసే నభసి కృంతసి నో తమిస్రం।
విశ్వస్య భోగిశయనస్య వచాంసి సత్యం
దేహద్యుతిం త్వ మపహారయసి క్రమేణ॥

ఉ. బాల మృగాంక! కజ్జల ని ♦ భంబయి మింటినిఁ బర్వు జీకటిన్
ద్రోల వదేమి నేఁడు మదిఁ ♦ దోరపు చింత వహించి నష్టరు
గ్జాలుఁడవై క్షయంబుఁ గన ♦ సాగితి వయ్యయొ చక్రపాణియౌ
వ్యాళశయాను మాటలనుఁ ♦ బాటిగ నమ్మి తొరంగి తేమ్యుతిన్.

7. తో త్తో మ్మ డ నెం జ మ్.

శ్లో॥ నారాయణాపహృత చిత్తతయా రుదంతీ
స్తస్మై నివేద్య విరహాకులతాం తమో! నః।

క్లేశం నయ స్వవిదితం రిపుతా ముపేత్య
కార్శ్యం ప్రకాశయసి తే శివ మస్తు నిత్యమ్॥

ఉ. శ్రీరమణీ ప్రియాపహ్నాని ♦ చిత్తలసమ్ము యొకచోట నిల్చి మా
దారుణ నిగ్రహయోగ మెరి ♦ తానును [illegible] జెప్పుచున్
సారెకు నేడ్చుచున్న యుముఁ ♦ [illegible] గలుచెద నేమి నిత్రుడ
త్రమ్మ రతి రాత్రిగ న్నసిది ♦ [illegible] విమున్నమూ[illegible]మా.

8. [illegible]

శ్లో॥ ధ్వాంతాదపి ప్రకట నీల రుచే రమేశ! త్వం
రాత్రిందివాపగమనే౽పి నయాసి నిద్రామ్ ।
పాదప్రభగ్న శకటస్య హరే దయాయా
లోభేన కిం ప్రణతచిత్త ఇవావభాసి॥

తే, గీ. సాంద్ర సంతమసౌఘ ♦ సచ్ఛాయమైన
రుచుల! శకట భంజకుండైన ♦ నీమహనయము
దయను నాశించి పదయుగ ♦ దాని; నెవుడు
నిమురఁ జెందవు తనుపీడ ♦ నిముము గొన్నఁగ.

9. [illegible]

శ్లో॥ సమూర్ధ్వ ద్వారహానౌః ప్రతికలం మూర్ధ్నాని తాతవ్యతే
దీపో జేతు కృపాతరాణి సరసీజాతో దయాతోషస్య వః ।
బింబోష్ఠస్య రమా పరిబృఢ స్యాంఘ్రిద్వయీ లాలిత
స్రగ్రాజత్తులసీ విలోలుభతయా కిం త్వంచ దందహ్యసే॥

మ. నిరతప్రోజ్జ్వల దీప! సంతత మనో ♦ నిదాఘ[illegible] కూర్మిర దు
ర్ధర సంప్రీతుసిజా పరీతవము ని ♦ ద్రంగెదద [illegible]లమున్
సరసీజాత విలోచనాంఘ్రి తులసీ ♦ స్రక్ప్రాప్తిగా దానే యీ
కరణి నిన్నుఁ దపింపఁ జేయు నిక ♦ త్వంచే సహించ వ్యథన్.

10. [illegible]

శ్లో॥ పాదాక్రాంతవసుంధరా శ్వేదనుజ త్రోటిరు హారమ్మద
దాంఘ్రిస్థాజ్ఞాన భూజ భంజన విభో నీమా స్వజ త్వద్రశా ।

అశ్రాంత ప్రసవాయు ధానల పరితాప శ్శిరీషాంచల
ప్రాయా నః పరిశోషయత్యనుకలం చాసంజయన్నాస్త్రా త్వయి॥

శా. సాలానోకహ యుగ్మ పాతన మద ♦ స్తంబేరమా క్రవ్యభు
క్ష్మాలోద్ధూనన చండవాత భువన ♦ స్తోమ ప్రమాతానన
లీలాయాపన కమ్ర గాత్ర వినమ ♦ ల్లేఖౌఘ కోటీర ర
త్నాలోకోజ్జ్వల పాదపీఠ యనిని ♦ న్నశ్రాంతము న్వేడఁ బ్రా
ణాలన్ జీల్చెడు నాధిఁ ద్రోసి మము నా ♦ నాబాధల న్బెట్టు నీ
పాలం జేరితిమయ్య యింక విడువ ♦ న్భావింపకయ్యా మదిన్.

11. శో రా ద వె ప్పొ దు ళ్ళు మ్.

శ్లో॥ పరంజ్యోతీ రూపే సకలభువనానా మధిపతా
వవిశ్రాంతౌత్సుక్య శ్శఠరిపు మునిస్సందర్శితవాన్ ।
సహస్రం తత్రైత్ర ద్దశక మనుసంధిత్సు రజహా
త్పరంధామ్నో ధామ్న శ్చ్యవతి సకదాచి ద్ధ్రువ మిదమ్॥

చ. సకల జగన్నిదానముగు ♦ సారసనేతు ప్రసి పాదపద్మమం
దకృతక భక్తిగల్గినశ ♦ ఠారి రచించిన సత్ప్రబంధమం
దకృశరుచి న్నుతింపఁగ సు ♦ హార్ణము లీపది పద్యముల్ నరుల్
వికృతిఁ దొలంగి మోక్షపద ♦ వి న్వడఁ బోరు నిజంబుఁ జూడుఁడీ

శ్రీమతే శఠకోపాయనమః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

ద్వితీయ శతకము — రెండవ దశకము.

(తిణ్ణన్వీడు)

అవతారిక:—ఆళ్వార్లీ దశకమందు సర్వేశ్వరుఁడు దుఃఖనివర్తకుఁడు, శీలవంతుఁడు, సుకుమారుఁడు, పుండరీకాక్షుఁడు, ఆపత్సఖుఁడు, అఘటిత ఘటనా సమర్థుఁడు, సృష్టి స్థితి సంహార కర్త, ఈశ్వరాభిమానము గల బ్రహ్మ రుద్రాదుల స్తుతికిఁ బాత్రుఁడు నన్ని యనేక విధములుగా నాతని పరత్వమును బ్రతిపాదించి కొన కీ దశకము నభ్యసించినవారికి దేవతాంతరములయం దీశ్వరత్వ బుద్ధిఁ జేయుట యనెడు కొఱత యుండదని చెప్పి నిగమించిరి. దీనిలోని "తేవు మెప్పొరుళుమ్" అను నాల్గవగాథ ముఖ్యమైనది (ఉయిర్పాట్టు).

1. [illegible]జ్ఞ న్యము.

శ్లో॥ మోక్షాద్యశేష పురుషార్థ మహాం ప్రతీతానాం
సంఖ్యాతిగోజ్జ్వల గుణా[illegible]ధ మనన్యదేశమ్ ।
గాం ద్యాం వినిర్య యుగప త్ప్రతియో వ్యనంతం
కృష్ణంవినా నహి పరః ప్రభురస్తి సత్యమ్॥

మ. అపవర్గాద పుమర్థ[illegible]ముల్ నిజపదా ♦ [illegible]త్రాన్య[illegible] [illegible]
గృ[illegible]చే[illegible]చ్చె[illegible] [illegible]గళిగురా ♦ [illegible] [illegible] గా
న్యపిల[illegible] నా[illegible] [illegible]రి న్గ్ర సించు చతురు[illegible] ♦ [illegible] గా
కపను[illegible]దెవ్వ[illegible] [illegible]మొ ♦ [illegible]

2. విపావంపరము.

శ్లో॥ [illegible] పారస్య పరిమాష్ట్ర[illegible]మనా స్వ్యపార్శ్వ[illegible]
నిభి[illegible] [illegible]ః ప్రదిశతి[illegible] [illegible] ।
తం గోపవేష మపహాయ హరిం త్రిలోక్యాః
పాపాని కః ప్రశమయే న్నృప[illegible]॥

ఉ. పా భరంబు నా [illegible]గ ♦ పది[illegible] [illegible] మునంగినట్లె [illegible]
గోపకుమా[illegible]కు న్వ్యడిది ♦ [illegible]గనగా[illegible]ము మాన్ని న స్తం[illegible]
[illegible] [illegible]కేము [illegible] ♦ [illegible]గల్గు నె ముజ్జగంబులన్
ఈ[illegible]కేన జెప్ప ని[illegible] ♦ నేల [illegible] యిది నాకు సాధ్యమే.

3 [illegible]నై వృ్వా వ న్నై.

శ్లో॥ ఉత్సాంగ మంబుజభవం కమలాం స్వగాత్రే
స్థానక్రియా స్నిగ్ధత స్ఫుర సేవితాం[illegible] ।
మాతుః [illegible] స్త్రీభి రమా మఖిలాం త్రిలోకీ
మస్తి ప్రభోః కిమపరః కృపయా విలాన[illegible]॥

మ. సురతెల్ల న్వినుతింప దు[illegible]ని వ[illegible] ♦ [illegible]వా[illegible]న్య [illegible]ల[illegible]
స్ఫుర దాత్మీయ తనూ విభిన్న వసతుల్ ♦ [illegible] [illegible]

బరమును దాటి యతికరించి జగముల్ ♦ పాదంబున న్గొల్చిని
ర్జరుల న్బ్రోచిన వానికంటె సముపాస్యం బెద్ది దైవంబిలన్.

4. తే వు మె ప్పో రు ళు మ్.

శ్లో॥ నాభీసరోజ ముకుళే చతురాననం యః
ప్రాక్క్లృప్తవాం స్తదను దేవగణా న్మనుష్యాన్ ।
తం పుణ్డరీకదళ దీర్ఘదృశం మదీశం
త్యక్త్వా ఽపరః కఇహ పూజన భాజనం స్యాత్॥

తే. గీ. వివిధమౌ వస్తుజాతంబు ♦ విబుధతతిని
సృష్టిసేయంగఁ దొలి విరిం ♦ చినిసృజించి
వేదసమితినిఁ గఱపెడు ♦ వేద వేద్యుఁ
డంబుజాక్షుండు హరి దక్క ♦ నన్యులెవరు
పూజనంబంద నర్హులౌ ♦ పుష్పములన.

(ఇదియే యీదశకములోని ముఖ్యగాథ.)

5. త గు ం శీ ర్త నే.

శ్లో॥ సంకల్పత స్సకలలోక విధాన దాక్ష్య
కాన్తేజప చ్ఛుభ గుణామల కంజనేత్రాత్ ।
నారాయణా త్పరతరం శ్రుతి గీత తత్త్వ
మస్తీతి కస్య రసనా తలినాభిధాతుమ్॥

మ. నిజ సంకల్ప పటుత్వ మొప్ప విబుధా ♦ నీకంబు వస్త్వ తర
వ్రజము న్గల్పనఁజేసినట్టి విలస ♦ త్పంకేజ నేత్రుండు నీ
రజ గర్భాది సుపర్వ వందిత పదా ♦ కాన్త ఘనుండైన న
న్దజుకంటెన్ బర్వుఁడొక్కఁడుండుననున ♦ జ్ఞానుల్ కలారే! భువిన్.

6. యు వ రు ం యో వై యు మ్.

శ్లో॥ యస్సంప్లవే స్థిరచరాత్మక విశ్వ మేత
త్కుక్షౌ నిధాయ పరిగచ్ఛతి జాగరూకః ।
తేజిష్ఠ మంగళ తను ర్భగవా నుదన్వ
చ్ఛాయా సఏవ పరమః ప్రభు రస్మదీయః॥

తే. గీ. ప్రళయకాలంబు దఱిసిన ♦ ఘోరమర్త్యపను
చేతన వ్రాతములను స ♦ చేతనముల
నింక నున్న పదార్థంబు ♦ లింకఁ బోక
నిజ శరీరమునందున ♦ నిలిపి జలధిఁ
బవ్వళించెడు వాఁడును ♦ భాస్వరంపు
తనుమతల్లిని సర్వజ్ఞ ♦ తయును గల్గి
వెలుఁగువాఁడె రమేశుఁడు ♦ విభుఁడు మనకు.

7. సర్వశక్తి.

శ్లో॥ కల్పాంత వేళ దళిలం విపులే స్వకుక్షౌ
నిక్షిప్య నిర్భరతయా శయనాం సిన్ధౌ యః।
న్యగ్రోధపత్ర మథితిష్ఠతి తస్య విష్ణో
ర్దుర్జ్ఞేయ మద్భుతతమం విదు శాశయం కే॥

తే, గీ. సాత్త్వికులఁ బ్రసన్నులఁ జేయు ♦ మాయలాఁడు
సప్తలోకనిఁ గబళింపఁ ♦ జాలినంత
పెడదయగా కుక్షిఁ గలవాఁడు ♦ విస్తరింపఁ
డగు ననంతుని సంకల్ప ♦ మహిమలఘముగఁ
దలిసికొన శక్తులెవ్వరీ ♦ త్రిజగములను.

8. కర్తృత్వలక్షణము.

శ్లో॥ స్వసంకల్పాత్సముత్తస్థే, సృజ త్యేనం మాయినం వినా।
కస్త్రిలోకీం విధిత్సుస్స్యాత్, కశ్చ పాతుం సమీహతే॥

మ. సవిశద్వ్యంగము సర్వవస్తు చయమున్ ♦ దీపించు సంకల్పపా
టవ మొప్పన్ సృజియించి కాచెడిన సిద్ధుం ♦ డసామాన్యుఁ డెవ్వాఁ డం
డెవఁడీ మూఁడు జగంబులన్ గడుపులో ♦ నింపొందఁగా నుంచి పా
భవ మేపారఁగఁ బ్రోచువాఁడు మునిశ్రేష్ఠా ♦ భవాన్యాత్మశీలంబునన్.

9. కారుణ్య మియావిష్కారము.

శ్లో॥ రక్షాచణః పరమకారుణికో మురారి
ర్యాణాగ్రహే నిజగిరతిస్మ యథాస్వకోశం।

కల్పాంత ఏత దఖిలంచ తథా నిగీర్య
భూయ స్ససర్జ భువనాని సపద్మజాని॥

శా. రక్షాదీక్ష వహించి యాదవకుమార ♦ త్వాప్తిన్ ద్వా[illegible]
నక్షత్రోభ్యప్రభతో జనించిన విభుం ♦ డంభోజ జాతాండముల్
ప్రక్షీణత్వము నొందఁజేసి మరలన్ ♦ పంకజజాతుఁ సహ
స్రష్టున్ దేవనికాయముం సృజనసే ♦ యన్ దక్షుఁ డౌఁ జేసెనో.

10. కళ్యావె మైశ్మయుమ్.

శ్లో॥ సంకల్పమాత్ర రచితాఖిల లోక మాయైః
సర్వాధిపేతి గిరిశేంద్ర విరించి ముఖ్యాః।
నీరాజయంతి మణిమౌళి మరీచిజాలై
స్తార్క్ష్యధ్వజస్య చరణాబ్జ యుగం స్తువంతః॥

మ. పనిగూఢాత్మ పరస్వభావ! జగతీ ♦ బృందంబు [illegible]మ్మున్ భవ
ద్ఘన సంకల్పముచే సృజించిన మహా ♦ కల్యాయటంచున్ ప్రపం
చన పద్మాసన పాకశాసన ముఖా ♦ స్వప్నాళి సత్కీర్తివా
హాను భక్తిన్నుతియించుచుందురు మనో ♦ హ్లాదంబు సంధిల్లఁగన్.

11. ఏ త్త వే ఖ ల గుం కొం డ.

శ్లో॥ యః పాదేన విచక్రమేఽఖిలజగత్త్రోష్టూయయూనాన స్సహై
స్తస్యాంఘ్రి ద్వయ చింతనావిల హృదా నిత్యం శఠద్వేషిణా।
యత్సాహస్రమభాణి తత్ర దశకం చైతత్సమభ్యస్యతాం
సార్థం కాఽపి నహి క్షతి స్మరరిపోః కారుణ్యతో భూతలే॥

చ. సురలు నుతింప లోకముల ♦ నూటిగఁ గొల్చిన మాధవున్ నిరం
తరము నుతించి సద్వకుళ ♦ ధారి మునీంద్రుఁడు కూర్చినట్టి భా
సుర నిగమాంత తత్త్వమయ ♦ సూక్తి సహస్రములోన నీపదిన్
నరు లతిభక్తితోఁ జదువ నాశము నొందుఁ ♦ గొఱంతలన్నియున్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

ద్వితీయ శతకము – మూడవ దశకము.

([illegible])

అవతారిక :— ఈ దశకమున [illegible] దానియం
[illegible]ములగల సర్వేశ్వరుని గొనిపోయి తమను [illegible] నతనిని
జెప్పి దానికి బ్రియపకారముగా [illegible]
నొందుచున్నారు. ప్రథమ సుకృతము నీవే [illegible]
చితిని. ఈ ప్రాప్తి స్వరూప ప్రయుక్తమగుట [illegible]
మం దాతని భాగ్యత నమనుభవించి [illegible]
చి కాల తపశ్చర్య సాధ్యమగు నీ ఫలమును [illegible]
నా సాక్షాత్కారముగా [illegible]
ననుభవించి గ్యానులైన [illegible] ప్రవేశమును [illegible]
రథించి ఈ దశకమును అర్థ [illegible]
గానుండి యనుభవి[illegible] చేయను [illegible] ఉపదేశించి [illegible] “[illegible]
ర్యం” అనునది ముఖ్యగాథ ([illegible]).

1. ఊనిల్వాழ్.

శ్లో॥ [illegible] మాప్తా [illegible]! మధుమథ [illegible] భోగ్య
ముకుందః, నాథోఽయం నిత్యసూరి ప్రవర పరిషదః కేశవ [illegible]
యజస్రమ్। స్థిత్వా [illegible] మనసః [illegible]
బధ్యమానం, వాత్సల్యాన్నం [illegible] హిత [illegible]
భాగ్య మస్మద్విధానామ్॥

మ. మనసా! మిక్కిలి మంచిదానవు భవ ♦ న్మైనాప్తిచే నేడుమా
వనజాతాక్షుడు నిత్యసూరి పరిష ♦ ద్వంద్యుండు నాతోడ దా
ననుకంప [illegible] స్మృతముల ♦ ట్లన్యోన్య సంశ్లేషము
గనె బూర్వానుభవంబు నాకొసగె మ ♦ త్కర్మంబు [illegible].

2. ఒత్తార్మిక్కార్.

శ్లో॥ మాయావి [illegible]నాథ్యధిక మురరిపో సర్వభూతాంత
రాత్మన్, స్వామి న్సత్తైక బంధో త్రిదశవిజయి [illegible]

ధిశాయిన్ । పితీర్భూయాత్మనీనం వ్యవృణుత స భవాన్ దేశి
కో వార్థజాతం, నాహం శక్నోమి వక్తుం త్వామసకృతి చయం
సర్వథా శక్తిహీనః॥

శా. నిస్తుల్యాధిక! యద్వితీయ పరమా ♦ నేకాద్భుతా పాశ్రయా
శస్తాసంఖ్య గుణాస్పదా మనజసా ♦ జాత్యావతారా దయా
విస్తార స్ఫురదంతరంగ పిత్రన ♦ త్రైమైక తానా తమో
నిస్తార ప్రతిభూ గురూత్తమభవ ♦ త్స్వర్గోకారంబులన్
ప్రస్తావించి గణింప నిన్నియసినా ♦ ప్రజ్ఞాముం జాలనే.

3. అ రి యా క్కా ల త్తు ళ్లే

శ్లో॥ స్వదాస్యే చోత్పాద్య ప్రగుణగుణి రక్షస్య మనాకిం
సమస్థః క్షిప్రం మాం వ్యసన నిలయే న సృతిపదే।
అవైమి త్వన్మాయాం పదమితభువం యాం బలిరదా
త్తయా సాకం తస్యాక్రమణ మకరో ర్వామన ఇతి॥

మ. అతిసంధిత్సుడవై మహాబలిని నీ ♦ యుక్తిప్రతియీ దండ స
మ్మితభూమాత్రముఁ దొల్తఁగోరి వెనుకన్ ♦ మేనద్ధతి న్బెంచియీ
క్షితి పాతాళ దివంబు లెల్లను బదా ♦ క్రాంతంబుగాఁ జేసి యి
చ్చితి పాకారికిఁ గ్రమ్మరన్ దయను మా ♦ శ్రీనాథ! నన్నాననన
స్థితివై సంసృతివార్ధి ముగ్నుని నసం ♦ జేఁబట్టి దాస్యైకర
స్యతఁ గల్గించితి నామనంబున సరో ♦ జాతాయతాక్షా హరీ.

4. ఎ న ద్దా వి యు ళ్.

శ్లో॥ యత్త్వం జాతోఽంతరాత్మా మనుతనుషు కృతే నిర్వ్యతి స్తే
మదాత్మా, దత్తస్తస్మాన్నివృత్తి ర్నహి భవతి భవా నాత్మ
నో ప్యాత్మభూతేః। కల్పాపాయే స్వకుక్షౌ భువనతతి మిమాం
న్యస్య నాథావసి త్వం, కస్యాయం కస్య చాత్మా ద్వితనమపి
వితీర్యాదదా త్త్వం పునస్తత్॥

శా. లోకానీకముల న్గ్రసించిన మరు ♦ ల్లోకేశ! నా యూత్మయం
దేకంబై తగనీవు నిల్చుటకు నే ♦ నేమేలొసర్పంగ నా

నీకు న్నాదగుణాత్మ నిశ్చితిని దా ♦ నింగొమ్ము నీదాస్యుగా
నేకునా! మదాత్మ నొత్తప్రగిదా ♦ యోచింప లేకనాస
నాథుం జెందిన దిద్దియుంమి నుమున ♦ న్నాదంత చేకొంటివే.

5. ఇనియార్ ఇళాసంగళార్.

శ్లో॥ దంష్ట్రాగ్రోద్ధృత సప్తలోక మహానాసో మహాయోగీ
దృక్క్షేమోత్తమభ క్తిభక్తి ... యుపహారే।
దాసస్యామిత పుణ్యసంచయ ... సుధాసాగర
ప్రోద్భూతామృత సంశ్రిత ... ॥

శా. తత్త్వజ్ఞప్రథ గల్గువారలనుసి ♦ తత్త్వం బశిష్టులన్
సత్త్వోద్రేక నిగూఢ భక్తి కలిగి ♦ సాత్త్వికులన్ ...
సత్యానందము లీవె వారధిజలా ♦ జాతామృతోద్గార భో
గ్యత్యాగారము వీవె నాకధిక సౌ ♦ ఖ్యప్రాప్తికుం డీవె శో
త్రీకాల్ప్రాక్షి స్ఫుటపద్మ లోచన ... ♦ ... స్వభ
... బైసంధా ... నత్తిన బలీ ♦ త్వత్పాదపద్మముల్ ...

6. శేరన్నార్ తిరువైగళ్.

శ్లో॥ రక్తశ్రీః ... ఘ్రి ... వాంఛితం
భక్తానాం ... ప్రవర్ధనః।
దీప్తజ్ఞాననిధిం చతుర్ముఖముఖారాద్యాదితేయ ...
... ఘ్రియుగలం ... సంశ్రితే॥

మ. భవదంఘ్రి ప్రతిభక్త సంతతి జం ♦ బాలార్క బోధప్రదా
భవమందోసి నితాంతంబుగ నినసా ♦ భాసంమ పుణ్యాత్ములన్
లవముస్సీడక వారితాత్మపయి యం ♦ ల్లాసింప వాడా తిను
చ్చవి నిర్ధూత పురందరోపల హారీ ♦ శౌరీ కటాటాంగనా
శ్రవణాఘూర్ణిత! భవత్ప్రసంబు ఏపులా ♦ శరీ శేరతి నవ్వెప్రపుముం.

7. మున్నల్ యాళ్ పలుల్.

శ్లో॥ వీణాకలస్వనసముత్థ రసస్వరూప!
పీయూషభాగ్య! జలదాభతనో! పవిత్ర!।

నత్వాంవినా శరణ మన్య దిహాస్తి దేవ!
తస్మై ప్రసీద భగవన్ ! పరిపాహి దీనమ్॥

శా. వీణాతంతు కలక్వణోత్థ రసవ ♦ ద్విస్తార మాధుర్య ! సు
జ్ఞానిధ్యాత పరత్వలక్షిత రమా ♦ నాథా సితాభోగ్య కృ
ష్ణా నారాయణ వార్ష్ణేయ జలద ♦ శ్యామా [illegible]
కానన్ దక్కుఁగ నీవుదప్పఁ గరుణన్ ♦ గావంగదే దీనునిన్.

8. [illegible]రి క్కొల్ జ్ఞానంగళాల్.

శ్లో॥ శిక్యాంతస్థిత భాండ ముష్ట దధి మృ[illegible] క్షీర కుక్షింభరే
శౌరేః పృష్టమనుప్రయాతి హృదయో నిస్తీర్య దుఃఖార్ణవం।
యత్కల్పేషు బహుష్వనుష్ఠిత తపోయోగాది సంసిద్ధిజం
తత్ప్రాప్నోమి కియద్భిరప్యహమహో హా భాగ్యసైన్యైః ఫలం దుర్లభమ్॥

శా. ఉట్టిన్ బెట్టిన పాలు వెన్నలును దా ♦ నంకించి చౌర్యంబునన్
బొట్టన్ బెట్టెడు కృష్ణుఁ డర్జునునికిన్ ♦ బోధించి జన్యంబునన్
దిట్టంబు జేసిన యా యుపాయము మదన్ ♦ ధీకుండనై నమ్మి నా
పుట్టుం దొట్టిన దుఃఖ మంతయును నేఁ ♦ బోనాడి మాను న్సదా
వెట్టం జేయు తపస్సు కందని ఫలా ♦ ప్తిన్ గంటి నీ మేనితోన్.

9. కడివార్ తణ్ణన్దుళాయ్

శ్లో॥ సౌరభ్య శీతల లసత్తులసీస్రజశ్రీ
కృష్ణస్య సూరిమహితస్య పవిత్రకీర్తేః।
సత్యోద్భవం శుభగుణావళి శీధుసారం
పీత్వా భృశం వివశతా ముపయామి మాద్యన్॥

మ. మకరందార్ద్ర సుమౌఘమిశ్ర తులసీ ♦ మాల్యాచితుండైన సూ
రి కదంబాధిపు విస్మయాభ్యధికు నీ ♦ రేజాత పత్రాక్షునిన్
సకలాదిత్య కిరీట హీరమణి భా ♦ స్వత్పాదపీఠున్ రమా
ధిపుఁ గీర్తించి భవోత్థ తాపవితతిన్ ♦ విచ్ఛేద మొందించితిన్.

10. కళిప్పుంగవ ద్వయము.

శ్లో॥ [illegible] జరామయ [illegible] నిధనా స్వల్పా [illegible]
కాయం నిర్మలసత్వ సం[illegible] మహా ప్యానందపూర్ణా [illegible] ।
సంగంస్య భువనాథయ ప్రతిభువం [illegible] స్వైర [illegible]
ర్బిభార్తిస్య [illegible] కదా [illegible] భక్తా [illegible] గోష్ఠ్యా [illegible]॥

మ. జనన వ్యాధి జరా మృతి ప్రభృతి [illegible] ♦ [illegible] స్వ
నగాఁ బాపి మహాశ్చ [illegible] కలిత భా ♦ స్వద్దేహా [illegible]
వనదవార్చితపరీత మ్మథ మనని ♦ [illegible]
శకాన శంఖంబులఁబూని పోర్చుచుకొలున్ ♦ [illegible]
క్తినిఁ గీర్తించెడు భక్తగోష్ఠి నిపుడో ♦ [illegible]

11. [illegible]

శ్లో॥ బ్రహ్మాస్త్ర ప్రత్తవరావలేప వికస ద్దోర్దండ [illegible]
స్కంధస్థేమ దశాననదుర్మ [illegible] ।
స్తుత్వా దాశరథిం శఠారి [illegible] ద్వ్యత్పద్య [illegible]
త [illegible] ద్దశకం ప్రగీయ మిళితా భక్తాః [illegible]॥

మ. దనుజవార్చిత సమేత పంక్తిముఖ [illegible] ♦ [illegible]
ఘనఁ గీర్తించు శఠారి [illegible] లస ♦ [illegible]
రిన యీ పద్యములు [illegible] ♦ దేవ [illegible]
తనర [illegible] ♦ [illegible]

శ్రీ [illegible]

శ్రీ [illegible]

ద్వితీయ శతకము – నాల్గవ దశకము.

([illegible])

అవతారిక:— "[illegible]" అను దశకము [illegible] "[illegible]
త్తేనే" అని సర్వేశ్వరుని కల్యాణగుణముల ననుభవించి [illegible]
భగవద్గుణానుభవముచేఁ దమకుఁ గలిగిన యీ సంతోషమును [illegible] చెప్ప

వలయునని చూచి యందుకుఁ దగినవా రెవ్వ రీవిభూతిలో లేకపోవుటచే నిత్యవిభూతి యందున్న నిత్యసూరి సంఘముకడకుఁ బోయి "బోధయన్తః పరస్పరం" అన్నట్లొక రితో మఱియొకరు భగవద్గుణ ప్రసంగము నొనరింప వలెనని కోరి స్వమనోరథ సమ నంతరమందే వారిసన్నిధికిఁ బోయి యచట గుణానుభవముఁ జేయుట కవకాశము లభింపక మిగుల దుఃఖితులై తమదశను దమవారగు శ్రీవైష్ణవులు సర్వేశ్వరునికిఁ దెలియఁజేసిరట్లు వ్యాపదేశముగా సాయించుచున్నారు. "అఞ్జిఱైయమడనారాయ్" అనుదానిలో హంసలు గోరులు తుమ్మెదలు మొదలగువానిని స్వామిసన్నిధికి దూతల గాఁ బంపఁగలిగిరి. "వాయుం తిఱై" అనుదానిలోఁ దమకంటి కగపడిన ప్రతి వస్తువు భగవత్ప్రాప్తి ప్రత్యభావముచేఁ గ్లేశము నొందుచున్న దానినిగాఁ దలంచి వాని కొఱకుఁ దామే వ్యసనము నొందిరి. అంతలో నాయక దమకుఁగల విరహోత్కంఠ మిక్కిలి యతిశయింపఁగాఁ దమ సహజస్థితిని గోలుపోయి విరహార్తురాలైన యొక నాయికయవస్థను బొంది యట్టి యవస్థలోఁగూడఁ దమదశను కంఠోక్తితో నోరు లకుఁ జెప్పఁజాలక తనప్రక్కనున్నవారు స్వస్థితిని దెలియఁజేయ వలసియున్నరీతి తట స్థింపఁగా స్థితి గమన శయనాదులయందు నిలుకడ లేక యార్తిచే బాధనొందఁగా నీ చిన్నదానిదశను గనిపెట్టిన తల్లి ఓస్వామీ! రామకృష్ణాద్యవతారముల నార్తి ఆర్తులైన వారి యార్తిని నివారించెడు దయాశీలులైన తమరు, తమయం దత్యంతాను రాగము గలదియై భవత్సంశ్లేషమం దాశగలిగి యున్న యీమె యిట్లు బాధ నొందు చుండఁగాఁ జూచి యుపేక్షింపఁ దగునా" అని స్వామి నడిగినట్లు వీరే తమదశను సాయించుచున్నారు. ఈ దశకమిలా "పట్టపోదఱుపోదంయాళ్" అనునది ముఖ్య గాథ (ఉయిర్పాట్టు).

1. ఆడి యాడి.

శ్లో॥ గాయంగాయ మిదం శుభంయుచరితం విష్ణో ర్నరీనృత్యతే
మోచంమోచ మథాశ్రు దూషితముఖీ నిర్వేద మాయాతిచ।
మార్గంమార్గ మధోక్షజప్రణయినీ తస్యాగతిం చాన్వహం
ధ్యాయంధ్యాయ మనారతం ప్రలపతి శ్రీనారసింహేతిచ॥

మ. విరహాగ్నివ్యథ నోర్వఁజాలక భవ ♦ ద్వృత్తైణలోలాక్షి లోఁ
గరఁగం జొచ్చె మనోజుకాకలకుఁ దాఁ ♦ గాంతాళముం జెందినీ
వరకల్యాణగుణోత్కరంబనయముం ♦ వాక్రుచ్చుచు న్పాడుచున్
వరదలారఁగ నశ్రుసంతతులు ని ♦ న్బల్మాఱు నల్దిక్కులం
దరయన్బొబ్బయి నృసింహాయంచుఁగన లే ♦ కశ్రాంతముగ మానయా

2. వాణుదలిన్ముడవగల్.

శ్లో॥ త్వాం ద్రష్టుం సతతోత్సుకా ప్రతిదిశం సంప్రేరయంతీ దృశం
హృచ్ఛైథిల్య మవాప్య శీతకిరణార్ధం ప్రేక్ష్య ఫాలాత్వసౌ ।
బాణ వ్యాయత బాహుదండ విదళీకాంతార సంప్రవశ్చన
క్రూరాకారి సుదర్శనోజ్జ్వల కరాంభోజ ప్రభో నిర్దయా॥

చ. అతిమృదుశీల నిమ్ముగుద ♦ నంబుజవైరినిభాస్య నేఁ డియా
వితమగు బారి నొంచెదవు ♦ వేడ్క గలిర్పఁగ నిన్నుఁగోరలోఁ
గరఁగఁ దొడంగె బాణభుజ ♦ కాండనికృన్తన తిగ్మచక్ర ! ని
ష్కరుణ భవద్గతాత్మ నిటు ♦ కాఁయఁ బెట్టుట నీకు న్యాయమే.

3 ఇరక్కుమనత్రోదు.

శ్లో॥ విలీయతేఽసౌ హృది లోలనేత్రా
లాక్షేవ చాగ్నౌ పరిబద్ధకామా ।
దయావిహీనోఽసి కిమంగ శక్యం
కర్తుం మయా రావణసద్మభేదిన్॥

మ. శరవహ్నిప్రహుతోగ్రరావణపురా! ♦ శ్రీమన్నన్మనోజ్జ్వల యీ
సరసిజాతదళాక్షి పావకశిఖా ♦ సంతప్త లాక్షాసమన్
గరఁగం బొచ్చె నికేమి చెప్పఁగ నో ♦ కంజాతు నీ వెంతయున్
గరుణాహీనుఁడవైతి విట్లుఁ గాగునే ♦ కాఠిన్యము న్బూనఁగన్.

4. ఇలంగై సేత్తవనే.

శ్లో॥ లంకేశసంహారక పక్షివాహ
త్వాక్రోశతీయం హృది తప్యమానా ।
దీర్ఘం వి ♦ నిశ్వస్య విముచ్య బాష్పం
త్వత్పాదముద్దిశ్య నమస్కరోతి॥

తే, గీ. బాణపావకసాత్కృత ♦ పంక్తికంఠ
నగర, ఫణివైరివాహన ♦ నళిననేత్ర
యనుచు నీ భీతహరిణాక్షి ♦ యనవరతము
నిన్నుఁ బ్రలపించి నిట్టూర్పు ♦ నెగడఁ జేయు.

5. ఇ వ ళ్ రా ప్ప గ ల్.

శ్లో॥ త్వత్సంబద్ధ కథాప్రబద్ధ మనసః ప్రల్లాలప్తి గోష్ఠీషు సా
నేత్రే ప్రాన్తగళత్తుషార జలజప్రస్పర్ధినీ బిభ్రతీ।
త్వద్భుక్తా మనవాప్య మాల్యతులసీం శామ్యే త్కథం తద్వ్యథా
ధిక్త్వాం నూన మనార్య మస్తకరుణం కింతే రుదత్యా పురః॥

తే, గీ. పగలు రాత్రియు నిన్నెపో ♦ పలవరించు
నేత్రకంజాత నిర్గళ ♦ న్నీరవార
ముదుగ చెప్పుడు చంచరీ ♦ కోపభుక్త
తులసిదామంబు నొసఁగ వీ ♦ తోయజాక్షి
కేమి చెప్పుదు నీదయ ♦ నిందిరేశ.

6. త గ వు డై య వ నే.

శ్లో॥ కారుణ్యవార్ధి రయ మిత్యసకృ ద్బ్రవీతి
స్నిహ్యే త్యనల్ప మియ మబ్జదళాయతాక్షీ।
మన్మానసాంజలి నిపేయసుధే మదీశే
త్వాభావతే విరహవహ్ని విలీనచిత్తా॥

తే, గీ. తన్వి మదనాగ్నికీలలఁ ♦ దప్తయగుచు
సామి దయమానశీల యో ♦ సరసిజాక్ష
యాత్మ కమృతంపు సోనయం ♦ చనవరతము
నిన్ను వాక్రుచ్చుచుండును ♦ నిదురలేక.

7. ఉ ళ్ళు ళా వి యు ల ర్ న్దు.

శ్లో॥ సేయం శిరీషసుకుమారతను ర్లతేవ
ఘర్మాహతా మదనతాపభరా త్కృశాంగీ।
కృష్ణే త్యుదారమహిమ న్నితి వార్ధిశాయి
న్నిత్యేవ వక్తి కిమిమాం మతిసందధాసి॥

తే, గీ. జీవకుసుమంబు విరహాగ్ని ♦ శిఖలవాడ
మదుపకారక శ్రీకృష్ణ ♦ మధునిహన్త

ఉదధిపాథశ్శయానసీ ♦ యామభోగ్య
యని తలంచును నిన్నెప్డు ; ♦ తనమగోను
నాకుఁ జెప్పక దాఁచునా ♦ సాకుఁ జేసి॥

8. న ష్టా నే త్రో న్న య మ్.

శ్లో॥ ధిగ్గోత్రవంచక వంచితాస్మి భవతే త్యాకుంచితభ్రూలత
ప్రోత్తుంగ స్తనమండలా ధవతి సా పశ్చాన్ముకుందాదరాత్ ।
ప్రద్యుమ్నాస్త్ర జనిష్యమాణ విపద శ్శ్వాసాత్వా తావళీ
కల్పాన్యంచతి తల్పశాయితనయా శ్శ్వాసాం స్తవ శ్రీహరిః॥

ఉ. వంచకుఁడా యటంచుఁ గను ♦ నాడు పలుక్క ఘటింపమనంజలిన్
చంచలనేత్ర నిన్నునను ♦ ఁ జేసి వుచ్చెను నేఁడియూర్పులన్
గొంచక కంసునిన్నరియుఁ ♦ గూల్చి నీవె శరణ్యుఁ డంచు లో
నెంచిన మానెలంత వెత ♦ యుట్టిక యాయన వచింపు శీఘ్రమే.

9. స ట్ట పో ద ఘ పో ద రి గా ళీ.

శ్లో॥ చక్రాదిపేంటి పరిచిహ్నిత పాదపద్మ
జానాతి నాన్య దియ మంబురుహాయతాక్షి ।
రాత్రిందివంచ తవ సంగిరతే గుణౌఘం
రక్తా మిమాం కిమిహ కర్తు మథేచ్ఛసి త్వమ్॥

తే, గీ. పోద్దుపొడుపును గుర్తింక ♦ బాలఁతిమిన్న
యెఱుఁగ దన్యుల పరవార్త ♦ హెచ్చుకేళన
గళితమకరంద సౌగంధ్య ♦ కలితతులసి
మాల్యమని పల్కుఁ బ్రక! యి ♦ మ్మగువఁ గూర్చి
యేమి సేయంగఁ దలఁచితో ♦ యెఱుఁగరాదు.

10. ఏ క్షై పే థై యి రా ప్ప గ ల్.

శ్లో॥ ముగ్ధా త్వయ్యభిలాషుకే స్మరశరక్లిష్టా చ సక్తందివం
ముక్తాంత శ్చురితారుణాంబుజనిభే బాహ్యేయితే తద్దృశౌ ।
లంకాకస్సకలాటురాసు హారణ పాలిభాకరే త్వత్ప్రియా
దృక్కోభా మధరీకృతైణనయనానాం మాతృగ్లపః పాలిఖాయే॥

ఉ. నీ శుభనామకీర్తనల ♦ నీగుణవర్ణన నిత్యసక్తయా
నీ శఫరీవిలోలదృశ ♦ యీక్షణము ల్జలదంబులయ్యె నో
నాశిత పంక్తికంతపుర! ♦ నక్రముఖ ప్రవిమోచిత ద్విపా!
లేశము వాడనీయకుము ♦ లేమమ్మృగీనయ నాభిరామతన్.

11. వాట్టమిల్పగళ్వామననై.

శ్లో॥ ఊర్ధ్వోత్‌క్షిప్త నిజాంఘ్రిదండ కదళీ ప్రఖ్యాపిత స్వర్ధునీ
స్వచ్ఛానల్ప యశఃప్రకాశిత జగద్భాండోదరే వామనే ।
మాసీంద్ర శ్శ్రుతజిత్ప్రసన్నమన సోపశ్లోకయామాస యై
స్తైష్వోత ద్దశకం తదంఘ్రియుగళే౽లంకారమాలాయతే॥

చ. విమల గుణోత్కరాస్పదుని ♦ విష్ణునిఁగూర్చి శఠారి గానవి
భ్రమ మలర రచించిన సు ♦ పద్యసహస్రములోన నీ పదిన్
సుమమయమాలఁ జేసి మధు ♦ సూదను నంఘ్రికిఁ జుట్టువారు ని
స్సమ పరసామ్య సిద్ధిఁగని ♦ శాశ్వతుఁ గూడి సుఖింతు రెప్పుడున్.

శ్రీమతే శఠకోపాయనమః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

ద్వితీయ శతకము – అయిదవ దశకము.

(అర్ధామత్తన్బ)

అవతారిక:— ఆడియాడియను దశకమం దాళ్వార్లు పొందిన దుఃఖము గ్రాహగ్రస్తమగు గజేంద్రమునకుఁ గలిగిన దుఃఖముకంటె నధికతరముగా నుండెను. ఆ దుఃఖమంతయు శాంతించునట్లు "అతంద్రిత చమూపతి ప్రహితహస్తమ్" అనునట్లును, "స్రగ్భూషాంబర మయథాయథం దధానః" అన్నట్లు నతిత్వరతో నాయుధాభరణాదుల నక్రమముగా ధరించుకొని సరస్తీరమునకుఁ బోయి మకరి నొకచేతను బట్టుకొని యొడ్డునకు వచ్చి "గ్రాహం చక్రేణ మాధవః" అన్నట్లు గ్రాహమును సంహరించి తల్లి పిల్లకైన గుటుకును బాలిచ్చి మాన్పినట్లు సర్వేశ్వరుఁడమ్మవారితోఁ తాను కట్టిన పుట్టమును నోటిలోఁ బెట్టుకొని యూది గజేంద్రుని గాయములను వెచ్చనౌనట్లు చేసి వానియంగములను దనకరముచే స్పృశించి హాని నశ్శమునిగాఁ జేసి కాచినట్లు "వలంగొళ్ పుళ్లయర్త్తాయ్" (2-4-4) అని మొరలిడిన వీరి ఆర్తనాదము

చెవికి సోఁకఁగా "మేము చక్కఁగా జగద్రక్షణము సాగించుచున్నామే, మా మ
వ్వారి నుపేక్షింపమే, [illegible]
యొద్దికిఁ జనుదెంచి [illegible]
ర్యమును, దివ్యాయుధములను, [illegible]
కృతకృత్యుఁడై యున్న [illegible]
దాము లభించిన పురుషార్థములను [illegible]
ముఖగాథ (తయిర్పాట్టు).

1. అన్నా మా త్తే న్ను.

శ్లో॥ స్వధామ్నీవ ప్రీతిం మయి రచయితుం మే ప్రతిపదం
మన శ్శ్రీరంగేశ్వర స్సురభితులసీ స్రగ్విలసితః ।
కరాధ త్తే శ్చక్రం దర మురసి హారః పదద్వయం
సుశోణాబ్జాభం తత్తనురపి చ కాన్త్యా స్వరుచిః॥

మ. తనకు న్నిత్యులయందుఁగల్గు దయకున్ దాసుండనై నన్నుఁ జే
తు(రి)నిఁగాఁ జేసి మదీయ మానసపదా సీనంబుగా నెన్నుచున్
వనజాతాక్షుఁడు దీర్ఘదంతి [illegible] రవికోటీర [illegible]
రనికాయంబులు యుద్ధసూత్ర మును [illegible] నెల్లుఁడ [illegible]
గొను రక్తాంబుజశోభ బింబఫలము సర్పింపు నా మానసా
తని దేహాద్భుతి నవ్వ పేముమును ద [illegible] దంబు శోభితమే.

2. తిరుప్పణంబువాన్.

శ్లో॥ కౌస్తుభాఢ్య స్స్రుమ మానస నివస [illegible] ద్దైత్యాంతకస్య ప్రభో
రత్యాదిత్య రుచి స్తనుః కరయుగం చాసిక్తకాంభోరుహాస్ ।
రక్తాంభోజనిభం విలోచన మురః పద్మా లయాలంకృతం
నాభీపద్మ మజాశ్రితం పశుపతే ద [illegible] త్తంచ శోభనం వపుః॥

శా. నాలోఁ జొచ్చిన సామి మేనుజిగి తీ సౌందర్యరతి నేత్రంబు ల
జ్ఞాళీలీలల నవ్వుఁ బద్మవిలాసిన్ హస్తంబు లావణ్యమున్
శ్రీలీలా సదనంబు నాభిపరమే స్థిరస్థాన మన్యాంగమున్
ఫాలాక్షావసథంబుగా నమరెఁ దత్సారమ్య మూహింపుఁడీ

౬. ఎ న్ను ళ్ క లం ద వ న్.

శ్లో॥ భో సంకీర్తయ తేంద్రనీలసుషమా గర్వస్వనిర్వాపణ
ప్రోద్యద్గాత్రరుచిం మదీశ మసుధావారాశి జాతామృతమ్ ।
నిస్తుల్యాధిక మప్రమేయయశసం లావణ్యవారాం నిధిం
పంకేజాత సుగంధసంశ్రయ మథ క్త్రాలభ్య మోక్షప్రదమ్॥

ఉ. నామదిఁ జొచ్చి నట్టి నళి ♦ నాక్షుని మోవి సవర్ణ్యబింబ గా
యామవ దక్షిపాద కర ♦ మబ్జసదృక్షము సుస్థిరంబులో
భూముఖ సప్తలోకములు ♦ బొజ్జనె యుంచున వాని కిని దిం
దేమియు లేదు సర్వము ర ♦ మేశుఁడె యంచుఁ దలంపుఁడీ సరుల్.

౭. ఎ ప్పొ రు ళుం తా నా య్.

శ్లో॥ సర్వేషా మంతరాత్మా మరకతశిఖరి ప్రఖ్యగాత్రో ద్యభిఖ్యో
నేత్రాంఘ్రి ద్వంద్వహస్తచ్ఛవి విజిత సముత్ఫుల్ల రక్తాంబుజాలిః ।
సర్వావస్థాసు కాలేష్వపి సకలవిధిష్వంతరాధీయమానో । భూయో
భూయోఽనుభూతోఽప్యమృతరసనమే తృప్తి జాయ్యానజాతు॥

మ. గణనాతీత చరాచరాత్మక జగ ♦ త్కాయుండు గోత్ర ప్రభే
దన నీలాశ్మ మహీధరోపముడు ప్రా ♦ తః పుష్పదంభోజశో
భననేత్రాంఘ్రి కరుండునై వెలయునా ♦ వైకుంఠవాసప్రియున్
క్షణ ఘస్రాయనమాస వత్సర మహా ♦ కల్పాది భేదంబుల
న్గణుతింపంబడు కాలమంతయును నే ♦ కాంక్షించి చింతించినన్
దనివింబొందను గోర్కిలువాఁడమృతముం ♦ దాఁదృప్తుఁడెల్లానా కో.

౮. ఆ రా వ ము ద మా య్.

శ్లో॥ యః ప్రావృషేణ్యజలదాభ తనుర్మదన్త
స్స్నిత్వాసుధేవ జనయత్యపి తృప్తి మీశః ।
తస్యాధరో విజిత విద్రుమకాంతి హారీ
కాయః కిరీట రశనాది విభూషితశ్చ॥

చ. అమృతముమాడ్కి భోగ్యుఁడుమ ♦ దాత్మనివిష్టుడు ప్రావృషేణ్య మే
ఘమును హసించు మేని జిగి ♦ గల్గిన వాడు ప్రవాళ సుందరో

ష్టము సరసిజ సన్నిభ దృ ♦ శాంత్రఘ్ని కిరణంబు లసన్మణి ప్రభా
విమల కిరీటము న్గలిగి ♦ వేవెలుగు న్బలె నుల్లసిల్లెడున్.

6. ప ల ప ల వే యా భ ర ణ మ్.

శ్లో॥ నాగేశయస్య విభవే పరిచింతితే మే
నామాని చాభరణ సంతతయో వపూంషి।
సర్వేంద్రియోపజనితాని సుఖాని తాని
జ్ఞానాన్యతీత గణనాని విభాంతి చిత్తే॥

ఉ. పన్నగశాయియైన నవ ♦ పద్మదళాయతలోచనుండు తా
నెన్నగలేని నామముల ♦ నిద్ధమణిప్రగిలజ్జ్వలంబులై
వన్నియఁ బెట్టు నాభరణ ♦ వర్గములు న్గణముల్శరీరముల్
కన్నులఁ గప్పు తేజమును ♦ గల్గినవాడయి యొప్పు నెప్పుడున్.

7. పా న్పు స్థి తి ల్.

శ్లో॥ గాంగాజద్గ్రథనోపశోభితులసీ ప్రాగ్వీతమాలః పురా
క్షీరోదోర్మిషు నాగభోగశయనే సుస్వాపసిద్ధాత్రితః।
సత్త్రైకోఽస్మి పభాస్ దదామి యుగప న్నీలఖిధా మాళిక్యతే
నిష్పత్రాప్రకృతవాన్ శిరోరసుహృదః ప్రాశ్యాంగనాథాంగతిరయాన్॥

శా. నీరంధ్రగ్రథనోజ్జ్వలాచ్ఛ తులసీ ♦ నిస్సక్తమాల్యంబు తో
టీగాలంకృతిను స్తకుంభ సారిక ♦ తలాలుబద్ధ నవోస్మితుం
డారామీకృతసాలస ప్తక మనా ♦ యాసంబుగా ద్రుంమటన్
క్షీరాబ్ధి స్ఫణిశయ్యఁ బండుట లతాం ♦ గిన్నిలఁ బెండ్లాడఁగా
గూర్రాకారం మహాహాతప స్తకమటి ♦ కొంధంబునవ్వంమటన్
దూరంబెన్నఁగనన్ని యీ పనులును ♦ త్రోష్ఠార్థమంచె చెచెనన్.

8. పా న్ము డి గ్గం పో క్త్రై.

శ్లో॥ వీర్యోత్సిక్త మహాహూతు విభ్రమగతిం కివ్యత్కిరీటాంచితం
వీనాయామచతుర్భుజంచ తులసీదామాన్వితం శ్రీపతిం।

యద్దోషౌఘమనాకలయ్య హృదయే మేతస్థివాంసంకథం
బ్రూయామల్పవచానిరస్తమహిమోత్కర్షావధింబ్రూత మే॥

మ. మకుటాలంకృతశీర్షు నస్మదధిపు ♦ న్మాత్రస్యన్ చతుర్బాహుని
ర్వ్యాకులానంత పంత్వశోభితుని ప్ర ♦ గ్వాన్ యోగి చింత్యాంఘ్రిసా
సకృతింజూడక నామనంబునఁ గృప ♦ న్నిర్మగ్నుఁడౌ వానినే
నికనే వాకులసన్నుతించెదను మీ ♦ రేమందురో చెప్పుఁడీ!

9. శౌ ల్లీ రె న్న మ్మా నై.

శ్లో॥ సుత్రామోపలసుందరశ్శుభగుణావాసో విముక్తిప్రదః
పీయూషప్రతిమో మదన్తరసికం స్థాస్నుర్మదీశోహరిః।
పంకేజాతసుగన్ధవాసితతను ర్నస్త్రీ పుమాన్నైవచ
ప్రబ్రూయాంతి మహంకథం మితమతిర్నిస్సీమభూమాన్వితమ్॥

మ. అగణేయప్రథమాననిర్మల గుణ ♦ వ్యాప్తాఖిలాశుండు ప
న్నగతల్పుండు సురేంద్రనీల మణిభా ♦ నస్ఫీత దేహుండు నా
జశదీశుండు దురాపమోక్షదుఁడు శం ♦ జాతోత్థసౌభాగ్యుడున్
మగఁడున్నాఁడు వెలందిగాడతని వే ♦ మారు ప్రశంసింపుఁడీ.

10. ఆ ణా ల్ల న్స్కొ ణ్ణా ల్ల న్.

శ్లో॥ న స్త్రీషండః పుమాన్వా న చ పరిగదితుం శక్యతే వాగ్విలాసై
ర్నోమాం సాక్షీకురుతే తం న చ నిజవితతే నప్రతీయేత శీఘ్రమ్।
నస్యాద్విష్టస్య వశ్యో హృదిత మనుసృతో భక్తితస్తం భజేచ్చే
ద్యః కశ్చిత్తస్య సస్యాత్తమిహ కథమహం వర్ణయేయం పరేశమ్॥

చ. పురుషుఁడు గాఁడు వాఁడు నన ♦ బోఁడియుఁ గాఁడు నపుంసకస్థితిన్
బొరయఁడు లేనివాఁ డతనిఁ ♦ బొందనివారికి నున్నవాఁడు తి
చ్చరణముఁ గొల్చి వారికిని ♦ సాదరుఁడౌ నిజభక్తకోటి కా
దరమునఁ గాయవంతుడై యి ♦ దర్శనమిచ్చు నుభక్తిశూన్యులౌ
నరులకుఁ గానరాఁడటుల ♦ నందజుమాయలఁ జెప్పశక్యమే.

11. [illegible]

శ్లో॥ యస్యైశస్య గుణైకదేశ [illegible] వాగ్వ్యందినః
[illegible]భూతవచః [illegible] విభవా [illegible]
భక్త్యా [illegible] వైరిణా విరచితే గాథా [illegible]
శ్లోకాన్ ద్వాదశ [illegible] [illegible]॥

మ. కలకాలంబు నుతించినం [illegible] ♦ లేనట్టి [illegible]
నిలయుండౌ ముర వైరిగూర్చి [illegible] ♦ [illegible]
చ్ఛలభక్తిన్ రచియించినట్టి సువచ ♦ [illegible]
పల నీ [illegible] ములన్ [illegible] ♦ [illegible]

శ్రీ [illegible]

శ్రీ [illegible]

ద్వితీయ శతకము – ఆఱవ దశకము

([illegible])

అవతారిక:—[illegible] శ్వరుడు వచ్చి వీరితో సంశ్లేషించిన ప్రకారమును "[illegible]" [illegible]. ఈ దశకమున [illegible] దశకమున [illegible] ప్రీతి [illegible]. "ఊనిల్వాళ్ ఉయిరు" [illegible] [illegible] పెరిమ యతనియందే కాక "[illegible]" (దాసగోష్ఠినిజేరుట [illegible]) అని [illegible] ప్రకారము వర్ణింపబడినది. ఈ దశకమునందు సర్వేశ్వరు [illegible] ప్రీతి [illegible] నేనిలువక [illegible] సంబంధసంబంధులవఱకు వ్యాపించినది [illegible]. [illegible] పక్షములవారికిం [illegible] ప్రీతి [illegible] "[illegible]" అన్నట్లు [illegible] సంబంధుల వఱకు బ్రసరించును. ఉభయవిభూతియుక్తుడు [illegible] పరిపూర్ణుడగు సర్వేశ్వరుడు [illegible] వీరితో సంశ్లేషించి [illegible] వము తనపురుషార్థముగా దలంచుకొని [illegible] వస్తువు నేను [illegible] సంతసిలెను. [illegible] సర్వేశ్వరుడు మనలను విడిచిపెట్టినయెడల [illegible] [illegible] టును దొలగించి వీరి [illegible] జేసెను. దీనిలో [illegible] ఆళవందారును 7వ [illegible] నిర్వహించిరి.

1. వై కుం ఠా మ ణి వ ణ్ణ నే.

శ్లో॥ వైకుంఠాలయమింద్రనీలసరుచిం మన్మానసప్రస్ఫుర
చ్ఛౌర్యాత్స్వాద్యసుధారసం బలికరాదాచ్ఛిన్నలోకావళిం।
సూరివ్రాతనిషేవితాంఘ్రికమలం భక్తాఘవిధ్వంసకం
త్వాం దైత్యాసుమురుద్ధ్రసిష్ణుభుజగత్తుంగంసమాలంబిషమ్॥

శా. వైకుంఠా! సురనాధ! నీలమణిభా ♦ స్వద్దేహా! యోగాత్మనా!
నాకాయంబునఁ జొచ్చియుండి సతము ♦ న్నాకప్రపీయూష భో
గ్యాకారంబు వహించువాఁడ సుర సం ♦ ఘాభ్యర్థపాదాశ్రితా
నీకాఘంబులఁ బాపి తద్వృజినముల్ ♦ నీచాసుర శ్రేణికిన్
వీకన్ జేర్చువిశుద్ధ నన్నిఁకఁ గృప ♦ న్వీక్షించి రక్షింపుమా.

2. శి క్కె న చ్చి రి దో రి డ ము మ్.

శ్లో॥ రక్షాకృత్యసమాపనానహింతతా మాసాద్యనాథోమమ
స్వాంతేఽనన్యపరోన్యవిక్షుత తతస్సంవృద్ధసార్వజ్ఞ్యభాక్।
భ్రాజన్మంగళవిగ్రహః ప్రముదిత స్స్వస్వాద్యమానో హృదః
పార్శ్వస్థానవిలక్షుయ్యోన్న చసదా మయ్యేవబద్ధాదరః॥

శా. ఈషద్భాగమునైన వీడక జగం ♦ బెల్లన్స్వతుందాశ్ర్యమం
జూపన్బెట్టి మదీయమానసముఁ దా ♦ సూక్ష్మంబుగాఁజొచ్చి సో
న్మేషజ్ఞాన విదీప్రరూపుడగునా ♦ నీరేజనేత్రుండుగం
డూషాస్వాద్య సుధాతి భోగ్యుడయెనా ♦ నోముల్ఫలించెన్గదా.

3. తా మ రై క ణ్ణ నై.

శ్లో॥ కంజాతాయతలోచనం పతగరాట్పృష్ఠాది సూరివ్రజ
స్తుత్యానఘ్యగుణం సుగన్ధితులసీ దామాంచితోరస్స్థలమ్।
మత్పుంశ్లేష విశేషితోజ్జ్వలరుచిం స్వాంస్తోతుమచ్ఛాగిరః
ప్రాదాన్నః కలశాబ్ధివీచి సచివాస్సౌశీల్య మేతత్ప్వను॥

సీ. నీరేజ నేత్రుండు ♦ నిత్యసూరి వ్రజ
సంకీర్తితానంత ♦ సద్గుణుండు

తులసీదళాంక సం ◆ తిలక శోభిత లలా[illegible]
[illegible] ◆ [illegible]

కార్తస్వరాంగ[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]

తద్గత [illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]

తే. గీ. [illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]

[illegible]

శ్లో॥ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]॥

చ. మధుదనుజ[illegible] ◆ [illegible]
మధురకథా సుధా[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]
[illegible] ◆ [illegible]

[illegible]

శ్లో॥ శ్రీరా[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]॥

చ. కలశపయోధి వీచికలఁ ♦ గప్పెడు పంచఫణాహి శయ్యపై
నెలకొని యోగనిద్రఁగొను ♦ సన్ను సహస్రము సంస్మరించి నే
ఫలితమనోరథుండనయి ♦ పావక భీకర పాపపుంజమున్
విలయము నొందఁజేసితిని ♦ వీడను నీ చరణాంబుజం బికన్..

6. ఉన్నైచ్చిందైశేయ్దు.

శ్లో॥ ధ్యాత్వాత్వామనిశం భవద్గుణకథా నామానుభావాంకితా
గాథా రాగరసైస్సతాండవ మలం గాయ న్ప్రమోదోర్మిభిః।
ప్రత్నం కర్మసమూలునాం త్వదహిత క్రవ్యాద వక్షస్స్థలీ
మర్మావి న్నరసింహసంహనన కిం నస్యా దభీష్టం మమ॥

మ. ఎద నిన్నెప్పుడు చింతసేయని ఖలున్ ♦ హీనాత్మువక్షస్స్థలిన్
రదనాకీర్ణ సటారుణాక్షియుగళీ ♦ రంహోతి దుష్ప్రేక్ష్యభీ
ప్రద పంచానన రూపమున్ గొని నఖా ♦ గ్రశ్రేణిచేఁ జీల్చు నీ
పదభక్తు న్గృపఁ గాచినట్టి నిను నే ♦ భావించి నీగీతముల్
ముదితస్వాంతతఁ బాడియాడి యఘము ♦ న్నిర్మూలించితి న్నీకృపన్.

7. ముడియాదదెన్నెనక్కేల్.

శ్లో॥ కల్పాంత ప్రతిసంహృతోరు భువనో మయ్యావివేశాదరా
త్తింసిద్ధ్వ్య న్నహిమే జహాతి నచమాం వాత్సల్యపూర్ణాశయః।
ప్రాగర్వాగ్గతా౽పి మే౽తిగహనాం సంఛిద్య పాపాటవీం
నానాభీల సుదుర్వచాంశ్చ నిరయా న్నేతః పరం గాహతే॥

చ. కబళిత సప్తలోకుఁడగు ♦ కంజదళాక్షుఁడు వచ్చి సంతసం
బుబుకఁగ జొచ్చె నామనము ♦ నూనికతో విడువంగలేఁడికన్
నిబిడ మహాఘకర్దమము వి ♦ నిర్మలులైరి మదీయులెల్లరున్
ప్రబలదురంత నారకము ♦ పాలగు దుస్థితి మాని వారికిన్.

8. మాఱిమాఱిప్పలపిఱవుమ్.

శ్లో॥ నానాజన్మ పరంపరా సుబహుధా సంభూయ సంప్రాప్య తే
పాదాబ్జం భవజాంగలార్తి వివశ ప్రత్యగ్ర దుగ్ధోదధిమ్।

నైర్మల్యం మనసోఽథ గన్త్వా పరమానందాబ్ధి మగ్నోఽభవం
పశ్చాఘాతి విధూతి ప్రత్యా పతి గేందా గూఢ మాం మాం త్వయః॥

ఉ. మాటికి యనేక యోనులను ♦ మాటికిఁ బుట్టుచుఁ జచ్చుచున్న నే
ధీరత నేది నీపదము ♦ టక్కని చేరితి నిర్మలాత్మనై
పారవిహీన దుర్విషయ ♦ బాడబ మార్పితి సింకఁ దార్క్ష్యవా
హారభటీ ప్రధావిత వ ♦ లాశిసమూహ మహీధమానవా
గారనివాసము న్విడువఁ ♦ గార్యము కాదని నిన్ను వేఁడెదన్.

9. ఎన్నాయిత్తిరువేంగడత్తుళ్.

శ్లో॥ శేషక్ష్మాధర శేఖరాత్మదఘప ప్రోచ్చండ భోగాసల
ప్రస్ఫోటేందిరపుర ప్రఫుల్లకుసుమాళి రాజత్తులస్యంచిత।
నిష్పత్రీకృత సప్తభూగుహ మదీయాంఘ్రిని వేశోన్మిష
త్సౌందర్యాది గుణోజ్జ్వల క్వను ఖలుత్వాం యోపిసంత్యజ్యమామ్॥

శా. ధారాశీతల శేషభూధర శిరో ♦ ధామా మదీశా స్ఫుర
న్నాగాచానలదగ్ధ ధావణాపురా ♦ సుసమ్యవానాన్మ్యాతా
హారాధీశ భవాంబుజాసన శతే ♦ ప్సాఖండిత త్వాజ్ఞనా
భారాదర్శిత పిస్మయావహ ధనా ♦ వ్యాప్యండిత్య లోకత్రయీ.
రా. రాజత్తులసీప్ర గంధిత సుధా ♦ రస్యా మదంఘ్రిప్రవే
శా రామా యిఁక నన్నువీడి చన సి ♦ గ్గౌ ముంచె నూరిస్తుతా.

10. పోగిన్నకాలంగళ్.

శ్లో॥ నిత్యం మద్ధితకృత్ప్రితేన జనసి వాత్స్వనవ ప్రోత్యుక్తే-
న్యాత్మత్వేన నియుచ్ఛసీమ మనఘ త్వాం సంశ్రితోస్మ్యంజసా।
ధారాశీకరసిక్త శీతలమరుత్సంసేవితాభ్రంకష
వ్యాకేంద్రాచలసాధసంస్థిత జగద్రక్షాచణ శ్రీధవ॥

శా. లోకవ్యాప్తమహాయశా మురహరా ♦ లోకేశ శేషాద్రిసం
స్థా కారుణ్యనిధీ లసత్తులసికా ♦ స్రఙ్మండనా శౌరి నా
కేకాలంబును దక్షిదంప్రిడివయి నా ♦ యిష్టంబుఁ జేఁగూర్పవి
న్నేకశ్రద్ధను నాశ్రయించితిని ని ♦ న్నెట్లంక నేఁ బాసెదన్.

11. కణ్ణిత్తణ్ణనుణాయ్.

శ్లో॥ ఫుల్లశ్రీతులసీస్రజఙ్చిలసన్మౌళే శ్శరణ్యాంకజ
స్మేరాక్షస్యహరే శ్శుభాశ్రయగుణాన్సంకీర్త్య భక్త్యా ముహుః।
మానీంద్ర శ్శఠజి ద్బభాణ విమలం యత్పద్యసాహస్రకం
తత్రైత ద్దశకం పఠన్ హి పురుషో భక్తో భవే త్కేశవే॥

మ. తులసీదామ విభూషితాత్మ మకుటున్ ♦ ధూతాఖిలార్తి వ్రజున్
జలజాతాక్షుని సంస్తుతించి వకుళ ♦ స్రగ్భూష్య యోగీంద్రుడ
చ్ఛలభక్తిన్ రచియించి యిచ్చినసహ ♦ స్రంబందు నీపద్యముల్
కలగానంబున బాడువారగలు రిమా ♦ కాంతాంఘ్రిభక్తుల్ భువిన్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ద్వితీయ శతకము – ఏడవ దశకము

(కేశవన్దమర్)

అవతారిక:— ఆడియాడియందు "వాడివాడుమివ్వాణుదలే" (కాంతి గలఫాలముగలిగినయీచిన్నది వాడిపోవుచున్నది) అని యొక నీటితడుపు తక్కువయయిన పైరువలె వాడినదని చెప్పబడినది. అట్టి మ్లానావస్థ పోయినట్లు "కారార్క్కురుముగి ల్కలందు" (2-5-5) (వసంతకాలపు మేఘము వర్షించి) అన్నట్లు శాంతించెనని "అందామత్తన్బు" లో జెప్పబడినది. అట్లు వర్షించుటచే "ఊరలిల్ పిఱవిచ్చుళల్ విళ్లా నూన్మలగివన్" (2-6-8) (నిరవధిక మహానంద సాగరమందు మునిగితిని) అని "వైగుందామణివణ్ణన్" లో నాయానందము ప్రవాహరూపముగా బెరిగిన దని చెప్పబడినది. "కేశవన్దమర్" లో "ఎమర్ కీళ్మేలెళుపిఱప్పుంమాశతిదు పెత్తు" (2-7-1) (నాక్రిందివా రేడుతరములవారు నాపూర్వు లేడుతరములవా రీమహోప కారమునుబొంది) అనుటచే నాప్రవాహము రెండుప్రక్కలయందుం బొర్లి పారినదని ప్రతిపాదింపబడినది. ఆళ్వార్లు "ఆడియాడి" యందుం బొందిన దుఃఖమంతయుం దీరునట్లు సర్వేశ్వరుడు వచ్చి వీరితో సంశ్లేషించి సుఖింపజేసెనని "అందామత్తన్బు" లో సాయించియున్నారు. ఈశ్వరునికి వీరియెడం బుట్టిన ప్రీతివీరిపట్లనేకాక వీరి తోం బరంపరాసంబంధము కలవారివఱకుంగూడం బెరిగి ప్రవహించినదని యీ దశక మందు వక్కాణించిరి. ఇదియంతయు నీశ్వరునికిం దమయెడలనున్న పక్షపాతమువ లన జనించినదని ప్రీతినొంది తమ్ము విషయీకరించుటకుం దగిన వానిగుణచేష్టాదుల

వనుసంధించి [illegible] [illegible] భవించిరి. సర్వేశ్వరుఁడు [illegible] వదు. ఎట్లనఁగా :—“[illegible] తామస్య సంసా[illegible] [illegible]” అని [illegible] దున్న పక్షపాతము [illegible]. [illegible] కటాక్షము [illegible]. [illegible] దయ వానితమ్ముని [illegible] (ద్వాదశ [illegible]) [illegible] చుచు “శ్రీవైష్ణవుఁడ [illegible]” అని [illegible] :—ద్వాదశ నామానుసంధానము శ్రీవైష్ణవ [illegible] యనియు, సర్వేశ్వరుని [illegible] దశకము సర్వేశ్వరుని [illegible] గాథయే ముఖ్యగాథ ([illegible]).

1. కేశవస్తుతి.

శ్లో॥ పూర్వాన్ స్వరాంశ్చ పురుషాన్ స్వము గోత్రజాతాన్
స్వస్మింశ్చ కాంక్ష దృఢభక్తియుతాన్ స్వదేశః ।
ఆహో [illegible] ప్రసాదవశ[illegible] [illegible]
శ్రీకేశవస్య కమల [illegible] చనస్య॥

ఉ. ఈశుఁడు నీలకాంతితను [illegible] [illegible]
రీశుఁడు నాకు [illegible] ♦ [illegible]
ర్వేశుఁడు [illegible] ♦ [illegible]
గేశవభక్తియుక్తులని ♦ [illegible]
నాశములేని భాగ్యమిది ♦ నా[illegible] [illegible].

2. నా[illegible] [illegible].

శ్లో॥ నాథస్సర్వచరాచరస్య నిగమస్తోమైక వేద్యః ప్రియా
హేతుర్యః కర్మఫలస్య కారణ మజో నారాయణాఖ్యః పరః ।
సూరి బ్రహ్మగిరీశ వాసవ ముఖైః స్తోత్రైరు[illegible] [illegible]
తస్మాజ్జగద్వ్రజనమాన ముష్టినిహత స్తంబేర మాం మాధవః॥

శా. శ్రీనారాయణ సర్వలోకశరణా ♦ శ్రీనాథ వేదోదితా
నానాకారణ కార్యకర్మ తతికి ♦ న్నాథుఁడ వత్యేవకా

సూనేష్వాసుసుమాత్ర సూరివిబుధ ♦ స్తోత్రైక పాత్ర గజ
ప్రాణస్పర్శనపాన పన్నగపతీ ♦ ప్రాణేశ మన్మాధవా.

3. మా ద వ నె న్న దే కొం డు.

శ్లో॥ వ్యాజీకృత్య స మాధవేతి గదితం నేతః పరం తే మనః
క్లేశేభ్యః ప్రదదే హ మిత్యభిరతో మేఽన్తః ప్రవిశ్య స్థితః।
యత్ప్రామాదిక బౌద్ధ మస్తి వృజినం తన్నాశయ న్నంజసా
పీయూషాధిక రస్యమాన చరితో గోవిన్ద ఏవాధిపః॥

సీ. మాధవాయని వాని ♦ మదిలోనఁ దలఁచిన
మాత్రన నీకు న ♦ మంగళముల
నింక రానీయను ♦ శంకింపవలదని
యాభయం బొసంగి నా ♦ యంతరాత్మఁ
జొచ్చి సుస్థిరవాస ♦ సుస్థుఁడై నిష్కృతి
గలపాప మదిలేని ♦ ఘనవృజినము
నాశంబు నొందించి ♦ నాకు నిరంతర
ఘమృతవ ద్భోగ్యుఁడై ♦ యతిశయించి
ప్రీత స్తనార క్త ♦ పంకజాతాయత
నేత్రుండు భూధర ♦ నిభశరీరుఁ

తే, గీ. డఖిలభూతాంతరాత్ముండు ♦ నఖిలభూత
భావనుం డాదిమధ్యాంత ♦ వర్జితుండు
దేవదానవసంస్తుత ♦ దివ్యచరితుఁ
డస్మదీశుఁడు గోవిందుఁ ♦ డతనిఁ దలఁతు.

4. గో విం ద న్కూ డ క్కూ త్త న్.

శ్లో॥ గోవిందేతి ఘటప్రణ ర్తనపర వ్యాముగ్ధగోపాలకే
త్యానందోత్కలికాజడం జన మిమం హల్లీసకాఖ్యం కారయన్।
ఐశ్వర్యం శ్రితపారతంత్ర్య మనిశం గాత్మంచ మాం శిక్షయన్
భృత్యత్వేఽ నుగృహీతవా నఘతతిం చిచ్ఛేద విష్ణు ర్మమ॥

సీ. గోవింద నరహరి ♦ కుంభనర్తకయని
పరత సౌలభ్యంబుఁ ♦ బలుకునట్టి
గణనకు మీఱిన ♦ గుణవాచకంబులఁ
బాడియాడుచు మేను ♦ పరవశత్వ
మందంగఁ జేసిన ♦ న్నాదరబుద్ధితోఁ
జేకొని పాపాళిఁ ♦ జదరఁగొట్టి
యీమేలు నా కెక్కా ♦ కేవలింగంబుల
మావారికినిఁ గూడ ♦ సుహితభక్తి

తే. గీ. గలుగఁ జేసి నిజాంఘ్రిని ♦ గదియఁ జేసి
పరమకారుణికుండు దు ♦ స్తరభవాబ్ధి
కర్ణధారుండు యోగి హృ ♦ త్కమలవసతి
విష్ణుదేవుండె గతి నాకు ♦ వేఱు లేదు.

5. ప్తి ట్టి లంగు శంఖాది.

శ్లో॥ భాస్వత్కోటీరభాస్వన్మధుగన బిబ్బో హారా స్తపాదాక్షి గాఢ
ద్రక్తాబ్జాభం వపుశ్చ త్రిశకటిమణిశ్రీర్ధ్వ సామ్యగపక్షః।
పాణౌ ప్రద్యోతమాన స్ఫురితిమలారుచి శ్యంఖరాజం ప్రపంచకో
దీప్రజ్వాలాసహస్ర ప్రతిష్ఠాత పవన్యద్దర్శనో హంతి రాజః॥

చ. వికసితరత్నమౌళి రుచి ♦ వేష్టితకుండల మధుప్రవార్తికుస
వికసితరక్త పంకరుహ ♦ విభ్రమముల్ కరనేత్రపాదముల్
వికసితరశ్మి నీలధర ♦ విస్ఫురణప్రతిమంబు దేహమున్
వికచమరీచి శీతకర ♦ విస్తృత రుక్మహితంబు శంఖమున్
వికసితభాను చండకర ♦ భీషణమై వెలుఁగొందు చక్రమున్.

6. మధుశూదనైయున్నిమత్తి లేస.

శ్లో॥ నాన్యో మే శరణం వినామధురిపుం పాపిష్ఠ్యాంతరే నో రుచిః
పుణ్యశ్లోక గుణానువర్ణనవిధౌ పుత్రాద్య రాగం మమ।

వాత్సల్యాత్త్వయి సన్నధీః ప్రతియుగం సంభూయ సాకంమయా-
మయ్యేవ స్వదయాం భవాబ్ధితరణిం కుర్యాదనశ్యం ప్రభుః॥

సీ. మధుసూదనుఁడుదప్ప ♦ మఱిలేదు రక్షకుఁ
డితరంబుతోనింక ♦ నేమినాకు
నని నిశ్చయముతోడ ♦ నాతని నుతులతోఁ
గూడినపాటలఁ ♦ బాడిపాడి
యొడలెఱుంగక నృత్య ♦ మొడనెడసల్పంగఁ
బ్రతికల్పమందు స ♦ ద్భక్తి నొసఁగి
పుడమిలో నేఁ బుట్టు ♦ పుట్టుక లన్నింటఁ
దాఁ బుట్టి తనయద్భు ♦ తంపురూప

తే. గీ. గుణవిభూతుల లీలలఁ ♦ గోరి చూపి
నన్ను వశపర్చుకొనుటకై ♦ యిన్నిపనుల
వానిచేతనె చేయించె ♦ వానికృపయె
యాశ్రితులమాట చెల్లింతు ♦ రధిపులెపుడు.

7. తి రి వి క్ర మ న్.

శ్లో॥ బింబాధరోఽరుణసరోరుహచారునేత్ర
శ్ఛందోప్రపలచ్ఛవి రితి స్తుతిభి ర్భవంతం।
స్తుత్వా త్రివిక్రమ భవత్పద మీప్సతో మే
సక్తం మనో విహితవాం స్త్వయి నిత్య మీశ॥

శా. రక్తాబ్జాతదళాక్ష పాదవిమితి ♦ త్రైలోక్య మన్నాథ ని
ర్ణిక్తస్ఫాటిక భూధరాభ తనుకా ♦ స్త్రీ పక్వబింబాధరా
రిక్తాస్మాదృశదాస రక్షణచణా ♦ రిష్టాసురా యంచు నా
సక్తిన్ నిన్ను భజించు మానసము స ♦ చ్ఛ్రద్ధ నొసంగి నీ
భక్తశ్రేణిని నన్నుఁ గూర్చితివ హా ♦ పౌఢుండవో వామనా.

8. వా మ న నె న్మ ర ద క వ ణ్ణ న్.

శ్లో॥ పంకేజాతదళాక్ష వామన మనోజాతస్య తాతే త్యహం
గాయ న్మంగళనామ తే పదసరోజధ్యాన బద్ధస్పృహః।

శుద్ధం మానసికే మహాత్మ్య సహసా తీర్థాఖిలానాం ఫలాభిర్యో
లబ్ధానాం తవ ధామ వేత్స్యసి యదేకాం నిష్కృతిం శ్రీధర॥

ఉ. చూచెడువారికెల్ల సుఖ ♦ సూతిని మానక తాచలప్రభా
వీచిం జేతుం బంకరుహా ♦ నిస్తృతినేత్ర మనోజతాతు నా
నేచనుకన్నగారు నిను ♦ జేరి భజించి విశుద్ధబుద్ధినై
నీచభవాపతాపముల ♦ నట్టెటి మాయను మున్ను విస్మృతికిన్
బాచితియుద్యో దీనికిం ♦ బ్రాపక్యపకారము దద్ది శ్రీధరా.

9. శ్రీధర నమస్కార ప్రార్థన.

శ్లో॥ శ్రీనాథారాధనం యో బాలస యుమనే త్వాలస్య గాత్రించనం
వ్యాత్లేఖజ్వర పీడితో శ్రీకీనాం సంబిభ్రి దక్షద్వయాం।
కోష్ఠోహ్వాన్య మనోజ్ఞాన్ తవ పదాపాత్రీ క్షేః కదర్థీకృతి
స్వాంచిత్తే పని వేశ్య సత్యస్వజినో నమామి నిత్యం హరే॥

సీ. శ్రీధర యనుచు హృ ♦ షీకేశ యనుచు
నేత్రి గిరాంగుళా ♦ నేత యనుచు
గాత్రించెదను వి ♦ రామము లేకుండ
బ్రాపించి మిక్కిలి ♦ యాలపించి
కన్నీరు వరదలై ♦ కారంగ నిట్టూర్పు
విడుచుచు మానసు ని ♦ శ్చల మొంద
నా భాగ్యవశమున ♦ నళినాక్ష నీయంఘ్రి
నెట్టికేలకు నేను ♦ బట్టికొంటి
తే. గీ. వ్యజినపిపినంబుం బెట్టికెటి ♦ వెళ్లతోడ
మాత్కృటానంద జలధిలో ♦ నోలలాడం
గంటి; నాలోన నిను నిల్పు ♦ కొంటి నయ్య
యెది దుష్కృటమగు నీశ ♦ నీదు కృపకు.

10. హృషీకేశ సంబోధనం.

శ్లో॥ హృషీకేశ స్వామిన్ దనుజనగరారణ్యహుతభు
గ్గ్రీమే శేతి ప్రాజ్ఞం యది భవసి తం చింతయ మనః।

త్రిలోకీ నిర్మాణ స్థితి లయ నిదానాబ్జ విలస
త్సునాభిం మాత్యాక్షీ జలజనయనం జాతుచిదపి॥

మ. మనసా తెల్వియొకింతగల్గి మఖభు ♦ గ్జన్మన్యదశాస్యాంతకున్
వనజాతాయతనేత్రు నెల్లపుడు నీ ♦ భావంబులో నుంచి త
ద్గుణచింతాపరత న్భజింపు మతనిన్ ♦ దుష్టుండ నే పద్మనా
భుని నెట్లొందెద నంచు నెంచకుము త ♦ త్పుణ్యున్విడనొప్పకుమీ.

11. ప ర్వ నా బ ను యా ర్వ ర.

శ్లో॥ వాచాతీత పరాక్రమైకవసతి ర్మత్కల్పకత్వామరుహా
భక్తాత్యంత వశంవదీకృత నిజవ్యాపార భాగోద్ధురః।
నీలాంభోదనిభోఽహిభూధరపతి ర్మన్మానసాంత ర్వహా
త్ప్రియామద్రవ పూర పూరితసరి ద్దామోదరో మత్పితా॥

మ. శతృనిబర్హణాప్రతిమ ♦ సత్త్వనికేతనుఁ బద్మనాభుఁ డా
చిత్రితసర్వలోకుఁడును ♦ శేషగిరీంద్రనివాసి మత్పరుం।
డాత్రముతోడ నాకుఁ దన ♦ యంఘ్రినొసంగిన కల్పకంబు స
న్మిత్రుఁడు భూతసంతతికి ♦ మేదురనీల పయోధరోల్లస
ద్గాత్రుఁడు నాకు భోగ్యుఁడగు ♦ కంజదళాక్షుఁడు సర్వకాలమున్.

12. దా మో ద ర నై త్తి ని ము ద ల్వ నై.

శ్లో॥ అస్మత్స్వామిన మబ్ధివర్ణ మఖిలబ్రహ్మాండబీజం పరం
కల్పాపాయ నిగీర్ణ లోకవితతిం కశ్చిత్సుధీయా ద్వేదితుం।
ఇత్యుత్ప్రేక్ష్య నతోత్తమాంగ గళితైః పుష్పైర్య మారాధ్నుత
స్తం జ్ఞాతుం కిమలం భవాంబుజభవా తద్గాత్రనిష్ఠావపి॥

శా. తానై యాద్యమకారణంబు జగము ♦ త్పాదింపు దామోదరున్
మానిధ్యేయ పదాంబుజున్ దెలియఁగా ♦ మాశక్యమే యంచు దే
వానీకంబు పినాకి పంకజభవుం ♦ డాత్మాజ్ఞతన్ దెల్పి యె
వ్వానింజెప్పుదు రప్రమేయుఁడని యు ♦ ష్పద్మాత్ముఁ గీర్తించెదన్.

1౹. ఎణ్ణమామణిచ్చొప్పదిఱై.

శ్లో॥ ప్రాగ్దైషీ చ్ఛ్రుతజిత్సహస్ర మనఘం యద్వర్ణయన్ మాధవం
జంభారాతిదృష ద్వినీలవపుషం భక్త్యాఘుబద్ధాదరం।
తత్ర ద్వాదశనామభిః పరిగతాన్ శ్లోకాన్ ద్విషట్కాన మూ
నావర్త్యాంఘ్రి ముపైతి శార్ఙ్గధనుషో మర్త్యః ప్రశాన్తాన్యభీః॥

మ. కనదిందీవర నీలసుందరు సురా ♦ ధ్యక్షుని న్కృష్ణునిన్
వినుతుం జేసి శఠారి కూర్చిన రస ♦ స్ఫీతార్థసందర్భ కే
తనమౌ పద్యసహస్రమందుఁ గల ప ♦ ద్మాక్షద్విర్నామద్విష
ట్కనిధానంబగు పద్యషట్కయుగమున్ ♦ శాంతిన్పఠింప న్నరుల్
వనజాతాక్షుని పాదపద్మయుగముం ♦ బ్రాపింతు రుద్వృత్తులన్.

శ్రీమతే శఠకోపాయనమః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

ద్వితీయ శతకము – ఎనిమిదవ దశకము.

(అణైవదరవణై మేల్)

అవతారిక:—ఆళ్వార్లు, సర్వేశ్వరుఁడు తమయందుఁ గనఁబఱచిన కటాక్షము తమయందేగాక తమతో సంబంధముగల వారియందుఁగూడ నా కటాక్షము వ్యాపించినదని దిగువ దశకములో సూచించియున్నారు. మనతో నున్న సంబంధమును హేతువుగాఁ జేసికొని యాతఁడు మనసంబంధులనుగూడఁ గటాక్షించువాఁడగుటవలన సంసారిచేతనులను మనతో సంబంధమును గల్గించి యాతని కృపకు వీరినిగూడఁ బాత్రులుగా నొనరించెదమని యెంచి వారల కీశ్వరుని మోక్షప్రదత్వమునీదశకములో నుపదేశించుచున్నారు. ఈ దశకము ఈశ్వరత్వము నుపపాదించుచున్నదని కొందఱు నిర్వహించిరి. భట్టరువారు ఇది మోక్షప్రదత్వ ప్రతిపాదకమని సూచించిరి. ఈశ్వరత్వ మోక్షప్రదత్వములు రెండు నొకదాని నొకటి విడిచియుండనివి. ఈశ్వరుఁడైనవాఁడే మోక్షప్రదుఁడగును. మోక్షప్రదుఁడైనవాఁడే యీశ్వరుఁడగును. ఈ దశక తాత్పర్య మేమనఁగా:— మొదట నీశ్వరుఁ డాళ్వార్లకుఁ దనయందల నద్వేషమును, ఆభిముఖ్యమును, రుచినిఁ బుట్టించి యాయన తనను విడిచినను దా నీయనను విడువనట్లు కటాక్షించి యాకటాక్షము తమయందేగాక తమసంబంధ సంబంధులవఱకు వ్యాపింపఁజేసిన విధము ననుసంధించి సర్వేశ్వరుఁ డిట్టి సత్స్వభావుఁడై యుండఁగా నేను లభించిన పురుషార్థ మెల్లరు లభించునట్లు ప్రయత్నించెదనని యాలోచించి

సంసారులనందఱిను జూచి యీశ్వరుఁడు మోక్షప్రదుఁడను నంశమును వారల కుపదేశిం చుచున్నారు. వీరు లభించినదియుఁ, బరుల కుపదేశించినదియు నగు పురుషార్థము— పిరాట్టి (శ్రీదేవి), తిరువడి (గరుత్మంతుఁడు), తిరువనందాళ్వాన్ (ఆదిశేషుఁడు) మొదలగువారు పరికరముగాఁ గలదియు, యెట్టిమహాజ్ఞానులకును స్వప్రయత్నముచేఁ బొంద శక్యము గానిదియు, ఈశ్వరునిద్వారాఁ బొందువారికి సులభమై, సంసారభోగ ములవలె నస్థిరము గాక నిత్యమై, అవిశదమై యుండక అత్యంతపరిస్ఫుటమై, దుఃఖమి శ్రమై యుండక కేవలసుఖైకతానమై, మంగళమై, ఉత్తమమై, అవిచ్ఛిన్నమై యుం డెడు ముక్తప్రాప్యభోగము. ఇట్టిపురుషార్థము నీశ్వరుఁడు తనను చేరువారికి నొసం గువాఁడై యున్నాఁడని తెలిసికొని సంసారులనుగూడ నిట్టి భోగము ననుభవించువారి నిగాఁ జేయవలెనని చూచి వారలకు హిత ముపదేశింపఁగా మాల్యవంతుఁడు మొదలగు వారు చేసిన యుపదేశమును రావణుఁడు నిరసించినట్లు వీరి యుపదేశమును సంసారులు కూడ నిరాకరించి తమ ప్రాచీనపద్ధతిని విడువక యుండఁగా నీయాళ్వార్లు "మన భగవదనుభవమును విడిచిపెట్టి వినని వారి కుపదేశించుటవలన నేమి ప్రయోజన" మని విముఖులై దొంగలు దోఁచుకొను స్థలమును నిరపాయముగా దాఁటి పైకిఁ బోయిన ధనవంతుని వలె సంతోషించి నేను వీరిస్థితిలోఁ బడలేదని హృష్టులై తాము పొందిన లాభమును దలంచుకొని ప్రీతి నొందుచున్నారు. దీనిలో ("తీర్త్నులగళింద" అను) నాలవగాథ ముఖ్యగాథ (ఈయిర్పాట్టు).

1. అన్నైంవదరవన్నైమేల్.

శ్లో॥ శయ్యాఫణీశేన రమేందిరయోఃగూఢో
ముక్తిప్రదానకుశలః ప్రథమోద్వయోశ్చ।
సర్వస్య చావతరణైశ్చ సమానధర్మా
పోతో భవాబ్ధితరణోద్యతచేతసాం నః॥

మ. ఫణిరాడ్భోగశయానుఁ డబ్జనిలయా ♦ బాహూపగూఢుండు పా
వననాముండు మృడాబ్జయోనిముఖ దే ♦ వవ్రాతముఖ్యుండు ర
క్షణదీక్షా సురమానవాదులకుఁ దా ♦ సాజాత్యము న్పొంది మే
దినిపైఁ బుట్టినవాఁడు దుస్తరభవా ♦ బ్ధిత్రస్తసద్భక్తతా
రణపోతీభవదంఘ్రియౌ హరిని నా ♦ రాధించెద స్భక్తితోన్.

2. నీంఘుంతుయుర్పిరవి.

శ్లో॥ సంఫుల్లాంబుజమండశౌరభసరశ్శీతాంబుపూరోచ్ఛల
త్కుంభీరాస్యనిమక్తకుంజరవిపన్నిస్తారబంధో హరేః।

పాదాబ్జాభిరతిః జరా ప్రజనన ధ్వంసాది దుఃఖోత్కరా
సంస్పృష్టాం ప్రదదాతి ముక్తి ముకులాం స్వాద్రైశనం వేదిసిమ్॥

శా. వ్యాకోచాబ్జ పరాగ శీతల జలా ♦ వ్యాప్త ప్రోద్దాస్తగ్గతా
స్తోకత్రాంద శింశుమార ముఖ సం ♦ న్యూనాత్తి ద్వాపసీక రాట్
శోకోత్కర్తన సత్కళానిపుణుండై ♦ శుంభత్సులన్యంచిత
శ్రీకుండై మనకీశుండై వరలు ల ♦ క్ష్మీనాథు సద్భక్తిభా
లోకోత్థాఖిల దుఃఖ శూన్యముగు నా ♦ లోకం బొసంగు న్సదా.

3 పు ణ ర్క మ య నా మ్.

శ్లో॥ నాభీపద్మ కుటీర నిష్ఠిత విధే స్స్వాంగే మృడానీపతే
రంతర్యామితయా స్థితస్య వధః స్సర్గోపసర్గౌ భువః।
శ్రీకాంతా కుచకుంకుమాంకిత లసద్వక్షస్సలీ సూచిత
ప్రాద్యైశ్వర్య విజృంభణస్య పరమా శ్చేష్టాః ప్రథంతే భువి॥

తే, గీ. నాభినాళిక నిలయుఁడౌ ♦ నళినజునకు
శర్వునికి నంతరాత్మయై ♦ సకలలోక
సృష్టిసంహారములఁ జేయు ♦ శ్రీశ్రీశౌరు
వక్షుఁడగువాని లీలల ♦ ధ్యక్షితములు.

4. పు ల స్త్యం గ నా మే య మ్.

శ్లో॥ నిర్వింధ్యం విషయాటవీం విచరతో మాద్యద్హృషీకావళీ
మాతంగాన్ స్వవశంనినీషు సుధియో జ్ఞానాంకుశే నాత్మనః।
అక్షీణోత్కట సంధము స్థిరపద ప్రాప్త్యా నిబద్ధాదనా
ద్యైశ్వర్యే గుణాంచితామృత రసాస్వాదోస్తు వశ్చేతసామ్॥

తే, గీ. విమతవిషయాళి పంచేంద్రి ♦ యముల పణఁచి
నిరవధికమైన యోగానంద ♦ భరముగల్గు
పదమ్ముఁ జేరంగఁగోరెదు ♦ భక్తులార
దనుజమదనను గుణములఁ ♦ దలఁచుఁ డెపుడు.

5. ఓ వా త్తు య ర్ప ర వి.

శ్లో॥ త్రైలోక్యగర్భణ పటు ర్నిఖిలస్య జన్తో
ర్జన్మస్థితిప్రళయహేతు రుదారలీలః ।
కూర్మాశ్వ మత్స్య మనుజాది శరీరభేదై
ర్లోకేఽవతీర్య పరతాం ప్రకటీచకార ॥

చ. అవిరతభావ విక్రియల ♦ కాస్పదమై బహుదుఃఖహేతు వౌ
భవమునకున్ నిమిత్తము ♦ పాలకుఁడై భువనాళి కెల్లడున్
దివిజుల కెల్ల నాథుఁడగు ♦ తీక్ష్ణ దాంష్ట్రి కేసరుండు వా
జి విబుధ మత్స్యరూపములఁ ♦ జేకొని పుట్టు ధరాతలంబునన్.

6. తీ ర్త ను ల గ ళ న్ద.

శ్లో॥ యత్పాదక్షాళన నిస్సృతామరధునీ లోకాఘ నిర్ణేజకా
యద్విన్యాసమిషేణ సర్వజగతీ విక్రాన్త్యధీనా భవత్ ।
యద్విన్యస్త సుమం నరో హరశిర స్స్యాల్లోక్య చిత్రీయతే
విష్ణోః పాదయుగస్య తస్య మహిమా కస్స్యాహ వాచాం పదమ్॥

చ. జగములఁ గొల్చినట్టి హరి ♦ జానగు నంఘ్రిని ముందు పుష్పముల్
నగతనయేశు మస్తకము ♦ న న్గని నాథుఁడను విస్మయంబునన్
త్రిగుణములన్ సృజించు శివ ♦ దేవకినందన వేధలందు నా
నగధరుఁడే పరుండని మ ♦ నంబున నిశ్చయమొందె నెంతయున్.

7. కి డం ది రు న్దు ని న్న ళం దు.

శ్లో॥ స్థిత్వాఽస్యాం త్రిపదీప్రమాణవిమితాం కృత్వా నిషణ్ణః పున
స్త్వస్యాం కోలవపుర్విధాయ సలిలే మగ్నాం సముద్ధృత్య తామ్ ।
పాణౌ కృత్య నివేశ్య తుందకుహరే చోద్గీర్య నానారసై
ర్దేవః క్రీడతి నిర్వ్యశ స్సభవ మసౌ కేవా తదాత్తీ ర్విదః॥

శా. వైకుంఠంబుననుండి పాల్కడలి స ♦ ర్పస్వామిపైఁ బండి స
శ్రీకంబైన భుజంగభూధరమునన్ ♦ స్థైర్యంబుతో నిల్చి యీ
లోకంబెల్లను గొల్చి వారిధిజలో ♦ ల్లోలోర్మినిర్మగ్న యా

భూకాంత న్నిజదంష్ట్రనెత్తి కిటియై ◆ పూర్వస్థితిన్బెట్టు నా
శ్రీకాంతేశుని దివ్యలీలలఁ బరి ◆ చ్ఛేదింప నెవ్వాఁడగున్.

8. కాణ్వారణ్యేశన్.

శ్లో॥ కో జానాతి పరేశ మబ్జనయనం కో వా భృశం పాతు యః పున
స్తద్జ్ఞానే ఽస్య చరాచరం జగదిదం నా [illegible] యస్యాశితుమ్।
వ్యాప్యాసౌ స్థితవాన్ సమస్తచిదచిద్రూపేషు భూతేషు తం
విజ్ఞాతుం కమలాసనాది దివిజా మోముహ్యమానా మహాః॥

మ. మమపాస్యుండగు దేవుఁ డెవ్వఁ డని తా ◆ [illegible] లేదెరికిన్
తదుపాయంబెది; లోకమెల్ల నొకమై ◆ [illegible]
త్సదనంబందును ముక్తులగును [illegible] ◆ స్థానస్థా [illegible]
పదలోఁ బ్రత్యకతేక యెల్ల [illegible] ◆ వ్యాపించు [illegible].

9. ఎంగుముకన్యాణ్ణన్.

శ్లో॥ సర్వత్రాస్తి స విష్ణు [illegible] భిహితే ప్రవేశ [illegible]
వాలావిద్ధ భుజంగిన త్రిపిటకో యః స్తమ్భ ముద్భాసితే।
తం [illegible] యితుం సదతర [illegible] నా [illegible]
ప్రాదుర్భావ [illegible] ప్రభావగరిమా కిం చిన్తనీయః సతామ్॥

ఉ. ఎల్లెడ [illegible] సమ్యక [illegible] ◆ [illegible] నంశ [illegible] దనుజ్
బ్రల్లదుఁడైన [illegible] ◆ [illegible] పురింపు [illegible]
చుల్లసమాడి [illegible] బముఁ బ ◆ లోద్ధతి [illegible] నందు భీకరా
త్యుల్లక నారసింహున ◆ శోభితుఁడై వడిఁ [illegible] రాక్షసున్
దెళ్లఁగఁ జేసి నట్టి విభు ◆ దివ్యచరిత్రల నెన్నశక్యమే.

10. శ్రీరైత్రగోప్వడు.

శ్లో॥ స్వర్గాపవర్గ నిరయామర మానవాది
సర్వం విరచ్య జగదండ మనుప్రవిష్టమ్।
విశ్వాకృతిం పరమపూరుష సన్నివిష్టం
తం వర్షుకాంబుధరకాంతి మహం ప్రపన్నః॥

ఉ. మోక్షము నాకు నిన్నిగను ♦ ముఁగ మొగలైన నిచ్చువానిఁ బ
ద్మాక్షుని నీలనీరదుని ♦ భాంగుని సర్వపదార్థకారణున్
పక్షిపతిధ్వజు న్విబుధ ♦ వందిత పాదసరోజు నేఁడు నా
యక్షియుగంబు ధన్యమగు ♦ నట్లు గనుంగొని సంతసిల్లితిన్.

11. కండలంగళ్ శెయ్య.

శ్లో॥ వ్యాకోచప్రసవోత్కర స్రుతమధుప్రస్యంద శోభోల్లల
ద్భృంగోద్ఘుష్ట విహారనిష్కుట లసత్పాండ్యక్షితాదౌ పురా।
యత్ప్రాహ ప్రమరీచ జ్ఞధాశ్యామం మురారిం స్తువం
స్తత్త్రైతద్దశకస్య సత్త్వ రచలా నాకస్య పృష్ఠే స్థితిః॥

ఉ. నీలపయోదదేహు నవ ♦ నీరజపత్రవిశాలనేత్రు గో
పాలనలోలుఁ గృష్ణు నతి ♦ భక్తి నుతించి శఠారి గానలీ
లాలలితంబుఁ జేసి సర ♦ సంబుగఁ గూర్చిన వేయిగాథలం
దాలపితంబు లీపదియు ♦ నభ్యసనంబొనరించువారు మో
క్షాలయమేలుకొందురు ము ♦ దన్వితులై కలకాలమచ్చటన్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ద్వితీయ శతకము - తొమ్మిదవ దశకము.

(ఎమ్మావీట్టు)

అవతారిక:—ఆళ్వార్లు జిగువ దశకమందు ("నలమందమిల్లదోర్నాడు పుగువీర్") "నిరవధికమైన యానంద - భరముగల్గు। పదమునుఁ జేరంగఁ గోరెడు-భక్తులారా" (2-8-4) అని సాయించఁగా సర్వేశ్వరుఁడు వీరికి వీరిసంబంధులకు మోక్ష మొసఁగుటకు సిద్ధపడెను. దానిని గని వీరు "దేవరవారు దాసునికి మోక్షమును గటాక్షించువారుగాఁ గానవచ్చుచున్నారు. అది నాకని యిచ్చుటమాని "మా కొఱకే నీవు మోక్షమును బరిగ్రహింపుము" అని దేవరవారికే అగునట్లీయవలె" నని తామనుకొనినట్లు స్వామితో విన్నవించినారు. అయితే వీరీసంగతిని నివ్వచ్ఛింపక యున్నిదినము లుపేక్షించుట యేమనఁగా సర్వేశ్వరుఁడు వీరిచే దనగుణానుభవమును జేయించుకొనుచుండుటచేఁ గాలము గడచిపోయినందున దీనిని నివ్వచ్ఛించుట కవసరము తటస్థింపలేదు. అయిన నిపుడును వీరు గుణానుభవము నేగదా చేయుచున్నారు? అవునట్టులే

కాని సర్వేశ్వరుఁడు [illegible] [illegible] గాఁ దను [illegible] [illegible] [illegible]
జూచి "వీనికి మనయందు వ్యామోహము [illegible] [illegible] చున్నది. [illegible]
నిని దీనినుండి మళ్లించి [illegible] [illegible] [illegible] చేసి [illegible] [illegible]
వీరినిఁ జూచి "నిపటు నిలువుము" అని [illegible], [illegible]
జేయుచున్నారు. ఎల్లబారి [illegible] [illegible] [illegible] "ఎచటనాట" అని
యడిగి తలుపు మూయించి పోయి చునారఁట. [illegible] [illegible] [illegible]
సినది. వీరు నివక్షింపవలసిన దేమనఁగా:— సర్వేశ్వరుని [illegible] [illegible]; [illegible]
యాత్మ సర్వేశ్వరునకు శేషభూతుఁడు; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
గదా వీనికిష్టీ కారము కావలసినది. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
వీనిని స్వీకరించువాఁడగుటవలనఁ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
షింపవలెను. ద్వయము [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ద్వయమంత్రమందు నివక్షింపవలసిన దేమనఁగా:— [illegible] [illegible]
బడిన సాధనము స్వఫలప్రదమగుటచేఁ బ్రయోజనాంతరపరులై [illegible] [illegible]
వారి కామ్యఫలములనిచ్చి వేయును. దీని తాత్పర్యమేమనఁగా:— "ముముక్షుని [illegible]
శయసుఖానుభవముగలవాఁడు కావచ్చును [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
డుఁ గూలవచ్చును. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ధము లేదు. దేనా [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]." అని [illegible]
మును నివక్షించుచున్నారు. ఇది [illegible]! [illegible]?
అన్నిగొడల [illegible] పురుషార్థములుఁ గూర్చి [illegible] [illegible] [illegible]
నుండుటచే [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
ఉపాయాస్తర [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ర్యక [illegible] [illegible] పురుషార్థ [illegible] [illegible]. [illegible]
దత్యంతసారత. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
పురుషులైన శ్రీ [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible]
వారిపట్లను [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]).

1. ఏమ్మో వేట్టు.

శ్లో॥ దంతావళేంద్ర భయమువారిని దీనబంధో
సర్వస్పృహావిషయ మోక్షకథాపి మాస్తు ।
ఏతావదేవ మమ వాంఛిత మబ్జనాభ
త్వత్పాదపంకజ మముష్య నిధేహి మూర్ధ్ని॥

తే. గీ. సర్వవిధములఁ బురుషార్థ • సారమైన
మోక్షమందైన నాకు న • పేక్ష లేదు

నాగదుఃఖనివారక ♦ నళిననాభ
నీపదాబ్జంబు దాసుని ♦ నెత్తి నుంచు
మింతకంటెను గోర్కె నా ♦ కెద్ది లేదు.

2. ఈ దే యా ను న్నై.

శ్లో॥ ఏతావదేవ భవత స్త్వభిలష్యమాణః
కామో మమేంద్రమణినీలరుచే మురారే ।
దుష్ప్రాప మంఘ్రికమలం భవదీయ మాప్తుం
జ్ఞానాఖ్యహ స్త మవలంబన మాశు దేహి॥

ఉ. నీలమణి ప్రభ కలిత ♦ నిర్మలదేహ మదీశ నిన్ను నే
కాలము మాటిమాటికిని ♦ గట్టిగఁ గోరెడు కోర్కె యిద్దెసూ
కూళలు మాదృశు ల్బడయఁ ♦ గూడని నీచరణంబుఁ బొందఁగా
గాలమునం దొసంగు మికఁ ♦ జ్ఞానకరం బవలంబనంబుగన్.

3. శె య్యో ల్ తీ వి నై.

శ్లో॥ మా పాపకర్మణి విశేతిచ మాం ప్రశా స్త
శ్చక్రాదిహేతి పరిచిహ్నిత పాణిపద్మ ।
కంతే బలాన బలరుద్ధ వచోవిలాసై
ర్వ్యచ్ఛృంఖలం తవ పదం నవితుం ప్రసీద॥

చ. వలదొనరింపఁ బాపమని ♦ పల్కి ననుం గరుణించు దేవ స
జ్జలజ రథాంగ శోభి కర ♦ స్మారస కృష్ణ! కఫంబు కుత్తుకన్
బెలుచయి మాట నడ్డినను ♦ భీతిఁ దొలంచు భవత్పదాబ్జమున్
గలఁకువలేక నే బొగడఁ ♦ గల్గినశ క్తి ననుగ్రహింపుమా.

4. ఎ న క్కే యా ల్ శె య్.

శ్లో॥ మద్దాస్యమేవ కురు సంతత మిత్యభీక్ష్ణం
మన్మానసం స్థిరనివాసగతః ప్రవిశ్య ।
జగ్రాహ మాం స్వజన మాత్మకృతే మురారి
రేతావదేవ వరయామ్యహ మబ్జనాభమ్॥

చ. సతతము నాథ సర్వవిధ ♦ చర్యలఁ జేయు మటంచుఁ బల్కి నా
మతిసదనంబుఁ జొచ్చి నను ♦ మన్నిడఁ జాలక యుండి సత్కృపా
న్వితుఁడు పరిగ్రహించెఁ దన ♦ భృత్యుని గా నను నిద్ది కృష్ణ స
న్నుతులొనరించి కోరునది ♦ నాకిఁక వేరగు భాగ్యమున్నదే.

5. శిర ప్పిల్వ డు.

శ్లో॥ స్వర్గో విముక్తిర్నిరయో మృతిరేవ వా స్యా
న్నస్యాన్న మే భవతి చాదర ఏషు జాతు।
యో౽జోపి సన్స్వకృపయా జని మశ్నుతే తం
దేవం భజా మ్యవిరతస్మృతిమాన్సదాహమ్॥

తే, గీ. మరణమొందినవిమ్మట ♦ నరకమైన
మోక్షమైనను రానిమ్ము ♦ ముదమె నాకు
నజుఁడుదానయ్యు బహుజన్మఁ ♦ దైనవాని
నభినుతించెద మఱువక ♦ యనవరతము.

6. మ గి ఁ గొ ళ త్రై య న మ్.

శ్లో॥ ఆకాశాద్యం బహుధేతి సర్గవిధయే సంకల్ప్య దేవో౽క్షరం
సానందం మనుజౌఘ ముజ్జ్వలతరజ్ఞాన ప్రకాశాశ్రయం।
చంద్రాదిత్య మరున్నభో౽గ్ని సలిలక్ష్మాదీని భూతాని చ
ప్రాక్సృష్ట్వా కరణత్రయేణ మమ తే స్యాదంఘ్రిపద్మే రుచిః॥

తే, గీ. సురల నరుల సచేతనో ♦ త్కరము సూర్య
చంద్ర తారాగణంబుల ♦ నరవితోడ।
సృష్టిఁ జేసిన ధాతవు ♦ శ్రీరమేశ
త్రికరణంబుల నీసేవ ♦ సకలకాల
మేను చేయంగ నాకడ ♦ కేగుదెమ్ము.

7. వా రా యు న్ తి రు ప్పా ద మ్.

శ్లో॥ ఆయాహి మత్సవిధ మచ్యుత సర్వకాలం
సేవే యథాహ మజహ ద్భవదంఘ్రిపద్మమ్।

మన్మానసే స్థితి మితోపి సదానుభూతో
వ్యజ్ఞాత నో దిశసి తృప్తి మనారతం మే॥

తే, గీ. నిన్ను నాలోన సతతంబు ♦ నిలిపికొన్నఁ
దృప్తిదీరని వాఁడవో ♦ దివ్యచరిత
విమల భవదంఘ్రియుగము నే ♦ వీడకుండ
నాశ్రయింపంగఁ గరుణింప ♦ నౌర రమ్యం.

8. ఎ క్కా ల త్తిం దై యా య్.

శ్లో॥ త్రయ్యంతనిష్ణాత జనానుభావ్య
ధీయూష నాన్య త్స్పృహయా మ్యతోఽహం।
స్వాం తే మమాధీశతయా స్థితిం చే
దజ్ఞ స మంగీకురుషే హ్యాలం తత్॥

మ. వరమోతిక్కృష్టులు వేదవాక్సుగదితా ♦ పారప్రభావుల్ మహీ
సురులుల్ నిన్ను సితాతిభోగ్యుని యజుఃస్తోత్రంబులన్ స్తుతుల్
పరగంజేసి సుఖంబుఁ గాంతురు రమా ♦ ప్రాణేశ మన్మానసాం
గణము న్బొంది వసించితేని యిఁక నే ♦ గాంక్షింప నెద్దానినిన్.

9 యా నే యె నై న్ల య రి య గి లా దే.

శ్లో॥ అహం మమే త్యజ్ఞతయా భవాబ్ధా
చిరాన్నిమగ్న స్థితవాన్ రమేశ।
భవత్కృపాదృష్టివశా దిదానీ
మాత్మీయ మాత్మా త్వమితి ప్రబుద్ధః॥

తే, గీ. సూరిసంఘేశ పరమ ఖ ♦ స్తోత్రపాత్ర
జ్ఞానశూన్యుఁడనై నేనః ♦ నాదియనుచుఁ
దిరుగుచుంటిని నీకృపఁ ♦ దెలిసెనిపుడు
నేను నాసొత్తు నీవని ♦ నీరజాక్ష.

10. ఏ త్తే శే ఋ ం వె న్ను.

శ్లో॥ ప్రియాం నీళా మా పుత దమితవృషభానీశ భయద
ప్రదీప్తేష్వర్చిష్మ ద్ఘృణినికర దగ్ధారినగర।

పరంజ్యోతీరూప ప్రవరగుణ మావిశ్లేషిహి మాం
తవ ఘ్రాంఘ్రి భక్తిం మే వితర నచహాస్యే క్షణమిమమ్॥

తే, గీ. సత్త్వసమభంబుల నడంచి ♦ శరచయమ్మున్
రావణుని లంకఁ గాల్చిన ♦ రామరూప
నన్ను నమ్మక నీయంఘ్రి ♦ నళినని కటు
మందు నిజసేవ సాక్షాత్ ♦ [illegible]
బోవకుండఁగఁ బాప్రభమా ♦ పురుషపరత్వ.

11. విడలిల్ శక్కరత్తణ్ణల్.

శ్లో॥ రథాంగవిలసత్కరే ప్రకటభక్తిమచ్ఛ్రోత్రినా
శఠారిమునినా కృతే విమలసద్యసాహస్రకే।
పఠంతి యది సాదరం దశక మేత దస్మిన్ [illegible]
విముక్తిపదవాసినో ఘనవ ముపయా [illegible]॥

చ. తనపదభక్తుల స్వేఛని ♦ [illegible]
ననయము నాశ్రయించి పిదప ♦ [illegible] భక్తిఁ [illegible]
చిన రనవత్సహస్రముగ ♦ [illegible] వివిధసద్యములో నాలో
మనసము నీయ [illegible] ♦ [illegible] నిత్యమును.

శ్రీ [illegible].

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ద్వితీయశతకము — పదియవ దశకము.

(కిళరొళి)

అవతారిక:—అద్వ్యాగ్రి క్రింది దశకమును "ఎమ్మావీడు" [illegible] పేర్కొ-
నఁబడిన పురుష్యమును బొందుటకు తిరుమల నాశ్రయించినాళ్వారని ఆళ్వారులాగ్న [illegible]
చినట్లు తిరుమాలై యాండాన్ స్వామి చెప్పుచున్నారట. [illegible] చెట్లు కాదు.
వీరి పాశురములయందు దెల్లెడల శీఘ్రముగా శీఘ్రముగా ననియుఁ, గాలవిలంబముఁ
జేయవలదనియుఁ గోరఁదగపడఁగా సర్వేశ్వరుఁడు చూచి "మే మీయున కార్యముఁ
జేయుటకు సమర్థులము? శరీరపతనానంతరము తప్పక వీరికిఁ బురుషార్థము సిద్ధిం-
చును. వీరిట్లు త్వరపడుటఁ జూడఁగా నీశరీరముతోనే మోక్షమునకుఁ బోవలెనని వీరి

కళిలాష యున్నట్లు గానవచ్చుచున్నది. ఇకను వీరికి మఱి యనూరొన్నట్లు పనిచేయుట కేకాంతమైన దేశ మేదని యాలోచించి భూమిపై సంచరించి చూచి "యీప్రదేశము మిక్కిలి యేకాంతస్థలమై యున్నది" అని తిరుమలయందు సాన్నిధ్యముచేసి "మేము మీకు దర్శనమొసంగుట కిచటికి వచ్చియున్నాము. కావున మీ రిచటికి వచ్చినప్పుడెల్లను వచ్చినట్లు నన్ను ననుభవింపుఁడు" అని పద్మావతిగారిమాల (తిరుమాలిరుంతోలై — వనాద్రి) యందు వేంచేసియున్న స్థితిఁ గనుఁబఱుపఁగా వీరును దాని ననుసరించిరి భగవంతుఁడు ప్రాప్యుఁడగుటచే నాతఁడు సంగముచే నేనను కూడఁ బ్రాప్యమే. అందుచే వానాద్రియే కాక దానితో సంబంధించిన వ్యాతము. ఆవానాద్రికిఁ బోవు మార్గము, అచటికిఁ బోవలెనను నిశ్చయము మొదలగునవి యున్నియును ప్రాప్యాంతర్గతములని యనుభవించి సంతసిల్లుచున్నారని గురువాక్కులు పాయుంచి నారుఁ దీనిలో గండవపాశుగము ముఖ్యగాథ (తిరుమాల్పట్టు)

1. కిళరొళి.

శ్లో॥ వర్ధిష్ణుద్యుతి యౌవనస్య విగమాత్ప్రాగేవ హే! మానవాః
ప్రోద్యత్కాంతియుతాం ప్రమేయ పరమాశ్చర్యోన్నతి క్షేత్రాం హరేః।
ప్రాచీనస్మృతి రమ్యనిష్కుటలసద్వానాద్రిమేవ ప్రియాం
నిర్దుఃఖా భవితుం యదీచ్ఛథ తత స్సేవధ్వమేతాం ద్రుతమ్॥

ఉ. ఎధిత కాంతి యౌవనము ♦ హీనత నొందకమున్నె దీప్తిమ
న్మాధవవాసభూమి కసు ♦ మవ్రజ శోభి గుళుచ్ఛ నిర్గళ
చ్ఛీధుకణోన్మదిష్ణు చల ♦ శీల మధువ్రత ఘుష్టవాటికా
రాధిత వానభూధర మ ♦ రంబుగఁ జేరుఁడ దే పురుషార్థమా.

2. శదరిళ మడవార్.

శ్లో॥ స్వసంశ్లేషోల్లాస ధ్వనదమల శంఖాంచితకరో
మహాసౌందర్యాఢ్య శ్శిఖరచయ సంసక్తశశినం।
య మధ్యాస్తే శైలం వనకుధర మేవ స్తుత సదా
తదేవాశాస్యం వో జహిత చతురస్త్రీ ప్రణయితామ్॥

మ. చతురస్త్రీ ప్రకటానురాగ సువచ ♦ శ్చాతుర్యసక్త స్వభ
వ్మతిలో రోసి విపక్షహృద్దళన భీ ♦ మధ్వాన శంఖాంచితా
ప్రతిమాశ్చర్య నిధానుఁడౌ హరి సదా ♦ వాసంబుగాఁ గొన్న ని
ట్పతిచుంబచ్ఛిఖరంబు వానధరముం ♦ భావింపుఁడీ మీమదిన్.

[illegible]

శ్లో॥ హృదయానవ్యే ఫలం కిమపి సాధిత నిష్ఫలకై
స్వజల ఘనమాత్రతే భంగ గివశాః ప్రియమధ్యగిరేః।
నయనపిలోభనీయా వనసంక్తిజాషః పరిమం
వసుధరస్య పాదగిరిమేవ సమాశ్రయంతు॥

మ. ఫలశూన్యంబులగు క్షేత్రములఁ [illegible] ♦ [illegible] లే పొంగోయున్
జలశోష్యమందు కృష్ణుఁ దాదరమున్ [illegible] ♦ [illegible] సేసి
శైల [illegible] ముండు వనాంధకారసంచయు ♦ [illegible] ది ప్ర
కృపాలవర్తి చేసి శైలస్థానంబుల ♦ [illegible] ప్పనన్.

[illegible]

శ్లో॥ [illegible] గృధతరం బంధం స్వక గోత్రద్వయం
[illegible] ।
[illegible]
[illegible]॥

తే, గీ. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible].

[illegible]

శ్లో॥ [illegible]
[illegible]।
అధ్యాస్తే [illegible]
[illegible]॥

చ. తనుగత శక్తిసంపదను ♦ [illegible] ద్దయునర్చన పాపపుంజమున్
బనివడి మాని యాత్మజన ♦ పాలనసద్వ్రతి మూను దేవుఁ డి
చ్చన్ను వసియించు శీతజల ♦ సంభృతదీర్ఘికలం జెలంగు నా
వసుధరంబు ముంగిటను ♦ వర్తిలు సద్రిని నైనఁ జేరుఁడీ.

6. కి ఱి యె న ని నై మి న్.

శ్లో॥ నైచ్యం విహాయ సదుపాయ మవైత నూన
మేతద్ధి శిక్ష్యగతగవ్యహరస్య శౌరేః।
ఏణీశిశువ్రజ నిషేవిత మేఖలస్య
వానాచలస్యపదవీ మిహ చింతయంతః॥

తే, గీ. తుచ్ఛ విషయాభిలాషలఁ ♦ దొలఁగి శిక్ష్య
నిహితనవనీత మోషణ ♦ నిరతుఁ డుండు
మృగగణాధ్యాసిత వనాద్రి ♦ మీఁది కేగు
మార్గముఁ దలంపుఁ డీక మీకు ♦ మంచియగును.

7. న ల మె న ని నై మి న్.

శ్లో॥ మా సంసృతిం వితత నిశ్చినుతేద మేవ
శ్రేయః పరంత్వితి పురోద్ధృతభూ వరాహః।
నిత్యం యమావసతి కూటనిషక్తచంద్రం
సేవధ్వ మప్రతిహతం వనపూర్వమద్రిమ్॥

చ. తొలిఁగిటిరూపుఁడై ప్రళయ ♦ తోయధిమగ్నవసూధివత్రుఁగొ
శలమున దంష్ట్రనెత్తిన వి ♦ చక్షణుఁ డెప్డు వసించుసద్మ ని
ర్మల జలజారిబింబ పరి ♦ మండిత వానమహీధరంబు పైఁ
నెలకొనుటే హితప్రదము ♦ నిల్గుఁడి నిరయోగ్రదండకన్.

8. వ లం శె య్ దు వై గ ల్.

శ్లో॥ భక్తప్రియస్య సకలాద్భుతసాగరస్య
ధిష్ణ్యం సురోత్తమకదంబ నిషేవ్యమాణమ్।
వానాచలం శ్రయత హే! మనుజా స్సుభక్త్యా
యావచ్ఛరీరపటిమా శ్లథతాం నయాతి॥

తే, గీ. తనుబలంబును జెడఁగొట్టఁ ♦ దలఁపకెపుడు
మాయలాఁడగు సర్వేశు ♦ మనికిపట్టు
నిత్యసూరులు వలగొని ♦ నిన్ను మ్రొక్క
వనమహీధ్రము వలగొనఁ ♦ బరమహితము.

9. వజ్రకాసనిర్ణయః.

శ్లో॥ ఏత ద్విశ్వసిలాన్యసిస మతి పేమర్త్యా జసీం జైనసీం
వృత్తిం గంధగజేంద్రదానలహరీ సంవాసితాధిత్యకమ్ ।
పానాదిం ప్రియసన్నిధైశ్వరమణీవక్షోజహేలాహాలా
స్వాదాయత్తహృదః ప్రయాంతు మనుజా భూమిష్ఠ ద్రెగ్రంహితత్ ॥

తే. గీ. పాపరతిఁ బాసి యతిమిగాఁ బాపిమునుమఁ
బూతనాపాగిపాపాగిఁ దగు ఘాట్యముందు
గజకులాదుల పాన్నాద్రి భజనమందు
మనముసిల్పుఁడు భవభీతి మఱుపుననియె.

10. శారదన్నుశకవ్రమ్.

శ్లో॥ అథో జాపాయధృత్యా దురోదర పర ద్రవ్యాపహారోత్సుకా
మాభూత ప్రవినాశ్య కుత్సితమతిం యస్త్వాత్మవిద్యాం వదా ।
తస్యోద్యన్మదబాధితా విషయచయన్యాస్తం వనత్కామధరం
హాస్యరోధం ప్రయాతిధ్వ మేతదహో వ శ్రీమతః ప్రమథో ధావేత్ ॥

చ. ధనముఁ గడింపఁగా నిదియె ♦ తానలమంచు దురోదరంబు మో
హనమును నేర్చి పాపముల ♦ సల్పకి వేదము సన్నుతించు నా
వనజదళాక్షుఁడుండు మగ ♦ బహుళజ్యేష్ఠవనావళిలన
ద్వనగిరి నాశ్రయించుటయె ♦ వాంఛితసర్వఫలప్రదంబగున్.

11. పాదశిన్నివృలగమ్.

శ్లో॥ ఆత్మజ్ఞాగ్రసరేణ మానినశఠజిద్వార్యేణ కీర్తిం శుభాం
స్తుత్వా శ్రీదయితస్య యద్విరచితం సత్పద్యసాహస్రకమ్ ।
గాథా స్తత్ర దశాపి సంస్మృతి మిమాం భంక్త్వా తుమేణాం కృపా
సింధో స్సుందరనామకస్య చరణౌ సంప్రాపయేయు ర్జనమ్ ॥

ఉ. చేతనలిప్స లోకములఁ ♦ జేసినవాని గుణోత్కరంబు సం
ప్రీతిని సంస్తుతించి కవి ♦ వీరులు మెచ్చ శఠారిమానిరా
జాతతభక్తిఁ గూర్చిన స ♦ హస్రమునందలి యీపదింటి మో
దాతిశయంబుతోఁ జదువ ♦ హారి మురారిపదంబు సేరురున్.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

ద్వితీయశతకము సమాప్తము.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ఆంధ్ర గీర్వాణ శఠకోప సహస్రము.

ద్వితీయ శతకము.

[ముడిచ్చోది.]

అవతారిక:— ఆళ్వార్ గ్లిపశతకమందు సుందరబాహుస్వామియొక్క దివ్య మంగళవిగ్రహమును సాధింపసమర్థుఁడగుచే [illegible] గనుసంధించి రాముఁడు, నేను దీనిని దృష్టాంతములచే వర్ణించితినుల నీ కనన్యార్హుఁగాను నని చెప్పి రాముఁడు చెడి పోవునట్లు వారికి మతివిధమును బుట్టించి నీవు నిరవద్యుఁడవై యుండుటచే నేను, వేదములు, వైదికులు, కేవలబ్రహ్మాదులు [illegible] బ్రహ్మాదులు సాక్షాత్కరించి నిన్ను స్తుతింపలేరని ప్రతిష్ఠాపించి, ఇట్లు నీసౌలభ్యముచూపి నిన్నాశ్రయించుట్టు మతింపలే రని చెప్పి రొండ క్షీరశశము తన్నుధ్యానించినవారి నుజ్జీవింపజేసి సకలసంసారికి దురితముల నడంచునని సాధించిరి. దీనిలో ముడిచ్చోదియాన్ అను మొదటిగాథ ముఖ్యగాథ (ఉయిర్పాట్టు).

1 ముడిచ్చోది.

శ్లో॥ త్వద్వక్త్రాబ్జరుచిః కిరీటసుమహారోహా కిముజ్జృంభితా
త్వత్పాదద్యుతి రాననాంబుజనిభే నోస్మ్యాలితా కిం హరే।
భవ్యా తే కటికాంతి రుద్యోతసితా పీతాంబరాద్యుత్తమ
ప్రఖ్యానేకవిభూషణౌఘ గమిసా దాఖ్యాహి లక్ష్మీపతే॥

ఉ. నీముఖకాంతి మోమునను • నిండి శిరంబున కెక్కె మాళిగ
త్నామలశోభఁ జెందెనొకొ • యంఘ్రియుగచ్ఛవి యాననాంబుజో
ద్దామరుచి న్వహించెనొకొ • తావకదివ్య కటిద్యుతిచ్ఛటల్
కోమలరత్నభూషణము • కోలగణంబుగ నయ్యెనొక్కొ నా
సామి యిదేమియో తెలుపు • సంశయమయ్యెను బాలనా మదిన్.

2. క ట్టు కై క్క ల్.

శ్లో॥ కామం త్వన్నయనాంఘ్రిపాణియుగళీసామ్యం నధత్తేఽంబుజం
కావార్తా పుటపాకశోధితలసత్స్వర్ణస్య సామ్యే తనోః।
సర్వోపమ్యకథాపథాతిపతితజ్యోతిర్మయే త్వయ్యసా
నాలం ప్రత్యుత లౌకికీ నుతిగతి ర్న్యూనం హ్యానద్యానహా॥

ఉ. నీరజముల్ భవచ్చరణ ♦ నేత్రకరంబుల సాటికావు ని
స్సార మదేడ హాటకము ♦ చక్కని నీతనుకాంతిబోల నీ
ధారుణిలో నినున్బొగడఁ ♦ దాము తలంచిన హీనవస్తుసం
భారము నీకుఁ దుల్యమని ♦ వర్ణనసేయ నవద్యహేతువౌ.

3. ప రం శో ది నీ ప ర మా య్.

శ్లో॥ యద్భాసా సకలం విభాతి జగతాం య స్సర్గగత్యాలయా
ప్రస్తావప్రతిపన్నకర్మగుణకో సిధూఽతతుల్యాధికః।
యస్స్వ బ్రహ్మణి ధామని స్థితి మితో ఽప్యంతర్భవో దేహినాం
సోఽసౌ యోగిభి రప్రతర్క్యమహిమా స్తోతుం కథం శక్యతే॥

సీ. నీవె పరంజ్యోతి ♦ నీవె పరుఁడవు;
నీచేత జగమెల్ల ♦ నివ్వటిల్లు
నీకుదక్కొరులకీ ♦ నిస్తులతేజంబు;
నెమకినఁ గనరాదు ♦ నీరజాక్ష
మనుజుల లోకసా ♦ మాన్యోపమానముల్;
నిన్ను వర్ణనసేయ ♦ నెన్నఁబడవు
నిస్సమాభ్యధికత ♦ నెగడెద వెప్పుడు;
సత్యసంకల్పత ♦ సకలసృష్టిఁ
తే. గీ. జేసి పద్దోషములు నిన్ను ♦ జేరనట్టి
పరుఁడవయ్యును ధాత్రిపై ♦ బహుతనువులఁ
బుట్టి సౌలభ్యగుణమున ♦ బొరలునిన్ను
సన్నుతింపంగఁ దరమె యో ♦ పన్నశరణ.

4. మాష్ట్రాదేయాగిలుమ్.

శ్లో॥ త్వన్నాభీసరసీరుహాంచితరజః ప్రసక్త్యయా ముగ్ధ్వ భవ
న్మాయాకల్పిత వేదబాహ్యసమయ ప్రజ్ఞానదగ్ధాత్మకా।
హేయద్విష్టసము స్తమంగళగుణగ్రామస్య గుక్త్రప్రభం
భక్తానీకశుభావహం తవ వపు స్స్వాంతే నిధ త్తే కథమ్॥

శా. త్వన్నాభీకమలప్రసూతనసుధా ♦ ధారల్ సనాల్ సీయవి
చ్ఛిన్నజ్యోతిగుదగ్రమంగివపు ♦ శ్శ్రీచింతనాహేతువై
ఖిన్నత్వంబుననుండ బాహ్యసమయ ♦ క్లేశావహాజ్ఞానముల్
నిన్నుం బొందనిరీతి నిచ్చితివి; ని ♦ ర్నిద్రాత్మభోగాస్తి నీ
వున్నన్ లోకముకష్టమంద దెసదు ♦ ద్యోగంబె యూహింపఁగన్.

5. పరుస్త్రాదవరుమ్.

శ్లో॥ తేజోవికస్వరతనో రతిసత్త్వధామ్నో
నైసర్గికోజ్జ్వలవిబోధవిరాజితస్య।
సర్వాత్మన స్సతతరక్షితసర్వలోక
వాంఛితస్య తే గుణగణాః కథ మీదృశేఽఽస॥

చ. సతతవికస్వరాననవధ ♦ సాంద్రసుధాప్రసరంబు మంగళా
న్వితమఁట నీదు విగ్రహము ♦ విస్తృతసర్వపదార్థగోచరా
ద్భుతమఁట తావకీనఘన ♦ బోధము నీకధికుండు తుల్యుఁడున్
వెతకిన లేఁడు పాల్యములు ♦ వీష్టపముల్ దగనీదు నిట్టి యా
ప్రతిముఁడవైన నీయశము ♦ ప్రస్తుతిసేయఁగ శక్యమే హరీ.

6. ఓననరోత్తల్లామ్.

శ్లో॥ యస్యోద్యద్గుణసింధుబిందుసియుతాంశాంశకంచ సాకల్యత
స్సంప్రష్టుం న ప్రభవే ద శేషనిగమవ్రాత స్స్వశాఖాంచితః।
తం త్వాం ఫుల్లతులస్యలంకృతమణిస్రక్త్యుప్తమాలిం రమా
కాన్తాశ్లిష్టభుజాంతరం మితమతి ర్వాచా స్తువీయాం కథమ్॥

ఉ. సర్వజగంబులందుఁగల ♦ సాంగశిరస్కసమస్తవేదముల్
శర్వపితామహుల్ బొగడఁ ♦ జాలని నీగుణలేశవర్ణనన్
ఖర్వత నొందుగాని తుద ♦ గన్పడఁ జెప్పఁగలేవు పక్షిరా
డర్వ రమేశ నీగుణము ♦ లన్నియు నేనెటు చెప్పనేర్చెదన్.

7. వా ఙ్మ వా ర్ స ల రా గ.

శ్లో॥ కల్పాంతోదధిసంప్లవే భుజగరాట్పర్యాధిరూఢః పురా
బ్రహ్మాణం వ్యదధాశ్చరాచరజగత్సర్గక్రియాలంపటం।
ఈశం మన్యభవామరాధిపముఖా దేవాఅపి త్వద్గుణా
నీడేరన్యది ఫల్గువాగ్భిరథ తే మాలిన్య మాయుః కిమ్॥

శా. నీసంకల్పముచేఁ దొలిం గమలజున్ ♦ నిర్మించి కంధ్యావృత
త్న్మానూర్వ్యాదిసమేతమా సృజనముల్ ♦ గావింపుమం చానతిన్
శాసింపంగలవాఁడ నీశుభయుతి ♦ స్ఫాతిన్ మహాజ్ఞానది
గ్వ్యాసోవాసవముఖ్యులెల్ల నుతియిం ♦ పం జెందు మాలిన్యముల్.

8. మా శూ గా చ్ఛ ద గ.

శ్లో॥ హేయాపాస్తవిశుద్ధసత్త్వకలితభ్రాజత్తనుం నిర్మల
జ్ఞానోద్ధూతగుణప్రవాహకలితం స్వీయే మహిమ్ని స్థితమ్।
త్వా మధ్యాత్మవిదగ్రణీరపి విధి స్సంస్తోతు మీహేత చే
త్త్వత్కళ్యాణగుణప్రసూనవితతిం విజ్ఞాపయే త్కేవలమ్॥

సీ. నిఖిలహేయప్రత్య ♦ నీకకల్యాణైక
తానుఁడై నిస్సీమ ♦ ధాముఁడగుచు
సంకోచమును వికా ♦ సము నెప్పుడెఱుఁగని
నిర్మలజ్ఞానైక ♦ నిలయుఁడగుచు
జగమెల్ల సృజియించి ♦ జగములోఁ దాఁజొచ్చి
నామరూపంబుల ♦ నయముతోడఁ

గల్పించి మర్కట ♦ కంబు సూత్రముమాడ్కిఁ
గబళించియును నిద్ర ♦ జాగుఁడగుచు

తే. గీ. నెగడు దేవుఁడవౌ నిన్ను ♦ నిర్మలాత్ముఁ
డధికవిజ్ఞానభూషణుఁ ♦ డౌ నపూర్వ
జలజసంభవుఁ డొకఁడుండి ♦ సన్నుతింపఁ
గడగనేనియుఁ దుదముట్ట ♦ గలఁడె సామి.

9. ము ఖం గా ద స్తై.

శ్లో॥ కూర్మిరగ్రాహనిపీడితద్విరదనాక్రోశా ద్విదీనాత్రితా
స్త్రాతేర్భ్యర్ణాదవిరభూర్ణ్నుమాత్రిత ముముఁ తాన్గేహంపం చక్రోద్యతః॥
త్వత్తోన్యభక్తజనా నిమా నవసిచే త్సంగిల్పనా కేవలం
సౌశీల్యాతిశయః కథంను లభతా మాజ్వాత్య మహేశ్వర॥

చ. సునిశితధార ముగ్రిసు ♦ సాంద సదృష్టి తుచ్చమా సుద
ర్శనమును సవ్యహస్తమునఁ ♦ జయ్యనఁదాల్చి భవత్పదాబ్జము
జనరతదంతిఁ గావ నహిం ♦ శాత్రిపృష్ఠ నగు దేరలేదె సే
వనఘు నిజాశ్రితావనము ♦ నట్టుల సల్పక కేవలేచ్ఛఁ జే
సిన భవదచ్చకీర్తి భుషఁ ♦ జెందుఁ గళంకము దీనవత్సలా.

10. మ దై గో యు నా ల్వే ద త్తు ళ్.

శ్లో॥ సృష్టిప్రోద్ధృతేశ్చ సిగిర్యా సర్వజగతీ మాచ్ఛిద్య శతోత్రి శరా
దుద్ధీర్యైవ మనోకి ధ్రారుదయమా రతుంతి మాద్యం వరం।
త్రయ్యంతప్రతిపాద్య మంబుజభవత్కృత్తామరేశాదయ
స్త్వాం విజ్ఞాయ నుపీయు రీశ ఇతిచే త్కించిత్క్రీ మశోచ్యతామ్॥

ఉ. నీపదభక్తిహీనులకు ♦ నిర్మలమైన నిజార్థసంపదన్
జూపని నాల్గువేదములు ♦ సూత్తులకుఁ బ్రతిపాద్యమి వె సాం
దీపనశిష్య యీవసుమ ♦ తీఁ సృజియించి సముద్ధరించి సం
తాపముమాన్ప పోచు నిను ♦ దైవతముల్ నుతియించుటబ్రమే.

11. వియప్పాయ వియప్పిల్లా.

శ్లో॥ నైరస్త్యం న్నిగమాంతవేద్య మఖిలాశ్చర్యైకవాసం హరిం
మానీంద్రః కురుకాధిప శ్శఠరిపు స్త్రయ్యంతనిష్ణాతధీః ।
తేష్వేత ద్దశకం ద్రుతం దశశతే ష్వాధాయ భక్తిం పరాం
సంసారార్ణవశోషణే తనుభృతా మాదిత్యరశ్మీయతి॥

మ. నిగమాంతప్రతిపాద్యుఁడైన హరిపై ♦ నిరంధ్రభక్త్యాత్ముఁడై
విగతక్రూరభవోపతాపులగు స ♦ ద్విప్రాళికిన్ మన్కియౌ
నగరంబౌ కురుకన్ వసించు శఠజి ♦ న్నాథుండు డాఁగూర్చి యీ
జగతిన్నిల్పిన వేయి పద్యములలో ♦ సారంబు లీపద్యముల్
తగుభక్తిన్ స్మరియించు వారికి ♦ జనిత్రాసంబు వారించెడున్.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తృతీయ శతకము – రెండవ దశకము.

[మున్నీర్ ఞాలమ్].

అవతారిక:—ఈయాళ్వార్లు పరత్వానుభవము నభిలషించి, అది శ్రీవైకుంఠమునకుఁ బోయినఁగాని లభింపదని దుఃఖపడువారు కారు. అవతారముల ననుభవింపఁగోరి "అయ్యో, మనమాకాలమందుండనివార మైతిమే" యని చింతనొందువారు కారు. దివ్యదేశములయందు వేంచేసియున్న పెరుమాళ్ల ననుభవింపఁ గోరినవారు. వానిలోఁ దిరుమలయందు వేంచేసియున్న స్వామిననుభవింపఁదొడఁగి యాతని నవిచ్ఛిన్నముగా ననుభవించుటమాని తదలాభక్లిష్టులై పరితపించుటకుఁ గారణమేమని శ్రీరామపిళ్ల తిరుక్కోట్టియూరునకు వేంచేసిన భట్టరువారి నడుగఁగా:—వారిట్లు సమాధానము చెప్పిరి. పరవ్యూహవిభవార్చావతారముల కెంతమాత్రము భేదము లేదు. ధర్మైక్యముచే నంతట విషయ మేకరీతిగాఁ బూర్ణమైయుండును. కొరతగా నున్నట్లు తోఁచును. ప్రతిపత్తల ప్రతిపత్తి దోషముచేఁ గొరతగానున్నట్లు తోఁచును. సముద్రపుటొడ్డున నిలువఁబడియున్న వానికిఁ దనకంటికి గోచరమైనంతమట్టుకే కానవచ్చును. అట్లే తిరుమాలిరుంశోలై యందు వేంచేసియున్న అళగరు యొక్క సౌందర్యాదుల ననుభవింపఁ బోయినపు డీయాళ్వార్లు సాకల్యముగా ననుభవింపఁజాలరైరి.

అతిపిపాసగలవారును నీలాలమాణిక్యాలవంటి స్వచ్ఛమైన శీతలజలము దగ్గఱనున్నను వారి రోగముచే నోరు మూసిపడియున్నచో త్రాగలేనట్లు వీరును విషయము సన్నిహితమై తదనుభవస్పృహ అత్యంతాభివృద్ధమై యున్నను అసాధ్యమ్ము విషయముగుటచేఁ బరిచ్ఛేదించి యనుభవింప శక్యమైనది కాదు. నీ ది విషయానందాన్ని స్థూలముచేఁ గలిగినదని తెలిసికొనఁజాలక తమ కొనుటకే నమూలముగాఁ గలిగినదని తలంచి "కొందఱు ఈశ్వరుఁడు కరణసంకోచమును దొలఁగించి, తన్ననుభవించుటకు సుసమయముగా జగత్తును సృజించెను. స్వస్పృష్టమైన జగత్తులో నవతరించెను. అంతటో మానవుఁడు అంతరాత్మమియైయుండి సత్త్వాదులను నిర్వహించెను. సర్వేశ్వరుఁ డిట్లు లయకారణమైన వాని నొనర్చఁగా వాని నస్మృతిని నేనవలెన్నదుగాఁ జేసెను. ఇట్టి నే నానిని బోధించుట యెట్లు" అని నిస్త్రిర్గత్యాన దృశ్యమానలగు సమస్యలై "నశ్వరమ" అనిపించఁగా నీశ్వరుఁడు వీరిని జూచి "కరణసంకోచము లేనివారును మనుష్యులనుభవించుచున్న డిట్టి పాట్లు పడుదురు" అని వీరికిఁ గలిగిన కష్టమును బాపుచుఁగొని "మీరు తలంచినరీతిగా మనుష్యుల ననుభవించుటకుఁ దగి ట్లు నడిక్కుత్తిరుములయుండు విచ్ఛేదియున్నాము. అటికిఁ బోయి యనుభవింపుము" అని తా నవచటున్న స్థితిని గనఁబర్చి బుజ్జగింపఁగా సమాహితులైరి. దక్కిణతిరుమలయుండున్న స్థితిని సేవించియనుభవింపఁ గోరి దానిని లక్షింపక చింతనొందిన నీని నడిక్కుత్తిరుమలయుండున్న స్థితిని గనఁబర్చి రెట్లు సమాధానముచేస్తినా దాని అశక్తి పోయినదిగా నొందుచున్నారు. చన్నిమ్మని యేడ్చుచున్న శిశువును చన్నిచ్చే తల్లి సమాధానముగను గురోమ్మిత్యచ్చుని యెత్తి నచో నాలోమ్మో యిచ్చి బుజ్జగిపవలదా అన్నచో - అట్లు అనేదు ఈయాశ్వార్లు మఱిచెడి తల్లిబిట్టాను నొందచుండుటచే "నదియే కావలెను. ఇది వలదు" అని అనుటకుఁ దగిన తెలివి లేనివారై యున్నారు. ఇంతియుకాక యొకప్పు డొకవస్తువు సాధకమై మఱియొకప్పు డదియే బాధకమై యుండుటను జూచుచున్నాము. అమము చేసిన పుడు బాధకమైన యన్న మంటకోఁగా సాధకమై యుండును. ఇది యిప్పుడు వీరికి సాధకము. ఇదియిప్పుడు వీరికి బాధకము నన్న సంగతి, స్వగుణానుసన్నానముచే వీరిని నిలువఁబెట్టిన ఈశ్వరుఁడు నిలువఁబెట్టఁబడిన వీరిని దెలియుచేకాని యితరులకుఁ దెలియదు. తెరుక్కుత్తిరుమలయుండు అన్యసంచారశూన్యమైన మ్లేచ్ఛభూమియం దున్నవారికి దర్శనమొసంగు సౌలభ్యము కలదు. నడిక్కుత్తిరుమలయుండు వాగినములకు వేటకాండ్రకు దర్శనమిచ్చు సౌలభ్యమున్నది. దీనిలో "తిత్తైప్పియకాలం" అనునది ముఖ్యగాథ.

1. ముక్తిరేఖాలమ్

శ్లో॥ అంభోరాశిపరీతభూవలయరుక్పృక్ష్ణిలాంబువాహాద్యుతే
త్వద్దత్తస్య శరీరకస్య చ కృతే భాభుజ్యమానా శ్చుచం।

నిస్తీర్యైతదనేహసం నీరవధిం దుఃఖోత్తరం త్వాంజసా
నిర్మూలీకృతపాపకర్మసమితిః ప్రాప్తాస్మ్యహం త్వాం కదా॥

శా. పారావారపరీతభూమిస్సృజన ♦ ప్రౌఢా పయోదాభ ని
న్నారాధింపఁగఁ దొల్త నాకిడిన యి ♦ య్యాల్వాస్థిరక్షుద్రదే
హారామంబుననుంటి నెన్నఁడు మదీ ♦ యకూరపాపౌఘసం
హారంబుల్ బచరించి నీపదయుగా ♦ ధ్యానంబుఁ బ్రాపించెదన్

2. వన్మామై య్యామశంద.

శ్లో॥ మాయామయప్రబలసంసృతివార్ధిమగ్నః
ప్రాచీనపాపనిగళా న్యవధూయ తూర్ణం।
పాదక్రమప్రమితలోక భవత్పదాబ్జ
చ్ఛాయా మవాప్య సుఖితశ్చ శయే కదాను॥

చ. పదమితసర్వలోకుఁడగు ♦ వామన నీదు విచిత్రమాయచే
మొదలిడు జన్మజాలమున ♦ మూఢుఁడనై పలుమారు బుట్టి
వదల నశక్యమైన పటు ♦ పాపపు శృంఖలఁ ద్రెంచి భక్తకా
మద భవదంఘ్రి నొందఁగల ♦ మంచిదినంబిఁక వచ్చు టెన్నడో

3. కొల్లామాకోల్.

శ్లో॥ శత్రూకృతాశ్వశకసంహృతధార్తరాష్ట్ర
సేనా సుయోధ మమనాథ హృతార్తబాధ।
నాహం ప్రభు ర్నిరసితుం కుశరీరబంధం
తస్మై ప్రసీద తవ పాద ముపైమి యేన॥

ఉ. ఘాతనొనర్ప సాధనము ♦ గాని తురంగమతోత్రమొండు నీ
చేతను బూని కౌరవుల ♦ సేనలనెల్ల వధించినట్టి వా
చాతిపతత్ప్రభావ సక ♦ లాఘుజనిప్రదదేహబంధ ము
ద్ఘాతముఁ జేసి నీచరణ ♦ తోయజముల్ గనురీతిఁ జెప్పవే.

4. శాక్టి జ్ఞాన చ్ఛుదరాళి.

శ్లో॥ యస్సంకోచవికాసముక్తిషు మల ప్రజ్ఞానశక్త్యాఽఖిలం
వ్యాప్యాత్మత్వముపేత్య తద్గతమలాం వృత్తిస్స్వరూపే స్థితః।
సత్వం మద్విషయాటవీభ్రమదతిక్రూరేంద్రియాశ్వావదా
యత్తం మాం వినివర్త్య గచ్ఛసి కదా ప్రాపయ్య పాదాంబుజమ్॥

తే, గీ. సర్వగతుఁడవు సర్వేశ ♦ సర్వవేది
వపచయోపచయంబుల ♦ నంటవీవు
దివ్యతేజోమయుండవు ♦ దేవదేవ
విషయరుచి మాన్పి నీపాద ♦ విమలభక్తిఁ
గలుగఁజేయుము కరుణతోఁ ♦ గమలనయన.

౫. వద్దాయ్ పోల్.

శ్లో॥ యథాపురా ప్రార్థిత ఆగతోఽభూ
స్తథేత్య సంపన్ని త్యాశిసీసద్వృతః।
నమే సమాశ్వాసయసి ప్రభో వ్యా
ద్భవే చ్ఛరణ్యాః క ఇహాప్రమేయ॥

మ. అతసీపుష్పగుళుచ్ఛహారితను శో ♦ భానందితాశేషభ
క్తతతీ స్తంభమునందు దోఁచినగతిన్ ♦ దంతావళప్రాణర
క్షితవై వచ్చినరీతిగానయిన నా ♦ చిత్తంబు చింతాభరా
హతమై శీర్ణతనొందకుండఁదయఁ గు♦య్యాలింపవయ్యా యుపే
క్షీఁ జూపందగునే మహాత్మ్ముఁడు నినుం ♦ జేరంగ నే శక్తుఁడన్.

6. కర్ణ నిక్లైసన్సిలన్.

శ్లో॥ సోఽహం వికర్మనిరతః కుశలే ప్రమత్తః
ప్రాకృర్యటం కుసుఖలేశరసాతిలోలః।
కర్మైఽఖిలాత్మచక్షుద త్తతనో ర్ద్విరాజ
త్పదోత్మజ్వలం తవ పదం ను కదోపయామి॥

మ. విహితంబుల్ ప్రచరింపలే దితరముల్ ♦ వేవేలు గావించితిన్
బహుళాంధ్యంబున నీపదాబ్జములకున్ ♦ బాహ్యుండనై యుంటి ము
న్నహముల్ తుచ్ఛరసానుభూతినిరతిన్ ♦ వ్యర్థంబుగా బుచ్చితిన్
బహుజీవౌఘవిధాత నే నెపుడు నీ ♦ పాదద్వయిం జేరుటో.

7. ఎ ణ్ణా న్న నా మ్.

శ్లో॥ హృదయ! దురుత్తరోగ్రదురితోత్థభవాంబునిధౌ
చిరమవగాహ్య తిష్ఠసి విధూతవిబోధ మసి।
సకల మిదం సదా నిజమహఃప్రసరజ్వలితం
విదధత మీశ్వరం సముపయాసి కదా శరణమ్॥

చ. నిరతము సంసృతిన్మునిఁగి ♦ నిట్టులమా వెతలన్ గృశించుచున్
పురుషహితప్రదంబు ఘన ♦ బోధము లేక దురంతపాపని
స్తరణ మెఱుంగ కిప్డు మన ♦ సా మనముంటిమి సర్వభూతహృ
ద్దరిని వెలుంగు కృష్ణుని ప ♦ దం బిఁక నెన్నఁడు చేరఁ గల్గునో.

8. మే వు తు న్బ వి నై గ ళై.

శ్లో॥ నాంహః ప్రమృష్ట మురుశోకవిపాకతీవ్రం
నత్వత్పదాబ్జయుగచింతనసాభిలాషః।
స్వాభావికానవధికామలసద్గుణం త్వాం
క్రందామి సేవితుమనాః క్వను లభ్యసే త్వమ్॥

మ. అతిదుఃఖప్రదపాపపుంజదహనా ♦ హం బార్పలేనైతి సం
తతముల్ నీపదనీరజాతయుగమున్ ♦ ధ్యానింపలేనైతి వి
స్తృతకళ్యాణగుణోజ్జ్వలుండవు మహః ♦ తేజస్వివౌ నిన్ను నే
కుతుకంబొప్పఁగఁ జూడఁ బిల్చెదను నా ♦ కోర్కుల్ దయన్ దీర్పవే.

9. కఱ్ఱ వి కఱ్ఱ వి.

శ్లో॥ పాపారణ్యనివిష్ట ముత్పథగతం క్రోశంత ముచ్చై ర్భవ
త్ప్రాప్త్యై భ్రాంతమిమం న పశ్యసి లసత్కారుణ్యనేత్రాంచలైః।

లక్ష్మీస్య త్వాం కథ మబ్జనాథ జగతీమానోద్యతాంఘ్రిం విభో
గోబృందావనజాగరూకమనసం గోపీమనోవల్లభమ్॥

శా. ఘోరాఘూటవిలోకనంగూలి మదిసం ♦ క్షోభ బునొందంగ నే
దారింగానక దిక్ప్రియుంబుగొని చిం ♦ తింబూలునే మున్నుబృం
దారణ్యాజ్ఞాయోధవాలసరిణుం ♦ దేవాసు లోకేశు ని
న్నేకీర్తిం గనువాండ నమ్య సునా ♦ ధేస్యప్రభావా హరీ.

10. తల్లైప్సేయకాలమ్.

శ్లో॥ కృతాంతభటకోటిభిర్భయదపాశహస్తైః కృతా
యయుర్వివిధయాతనా పలయ మర్త్య దానే మయి।
త్రియామపరిమదీడితామలగుణౌను మాలోక్య తం
మనః స్థిర మభూ న్మమ స్థితి మథాంతరాత్మాత్మన్నే॥

ఉ. కాలభటుల్కఠింతికోము ♦ గ్రిక్కురజేసి దాహులాగపాశముం
దాలిమి దూలగా విసరఁ ♦ దద్దజనించు నపారదుఃఖముం
బోలు భవద్వియోగమునఁ ♦ బుట్టిను దుఃఖములెల్లఁ బాసి వే
దాళికి వేద్యుఁడైన నిను ♦ నంబుజనేత్రుని గంటి డెంద మాం
దోళనమేది నిశ్చలత ♦ నూనె నాత్మ వహించె నిత్యతన్.

11. ఉటుగ్రగళిల్లావులగుమ్.

శ్లో॥ సంప్రాప్తాం జగతాం పయోదసరుచిం కృష్ణాస్తు నాన్మాదరా
త్రామాప్లిక్షో[illegible]రవందమానం చిరాసు మోదాన్మనావృతా ముఃపతిః।
నాథో నః కురుకాపురీశ్వర రిపుర్యస్య ప్రహస్యాసకం
చక్రేశ్రీద గాత్వయా భవథ సం మంతు నీమామృత్యు స్సదా॥

చ. పరభృతగానజుష్టవన ♦ వాటికల న్విలసిల్లుచుండు నా
కురుకపురీనివాసి శిత కోపమునిందుశ్రీయు సర్వలోకసం
భరణుని గృష్ణునిం బొగడి ♦ భక్తిని గూర్చిన సత్ప్రబంధమం

దరుదగు నీపదింటి నతి ♦ హర్షముతోడఁ బఠించువారి య
స్థిరమగు దేహబంధమును ♦ ద్రెంచి విముక్తినొసంగు నాత్మకున్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తృతీయ శతకము – మూడవ దశకము.

[ఒఴివిల్ కాలమ్.]

అవతారిక:—"నిలైపెత్తెన్నెంజం పెత్తదునీదుయిర్" (3-2-10) [నామనస్సు స్థిరపడి ఆత్మ నిత్యత నొందినది] అని చెప్పినట్లుగా నీయాళ్వార్లు సర్వేశ్వరుని సమీపించి తమ స్వరూపమును బొందగానే స్వరూపానురూపమైన కైంకర్యము చేయవలయునని యీ తిరువాయ్మొళిలో మనోరథించినట్లు సాయించినారు. ప్రకృతిసంబంధముచే గలిగిన కరణసంకోచము ననుసంధించి తామనుకొన్నట్లు చేయుట కవకాశము లభింపక నొచ్చి "అతడు మొదట నీ కరణసంకోచమును తొలగించి తన్ననుభవించుట కుపయోగమైన అనేకోపాయములను నిర్మించియుంచెను. వానికన్నిటికి దప్పిపోతిని, అవతారములకు దప్పిపోతిని, అంతరాత్మకు దప్పిపోతిని. ఇట్లాతడు చేసిన యుపాయములకన్నిటికి దప్పిన నేనిక సర్వేశ్వరుని సగ్గిరించి యాతని ననుభవించుటయెట్లు? చెడితినిగదా!" అని వైరాగ్యముతో మరణించుటకు సిద్ధముకాగా నీశ్వరుడు వీనిని బిలిచి, "మేము మీకొఱకుగదా తిరుమలకు వచ్చి వేంచేసియున్నాము. మీరీ శరీరముతో మమ్ముల ననుభవించుటకిచటికి వచ్చి నిలిచితిమి. మీరు పోయి చూడవలసిన దానిని మేమిచటికే వచ్చి కనబర్చినామే, మీ యీశరీరము మాయనుభవమునకు విరోధి కాదు. మీరు కరణసంకోచముచే చింతనొందుచున్నవారేని మొదటినుండియు నీకరణసంకోచము లేనివారునైతము పడుపాట్లు చూడుడు. కరణసంకోచము లేనివారు కూడ వచ్చి మమ్మనుభవించు ప్రదేశము చూడుడీ యిది. కావున మీరు నీశరీరముతో మీయిష్టము వచ్చినట్లు కైంకర్యము చేయవచ్చును." అని తాను తిరుమలయందు వేంచేసియున్న స్థితిని గనబర్చి సమాధానపఱ్చగా సమాహితులైనారు. ధర్మియొకటియే అగుటచే విషయమంతటను పూర్ణమై యుండగా నొక దేశవిశేషమునకుబోయి చేయదగిన కైంకర్యములన్నియు నీప్రదేశమందే చేయనగునట్లు పూర్ణమైయుండగా మనకీ శరీరము విరోధింపక కైంకర్యము చేయుట కనుకూలమై యుండగా వైకుంఠములో మాత్రమేమున్నది. "సోశ్నుతే సర్వాన్ కామాన్ సహ బ్రహ్మణా విపశ్చితా" అన్నట్లు గుణానుభవమేకదా చేయవలసినది. అట్టి శీలాదిగుణము లిచటనే స్పష్టముగా ప్రకా

ంచుచుండగా పరమపదమందున్నవారు కూడ నిచటికి వచ్చి కైంకర్యముఁ జేయుచుం డగా మామునిచటికి వచ్చి సర్వవిధ కైంకర్యములను జేసెదమని నిశ్చయించి ఆశకలిగల వాడై చేతిలో నన్నప్రమూటగలవాడు నిల్లునెడ దొరికినచో అన్నమును భుజించుటకు గొణగదుభంగి వీరును తినుటకుబోయి యచట జేసి చేసియున్న స్వామికి దాస్యము జేయుటకు నాలోచించిరి. దీనిలో "ఒళ్ళివిల్ కాలమెల్లామ్" అనునది ముఖ్యగాథ.

1. ఒళ్ళివిల్ కాలమ్.

శ్లో॥ పరిచ్యోతద్వారిధారాధ్వనిముఖరహరిత్కుంజశైలానసీమ్న
చ్ఛృంగాగ్రే దివ్యతేజఃప్రసరమయమనంతం శ్రీపతిం సర్వహేతుమ్ ।
సర్వాధ్యక్షం పరేశం ప్రవరగుణగణైకాస్పదం సర్వశక్తిం
భక్త్యా సర్వేషు కాలేష్వవిరతమనసో హాస్మహే నిత్యయుక్తాః॥

మ. జలధారాతిగభీరనిస్వనముహుః ♦ శ్శృంగాయమానోరగా
చలవాస్తవ్యుని శ్రీనివాసుని లస ♦ త్సౌందర్య తేజోనిధిన్
కలకాలంబెడబాయకుండి ఘనుజసై ♦ కైంకర్య మెల్లప్డు ని
శ్చలచిత్తంబున సల్పగావలెను మా ♦ జన్మంబు ధన్యంబగున్.

2. ఎందైతందైతందై.

శ్లో॥ పూజోత్సుకాంబరచరాహృతదివ్యపుష్ప
సౌగంధ్యవాసితతటం భుజగాచలేంద్రం ।
ఆతస్థివాన్ స్వజలవారిదకాయకాంతి
ర్నిందద్రికీర్తివిభవో మదుపాస్యదేవః॥

మ. నతులంజేయుచు నిత్యసూరులు చనన్ ♦ నాథుండు సద్భక్తితో
సతమున్ సల్పెడు పూజలందు సుమస ♦ సౌగంధ్య మొప్పంగుప
ర్వతమందుండెడువాఁడు మంగళగుణ ♦ ప్రాగల్భ్యుఁడౌ సామి మ
త్పితృవర్గంబున కెల్ల దండ్రియగు నా ♦ విశ్వేశుఁ బూజింపుఁడీ.

3. అణ్ణల్వాయన్.

శ్లో॥ మాయీ దేవః రక్తపంకేజనేత్ర
స్సుత్రామాశ్మప్రోజ్జ్వలద్దేహకాంతిః

సూరిప్రతిష్ఠోబింబతులోత్థమముద్ర
స్స్వచ్ఛాపేసోఽశేషశైలే నివిష్టః॥

చ. సురుచిరరక్తవారిరుహ ♦ సుందరలోచనుండి[illegible]
స్వరతనుకాంతిశోభితుండ ♦ [illegible]
స్ఫురదధరుండు మద్విభుండు ♦ సు[illegible]జనాథ[illegible]
ష్ఠిరపరిషిక్తశేషగిరి ♦ సానునివాసరతిం జెలంగెన్

4. ఈ శ న్యా న వ ర్కా స్బ న్.

శ్లో॥ జ్ఞానక్రియాభజనదుర్విధతానిరస్తే
నీచేఽపియో మయికృపా మకరోద్దయాళుః।
తస్యాహి శైలవసతేస్త్రిదశానుకంపీ
త్యుక్తిః కిమావహతి శీలగుణప్రకర్షమ్॥

తే. గీ. అతినికృష్టుండ గుణలేశ ♦ మైనలేని
నేను నాయందుఁబ్రీతుఁడై ♦ నెనరుఁజూపు
దివ్యతేజ్యోవిగ్రహా ♦ దీప్రుఁ బరము
నహిగిరీశుని సూరీశు ♦ డనివచింప
గలుగు నేపాటిగొప్పయా ♦ ఘనునికిపుడు.

5. శో ది యా గి యె ల్లా వు ల గు మ్.

శ్లో॥ వేదాంతవేద్యమఖిలాశుభదూరముక్తం
కల్యాణసద్గుణనిధిం ఫణిశైలసంస్థమ్।
తేజోమయం స్వకలలోకవిధానహేతు
రిత్యుక్తిరస్య కిము సాధయతి ప్రకర్షమ్॥

తే. గీ. [illegible] ♦ [illegible]
నమృతభోగ్యుని సిరిపత్యు ♦ నఖిలశుభగు
ణాలయుని లోకసంస్తుత్యు ♦ నాదిమూర్తి
యనుచు బల్కిన నాతని ♦ కగునె ఘనత.

6. వేంగడంగళ్ మెయ్మ్మేల్.

శ్లో॥ శేషాచలేశ్వరపదాంబురుహప్రణామ
భారోద్ధు[illegible] బుణనిశోధనశక్తయ స[illegible]ః।
పూర్వో[illegible]
[illegible]

తే. గీ. [illegible]
ప్రణతి నొనరించువారలు ♦ భావిభూ[illegible]
సకలపాపంబులును నశించు ♦ సత్యమిద్ది
తత్ప్రణంతల కాత్మహి ♦ తంబు గలుగు.

7. శుమందుమామలర్.

శ్లో॥ ఆదాయ పుష్పజలగర్భరికాప్రదీప
ధూపా న్సమర్చనవిధౌ త్రిదశా యమద్రిమ్।
భక్త్యా నమంతి ఫణిభూధరఏవ సోఽసౌ
సామ్యం దిశే ద్భగవతో మధుసూదనస్య॥

తే. గీ. బహుళసుమవారిధూపదీ ♦ పములఁగొంచు
సురలతోఁగూడి భక్తిని ♦ సురవిభుండు
పూజఁగావించి ప్రణమిల్లు ♦ భుజగశైల
మొసఁగు మనకెల్లఁ బరసామ్య ♦ మొదవు ముక్తి.

8. శుస్నమేని.

శ్లో॥ గోవర్ధనోద్ధరణవారితచండవృష్టిః
పాదత్రిమత్రియమితత్రిజగ ద్గు[illegible]రేశః।
యస్మిన్త్రిత స్నభుజగాచల[illegible]
పాపాన్నివార[illegible]॥

తే. గీ. అతపత్రీకృతాహార్య ♦ హాపితోగ్ర
వర్షపాతాదికుండు ప ♦ ద్వనజ విమిత

సర్వలోకుండునౌ హరి ♦ సదయబుద్ధి
గోపురంబుండు శేషాద్రిఁ ♦ గడఁకతోడ
నాశ్రయించిన మనపాప ♦ మడఁగునింక.

9. ఓ యు మూ ళ్వు.

శ్లో॥ పాపామయావిభిషజో భుజగాద్రిసేతుః
పాదారవిందయుగళం కరణత్రయేణ ।
యేవా భజంతి మృతిజన్మజరావికారా
నుల్లంఘ్య తే పరమసామ్యజుషో భవేయుః॥

తే, గీ. దండశూకావనీధ్రవా ♦ స్తవ్యుఁడైన
వేంకటేశుని పదముల ♦ విడువ కెపుడు
మనమునందుంచి నుతియించు ♦ మాన్యజనుల
జన్మమరణాది దుఃఖముల్ ♦ జారిపోవు.

10. వై త్త నా ళ్వా రై.

శ్లో॥ యావన్నవో వపు రుపైతి జరాం తథాఽఽయు
ర్నక్షీయతే దురితమప్యతి హితం ముదుక్తిమ్ ।
నాగేశయావసథ శేషమహీధరస్య
పాదం సమాశ్రయత పుష్పవనాభిరామమ్॥

శా. ఆయుష్యావధి దగ్గిఱించి నిజకా ♦ యస్ఫూర్తి సంక్షీణమై
మాయాన్విస్మృతి ఘోరవేదనలచే ♦ మూఢుండు గాకుండ మ
న్నే యావ్యాళశయానుఁడుండు ఫణిశై ♦ లేంద్రంబు రాజద్వనీ
భూయిష్ఠంబు సమాశ్రయింపుఁడదియే ♦ భూర్యర్థదంబై తగున్.

11. తా ళ్ప ర ప్పి.

శ్లో॥ పాదాక్రాంతమహీతలం నరహరిం స్తుత్వా శతాః పురా
పద్యానామకరోత్సహస్ర మతులం యత్సూరిభిః శ్లాఘ్యతే ।

తత్రైత ద్దశకం నరాః ప్రతికలం హ్యావర్తయంతః పరాం
లబ్ధార స్సుఖసమ్పదం బుధజనస్తుత్యాశ్చ తే స్యు స్సదా॥

ఉ. పాదముచాచి యుద్ధవిడి ♦ పద్మభవాండముఁ గొల్చినట్టి యా
యాదవముఖ్యుఁ గృష్ణు నన ♦ యంబు నుతించి శఠారిమౌని యా
త్మాదరమొప్పఁ జెప్పిన స ♦ మానగ్రిముసం బది నీసుపద్యముల్
మోదముతో బఠింప భవ ♦ మోక్షము చేకురు శౌరిసత్కృపన్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తృతీయశతకము - నాల్గవ దశకము.

[పుగళు నల్లొరువనెన్ఱో]

అవతారిక:— ఆళ్వార్లు తిరువేంగడముడైయానిని "ఒழివిల్కాల మెల్లా ముడనాయ్ మన్ని వழువిలా వడిమై శెయ్య వేండుం నామ్" 3-3-1 అని సర్వేశ్వరున కవిచ్ఛిన్న కైంకర్యము చేయవలయునని మనోరథించినారు. సర్వేశ్వరుఁడును వీరి మనోరథానుగుణముగా దనసర్వాత్మభావమును గనఁబఱచెను. ఇట్లు వీరుభయులు ఉవ్విళ్లూరుటయే కాని ఆళ్వార్లు కైంకర్యమును జేయలేకపోయిరి. ఈశ్వరుఁడు దానిని బరిగ్రహింపలేకపోయెను. "అన్యథాప్యాదరా దత్తం పుష్పమప్యస్య తస్య దా వనేజనాత్। అన్యథా స్యాత్ఫలసంప్రాప్తి స్సచేత్పూర్ణ జనార్దనః" అన్నట్లీశ్వరుఁడీచే తనుఁ డిచ్చినదానితోనే తృప్తినొందును. వీరు తీరని ప్రేమకలవారు. వీరుకోరిన కోరికకు దగినట్లుగా నాతఁడు తనసర్వాత్మభావమును గనఁబఱుపగా దాస్యముచేయుట మాని వానిగుణములననుసంధించి శిథిలాన్తఃకరణులై "కాలాఴుం నెంజழియుం కణ్ శుழలుం" అన్నట్లు కాలుసేతు లాడకుండనుండు స్వభావముగలవారు వీరు. "పున్నైయం కణ్ణి యునదుడైయ వాశకం శెయ్ మాలైయు వాన్ఘట్టాడైయు మగుడే" అని వీరి ఉక్తిమాత్రమే సర్వకైంకర్యములుగా బరిగ్రహించు స్వభావము గలవాఁ డాతఁడు. వీరి కాతని స్వరూపము గుణములు విభూతి చేష్టితములు మొదలగునవి యన్నియు నుద్దేశ్యములై యుండును. ఏతత్స్వరూప రూప గుణ విభూతులు కానవచ్చినచోట్ల ననుభవింపక రాజుకు మాణిక్యము నొకము త్తెము నొకవజ్రమును హారమందు జేర్చి చూచి సంతోషించువారివలె నీశ్వరునిపట్లను వానినన్నిటి నేకీభవింపఁజేసి అనుభవించుచున్నారు. వీరి కాతని గుణములవలెనే యాతని విభూతికూడ నుద్దేశ్యమే.

అతనిగుణములకు ఆతనినుండి వేరుగా స్థితియు నుపలంభము లేనట్లు అతనిని విడిచి విభూతికిగూడ పృథక్ స్థిత్యుపలంభములు లేవు. తదీయ మగుటచే నీలీలావిభూతి కూడ ముక్తుని కనుభావ్యమే ? "నోపజనం స్మర న్నిదం శరీరమ్" అను నిషేధ మెట్లు సరిపడునన్నచో - కర్మనిబంధనమైన దీని యాకారమును స్మరింపఁడనియేకాని మఱెద్దియు గాదు. కర్మనిబంధనమైన యాకారము వీనికి స్మృతివిషయముకానట్లు పాకము పుట్టినయెడలఁ దదీయముగాఁ దోఁచి యంతయు ననుభావ్యముగా నుండును. ఈవిభూతియందే "ఎణ్ణాతమానిడత్తై యెణ్ణాతపోదిల్లా మినియవారే" అనికొందఱని చెప్పి "పేరాళన్ పేరోదుం పెరియోరై యొరుకాలుం పిరిగిలేనే" (భగవంతుని తిరునామము ననుసంధించు పెద్దల నెప్పుడు విడవను) అని మఱికొందఱని చెప్పుచున్నారు. జ్ఞానముగలిగిన దశలో నుండెడు రీతి యిది ముక్తానుసంధానదశయం దీవైషమ్య మేమియు లేకుండ నంతయు ననుభావ్యమై యుండును. దీనిలో "యావరుంయవరుంతానామ్" అనునది ముఖ్యగాథ.

1 పుగఴునల్లొరువన్.

శ్లో॥ కింబ్రూయాం శ్రుతివాక్యమీడ్యమహిమేత్యర్ణోధిరిత్యగ్నిరి
త్యాకాశానిలపద్మబంధుశశినాం నామ్నాథవా భూరితి ।
ఏతత్సర్వచరాచరాత్మక ముతేత్యాఖ్యామి కృష్ణం కథం
కారం వక్తుమహం క్షమేయ మనసోవాచాం విదూరేస్థితమ్॥

చ. నిరుపమమహాక్షమాగుణము ♦ నిండినభూమి యనంగవచ్చునో
వరగుణబృందముల్వెలయు ♦ వాసగృహంబని చెప్పనొప్పునో
మరుదనిలాంబుఖంబులను ♦ మాటలతోఁ బిలువంగవచ్చునో
ఖరకరచంద్రనామములు ♦ గల్గినవాఁడనవచ్చునో చరా
చరములఁగూడు నీజగము ♦ సర్వముతేండని చెప్పనౌనొ యా
నరసఖుఁ బిల్చుటెట్టులొకొ ♦ నాకెఱుగంగ నశక్యమయ్యెడిన్.

2. కూవుమాఱఱియమాట్టేన్.

శ్లో॥ కింసర్వే భూధరా ఇత్యసుభృదసుసమాప్యాయనావృష్టిరిష్టే
తీర్థజ్యోతిర్మయానీత్యధిరసన మనత్సత్కాలౌఘా ఇతీత్థం ।
నాహంజానేఽభిధానగ్రహ మరుణసరోజాతనేత్రస్య విష్ణో
ర్హేయప్రతిస్పర్ధిరాజచ్ఛుభగుణవసతే ర్ధ్వస్తతుల్యాధికస్య॥

ఉ. శైలములంచు బల్కుదునొ ♦ శైత్యముగల్గిన వ్యాప్తియందునో
శేలనభంబునన్ వెలుగు ♦ దిక్కులచాలని చెప్పవచ్చునో
నాలుకనుండు విద్యలన ♦ నా విమలార్థముగల్గు శబ్దమా
చాలనుబల్కునే గతిని ♦ సారసనేత్రుని సద్యశోనిధిన్.

3. పంగయుక్తాన్నసన్నో.

శ్లో॥ సుత్రామోపలసుందరం కిమితితం శ్యాకారయామ్యచ్యుతం
పంకేజాతదళాయతాక్ష ఇతివా బింబోష్ఠ నామ్నాథవా।
త్రైలోక్యైకపతిత్వసూచకకిరీటాంచచ్ఛిరా ఇత్యుత
శ్రీరాంభోధిసుతోపగూఢ ఇతివా చక్రీతివా తంహ్వయే॥

చ. సరసిజపత్రనేత్రుఁడని ♦ సారెకు బల్కుదునో ప్రవాళ వి
స్ఫురదధరోష్ఠుఁ డందునో వి ♦ భూషితపాదసరోజుఁ డందునో
సురుచిరమౌళిరత్నపరి ♦ శోభితుఁ డందునో శ్రీవసించు పె
రురమున వెల్గువాఁడనఁగ నోపునె ♦ చక్రదరాసిమండితున్.

4. శాదిమాణిక్యమిన్నో.

శ్లో॥ సంసారావర్తగర్తభ్రమణరయవశాద్ఘూయమానాత్మనో మే
సంబంధం జ్ఞాపయిత్వా విధురదయతయాశ్చ్యవమాన్మాంసజాతు।
తం దేవం కింబ్రువేఽహం పరమపురుష ఇత్యస్తనిర్వాణదీప
జ్వాలేత్యాహోస్విదింద్రోపలమితిరుచిరానర్ఘ్యముక్తేతివాకిమ్॥

మ. అసహాయస్థితిలోన నాకు జనకుం ♦ డౌ నచ్యుతు న్నిర్మలున్
వసువంచు న్వచియింతునో పరమభా ♦ స్వత్స్వర్ణముక్తామణీ
విసరంబందునొ నిశ్చలీకృతశిఖా ♦ విస్తారవద్దీపమో
యసమానాదిమపూరుషు న్విభుని నాహ్వానించు టెట్లో గదే.

5. అచ్యుదనమలన్నో.

శ్లో॥ భక్తైనోగదనాశకార్థ్యనకృదాసేవ్యాగ్ర్యభైషజ్యమి
త్యుత్తుబ్ధార్ణవజాతదేవనికరాస్వాద్యాన్నమిత్యాహ్వయే।

నుత్స్యండీ త్యథవా కిమన్న మమలం మత్స్య గప్రై రాజితం
కింబూ్రియాగ ష్మృతిమిశ్రసారఘు మితి శ్రీరం బ్రువే ష ష॥

మ. నిజపాదాశ్రితభక్తసంఘవృజనా ♦ నీకవ్రిణాశైక భే
షజ మంచుర్ వచియింతునో జలధిసం♦సాధ్యామృతం బందునో
ప్రజ శాశాస్యము మద్రసోపహితమా♦భక్తంబు పాల్ నేయి వు
ప్పజమా తేనె ఫలోత్కరం బనుచుఁ జె♦ప్పన్నేలు నే శ్రీహరీ.

6 పాలెన్లో నాన్గు వేద ప్పయ నెన్లో.

శ్లో॥ ధర్మాపాదకసత్ప్రమాణపరిమన్యార్ణస్య వేదాఖ్య ఇ
త్యాహుర్యాస్వి చ్ఛృతిసీతినిరాంయపరా పౌరాణికీ వాగితి।
శ్రోత్రీణి గీతిరి త్యథ పున స్తాత్త్వవృత్తే మేభ్యః క్షరం
భోగ్యం ఏచ్ఛ్వథవా సమాశ్రితజనవ్యాముగ్ధ ఇత్యాహ్వయే॥

చ. దివిజులకాదిమైన మన ♦ దేవుని సేమధి చెప్పవచ్చునో
చవిగలపాలో వేద తతి ♦ శాస్త్రకలాప్రతిపాద్య డందునో
శ్రవణవిమోహనైకపటు ♦ సారపు గీత మటంచు బల్కనా
వివిధమనోజ్ఞసంతతికి ♦ వేరగువాఁడని చెప్పనోప్పనో.

7. వానవరాదియెన్లో.

శ్లో॥ సూరివ్రాతపతిం బ్రువే కి మథవా సూరివ్రజోపాస్య ఇ
త్యాహుర్యాస్వి త్తదమేయభోగ ఇతివా తద్బంధు తేతి బ్రువే।
ఐశ్వర్యం యదనూన మిత్యభిదధే యద్వా క్షయస్వర్గ ఇ
త్యక్షీణామలమోక్ష ఇత్యుత హరిగ్రావాభకాయం హరిమ్॥

మ. సురనాథోపలసుందరాంగుని హరిన్ ♦ సుత్రామవంద్యు న్సురే
శ్వరశర్వాబ్జభవాదినిర్జరసద ♦ స్సంభావ్యచారిత్రుఁ డప్ప
రదైవం బపవర్గదానచతురున్ ♦ బద్మాక్షు తాక్ష్యున్ రమా
వరు నెమ్మాడ్కి నుతింపనా ♦ మితవచోభోగుండనా నాకిటన్.

8. ఒళిమణివణ్ణనెన్గో.

శ్లో॥ నిర్వ్యాయప్రథమా జగన్తి నిరతం తద్రక్షణే సర్వదా
తైః స్నాస్తుత్యగుణాం ప్రసూనతులసీదామాంచితం మాయినమ్।
కృష్ణం కిం కథయామి లోకపతి రిత్యస్త్రైః స్తుతో రోహిణీ
నాథాలంకృతమౌళి రుగ్ర ఇతివా బ్రహ్మేతివా కింబ్రువే॥

సీ॥ హరి నీలమణివర్ణు ♦ నఖిలోకపాలుని;
నఖిలలోకావన ♦ సంవిధాను
స్యందమానమరంద ♦ సందోహతుందిల;
తులసీస్రగంచిత ♦ దోర్యుగాఢ్యు
శీతరశ్మిచ్ఛటా ♦ శీతలీకృతజటా;
మండిత భూతేశ ♦ మాన్యపదుని
తర్షితచక్షుష్యపాత ♦ శోభితచతురాస్య;
హృదయవిష్టరనిష్ఠ ♦ హృద్యరూపు
తే,గీ. పరమభక్తనికాయ స్వా ♦ స్వాద్య హేళి
రమ్యసురమౌళిరత్నాంశు ♦ రాజితాంఘ్రి
నఖిలకల్యాణగుణగణై ♦ కాస్పదంబు
వానినుతియింప నేర్చునె ♦ వాఙ్మనసుధ.

9. కణ్ణనై మాయందన్నై.

శ్లో॥ కల్పాపాయనిగీర్ణశాంతభువనో యః స్వైరభోగాశ్రితో
మంథానాద్రివిలోడితాంబుధిపయస్సంప్రాప్తపీయూషకః।
తం శ్రీకృష్ణమనంతమచ్యుతమజం పాయ్యావినం శ్రీధరం
స్వాయత్తీకృతసర్వచేతనజడం వక్తుం నజానేఽల్పధీః॥

సీ॥ ఆశ్చర్యగుణచేష్ట ♦ లమితములుగలవాఁడు;
మథితాబ్ధియై తన ♦ మహిమఁ దొల్లి
యమృతంబు గొనునట్టి ♦ యధికతంత్రజ్ఞుని;
నచ్యుతానంతాఖ్య ♦ లలరువాని

సహిరాజశయ్యపై ♦ నత్తమిల్లెడువాని;
లయకాలమున లోక ♦ చయము తనదు
కుక్షిలో నిడుకొని ♦ రక్షించు దక్షుని;
చేతనాచేతన ♦ వ్రాతమునకు

తే,గీ. నంతరాత్మునిఁ దనయిచ్ఛ ♦ నవనిమీఁద
సజ్జనులఁబ్రోవ మత్స్యక ♦ చ్ఛపవరాహ
మనుజతనువుల ధరియించి ♦ మన్ననఁ గను
దేవదేవుని నుతియించు ♦ దిట్ట యెవఁడు.

10. యా వై యుం య వ రుం తా నా య్.

శ్లో॥ ఆత్మీభూయ చరాచరాత్మకజగ ద్వ్యాప్యాఽపి తత్కాశ్మలై
ర్నాక్తో భాతి యథా తనూగతమలై ర్జీవ స్తథా హీశ్వరః
ఇత్యేతాం ప్రతిపత్తి మాకలయతాం జ్ఞానస్వరూపోజ్జ్వలో
లభ్యః పంచవిధేంద్రియానవిషయతా మాటీకమానః పరః॥

సీ. చేతనంబులకు న ♦ చేతన వితతికిఁ;
దానంతరాత్మయై ♦ తనరియుండి
యచిదోఘపరిణామ ♦ మాచేతనస్తోమ;
సుఖదుఃఖముల నెవ్వ ♦ సోకకుండు
పరిమితవిషయ సం ♦ ప్రజ్ఞాప్రకేంద్రియ;
వగణానం వేదన ♦ వర్జితుండు
రుచిరవిజ్ఞాన స్వ ♦ రూపుండు పీఠికా;
శేయువాసుండు కు ♦ శేశయాక్షుఁ

తే,గీ. డగు దరారిశరాసనా ♦ ద్యాయుధాఢ్యు
దేవతారాధ్యు రవికోటి ♦ దివ్యతేజు
నతజనాభీష్టదాయకు ♦ నళిననాభు
నెవఁడు తుదముట్ట నుతియింప ♦ నేర్చు మీఁదు.

11. కోడి నంశ్రైయున్.

శ్లో॥ భృంగోద్ఘుష్టసుమాల్య శోభితతనుం పాపిష్ఠహృత్పాదద్యుతిం
స్తుత్వా శ్రీనగరీపతిం స్మరరిపు గేహోపమానస్థితం పురా
గాథానా మతులం సహస్ర ముదితో త్రిస్సప్త దృష్ట్వా స్వరా
మర్త్యో ఒఖండజనాద నానుభవతి స్వర్గ్యాప్నుతో రాజతే॥

శా. భృంగోద్ఘుష్ట సుమాల్య మండితపుర శ్రీ) ♦ స్వర్గ లవాస్తోద్ధర
త్వంగస్థలతిన చ్ఛవిన్ సుమవన ♦ ప్రాస్తోదళల్ప్రాంచితో
త్తుంగ శ్రీనగరీశ్వరేశముని యం ♦ స్తోత్రంబుగా గోడి తా
త్సంగంబొప్ప రచించినట్టి సువచ ♦ స్సాహస్రమం దీపదిన్
బొంగార స్మరియించువారు భగవ ♦ ద్భోగైకనిష్ఠాపరుల్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తృతీయ శతకము - ఐదవ దశకము

[మొయ్ మ్మా]

అవతారిక:—"పుగళు నల్లొరువన్" అను తిరువాయిమొళిలో నాళ్వార్లు భగవంతు ననుభవించి అందువలన గలిగిన సామ్య ప్రకటనము చే గర్వించిరి. "మొయ్మ్మాంబూంబొళిల్" అను తిరువాయ్మొళిలో భగవదనుభవ విహీనులను నిందించి తదనుభవము గలవారిని శ్లాఘించిరి. "మున్నీర్ ఞాలమ్" అను దానియందుపశ్రికృతిసంబంధమును మితిరివిషయ ప్రావణ్యము ననుసంధించి వీరు పొందిన శోకము కొందరి బుద్ధుల కవిషయమై యున్నది. ఈ తిరువాయిమొళియందు భగవదనుభవముచే సంతసిల్లిన వీరి హర్షాతిశయము కొందరికి గోచర మగుచున్నది. వీరు భగవదనుభవము నొందుచున్నారు - మనముకూడ భగవంతుని యందు భక్తి గలవార మైయున్నాముగదా - వీరి కిట్లుండుట యేమి - మనకు వీరివలె నుండకపోవుటయేమి ? కంటితో జూచినయెడల బట్టుకొనునేమో యని భయపడదగినవియు, శాస్త్రములచే నిషేధింపబడినవియు, దుర్లభములైనవియు లభించినను స్థైర్యము లేనివియు, దేహా

విగమ్మానంతరము నరక ప్రదములైనవియు నసహ్యాస్వాదకములైనవియు నగు నితర విషయముల లాభాలాభములవలన గలుగు హర్షశోకములచే మన కార్యార్థసిద్ధి లభించలేదు - వీతరాగులు సాత్త్వికాగ్రేసరులును నగు యీ యాళ్వార్లకు శాస్త్రనిషిద్ధమయిన హర్షశోకము లెట్లు సంభవించినవి ? వీరి హర్షశోకములు శాస్త్రముచే నిషేధింపబడినవి గావు - సమస్త కళ్యాణ గుణాత్మకుడగు సర్వేశ్వరు ననుభవించుట వలన గలిగిన ప్రీతిచే వీరి హర్షము ఇట్లు ప్రాప్తవిషయమైన సర్వేశ్వరుని చిరకాలము పొందక యితర విషయ ప్రావణ్యము గలిగి చెడిపోతినను చింతచే శోకము. కామముమంచిదికాదని శాస్త్రముచే నిషేధింపబడియున్నను "శ్రోతవ్యో మంతవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యః" ఇత్యాది శ్రుతులచే భగవద్విషయక కామము విధింప బడుచున్నది. ముక్తులుకూడ భగవదనుభవముచే "అహమన్న మహమన్న మహమన్నమ్" అనిగర్వించెదరు "సర్వసంశయ నిర్ముక్తో నారద స్సర్వధర్మవిత్" అని చెప్పబడిన నారదాదులు సైతము భగవత్సన్నిధికి గానా నాట పాటలాలంభింతురు. విరక్తాగ్రేసరుడైన తిరువడికూడ నమ్మవారిని జూచినపుడు గలిగిన యానందముచే వానరవృద్ధులను జూచి మీరు మధువనమును పాడుచేసి భుజింపుడు" "అహమావారయిష్యామి యుష్మాకం పరిపంథినః" (మిమ్ముల నడ్డినవారిని నేను దండింతును.) అని మధువన పాలకులైన దధిముఖాదులను మీదగ్గరికి రానియ్యనని పలికెను. అంత దధిముఖాదులు సుగ్రీవునికడకు బోయి సీతను వెదుకబోయిన వారు లందరు గూడి నీతోటను పాడుచేసి నారని చెప్పగా "నైషా సుకృతకృత్యానాం మీదృశ స్స్యాద్వ్యతిక్రమః" (పిరాట్టిని చూడని వా రిట్టిపని చేయరు) అని సుగ్రీవు డమితానందమును పొంది తనతోకను ఋశ్యమూకపర్వతమువరకు పెంచెను. "ఊళ్ళెల్లాందాగ్గ గముపరాయ్। అముదిలు మా త్తవినియనాయ్। ఎనక్కే తన్నై త్తందకణ్ణన మెన్నముదన్" అన్నట్లు తామే భోజ్యముగా నీ యమృతమును పానముచేసిన వీరికి హర్షము కలుగుచున్నదని చెప్పనేల ?

మొదటినుండి భగవద్విషయమందు జ్ఞానము లేనివారిని, జ్ఞానమున్నను అన్యపరులై యుండువారిని, శిష్టాభిమానము గలవారై అనుష్ఠాన సమయములయందు స్వామి తిరునాళ్ల సేవింపగూడ దనువారిని, తా మాస్తికులమని యభిమానము గలవారై యుండి యా యాస్తిక్యమును పైగా వినియోగపర్చువారిని, రజస్తమోగుణములకనురూపమైన క్షుద్రఫలములను గోరువారిని, అట్టి ఫలమ్ముల కొఱకు తామస దేవతల నాశ్రయించువారిని పేర్కొని వారికి సకల యోగ్యతలున్నను భగవద్గుణానుసంధాన

ముచే శరీరమందు పులకలు, ఆనందాశ్రువులు మొదలగు వికారములు లేకున్నను వారవస్తువులని నిందించి జన్మస్మృతి జ్ఞానములు లేనివారని ధిగిచ్చి దానుభవ పరులై వికృతులగు వారికి నేను దాసుడనని శ్లాఘించి ప్రీతులగుచున్నారు. "అమరర్ తొழప్పడువార్కు" అనునది ఉయిర్ప్పాట్టు.

1. మొయ్మ్మామ్పూంబొழிల్.

శ్లో॥ నీరంధ్రామ్రవణాప్రతాచ్ఛ సరసీ కుంభీ సమాస్కందన
త్రస్యత్కుంభి విపద్విమోచన పటుం నీలాంబుదాభం హరిమ్।
భక్త్యుద్రేకవశాత్ప్రకీర్త్య సుచిరం గాయంతి ఉన్మత్తగ్రహా
నర్తిత్వోత్థాయ ససంభ్రమం భువి న యే నృత్యంతి తైః కిం ఫలమ్॥

మ. రమణీయక్షితిజాత జాత విహితా ♦ రణ్యస్థలాంతః పత
ద్విమలాంభస్సరసీచర స్మకర సం ♦ భీత ద్విపేంద్రావన
క్షము నవజలదాభు గృష్ణుని నవి ♦ శ్రాంతంబుగా బాడుచున్
క్షమపై దొర్లుచు నాడుచుండని జనుల్ ♦ జన్మింపనేల క్షితిన్.

2. తణ్కాడల్వట్టత్తుళ్ళాన్.

శ్లో॥ అంభోరాశి పరీత విశ్వజగతీ భూస్పృక్ స్వముజ్ఞాసన
క్రోర్వ్యాత్మంభరి సాంయుగీన దితిజ వ్రాతాబ్జినీ కుంజరమ్।
శ్రీశం గీతిభి రుత్కటాభి రనిశం సంకీర్తయంతో న యే
హర్షావేశతయా భజంతి వృజిన క్లిష్టాం జనిం యాంతి తే॥

చ. జలధిపరీత ధాత్రియయి ♦ సాధుజనంబుల నెల్లభంగులన్
చలమున హింసచేసెడు స్వ ♦ శరీరుల దానవుల న్వధించు శ్రీ
నిలయునిపైని గీర్తనల ♦ నేర్పున బాడుచు నాడుచుం గుతూ
హలమును బొందలేని కుజ ♦ నావళి జన్మము దేలొకో భువిన్.

3. మలైయ్యైయెడుత్తు,

శ్లో॥ శైలం క్షిప్ర ముదస్య యేన మత్కుచీ సంపీడితో గోగణా
స్త్రాత స్తస్య హితైషిణో యదుపతే ర్నామాని సంకీర్త్య యో।

నృత్యంతో ఽన్యగుణాంస్తువంతిసచ తేమ్యాధాః కృతాంతస్యతాం
కాలీచీ మధిశయ్యా ఘోరనరకే పచ్యంతి పవానిశమ్॥

ఉ. శైలము నెత్తి వాసవుని ♦ చండశిలామయ వృష్టినుండి గో
పాలకి గోగణంబుల గృ ♦ పన్వడి గాచిన కృష్ణు నెప్డు వా
చాలత భక్తినిఘ్నులయి ♦ సన్నుతిసేయుచు శీర్షమిద్ధరన్
సోలగ నాడకుండు మను ♦ జుల్ నరకంబున దుఃఖభాజనుల్.

4. వ ప్బ వి ల కో ద్దై సా రు ట్టా.

శ్లో॥ సౌగంధ్యోత్కట మాలభారి కబరీ సంశోభితాయాః కృతే
దుర్దాంతోగ్రమహోక్షసందమయితుర్గోపాధరోష్ఠద్యుతేః
శ్రీరంగాంకతే గుణానువర్ణన రతాన వృత్యాప్రినుం యే నరీ
నృత్యంతే కిముసాధితం భవతి తైర్వ్యర్థ్యై సతాంజన్మనా॥

చ. సురభిళసూన మాల్యపరి ♦ శోభిత నీళంవరించ గోరి శా
క్వరముల దీక్ష్ణశృంగమ్ముల ♦ భగ్నముసేసినవాడు మాధవుం
డరుణ రదచ్ఛదంపు నగు ♦ నబ్జదళాక్షుని కీర్తి బాడుచున్
సరభసులై ప్రణామతతి ♦ సల్పుచు సొక్కకు నృత్యమాడుచున్
దిరుగని వారిజన్మమది ♦ నేరదు సాధుజనాళి లోపలన్.

5. సా ధు శ న త్తై న లి యు మ్.

శ్లో॥ సద్బాధాచరణోత్సుకం ప్రమథితుం కంసం స్వధామ్నః పరం
జ్యోతీరూప మనాద్యనంత మజహద్యోవావతీర్ణో భువి।
తం వేదప్రతిపాద్య మబ్జనయనం గీత్వా ప్రతోళీముఖే
యే నోత్ప్లుత్య చరంతితాన్నవిదుషో వ్యజ్ఞాన్నృవేమానవాన్॥

ఉ. సాధుజనోపమర్దకుడన ♦ సాధుచరిత్రుని గంసు జంపగా
దీధితి దుర్నిరీక్ష్యముగు ♦ దివ్యశరీరము దాచి మాయ ని
బాధముగా వికుంఠమును ♦ బాసి వసుంధర బుట్టినట్టికా

యాధవగత్యధమ స్రోతిచ ◆ యప్రతిపాద్యని కాడియాంనిమస
విధుల స్తృత్యమూల్పులయ ◆ వేడుక బూనసినాగు ధన్యులే.

6. మనిశేఘంబుం మున్నూం ము త్తు మూయ్.

శ్లో॥ తిర్యక్త్వేవ మనుష్య జాతిష్వ సదా జాతోఽపి నాస్త్యన్వయం
పారావారజలే నిమగ్నమనసః భాగ్యం ఫలేష్వప్యనివత్ ।
పీయూషద్రవ మిశ్ర సారస్య మహాపీనం సుమం మధ్యే ముదా
యేనూంయాంచిహితా స్తవనం సుమం తే స్త్రోస్తు వై జ్ఞానినాం॥

సీ. మనుజుల విబుధుల ◆ మూలకి తిర్యక్కు పక్షుల్వది ;
జీవసంఘంబుల ◆ జేయువాని
భవ్య గుణాధార ◆ దివ్యలీలాశయు ;
నవతార శతముల ◆ కాదియైనవాని
చలమూర్తి పాదార్థ ◆ జలశాయి పరమాత్మ ;
ఫలరసస్య నమృత ప్ర ◆ వాహమునుని
మాధ్వీక రసనమ్ము ◆ జ్యోతిమర్యధుర్యుని ;
పుంజీభూత సారవ ◆ ద్భోగ్యతముని
జనిపదాంభోజాత ◆ నిపుంగ చిత్తతిగోల్పు ;
సద్గుణుల శ్రేష్ఠమ ◆ య్యైనవాని
తే. గీ. కృష్ణు మాహాత్మ్యముడిగి సం ◆ కీర్తనంబు
సలిపి సద్భక్తి పారవ ◆ శ్యమున నృత్య
మాచరించెడు వారలీ ◆ యవనియందు
సకల శాస్త్రార్థవిదులని ◆ సరసులంద్రు.

7. నిర్వైర్యయిల్ సూత్రవర్ణ్యము.

శ్లో॥ సాక్షీర్జిత ధార్తరాష్ట్రశతమ ప్యాజౌ నిహంతుం పురా
పంచానాం విరచయ్య సాహ్యమతులం పృధ్వీభరం యోఽహరత్ ।
స్మృత్వా తం శిథిలాంగకా స్సఫులకాః సానంద బాష్పోద్గమా
యే నస్యుః కిము మాంసలేన వపుషా తే సాధయేయుః సతాం॥

చ. ఖలులగు ధార్తరాష్ట్రుల వి ◆ కర్తనసూను పురీనివాసమున్
దలవడఁ జేసి పాండునృపు ◆ నాత్మజాలఁ దయఁ గాచి భూభరం
బలఘువు దీర్చినట్టి జల ◆ జాయతలోచను సంస్మరించి ని
గ్గళిత దృగంబుపూర పుల ◆ కప్రకరాంకిత గాత్రులై హృదా
విలతను బాడి యాడని యా ◆ విజ్ఞులు దేహము గ్రొవ్వఁ బెంచగా
నిలపయి సజ్జనావళికి ◆ నేమి ఫలం బొనగూర్చు జెప్పుడీ.

౮. వా ర్ప న లం ద ణ గు వి.

శ్లో॥ ధారోద్గార ధ్వనిముఖరితే శేషశైలే వతీర్ణం
దేవం భక్త్యా వినతహృదయాః కీర్తయన్తః క్రమేణ।
ఉన్మత్తా ఇత్యవమతిపరై స్సత్యకిమ్రతో గీతకాని
ప్రోద్గాయంతః ప్రణతిపతితాః పాత్ర మాదిత్యకోటిః॥

మ. జలధారాద్రిభుజంగభూధర నివా ◆ సశ్రీశు చా దేవుని
ర్మల నామంబులు దగ్గురౌఘము నవి ◆ శ్రాంతిన్ప్రలాపించి వెం
గలులంచు న్పరవారలెంచ నిజన ◆ గ్రామంబులన్ బొచ్చి లో
కులు పిరింగని కేళిసేయగ నసే ◆ కుల్లాడి యుక్కుమ్మడిన్
దలలాడించుచు నృత్యముల్ సలుపునా ◆ ధన్యుల్ సురేంద్రాద్యముల్.

౯. అ మ ర ర్ తోం ఊ ప్ప డు వా నై.

శ్లో॥ లోకానీకపతిం విరించి శివ సుత్రామాది సంసేవితం
యోగాభ్యాస వినిర్మలేన మనసా జ్ఞాత్వా త్మసామ్యే రతాన్
త్యక్త్వా కేవలిన స్తదన్యమనుజై స్సర్వై ర్ముర్మారాతే గుణా
న్గాయద్భి ర్భవితవ్య ముద్ధతతరం నృత్యద్భి రాహ్లాదిభిః॥

శా. కైవల్యం బెదగోరి యోగనిరతిన్ ◆ గష్టంబులం బొందువా
రేవంకన్ హరిగొల్వ రట్టి నరులన్ ◆ హేయంబుగా జూడుడీ
దేవస్తుత్యుని సర్వలోకవిభునిన్ ◆ దివ్యాత్మజోజ్ఞాసకున్
యావజ్జీవము సంస్మరింపుడు పరి ◆ త్యక్తాన్య కర్తవ్యులై.

10. క రు ణా ము ం క రు ణా ప ల ను గ.

శ్లో॥ రక్తాక్షం హరినీలకాంతి వపుషం వాత్సల్య వారాంనిధిం
దేవేశం ఫలకర్మణాం ప్రేరితవచ స్వంచోదితానాం పతిమ్ ।
చిత్తే సన్న్యపరే నివేశ్య తదనుధ్యానా ద్విలీనా న్తరా
నిర్లజ్జా విరహాంఘ్రియాః ప్రణికలం హాల్లీసకా న్నృత్యత॥

సీ. పుణ్యపాపాత్మకా ♦ గణ్యకర్మంబుల ;
నియమించు శక్తిచే ♦ నెగడువాని
కర్మసు ల్పలుపు న ♦ ల్పకర్మంబులందు నహా ;
ఫలముల నొసగెడు ♦ భవ్యగుణుని
కారణంబగువాని ♦ కమనీయసురనాథ ;
మునిపేచకచ్ఛవి ♦ మహింతతనుని
వాత్సల్యసూచక ♦ వనరుహాయతనేత్రు ;
నమరాధినాథార్చి ♦ తాంఘ్రియుగళు

తే, గీ. మిమానంబుల విడికొని ♦ మేలుకలుగ
దురభిమానంబు లజ్జయు ♦ బరిహరించి
నృత్యమనస్కృత నృత్యము ♦ ధ్రువముగాను
జేసినుతియింపు డెవుడు మీ ♦ జిహ్వాలలర.

11. తి ర స్క ర డీ య స ర్వ త మైత్రి.

శ్లో॥ భక్తేభ్యః ప్రవితీర్య బోధ మమలం తాన్ యోజయంతంస్వకే
కర్మణ్యాచ్యుత మస్మదీశ మమరాధీశం నౌమి సాదరాత్ ।
సన్న్యాస్యం కరణోపశల్య కురుకాధీశ స్వహాసం ముని
ర్లజ్జగంధ దశాపి తత్ర పతతాం కుర్యాదఘం భస్మసాత్॥

మ. స్వపదాబ్జాత నివిష్టచిత్తులగున ♦ ద్భక్తావళిన్ దిద్దిత
ద్విపులీభూత సపర్యలం గొను యశో ♦ విస్తారు నంఘ్రిద్వయిన్

పావలుండైన వేదాంత సూర్యుని సహస్ర ప్రబంధ సంఘంబులో
విపులార్థగణముల నీపదించి జనులన్ ♦ విధ్వస్తమగు పాపముల్.
శ్రీ సు వే ద ర క్షో పా ధ్యా య సు ము ః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తృతీయ శతకము – ఆరవ దశకము.

[శెయ్యతామరై.]

అవతారిక:— సర్వేశ్వరుఁడు నైరంతర్యముచిగల చేతనుల కైంకర్యమును ప్రసాదించుటకు సమస్తమైన యోగ్యతగా నానావిధ సౌలభ్యమైన దగుటచే చేతనుల కుద్దేశ్యమైయుండఁగా కొందరు చేతనులు లక్ష్మీసహాయునిఁగని దిగువతిరువాయ్మొళిలో నాళ్వార్లు నిందించియున్నారు - భగవద్విషయము దప్పించినవారని చూచుకొని భగవద్విముఖుల నుపేక్షించినారు. ఆచేతనులు ప్రాకృతమనుండియు జ్ఞానశూన్యులగుటచే విషయప్రవృత్తులై యున్నారు గాని యిట్టివారని విడువఁగూడదనియు, వీరికి హితము నుపదేశించి మరలించవలెనని యాలోచించి యాళ్వార్లు చేతనులను హితోపదేశము సేయుచున్నారు - రావణుడు అమ్మవారి లోకమాతయను భావము లేనివాఁడై యామెతో నెన్నియో యసంబద్ధప్రలాపముల నాడఁగాఁ జూచి అమ్మవారు అయ్యయో ఏమి వీనిస్వభావము ఇచట నెవ్వఁడైన వీనికి హితముపదేశించి మరలింపఁగా యని తలంచి మొదట "త్వం నీచ శశవత్స్మృతః" అని నిందించినను తరువాత వానికే "మిత్ర మౌపయికం కర్తుం రామ స్థానం పరీప్సతా" అని హిత ముపదేశించిన ట్లాళ్వార్లును భగవద్విముఖులని మొదట తాను నిందించిన చేతనులకే హిత ముపదేశించిరి. భగవద్విషయమందు దమతో (ఆళ్వార్లతో) దుల్యమైన ప్రాప్తిగలవారై యుండఁగా నీచేతను లిట్లు అమార్గమందు సంచరించుటకు గారణ మేమని విచారించి సర్వేశ్వరుని గుణజ్ఞానము సౌలభ్యజ్ఞానము వీరికి లేకపోవుటయే వీరి యమార్గప్రవృత్తికి ముఖ్యకారణ మని నిశ్చయించి వీరు - "ఈశ్వరుఁడు పెద్దవాఁడు అతని మనమెట్లు పొందఁగలము" అని సంసారిచేతనులు విడువఁగా నీయాళ్వార్లు సర్వేశ్వరుని సౌలభ్యమును వీరి కుపపాదించి చూతమని యాలోచించి "చేతనులారా! సర్వేశ్వరుఁడు దుర్లభుఁడని మీర లెడఁబాయవలదు. అతఁడాశ్రితులకు సులభుఁడు-అతని నాశ్రయించుఁడని సాధించినారు. ఇందులో "తంజమాగియతందై తాయొడు" అనునది యీయిరాఁపాట్టు (ముఖ్యగాథ.)

1. శేయ్యా తామరై.

శ్లో॥ కస్యాసామలపుండరీకనయనం పూర్వాం స్వసత్యేచ్ఛయా।
ద్బ్రహ్మాండం మహదాదిభూతకరణగ్రామాత్మసంఘూంచితం।
తత్సృష్ట్వా తదనుప్రవిశ్యచ ముహు ర్నామాని రూపాణిచ
వ్యాకుర్వాణ ముమేశపద్మభవయోః ప్రష్టం స్తవీ మ్యన్వహమ్॥

సీ. కాశ్యపి నుపరిలో ♦ కంబుల మనుజుల ;
దేవగణంబుల ♦ స్థావరముల
వసుమతీజలవహ్ని ♦ వాయునభంబుల ;
మహదహంకారత ♦ న్మాత్రములను
సంకల్పమునన తా ♦ సరగున సృజియించి ;
వాని కంతర్యామి ♦ గైనవాఁడు
అతిభాస్కరానల ♦ వితతప్రభావ్యాప్త ;
వైకుంఠనగరని ♦ వాసరతుఁడు
తే. గీ. భర్గపాకారిపద్మభూ ♦ ప్రభృతులకును
పరుఁడు కప్యాసపుండరీ ♦ కరమణీయ
లోచనయుగుండు మున్నెల్ల ♦ లోకములను
కడుపులో నిడి కాచిన ♦ ఘనుఁడు సూవే.

2. మూవరాగియ మూర్తియై.

శ్లో॥ త్రిమూర్తీనా మాద్యం పరమపురుషం యోగిజనహృ
త్సరోజాతభ్రమ్నం జలధిసదనం దేవమనఘమ్।
విరించోత్తారం శంభో ర్ద్రుహిణగదితం శాపవేచనం
పయోజాక్షం లంకాహననవిపుణం నౌమి సతతమ్॥

ఉ॥ ముప్పురికిం బ్రధానుఁడయి ♦ ముప్వురికిం జని కారణంబునై
నెవ్వలు భక్తులొండ గడు ♦ నెప్పరియై తొలగించు వాడునై

క్రొవ్విన పంక్తికంధరుని ♦ కోటను గూల్చిన బల్లిదుండునౌ
శవ్వడినేస్తకాని గల ♦ కాలము సన్నుతి సల్పుచుండుడీ.

౩. ప ర వి వా న వ రే త్త.

శ్లో॥ గీర్వాణ స్తుతిజాల పాత్ర మమరాధీశోపలాభం పరం
రాసారంభసముత్సుకం నతజన వ్రాతార్తి నిర్వాపణం।
పారావార జలౌఘ సంస్థిత మహాభోగీంద్ర శయ్యాతలే
నిద్రాణం హరిమేవ కీర్తయతు వో జిహ్వాపి నక్తం దివమ్॥

మ. సురబృంద స్తవనీయ శీలుని పరం ♦ జ్యోతిస్స్వరూపు న్పరా
త్పరునిన్ రాసవినోదు నింద్రమణి శో ♦ భా విస్ఫురద్దేహు ని
ర్భరుడై వార్ధి భుజంగ తల్పమున ని ♦ ద్రంజెందు యోగీశ్వరే
శ్వరుని న్సంతతము న్భజింపుడు జనుల్ ♦ సంత్యక్త దుస్సంగులై.

4. వై మ్మి ను మ్మ న త్తు.

శ్లో॥ యుష్మత్స్వాంతే నిధత్త ప్రవరగుణగణా స్స్వామినః కేశవస్య
త్యస్మాద్యుష్మానవోక్తిర్న జనయతిపరంప్రాప్యయంవ స్తదాస్తామ్।
సుత్రామా పద్మయోని ర్హిమనగతనయావల్లభ శ్చేతి దేవా
నిత్యం తత్పాదపద్మం శిరసి నిదధతః పూజయంత స్స్తువంతి॥

మ. గరుడాంకు న్సకలాద్భుతాలయ గుణగ్రామున్ భవధ్వాంతమం
దిరఘాంధ న్నెలకొల్పుడీ యనుచు నే ♦ నేలా వచింపంగ జం
భరిపుండున్ కమలాసనుండు నగజా ♦ ప్రాణేశుడు న్నిత్యమున్
స్థిరభక్తి ప్రయతాత్ములై గొలువరే ♦ చ్ఛ్రీశాంఘ్రిపంకేజమున్.

౫. తి రి యుం కా త్రో డు.

శ్లో॥ పృథ్వీనీరాగ్నివాయుద్యుమణిశశివియద్వ్యాధిర్ దేవాన్మనుష్యాం
స్తిర్యగ్వ్రాతంచకృత్స్నంతదితరమపియస్సృష్టవాన్భూతజాతమ్।
ఏత త్సర్వం వినీల ద్యుతికలిత తనోస్సూరిహృద్ధ్యేయ మూర్తే
శ్శోణాబ్జాక్షస్య శౌరే ర్మణిమకుట లసచ్ఛర్మకస్యావతారాః॥

మ. జలదశ్యాముఁడు నిత్యసూరి పరిష ♦ త్సంసేవ్య పాదాంబుజుం
డరుణాబ్జాక్షుఁడు రాళకేశ లసితుం ♦ డస్మత్పరేశుండు ని
శ్చలధాత్రీమరుదంబరానల వియ ♦ చ్చంద్రార్క కంధి ద్రుమా
దుల నిర్మించి తదంతరాత్ముఁడగుచున్ ♦ దోచున్ దదస్పృష్టుఁడై.

6. తోత్తక్కెడనై యిల్లవన్.

శ్లో॥ ఉత్పత్తి క్షయ వర్జిత త్రిజగతాం నాథో నృహరీంద్రతో
న్మిశ్రం దేహ ముపేత్య హేమకశిపుం భిత్వా తదీయం సుతం।
ప్రహ్లాదం నిజపాదపద్మయుగళీ భక్తం రరక్షాదరా
ద్యస్తం దేవపతిం వినేతర మహం నైవాశ్రయే రక్షకమ్॥

శా. ఆవిర్భావ తిరోధిశూన్యుఁడు స్వభ ♦ క్తానీకము న్గావగా
న్నావిర్భావము నొందువాఁడు నరసిం ♦ హాఖ్యల రూపంబునన్
దేవద్వేషి వధించి హేమకశిపున్ ♦ ధీమంతు దత్పుత్రు స
ద్భావంబొప్పఁగ గాచినట్టి దివిష ♦ త్పాలున్ హరిం దక్క నే
సేవింప న్మరి యన్యదైవతములన్ ♦ సిద్ధంబు నా జన్మమున్.

7. ఎఱుమైక్కెమనదావిక్కు.

శ్లో॥ సర్వం కాలం మమహృది సుధాసారవ ద్భోగ్యభూతం
నీలాశ్మాభం ఘటలసన సత్కౌశలావానభూమిమ్ ।
యోగిప్రష్ట త్రిదశ మునిసంఘుష్యమాణానుభావం
శుద్ధస్వాంతా భజత యది వశ్శోషయే ద్దుఃఖవార్ధిమ్॥

చ. అమృతముమాఁడ్కి భోగ్యునిమ ♦ దాత్మకు నేడుభవంబులందుదా
నమర మదాత్మతో గలిసి ♦ యప్రతిమద్యుతిమైనవాని నీ
లమణి మనోహరాంగు ఘట ♦ లానకు సన్మునిదేవతాళి మో
దమున భుజించు వాఁడు నిర ♦ తంబు భజింపుఁడు దుఃఖనాశమా.

8. తుయరమేతరు.

శ్లో॥ స్వీయత్రీకృత పుణ్యపాప ఫలకో ౽నశ్నన్ఫలం కర్మణో
యః పారే తమసః క్షయన్ లయవిధా వక్షీణ లోకావళిః।

తం భక్తార్తిద కాలకింకర హిమప్రద్యోతనం రాఘవం
త్యక్త్వా దాశరథిం నమేస్తి శరణం మర్త్యే ష్వమర్త్యేషువా॥

ఉ. ఆపదబెట్టు పుణ్యావృజి ♦ నాత్మక కర్మలకు న్విభుండు ని
ష్పాపుడు దివ్యతేజమున ♦ భాసిలు దేహము గల్గువాడు శో
కాపనుదుండు లోకతతి ♦ నాత్మ పిచండములోన బూని సం
గోపన తత్పరుండగుచు ♦ గూరిమి వానిని వెల్వడించువా
డోపిన కాలకింకరుల ♦ నుక్కడగించెడు కాలకూటమా
శ్రీపతి రాముడే మనకు ♦ సేమమొనర్చెడు దైవతం బిలన్.

9. తం జ మా గి య తం డై తా యు డు.

శ్లో॥ మాతేవ ప్రీతికారీ హితకృదనుకలం తాతవ ద్బంధుతామే
యస్సూరిశోఽగ్రగణ్య స్త్రిషుతమిహజనాస్సేవితుంవోయదీచ్ఛా
సర్వేశోఽనంతరూపః పరిమిత విభవస్స్యాత్కథంకారమచ్ఛా
రూపీత్యాశంకయాలం ప్రాదిభజతహియంస్యోత్సవాబ్ధివర్ణః॥

సీ. తల్లిదండ్రులకంటె ♦ దద్దవాత్సల్యంబు ;
దీపింప నాపదల్ ♦ దేల్చువాని
సంకోచరహితులై ♦ సర్వకాలంబును ;
నుతియించు వారికి ♦ మతివిధాయి
సురనాథ పద్మభూ ♦ గిరిశాది దేవతా ;
త్రయపరిధ్యేయ పా ♦ దాబ్జయుగుని
జగముల బంధువై ♦ సాకెడువానిని ;
నిత్యసూరివ్రజ ♦ నేతనతడు

తే, గీ. ఇతడటంచును మీరెవ్వ ♦ రెంచవలదు
ఎద్దియో రూపమొకదాని ♦ నేర్పరించి
కొలువ నద్దియె తనద్రూపు ♦ గొనుచతండు
దయను బొడకట్టి వాంఛిత ♦ దాయి యగును.

10. కడల్వణ్ణన్వణ్ణన్.

శ్లో॥ యః కాయద్యుతి నిర్జితాంబుదరుచి ర్గ్రావాబ్ధిపూరః పురే
ట్పర్యంక ప్రవగాశ్రితః ప్రవిమల జ్యోతి స్స్ఫురద్విగ్రహః ।
తం పార్థస్య గవ సైన్య మార్గణవిధా వంగీకృతేందాశ్రిత్రభూ
సారథ్యం వినివేశ్య లోచనయుగం విద్వాణ స్స్వచ్ఛేత్కదా॥

సీ. నీరధివర్ణుఁ డని ♦ నిత్యసూరిస్తుభావ్య ;
నిస్తోత్రనజృంభాది ♦ నీలతనువు
పోషక ధారక ♦ భోగ్యుండు నగువాని ;
నహిరాజ శయ్యపై ♦ నమరువాని
పరమరోచిష్ణురూ ♦ పము గల్గువానిని ;
యుద్ధదుర్గ్మాన డు ♦ ర్యోధనాది
ఖలుల సైన్యంబుల ♦ ఖండించి కృపతోడ ;
పాండుభూపతి ♦ సుతు నంచరించు

తే, గీ. గావ విజయుని రథమున ♦ గడపినట్టి
పరమ కారుణికోత్తము ♦ బద్మనాభు
బద్మనేత్రుని బద్మసం ♦ భవనుతాంఘ్రి
గన్నులారంగ నెన్నడు ♦ గాంతునో కో.

11. కణ్గళ్ కాండఱ్కరియనాయ్.

శ్లో॥ అగ్రాహ్యం చక్షురాద్యై ర్రతివిమలమనోజ్ఞానగమ్యం త్రిలోకీ
రక్షాదీక్షం సురేశ ద్రుహిణ హర ముఖాదిత్యసంసేవితాంఘ్రిమ్।
శ్రీశం స్తుత్వా శఠారి ర్వ్యరచయదనఘం యత్సహస్రం సువాచాం
తత్రైతత్పద్యజాతం పఠిత మపనయేద్భక్తి మద్భ్యః పాదే॥

చ. కనులకుఁ గాంచ దుర్లభు న ♦ కల్మష మానస వేద్యు విశ్వచే
తనులను బ్రోచువాని విబు ♦ ధప్రకరేశు నుతించి భక్తితో

ఘనుడు శఠారి కూర్చిన సుగాథలు వేయిటిలోన నీ పదిన్
మననము సేయువారికిని ♦ మాధవభక్తి ఫలించు జూడుడీ.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తృతీయ శతకము – సప్తమ దశకము.

[ప యి లుం శు డ రొ ళి.]

అ వ తా రి క :— [illegible] సర్వేశ్వరుని అర్చావతార సౌలభ్యమును ప్రతిపాదించినను మనస్సునందు సాధించుకొనక విషయ ప్రవణులై యున్న సంసారి చేతనుల స్వభావము ననుసంధించినారు. "తేక్కమనియ పెరుమాన్ కణ్ణైకళల్ కాణ్బదెన్నుగొల్ కణ్గళ్" అని గోరవలసిన వీరికి నీడవలెను పాదరేఖ వలె నున్న శ్రీవైష్ణవులను గనపర్చగా సుపదేశ నిరపేక్షముగా భగవద్విషయమం దతి ప్రావణ్యము గలిగి యుండెడు శ్రీవైష్ణవులను చూచిరి. వారియందు తమ మనస్సు లగ్నముకాగా ఆహా – ఈకాలమందు దీనిగూర్చి నిట్టివా గుండుట ఆశ్చర్యమని యెంచి వారిని శ్లాఘించి "నేను సర్వేశ్వరునికి దాసుడను గాను – శ్రీవైష్ణవులకే దాసుడను – శ్రీవైష్ణవులకు గూడ దాసుడుగా నవసరము లేదు – వీరితో సంబంధము గలవారితో సంబంధమున్న వారికి దాసుడైన చాలునని భాగవత శేషత్వముద్దేశ్యమై యా భాగవతుల నాదరించుచున్నారు – "ఎనక్కే యాగ వెనైక్కొళ్ళు మీదే" అని ఎమ్మాన్ పట్టులో ప్రాప్య నిష్కర్షమును జేసియున్నారు – ఇందులో భాగవత శేషత్వ ముద్దేశ్యమని చెప్పియున్నారు. ఇందువలన ప్రాప్య మొకటియా రెండా అని సంశయము గలగవచ్చును గాని ప్రాప్య మొక్కటియే – ఎట్లనగా; ఈ భాగవత శేషత్వము "తనక్కేయాగ వెనైక్కొళ్ళుమీదే" అను దానిలో నంతర్భావించుచున్నది. భగవచ్ఛేషత్వముయొక్క అవధి భాగవత శేషత్వమువరకు వ్యాపించును. తిరుమంత్రమం దన్ని జ్ఞాతవ్యాంశములు చెప్పబడియున్నవి. వాని నెఱింగినతిరుమంగై యాళ్వార్లు "నిన్ తిరువెట్టెళుత్తుం కత్తు నానుత్తదు మున్నడియార్క్కడిమై" అనిదాని కర్థముగా సాయించినారు – భగవదనన్యార్హ శేషత్వ ప్రతిపాదనమే తిరుమంత్రమునకు ముఖ్య తాత్పర్యము. అనగా తాను భాగవతులకు క్రయవిక్రయార్హుడై

య్యుండుట "తద్భక్తి నిఘ్న మనసాం క్రయవిక్రయార్హాః" అన్నట్లు భాగవతుల చేతను అమ్ముటకును కొనుటకును దగినవారు. [illegible] శ్లోకము [illegible] పుత్రునికి క్రయవిక్రయార్హత్వము యుండును. [illegible] సాత్త్వికుమారునికి కొలుత వచ్చును. "[illegible] అమృతో" పమే। కదాచి [illegible] అను [illegible] "నా" అను దానికి [illegible] దని ఎంబెరుమానారు సాధించియున్నారు. [illegible] త్వము; చరమార్థ భాగవతు [illegible] "[illegible]" అను తిరువాయిమొళి [illegible] ఆచరించి లోకమునకు గనపర్చిరని ఎంబెరుమానారు సాధించియున్నారు. [illegible] మునకు మూలము తిరుమంత్రము. "[illegible]" అనునది యుం దులో నుయిర్పాట్టు.

1. వయిలుంసొడరోళి.

శ్లో॥ వర్ధిష్ణు ద్యుతి శోభమాన వపుషం తం పుండరీకేక్షణం
భక్తానాం పరిరక్షణార్థ ముదధేః పోషస్సు నిద్రాం గతం।
ధ్యాత్వా యేఽనుభవంతి తేతు గుణతో జాత్యా నికృష్టా అపి
స్యుర్మజ్జన్మపరంపరాసు పరమా నాథా మదీయాస్సతతం॥

చ. నిరవధికేద్ధదీధితి వి ♦ స్ఫురితను న్నవకంజలోచనున్
నిరత నిషేవణాంచిత ♦ నిస్తుల భాగ్య బయః పయోధి ని
భరశయితున్ పరాత్పరుని ♦ భక్తిభజించెడు వారు జన్మవ
త్తరహితులైన మజ్జనికి ♦ తంబుల నేలెడువారు సత్కృపన్.

2. ఆఖింపరమనై.

శ్లో॥ అస్మద్రక్షా ప్రతిజ్ఞాగరిమ్ధియ మమరనుతం శంఖచక్రాసి శార్ఙ్గ-
ద్యస్త్రగ్రామాతిభీష్మద్విగుణయుగభుజాదండమింద్రాక్ష్మశోభం।
యేభూమౌసంప్రపశ్యార్థ్యస్వతను మవయానై దండపాతంనమేయు
స్తేఽస్మిన్ జన్మప్రవాహే మదవనవరమా శ్శేషిణస్సంప్రకీర్త్యాః॥

ఉ. పాలకుడై నవాని పశు ♦ పాలకు గృష్ణుని జక్రిమండితున్
నాలుగు బాహువుల్గలుగు ♦ నాథుని నీలమణి ప్రభాధరున్
నేలను కాలుసేతులను ♦ నేర్పున జాచి నమస్కరించు స
చ్ఛీల విభాసితుల్ మనకు ♦ సేవ్యులు జన్మములందు నెల్లెడన్.

3. నా ద నై జా ల ము ం.

శ్లో॥ నాథం ద్యావాపృథివ్యో ర్నవతులసిదళ స్రగ్విభూషం ప్రదీప్త
జ్వాలా విద్యోతితాశాంతర రథచరణాలంకృతం మచ్ఛరణ్యమ్।
యేఽనన్యాశ్చింతయన్తి ప్రపదన నిరతా స్తేషు యే భక్తినమ్రా
స్తేఽస్మత్సంసార చక్ర భ్రమిషు నిగదితాస్త్రార కాశ్శాసితారః॥

ఉ. నాకము భూమియుం బొగడు ♦ నాథుడు సత్తులసీయుతుండు స
శ్రీక సుదర్శనుండు కృప ♦ జేకొనిప్రోచు మహోపకారియా
శ్రీకమలేశు పాదములు ♦ చిత్తమునం దలపోయుచుండు సు
శ్లోకుల సేవకుల్మనకు ♦ లోకమునందు ప్రభుల్ తలంపగన్.

4. ఉ ద్దై యా గ్ ం ద నా థై కు న్.

శ్లో॥ కాంచీ పీతదుకూల రంజితకటే గ్రైవేయక ప్రస్ఫుర
త్ప్రాలంబోజ్జ్వల కంబుకంఠ మహసో వైకుణ్ఠ స్రగ్భుషః।
కోటీరద్యుతి స్పృష్ట శక్రధనుషో నానావిభూషారుచి
శ్రీగాత్రస్య పదే విలగ్నమనసాం భృత్యస్య భృత్యా వయమ్॥

చ. నడుమున పీతచేలమును ♦ నవ్య కటీగత హేమసూత్రమున్
బెడగులనీను జన్నిదము ♦ పేచ్యమణిద్యుతి భాసిమాలియున్
గడమ విభూషణంబుల న ♦ గణ్యముగా గలవాడునైన యా
కడలీ బరుండువాని పద ♦ కంజముం గొల్చెడు దాసకోటి కిం
పడరగ దాసులైన జను ♦ లస్మ దధీశులు జన్మసంతతిన్.

5. పె ద్ద ము క్క ళు ల్ల వ ర ద మ్.

శ్లో॥ నిత్యానా మధిపస్య శేషవితతిం నిర్మథ్య మంభోనిధే
రుద్ధృత్యామృత మత్ర పాయితవతః పంచాంగ గుప్తాకృతేః।

[illegible] కీర్తన [illegible] గుణా [illegible] శ్రేయాంసి [illegible]
తేషాం సచ్చరితస్య కీర్తనరతా [illegible] ఇహా ముక్తిసు॥

చ. అధిపతి నిత్యసూరులకు ◆ [illegible] దేవతాళికిన్
సుధ భుజియింపజేసిన వి ◆ శుద్ధ [illegible] సంస్తవమున్ సుధా
విధి నరయించు వారి గుణ ◆ [illegible]
ద్బుధులు [illegible] ◆ [illegible].

6. అళిసింగప్పెరుమాళ్.

శ్లో॥ చక్రాబ్జాంకిత హస్త ముజ్జ్వలయశం లోకావనోద్యద్ధియం
చ్యోతన్నవ్య మరందబిందు తులసీ భూషాంకితోరస్స్థలమ్।
సుత్రామాశ్మ పనీల సుందరతను తేజోనిధిం [illegible]
ధ్యాయంత్యస్య రుచింవిహా [illegible] స్తవ [illegible]॥

ఉ. రక్షణసేయు తండ్రి వ్రజ ◆ రాజముఖాంబుజ భాస్కరాం
దక్షయతేజ ఉద్ధగుణ ◆ హారి సుదర్శన శోభితుండు న
ర్వేక్షితమైన కేశవుని ◆ పాదము [illegible] చూడుడీ
రక్షకులైనవారు జని ◆ రాజిని మాకిక సన్నిభంగులన్.

7. శఠశత్రు [illegible].

శ్లో॥ భక్తానాం భవవాహినీ మవిరతాం సంశోష్య తేభ్యః పరం
దత్వా ధామ నివేశయే న్నిజపద ద్వంద్వాంచనే యో ఘృణీ।
తస్యైకస్య గుణాంబుధేగుణగణా న్వక్తుం త్వహం
తేషా మంఘ్రినిషేవణోత్సుకధియా సస్తారయేయం భవాత్॥

చ. భవఝరి నింకజేసి తన ◆ భక్తులకున్ పదభక్తి సంపదన్
దవులగ జేసి వారి నిజ ◆ ధామముఁ జేర్చు దయాళుఁడైన మా
ధవుని గుణాపరిశంస సత ◆ తం బొనరించెడు పుణ్యమూర్తులన్
నవనము సేయువారు మన ◆ నాథులు తారకులంచు నమ్ముడీ.

8. న మ్మా నై ఘా లం ప డై త్త వ నై.

శ్లో॥ లోకానీక స్సృజం దివౌకసతతే దుర్జ్ఞేయ మబ్జాలయా
శ్లిష్టోరస్క మశేష భక్తజనతా జీవాతు మభ్రత్విషమ్ ।
కుంభీపాక గతా అపి ప్రతికలం భక్త్యా స్తువంతో హ్యాది
ధ్యాయంతః ప్రణమన్తి చేత్తదిహ న స్సేవ్యా భవస్రోతసి॥

ఉ. విశ్వసనీయరక్షకుని ♦ విశ్వము నెల్ల సృజించు కర్మఠున్
శాశ్వతు నిందిరారమణు ♦ శర్వ పయోజభవా ద్యగమ్యునిన్
భాస్వర విగ్రహు న్సతము ♦ బాడెడు నారకులైన నేమి మా
నశ్వరజన్మసంతతి న ♦ నారతము న్మదుపాస్యులే కదా.

9. కు ల న్తా ఙ్గు శా ద గ ళ్.

శ్లో॥ మూఢోఽపి హీనతరజాతిరపి శ్వపాకో
ప్యారూఢ భక్తి విభవో యది చక్రపాణౌ ।
తద్దాస దాస్యనిరతా భువి యే నరాస్స్య
స్తేఽమీ మదీయ కులనాథ పదాభిషిక్తాః॥

శా. చాతుర్వర్ణ్యములో నిహీనతమమౌ ♦ జాతిన్ జనిం బొంది నే
జాతిన్ హీనుడ నన్న తెల్వి లవమున్ ♦ స్వాంతంబునన్ లేని దు
శ్చేతస్కుండగు పుల్కసుండయిన మా ♦ శ్రీనాథుఁజింతింపగా
బూతాత్ముండు తదీయ దాసులు మము♦న్నొప్పించువారిమ్మ్రొకున్.

10. అ డి యా ర్ ం ద వై య మ్.

శ్లో॥ కల్పాంత ఏతదఖిలం వినివేశ్య కుక్షౌ
భూత్వా శిశు ర్వటపలాశ మధిష్ఠితో యః ।
తస్యాంఘ్రిదాస్య రసలంపట సూరిపాద
దాస్య ప్రగాఢమనసాం చరణం శ్రితా స్స్మః॥

చ. భువనముల న్గ్రసించి వట ♦ భూజ దళంబున నిద్రఁజెందు బా
లవపువు దాల్చినట్టి విభు ♦ లాతిని వీడి భజించు దాసులన్

దవిలి భజించువారలకు ♦ దాసుల దాసులై నవో
భవజలధిం దరింపఁగల ♦ వారలు నిక్కము నేను బల్కెదన్.

11. అ డి యా ర్గు నూ త్త వ క్.

శ్లో॥ యః పాండుక్షితిభృత్తనూజనికరత్రాయ జన్యానతే
తచ్ఛత్రూన్నఖిలాన్విధాయ సమిధస్స్వీయాంగ కృపాంవవ్రే
తస్యాంఘ్రి ప్రవణాత్మనాం శఠజితా సంద్బ్బష్ట సాహస్రికే
గాథానాం దశకం త్విదం భవహరం భక్తానుభావాస్పదమ్॥

ఉ. మేదిని సుప్రతిష్ఠితులు ♦ మేటిమగండు ప్రసు యోధనాదులన్
మోది నిజాంఘ్రిసంశ్రితుల ♦ మోదముమీఱఁగ బ్రోచినట్టి దా
మోదరునిన్ శఠారి ముని ♦ ముఖ్యుడు సన్నుతిసేసి భక్తిన
త్యాదరమొప్పఁగూర్చిన స ♦ హస్ర సుగాథలలోన జక్రిభృ
త్పాదమునమ్మి భక్తులకు ♦ గొల్పడు నీ పది పద్యరత్నముల్
స్వాదువులంచు బాడగల ♦ వారలు జన్మము నెత్త రీ భువిన్.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

తృతీయ శతకము – ఎనిమిదవ దశకము.

[ము డి యా నే.]

అ వ తా రి క :—“శెయ్యతామరైక్కణ్ణ” అనుతిరువాయిమొళ్ళియందు “తేర్కడవియ పెరుమాన్కనైకళల్ కాణ్బదెన్నుకొల్ కణ్గళే” (పాణ్డవుని రథము గడపిన కృష్ణుని పాదములను నా కన్నులెప్పుడు చూచునో), అని యీ యాళ్వార్లు తమకన్నులాసర్వేశ్వరుని చూచుటకు సతృష్ణములై యున్నవని సూచించినారు. భగ వంతునికి నీడవలె నున్న భాగవతులను గనబర్చగా వారితోగలిసి తాము “బోధయన్తః పరస్పరం” అన్నట్లుండుటకు ఉపయోగింపక యది భగవద్గుణములకు స్మారకమై క్రింద చెప్పబడినట్లు పుట్టిన తృషనువృద్ధి నొందించెను. భాగవతుల స్వరూపమును నిరూపించు

నపుడు భగవంతుని గూడ బ్రీతిపొందించి యున్నారు. సులభుఁడగుటచే నేను వచ్చి ప్రవేశిం
చినను తన్ను విడిచి యున్నట్లుగా నూనక స్వనిర్బంధించినది భగవద్విషయము. అందుచే వీరియభి
నివేశ ముత్కళికాకలితమై "నాకన్నులు స్వామి నెన్నఁడు సేవించునో" అను అత్యాశ
కన్నులకే కాక యితరేంద్రియములను భగవద్విషయానుభవ సమానతృష్ణగలవై
యొక యింద్రియవృత్తిని తక్కిన యింద్రియము లాశించి, యితరేంద్రియ వృత్తుల నిత
రేంద్రియ వృత్తులాశించి, సర్వేంద్రియ వృత్తులను నా నాశించి, తమకంతట నింద్రియ
ములు సతృష్ణములై, యింద్రియములకంటె తాము సతృష్ణులై బహుముఖముగ గలవాఁడు
క్షామకాలమందు తన ఆకలికి తానోర్వలేక పిల్లల ఆకలి కోర్వలేక, నా నోటిలోని
యన్నమును తాను దీసికొని తననోటిలో నన్నమును వాండ్రు తీసికొని, నా ఆకలి
కేమి చేయుదునని మొఱబెట్టినట్లు తమకు తమ కరణగ్రామము ఆర్తినొంది మొఱలిడు
చున్నారు. "యథా తం పురుషవ్యాఘ్రం గాత్రైః శోకాభికర్శితైః । సంస్పృశే
యం సకామాహం తథా కురు దయాం మయి" అన్నట్లుగా దేహము పసుపడియుండఁగా
గొందఱు భుజించిన శ్రీశరీరముతో స్వామిని కౌఁగిలించుకొనవలెనని యాశపడి అయ్యాశ
తీరకుండ మృతినొంది శరీరాంతరమును పరిగ్రహించి యాయన ననుభవింపకుండ నాశప
డిన యీ కరణములతోనే అనుభవించునట్లు ననుగ్రహింపుఁడని అమ్మవారు కూడ
నాంజనేయులతో బలికి యున్నారు. ఆ యమ్మవారివలెనే వీరును ఆర్తినొంది దివ్యా
యుధములను, దివ్యాభరణములను, నీనికాశ్రయమైన దివ్యమంగళవిగ్రహమును, గుణ
ములను, చేష్టితములను గల సర్వేశ్వరుని సేవింపవలెనని ఆశపడి పిన్నవారు నీరయిపో
వునట్లు పెద్ద కంఠధ్వనితో మొఱబెట్టుచున్నారు. "అనియే యూనముదే" అనునది
యిందులో ఉయిర్పాట్టు (ముఖ్యగాథ).

1. ముడియానే.

శ్లో॥ త్రైలోక్యస్తూయమాన ప్రవరపదయుగం మౌళిరాజచ్ఛిరస్కం
పక్షీంద్రాధ్యాసితోరు ధ్వజమమరగురుం సాంబువార్వాహనీలం।
సంక్షుబ్ధ క్షీరవారాంనిధి మఖిలసుర ప్రార్థనాభి స్సుధామై
దేవం దాధ్యాత్యజస్రం మమహృదఘభిదం మాధవం లోకనాథమ్॥

శా. త్రైలోక్యాధిపతిత్వ సూచక మణి ♦ వ్రాతోజ్జ్వలన్మౌళి లో
కాళీసన్నుత పాదపంకజయుగా ♦ యణోఽబ్ధి నిద్రారతా

వ్యాళారిధ్వజ నీలనీరదనిభా ♦ బ్రహ్మాదిదేవాధిపా
శ్రీలోలా యని నాదుచిత్తము నినుఁ ♦ జింతించు నెల్లప్పుడున్

2. నష్టమనీణగరాగ.

శ్లో॥ మన్మానసాభిధపురీ మధితిష్ఠమానం
లంకాధిపత్య సుమరుద్గ్రసనోరగేంద్రం ।
మాయావటుత్వ కుహనా సముపాత్త లోకం
సంకీర్తయ త్యహరహ ర్మమ వాఙ్ముకుందమ్॥

మ. నృపధామీకృత మన్మనః పురవరో ♦ న్నిద్ర స్థితీ యాగఘ
గిరిపులంకాదహనానలీకృతశరా ♦ గీర్వాణ బృందస్తుతా
విపులాదానవటుత్వ వంచితబలీ ♦ విశ్వేశ్వరా శ్రీహరీ
లపనాదశీతలోక యంచును మదా ♦ లాపంబునిన్ జెప్పెడున్.

3. స్వాశగమైత్రి.

శ్లో॥ కారుణ్యాత్తవ కీర్తనాయ యశసో వాచాం సముద్బోధక
స్వర్గివ్రాత కిరీటరత్న రుగభివ్యాప్తాంఘ్రి పంకేరుహ ।
గోపీభి ర్నిహితం గృహేషు రహసి క్షీరాజ్య దధ్యాదికం
హృత్వాస్మేరముఖాబ్జ మే కరయుగం త్వాంస్పృష్టుముత్కంఠతే॥

తే, గీ. నిన్ను నాపల్కు లెప్పుడు ♦ సన్నుతింపఁ
జేయు సూరుల మొకిమీఁద ♦ శ్రీరమేశ
గోపగృహ గవ్యభక్షణ ♦ కోవిదుండ
వల్లవుల కెల్ల తాయిబో ♦ ల్వత్సలుండ
యనుచు దడవును నాచేతు ♦ లన వరతము.

4. కైగళాలారత్తొఱుదు.

శ్లో॥ నత్వా భవంత మురగేంద్రశయాన మీశం
నిత్యం మదీయ కరయుగ్మ మభూచ్చ ధన్యమ్ ।

భక్తాత్మజీవన మనంత భవత్స్వరూపం
సాక్షాత్ప్రదర్శయ సఫలీకురు లోచనం మే॥

తే, గీ. పరపు పడగల గూడిన ♦ పాపఱేని
బవ్వళించిన పరమ నా ♦ బాహుయుగము
కౌఁగలింపగ నిన్ను నా ♦ కన్నుదోయి
యాశపడుచుండుఁ జూడఁ బ్ర ♦ త్యక్షముగను.

5. క ర్ణా ళా ల్కా ణ.

శ్లో॥ మహ్యం ప్రదర్శయితు మీశ భవత్స్వరూప
మాగచ్ఛత స్తవ విహంగమవాహనస్య।
పక్షధ్వనిం హృది విభావ్య చిరం తమేవ
శ్రోతుం చ వాంఛతి మమ శ్రుతియుగ్మ మీశ॥

తే, గీ. కనులఁ జూడంగ వత్తువో ♦ కరుణమీఱ
ననుచు నీ వెక్క హ్రాష్టుఁడై ♦ యతిజవమున
బరచు గరుడుని పక్షని ♦ స్వనము దలఁచి
యవహితములౌను నాచెవు ♦ లనవరతము.

6. శి వి గ ళా లా ర.

శ్లో॥ ఆస్వాద్య త్వద్గుణౌఘం శ్రుతిపుటచషకై ర్వర్ణితం సత్కవీంద్రై
ర్గానై స్సంయోజ్య గీతం పులకితతనుభి ర్భక్తసంఘైః ప్రమోదాత్
జ్వాలామాలావధూత ద్యుమణి రుచిలస చ్చక్రరాజ త్కరాబ్జం
త్వామా ప్తుం మానసం మే ముహు రభిలషతి ప్రాప్య తేతత్కదాను॥

తే, గీ. వీనులలరంగ నీ కీర్తి ♦ వెలువరించు
మధుర కవితల గానము ♦ న్మధువు గలిపి
పూర్ణముగ గ్రోలి దరచక్ర ♦ భూషలమరు
నిన్నె నా ప్రాణ మాశించు ♦ నెన్నటికిని.

7. అ వి గ్నే యా ర ము దే.

శ్లో॥ భక్తానీకామృతాబ్ధిం భుజగరిపులసత్కేతనం దీప్రచక్రం
సద్భిర్నిత్యాది శబ్దైర్నిగదిత మనఘం వేదమౌళిప్రపంచే।
ఆత్మీభూయాఖిలస్య స్థితినియమనకృ ద్విశ్వ మాపాలయంతం
త్వాంవిక్రోశ్యాపిలబ్ధుం ననుశక మిహాతే లౌకికంరూప మీశ॥

తే, గీ. అమృతభోగ్యుఁడ నన్నేలు ♦ నధిక తేజ
పాణిమా చక్రమండిత ♦ పతగవాహ
యనుచుఁ బలుమారు బిలిచిన ♦ నాకతోఁడ
గానకుంటిని నీశుభ ♦ కాయ మెపుడు.

8. కో ల మే.

శ్లో॥ కదా ద్రక్ష్యే దేవం దరదళిత పంకేరుహాదృశం
వపుస్సౌందర్యాతి బలమథననీలోపమతనుమ్ ।
మదంత స్సంవాసా న్నిజవిమల సౌశీల్య గుణతః
పరం వ్యామోహం మే దదత మతులం కాలవపుషమ్॥

తే, గీ. పరమసుందర పంకజ ♦ పత్రనేత్ర
అంజనశ్యామ తనువిభా ♦ పుంజకలిత
పాణిమారక నచ్ఛల ♦ పద్మనాభ
త్రివిధ కాలాపరిచ్ఛిన్న ♦ దివ్యరూప
నిన్ను నేనెప్డు కాంతునో ♦ నీరజాక్ష.

9. కౌ శ్వ నా న్మా వ ళి.

శ్లో॥ పాదత్రయీపరిమితాం భువమేవ దేహీ
త్యాయాచ్య యస్త్రిజగతీం బలితో జహార ।
తం బాణబాహువన కృంతన బద్ధదీక్షం
కంసాంతకం సముపయామి కదేతి దూయే॥

మ. బలి మూఁడంజల నిమ్ము నేలనని యు ♦ ప్రార్థోక్తి గర్భంబుతోఁ
వలుకల్పల్కి జగత్త్రయంబు హరియిం ♦ పన్ జాలు మాయాపరా
ఖలకంసాంతక బాణదానవ భుజా ♦ కాంతార సంప్లోషణో
జ్జ్వలదర్చిఃపటలాతిభీషణహలుతా ♦ శచ్చక్ర పద్మావతీ
కలుషధ్వంసక నీ పదం బెపుడు నే ♦ గన్నారఁగాఁ గాంతునో.

10. పొ రు ం ది య మా ను రు ది.

శ్లో॥ సంశ్లిష్టార్జున భూజభంజన హరే కారుణ్యసింధో భవ
త్పాదాంభోరుహమాప్తుముత్కహృదయో ప్యప్రాప్యమత్కాంక్షితమ్।
విక్రోశామి కియచ్చిరం తవ పురో వాగ్గుంఫనై రద్య మాం
త్వత్కారుణ్య సుధారసై ర్భవదవప్లుష్టం నిషించ ద్రుతమ్॥

తే, గీ. జంటమద్దుల గూల్చిన ♦ జాణ తావ
కాంఘ్రిపద్మము సేవించు ♦ నాశ గవన
మాల్యములఁ బూని యెన్నాళ్లు ♦ మాంద్యముగను.
మొఱ్ఱబెట్టుచు నుంటినో ♦ కఱ్ఱివేల్ప.

11. పు లం బు శీ ర్.

శ్లో॥ త్రైవిక్రమక్రమణ సాధిత సప్తలోకం
నారాయణం శఠరిపు ర్హృది సన్నిధాయ।
జగ్రంథయ ద్విమల పద్మసహస్ర మస్మి
న్నేతాస్తుతీః పరికథయ స్సముపైతి నాథమ్॥

ఉ. నవ్యయశోవిశాలు నళి ♦ నప్రతిమాక్షు మితాబ్జజాండునిన్
భవ్యమతి న్నుతించి శఠ ♦ వైరి మునిప్రవరుండు భక్తి న
త్కావ్యముగా రచించిన సు ♦ గాథల వేయిటిలోన నీపదిన్
శ్రావ్యముగాఁ బఠింప హరి ♦ సన్నిధి గల్గెడు నెట్టివారికిన్.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తృతీయ శతకము - నవమ దశకము.

[సొన్నాల్.]

అవతారిక :—తమను బ్రతిపాదించిన కష్టములను మున్ను పెట్టుట మాని సంసా
రిచేతనుల కష్టములకు మున్ను పెట్టుచున్నారు. కిందటి తిరువాయిమొళిలో కాలుష్యము
నొందిన కరణసమూహము గలవారై కష్టములను నెద్ది ప్రతిదినమును మున్ను పెట్టిరి.
"పరుకికళిత్తేనే" అని సర్వేశ్వరుని అనుభవించి గడించిన తిరువాయిమొళి బోధకు
"అడియార్గళ్ కుళాంగళై ఉడన్కూడువదెన్రుకొలో" అని నిత్యసూరి సంఘ
మందు బ్రవేశించుట కభిలషించినట్లు వీరు తమకు గలిగిన కష్టమును గురించి మున్ను పె
ట్టిన తరువాత నీ కష్టమునకు తోడ్పాటుని విచారించి సంసారుల వైపు చూచిరి. వీరు
పురుషార్థలాభమునకు తోడుగా నుండక కష్టమునందుకూడ దమకు తోడుగాని స్థితిలో
నున్నట్లు చూచిరి. "అరియారికు శిరియనాట్ పత్తర్గట్ । శిరియార్ శివప్పట్టార్"
అన్నట్లే సంసారులు దేవతాంతర ప్రావణ్యము, విషయ ప్రావణ్యము, శబ్దాదివిషయ
ప్రావణ్యము గలవారై యుండిరి. ఇట్టి సంసారులను జూడగా, తాను ఇట్టి బాధపడు
చున్నవాడు; దొంగలచే దెబ్బలుతిని మున్ను పెట్టుచున్న వానిని చూడగానే తన బాధ మఱ
చిపోయినట్లు వీరును తమ కష్టమును మఱచిపోయిరి. ఈయాళ్వారు పరుల అనర్థ
మును చూచి సహింపలేనివారు. తమ బాధను వెనుకకు ద్రోసి ముందు పరుల బాధను
నివారించు స్వభావము గలవారు. వీరియనర్థమును బరిహరించి వీరిని గూడ దమతో
గూర్చుకొనవలెనని యాలోచించి వీరికి పరమ హితమగు విషయము నుపదేశింపగా
వీరు దానిని వినక తమ మామూలు స్థితిలోనే యుండగా జూచి వీరిని విడిచి వీరికంటె
దమ వైలక్షణ్యమును బ్రతిపాదించుచున్నారు. శ్రియఃపతి సమస్త కల్యాణగుణా
త్మకుడు, అత్యంత సుందరుడు నగుటచే నసాధ్యాదను లేకుండ నెట్లు కవనము చెప్పి
నను దానికంతకు పాత్రుడై వీరు చెప్పిన కవనమును వినిపింపగా శ్లాఘించుటకు దగిన,
"కేట్టారా వానవర్గళ్" అనియు, "తొండర్క్కు ముదల్వన్ చెన్నాత్తిరైకళ్" అనియు
జెప్పదగిన పరిజనము గలవాడై, తనపై గవిత్వము చెప్పినవారికి "వేండిత్తేవర్ తరుం
కోతిల్ వళ్ళల్" అన్నట్లు అభిలషిత సకల పురుషార్థముల నొసంగుటకు పరమోదా
రుడై, వారి కిచ్చుట కుద్యుక్తమగు భూతైశ్వర్యము గలవాడై, చెప్పిన కవనమును వినిపిం
చుటకు వాడున్నచోటు వెదకుచుబోవ నవసరము లేకుండ "ఎంగుముళన్ కణ్ణన్"

అన్నట్లు సర్వత్ర సన్నిహితుఁడై, సులభుఁడై, కవిత్వము చెప్పినవారికి భోగమోక్షాది సకలపురుషార్థప్రదుఁడై యున్న సర్వేశ్వరుని విడిచి కవిత్వము చెప్పి వర్ణించుటకు దగిన యోగ్యత లేశమును లేని వానిని వర్ణించుచు, తలపై వెండ్రుకలు లేనివానిని ప్రశస్తకేశపాశుఁడనియు, విరూపాక్షుని పుండరీకాక్షుఁడనియు స్తుతించి పైఁగవిత్వములు చెప్పి తిరుగుచున్న వారిని జూచి, సర్వాత్మ యీశ్వరునికి శేషభూతమయి యుండఁగా నన్యార్హములైన వికారగణములచే బరులను స్తుతింపఁగూడదని హితముపదేశించినను విభీషణాదులు చెప్పిన హితమును రావణుఁడు విననట్లు వీరి హితమును వారు విన లేదు. అంత నీయాళ్వార్లు ఇట్టి మూర్ఖులమధ్య నీదేహముతో నున్న నేను భగవదర్హకరణుఁడనైతినని సంతోషించి నాకింతటి దయకుగల న్యాయస్వామిని జెప్పి తమకుగలిగిన లాభము ననుసంధించి ప్రీతితో దీనిని ముగించుచున్నారు. దీనిలో "వేయుంబోదై పుగళెల్లైయిలానై" అనునది ఈయిర్పాట్టు (ముఖ్యగాథ).

1. శోన్నాల్వారోదమ్.

శ్లో॥ కించిద్భ్రూయాం కవీంద్రాః శ్రుణుత మమవచో నిష్ఠురం వః ప్రతీయా
న్మద్వాణీ స్వాదిమాధః కృతమధులహరీ స్తౌతి నాన్యం కదాపి।
భృంగ ప్రోద్గీయమాన ద్రుమతతి లసదారామ శేషావనీధ్ర
ప్రాసాదాగ్ర ప్రదీపే జ్వలతి చ జగతాం స్వామిని శ్రీనివాసే॥

ఉ. చెప్పిన మీకు గొంచ మిది ♦ చేడ్పఁగఁ దోఁచును గాని మానకే
జెప్పెద నాలకింపు డిక ♦ శేషమహీధర వాసుఁడైన మా
యప్ప గురుండు సర్వనిగ ♦ మార్త్త వచోనిచయేద్య వైభవుం
డెప్పటికి న్వెలుంగ మధు ♦ రేక్షు సితాఘయ దుగ్ధరుచ్యమై
యొప్పెడు నాకవిత్వమును ♦ నోగుల కియ్యఁగఁబోను చూడుఁడీ.

2. ఉళనాగవేయెణ్ణి.

శ్లో॥ మత్వాఽఽత్మాన మసత్సమం జడమతే స్సంతం స్వసమ్పల్లవం
దీర్ఘస్థాయుక మధ్యవస్య జలద చ్ఛాయానుకారిస్థితిం।
దృష్ట్వాత్వం కవయః ఖలక్షితిపతిం సంస్తుత్య కిం లభ్యతే
త్యక్త్వా పంకజవాసినీ పరిబృఢం భక్తాఘ కల్పద్రుమమ్॥

శా. శాలేయంబులు [illegible] ♦ స్వర్గోహము [illegible]
శ్రీలం బైన కుమారు [illegible] ము ♦ శ్రీనాథు వర్ణించి ము
క్తిలుం దానొసగు [illegible] ♦ [illegible] తెన్నంపవన్
మేలంచున్ స్థిరముంచు [illegible] ♦ మీకేల వర్ణింపగన్.

3. [illegible]

శ్లో॥ కల్పా [illegible] తిభ్య
[illegible] త్రిం॥
[illegible]
[illegible] బ్రూంతి [illegible] దా॥

శా. కల్పస్థాయ్యసమస్త ముచ్చి నిజభ ♦ క్తిశ్రీని రక్షించు నా
కల్పంభోతిభుజంగ [illegible] ♦ [illegible] వర్ణించి మీ
రత్యైశ్వర్య మాదృశులు [illegible] ♦ [illegible] లన్
బాల్పార న్నతిసేయు [illegible] ♦ [illegible].

4. [illegible]

శ్లో॥ ముకుందా నారాధ్య స్తుతిభి రనిశం ప్రీతి వసు యు
క్తియుక్తం కాలం తత్ప్రీభవతి భవ త్ప్రే [illegible] ।
మణిచ్ఛాయా స్పష్ట త్రిదశ [illegible] విలస
త్కిరీటం శ్రీనాథం కవయత పునర్జన్మ న హి వ॥

మ. కవులారా జలబుద్బుదాస్థిరులు హా ♦ కాలుమ్మ భూయిష్ఠు ల
ధ్రువ విత్తానని మత్తచిత్తులు పర ♦ ద్రోహుల్ సరుల్వారి పై
గవిత ల్చెప్పి గడించు విత్తమది యె ♦ కాలంబు వర్తించునే
భవమం ద్యాఘ్రిసరోజు మాధవుని న ♦ ద్భక్తి న్నుతింపంగ మీ
భవము న్మాన్పియు సంగెను న్నవనమ తా ♦ భాగ్యంబు తుష్టాత్ము డై.

5. [illegible]

శ్లో॥ కిం సంవర్ధితసంకరాఘసదృశై స్సంపాదితై ర్వా ధనై
స్స్వం వాగ్బ్రహ్మ విదూష్య కుత్సితనృపస్తోత్రై ర్లపోద్యైరిహ।

దాయం దాయ మనూన సైవ భవనిధిం వాంఛాధికార్థప్రదం
దేవం శక్రమణిప్రభం కవయితుం ప్రీత్యై స్సనూగన్యతామ్॥

చ. పెరిగెడు పెంటకుప్పవలె ♦ వృద్ధివహించు ధనంబు గూర్చ మీ
కరయగ లాభమేమి ధని ♦ కాళి నుతింప భవత్ప్రయుక్తి వా
గ్భర మమృతాత్మకంబగును ♦ గావున సత్కవులార వాంఛితో
త్తరముగ నక్షయంబుగను ♦ దక్షకృపచేత నొసంగు వాని శ్రీ
వరుని భవత్కవిత్వముల ♦ వర్ణన సేయుడు మాని యన్యమున్.

6. వమ్మిన్పలసిగ్.

శ్లో॥ ప్రీతీనాఃప్రీణయాత్రాంగమయుతకవయో మాదురీశప్రణుత్యా
దృష్టో న క్వాపి లోకే విభవపరిగతాః స్థూలలక్షా ఇదానీం।
సుశ్లోకైః శ్రీ స్సువీథ త్వదభిమతిసురా స్సద్మభూశంకరాదీ
నేతద్వస్త్రస్తజాలం సకలసురమయం ప్రాప్నుయాచ్ఛ్రీనికేతమ్॥

ఉ. చేయుడు జీవనంబు కపి ♦ శేఖరులాగ శరీరవృత్తిచే
నీయొడ ధాత్రిపై ధనికు ♦ లెవ్వరు లేరది నేనెఱుంగుదున్
మీ యిలువేల్పుల స్సతము ♦ మేలు కవిత్వముచే నుతించినన్
శ్రీయుతుఁడైన మాహరికి ♦ జేరును నిక్కము నే వచించెదన్.

7. శేరుంకోడై.

శ్లో॥ విఖ్యాతాఖ్యాసహస్రం నిరవధికమహోదారకీర్తిం వినాస్యం
క్షోదిష్ఠం మర్త్యకీటం ఘనవితరణవాన్ త్వత్సమో నాస్తి లోకే।
రూపే ప్రద్యుమ్నతుల్య స్త్వమసి తవ భుజౌ భోగిభోగోపమౌ వి
త్యేవం మిథ్యావచోభి స్సహిమమరసనా స్తౌతు మీహేత భూపాన్॥

మ. నిరతాభీష్ట వరప్రదాన వికస ♦ న్నిస్తామ్య కీర్తిచ్ఛటా
స్ఫురణున్ శ్రీశసహస్రనాముని హరిన్ ♦ బోఁద్రోచి విశ్రాణనో
ద్ధరదీక్షాకలనాబ్జినీసఖసువు ♦ త్వం ధీవ యంచున్ మృషా
పరవాక్సంతతిచే నిహీనుల నుతిం ♦ పన్ జిహ్వ లెట్లాడునో.

8. శే .. న్మతి స్తు .. తో తి.

శ్లో॥ నీలోత్తుంగ [illegible] స్వయము [illegible] ప్రియుంభావ్రుత్
దార్ఘిష్ఠోరు భుజా స్తరిస్య సిరవరాం సంకీర్త్య కీర్తిం ముహుః।
కాయంచాపి జహాసతో నాహు పదం విస్తో ర్వ్యవస్థో దురితం
మానావీత్ క్షితిపా న్మదీయ మరసనా కంపు [illegible] నిధూంతరయే॥

ఉ. కోమల బాహువల్లియుగు ♦ కోమలి నీళకు వల్లభుండు న
సామమిది గాభుజా విధు న♦సంఖ్యగుణాంబుధి [illegible] చున్
బాముసు బుచ్చి నాసి పద ♦ పంకజ యుగ్మము జేరగోరు నే
నీ మనుజే ఘుసు న్పొగడ ♦ నెన్నను నేరను నాదు జిహ్వతోన్.

9. వా యో కో ం చం.

శ్లో॥ త్రియుక్తమాంగ పరిగీత గుణాంబురాశే
భుక్తించ ముక్తిమపి దాతరి చక్రహస్తే।
నారాయణే సతి సమాఖిలలోకనాథే
మజ్జిహ్వయా కథ మహం మనుజాన్స్తువీయే॥

ఉ. నారసన న్మనుష్యులను ♦ నాథులటంచు నుతించి కావ్యముల్
నేం రచియింప నొల్లను వి ♦ నిర్మల సద్గుణ వార్ధికే కవి
కారుణికుండు నైహికప్ర ♦ కామము లిచ్చుచు సూరిసేవ్య వి
స్తార పదంబు జూపుమని ♦ తద్దయు ముక్తి నొసంగు నాకికన్.

10. నిన్ను నిన్నే పలనాళ్.

శ్లో॥ నీత్వా దినాని సుబహూని శరీర మంతే
త్యక్త్వా పున ర్జనిమపి ప్రిణిహాత్య చాశు।
లక్ష్మీశ పాదసరసీజ యుగం ప్రిపిత్సో
నాహార్యంతి మే కవన మన్యజనాః పృథివ్యామ్॥

మ. చిరకాలం బతిమాత్రి బాధకముగా ♦ జేష్టించు నీ దేహమున్
బరివర్జించి జనున్మ్సరంపరను బా ♦ పన్ యత్నముల్ సేయు నే

నరవిందాక్షుని సత్కవీశ్వరుడనా ♦ కన్యుండు తుల్యుండె యా
పరమోదారుని దక్క నన్యనరులన్ ♦ బాడంగ నర్హుండనే.

11 ఏ ఱ్ఱు పె రుం పు గ ళ్.

శ్లో॥ లోకానీకాతిశాయి ప్రవిమలయశసం సూరివంద్యాంఘ్రిపద్మం
కృష్ణం తుష్టూషమాణ శ్శఠమథనముని ర్జ్ఞానభక్త్యాద్యుపేతః।
ప్రాస్త్రైషీ ద్వృద్ధి గాథాదశశతక మఘవ్రాతపల్లీలవిత్రం
తస్మిన్ శ్లోకాన్ దశైతా న్సుదృఢ మభిదధ త్పూరుషో నైతి జన్మ॥

శా. కల్యాణామిత కీర్తిశోభిత రమా ♦ కాంతాంఘ్రి సేవారతిన్
గల్యుండౌ శఠవైరి కూర్చిన లస ♦ త్కావ్యంబులో సత్సుధా
తుల్యస్పర్థుల నీ పదింటి జదువన్ ♦ గోవింద భక్తాఘుని
స్తుల్యు లాత్మనవు లెల్ల జన్మకృతమా ♦ దుఃఖంబులన్బాసెడున్.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

తృతీయ శతకము – పదియవ దశకము.

[శన్మం పలప్ల.]

అవతారిక :—అనుభావ్యుడగు సర్వేశ్వరుని అవతారఫలమైన విరోధి నిరసనమును, అవతారమునకు మూలమైన క్షీరార్ణవ శాయిత్వమును, అనవధికాతిశయమైన సర్వవిధ భోగ్యత్వమును, భోగప్రతిసంబంధియగు సమస్త విరోధి నివర్తకత్వమును, అర్థులు కోరిన పనిని జేయుటయు, అవతార దశయందును అతిమానుష చేష్టలు, అవతార నిర్వాహ్యమైన, లీలావిభూతి యోగమును, ఈదశయందుగూడ పరత్వసూచకమైనలక్ష్మీపతిత్వమును, సర్వప్రకార రక్షకత్వమును, సర్వాంతరాత్మత్వమును అనుసంధించి ఆళ్వార్లు ఇట్టి సర్వేశ్వరుని సర్వవిధముల ననుభవింప లభించిన నాకు వైకల్యము, విచ్ఛేదము, మనఃపీడ, క్లేశము, అప్రీతి, తల్లడబాటు, దుఃఖము మొదలగునవి యెంతమాత్రము లేవని మిక్కిలి సంతసిల్లి యీపదిపాశురములకు తదేకానుభవమే తాత్ప

శా. శ్వాసోర్మిశ్వసితము ద్గతరంగ ఫణిరా ♦ ట్పర్యంక నిద్రాసమా
శ్వాసుండై జలరాశి నుండెడు తురా ♦ షాష్ణీల దేహులన్ రిపు
త్రాసోత్పాదక చంచు శోభి పతగే ♦ ంద్రాహుత్తు దైత్యా స్తకున్
దాసీభూతసురోత్కరున్ సతతమున్ ♦ ధ్యానించు మన్నాథుచున్
వాసింజెందిన నాకికేమి కొఱత ♦ లేవెల్లు నిమ్మేదినిన్.

3. ముట్టిల్ పల్పొగత్తు.

శ్లో॥ అచ్ఛిన్నోజ్జ్వల భోగ భాజ మమలం త్రైలోక్యనాథం సుధా
క్షీరేక్షుద్రవ శర్కరాది మధురం మాల్యాంచితోరస్స్థలం।
కోటీరద్యుతి భాసితం నరహరిం స్వాంతే నిధాయాన్వహం
స్తావంస్తావ మహానుదం విరుజతో దుఃఖా న్యశేషాణ్యహమ్॥

శా. త్రైలోక్యేశుని దివ్యభోగనిరతున్ ♦ దైత్యాధిపోన్మూలనా
శీలున్ క్షౌద్రపయోగుడేక్షురసకతా ♦ పీయూషభోగ్యున్ రమా
లోలాత్మున్ దులసీస్రగంచితుని నే ♦ లుప్తాన్య సంగుండనై
ఖేలత్స్వాంతముతో భజింప నిక నే ♦ కీడుల్ నను న్బొందమున్.

4. పరివిన్ని వాణనై.

శ్లో॥ త్రాతా త్వాం సమితీతి బాణదనుజాయాశ్రుత్య సైన్యైస్సహా
యాతం సాగ్నిసుతం హరం జితవత స్సంగ్రామమూర్ధ్న్యంజసాత్।
కృష్ణస్యాద్భుతచేష్టితస్య దనుజవ్రాతాబ్జినీ దన్తినః
పాదాబ్జం సముపేత్య దుఃఖనికరం నిర్ధూతవా నస్మ్యహం॥

మ. తలపూవాడక బాణు గాతునని తా ♦ దత్తప్రతిజ్ఞుండునై
బలుపారం గుహ వహ్ని సైన్యములతో ♦ బోరాడి భూతేశు డే
బలిచేత న్సమరంబున న్విజితుడై ♦ పారె న్సురల్ నవ్వ నా
జలజాతాక్షు భజించి దుఃఖవిరతి ♦ న్సాధించితిన్ దత్కృపన్.

5. ఇడరిన్ని యేయొరునాళ్.

శ్లో॥ పూర్వం విప్రపురందరాత్మజయుతః క్రాంత్వోపరిష్టాన్బహూన్
లోకా న్స్వేన రథేన ధామ పరమం స్వీయం వగాహ్యాంజసా।

ఆదాయ ద్విజడింభకా న్నవపుష స్తస్మై పునర్దాఞ్ఛుషః
పాదాంభోజయుగం భజ న్ననుకలం నిర్ధూతదుఃఖోఽస్మ్యహం॥

ఉ॥ తొల్లి ధరామరు న్నరునిఁ ♦ దోడ్కొని పద్మభవాండ పంక్తికా
వెల్లల దాటగా రథము ♦ నే స్తరఁ దోలి నిజోరుధామమం
దెల్లెడ బర్వె సాంద్రమహా ♦ మిట్టల నై గనుపట్ట దానిలో
మెల్లన జొచ్చి యర్జునుఁడు ♦ మెచ్చగఁ దొల్లిటి రూపులోడవ
త్రిల్లెడు పుత్రులన్ ద్విజున ♦ కిచ్చిన మేటి ననారతంబు నా
యుల్లమున న్భజింప నిక ♦ నుండునె నాకు భవోత్థతాపముల్.

6. తు య రి ల్ శు డ రొ ళి.

శ్లో॥ నిత్యోజ్వల్య శుభాశ్రియం నిజవపుః కృత్వా యథావస్థితం
దుఃఖావిష్ట మనుష్య జన్మ గతవా న్సర్వస్య దృగ్గోచరః ।
కృత్వా లోకే మకంటకం విపులయ న్స్వస్యైశ్వరత్వం పరం
క్రీడ న్నందతి య స్తమేవ భజత శ్ఛిన్నాని దుఃఖాని మే॥

మ॥ నిరవద్యద్యుతిమత్స్వవిగ్రహము దా ♦ నిర్వికృయ స్థాని లని
ద్ధరపై దుఃఖపరీత మానవ వపు ♦ ర్ధారివ్రధ న్బొంది గో
చరుఁడై మర్త్యుల దృష్టికిన్ దనుజరా ♦ ట్సంహ ర్తయాచు న్ని జే
శ్వరతన్ లోకమునందుఁ జూపిన రమా ♦ ప్రాణేశు సత్కీర్తులన్
నిరతంబు న్నుతియించు నాజననము ♦ న్ని దుఃఖముం జేసితిన్.

7. తు న్బ ము మి న్బ ము మా గి య.

శ్లో॥ దుఃఖోత్పాదక పాపకర్మ సుకృతం సౌఖ్యైకసంధాయకం
స్వర్గం నిస్తుల నిర్వృతించ నరకం లోకాంశ్చ సప్రాణినః ।
యః సృష్ట్వా నిజమాయ యేదమఖిలం మోముద్యతే బాలవ
త్క్రీడం త్తస్య పదాంబుజం శ్రితవతో ధ్వస్తాని దుఃఖాని మే॥

మ. సుఖదుఃఖోద్భవ కారణంబులగుచున్ ♦ శోభిల్లు పుణ్యైనముల్
నిఖిలాజాండ గణంబులు న్నిరయము ♦ న్నిద్వంద్వనాకం బని
త్యఖ సౌఖ్యప్రవణాత్మచేతన తతుల్ ♦ తానై స్వలీలన్ రమా
సఖుఁడే క్రీడలసల్పుదద్భుజనము ♦ త్స్వాదించె నాదుఃఖముల్.

8. అ ల్ల లి లి స్బ మ్.

శ్లో॥ దుఃఖాసంపృక్త శశ్వ న్నిరవధిక మహానంద వారాం నిధి ర్య
శ్శ్రీకాంతాశ్లేష మోదీ రుచిర నిజవపు ర్ద్యోతితాశావకాశః॥
సంకల్ప జ్ఞానమాత్రా దృచయతి భువనం పాతి చాంతే చ్ఛినత్తి
ప్రాప్యాహంతస్యపాదాంబుజయుగమలునాం క్లేశ వర్గంభ వోత్థమ్॥

సీ. దుఃఖలేశామిశ్ర ♦ తుల్యశూన్యానంద ;
మందిరుండు సురౌఘ ♦ వందితుండు
పరమఖాస్పద పూర్ణ ♦ పరమ భాస్వర దివ్య ;
తేజస్సముజ్జ్వల ♦ ద్దేహయుతుఁడు
పద్మాలయాగాఢ ♦ పరిరంభ సంభూత ;
హర్షాతిశయ పూరి ♦ తాంతరాత్మ
జ్ఞానాబ్ధి మానస ♦ జ్ఞాన నిర్వర్తిత ;
విశ్వసృష్టిస్థితి ♦ విరమణుండు

తే, గీ. కనకకశిపూరః కవాట పా ♦ టన కఠోర
నిశిత శస్త్రీకృత నఖుండు ♦ నీరజాక్షుఁ
డదృష్టతావహ గుణచేష్టుఁ ♦ డై వెలుంగు
కృష్ణుఁ గొలిచెడు నాకిక ♦ కీడు లేదు.

9. తు క్క మి ల్.

శ్లో॥ శుద్ధజ్ఞాననిధి స్సపుష్పతులసీ వైకక్ష్యకాలంకృత
స్సర్వాశ్చర్యనిధానయాఽభిమతయారామామయ యేష్టంవపుః॥

ధృత్వా సృష్ట్యవనాదికంచ కురుతే సబ్రహ్మరుద్రా నిమాన్
లోకా నాత్మని లాలితం విభు మహం నిర్దుఃఖ ఏవాశ్రయన్॥

మ. అమితానంది విదీప్రకాయుడు తుల ◆ స్యాబద్ధ కోటీరుడున్
శమితాశేషసురారిసంఘుఁడు నిజే ◆ చ్ఛాత్తోరు దేహుండు సం
యమిచింత్యాఘ్రి గిరీశపంకజభవా ◆ ద్యస్వప్నులం దన్నివా
సములన్ చేతనులన్ నిజోదరమునన్ ◆ సంవర్తమందుంచి బ్రో
చు మహోదారుని పాద ముఁడగొని నే ◆ శోకంబుల న్వీడితిన్.

10. తశర్వ్యన్నిమే.

శ్లో॥ సర్వవ్యాపక నిశ్చలాఖిలజగద్ధేతు ప్రదీప్రామల
జ్ఞానం చేంద్రియ పంచకాతిపతితం సంవర్ధమానౌజసమ్ ।
భూమ్యాకాశ మరుజ్జలానల నిశానాథాది రూపం పరం
కృష్ణం శ్రీసఖ మాశ్రితోహ మధునా క్లేశోత్కరం సంస్మృతేః॥

సీ. సర్వకాలంబుల ◆ సర్వదేశంబుల ;
వ్యాపించి నిశ్చల ◆ త్వమున నుండు
పరిమిత గ్రాహ్యాళు ◆ పంచేంద్రియజ్ఞాన ;
బాహ్యుఁడై సూక్ష్మరూ ◆ పమున నుండు
ఇద్ధతేజఃపుంజ ◆ సిద్ధమంగళకాయుఁ ;
డఖిలలోకంబుల ◆ కాదికర్త
పంచభూతంబులు ◆ పద్మాప్తచంద్రులు ;
తానమైదీపించు ◆ మానవేద్యుఁ

తే, గీ. డద్భుతావహ గుణచేష్టుఁ ◆ డై వెలుంగు
శౌరి పాదాబ్జ యుగళంబు ◆ జేరి నేడు
వీతదుఃఖుఁడనైతి నీ ◆ పృథివియందు
సర్వ విధముల నాకింక ◆ సాటి యెవరు.

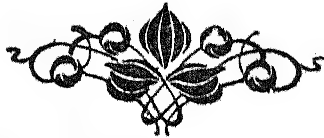
11. కేడిల్ విళుప్పాగల్.

శ్లో॥ నిర్దుష్టామలకీర్తిలిప్త సకలబ్రహ్మాండ మఙ్జోదరం
స్తుత్వా శ్రీశఠకోపమాని రకరోద్య త్పద్యసాహస్రకం।
తస్మిన్నేత దనూన పద్యదశకం భక్త్యా పఠంతః పరం
ధామావిశ్య జగత్త్రయైకవిభుతాం సంప్రాప్య హృష్టా స్సదా॥

మ. హరికల్యాణగుణోత్కరస్తుతి భవ ♦ ద్ధర్షావిల స్వాన్తుఁడౌ
కురుగానాథుడు శ్రీశఠారిముని వా ♦ గ్గుంభంబులోఁ గూర్చియి
ద్ధరణిన్నిల్పిన సత్ప్రబంధమున న ♦ ర్ఘ్యంబైన యీ పద్యముల్
పరమశ్రద్ధఁ బఠించువారు పరునిన్ ♦ బ్రాపించి విశ్వక్షమా
భరణైకాతపవారణప్రభుతలో ♦ భాసింతు రెల్లప్పుడున్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

తృతీయశతకము సమాప్తము.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ఆంధ్ర గీర్వాణ శఠకోప సహస్రము.

—♦ చతుర్థశతకము. ♦—

మొదటి దశకము.

[ఒరు నాయకమాయ్.]

అవతారిక :—క్రింది మూడుశతకములచే ద్వయమునందలి పూర్వఖండార్థము వివరింపబడినది. ఇటుపైనున్న మూడుశతకములచే యుత్తరఖండార్థము వివరింపబోవు చున్నారు. క్రింది మూడుశతకములచే చెప్పబడిన పురుషార్థమును సాధించెడు నుపాయమును మొదటిశతకమునఁ దెలిపినారు. దీని తెలియనివారే ఈ సంసారులగుచు విషయ భోగమ్ములయందు పోవుచున్నారు. క్రిందితిరువాయ్మొళియందు శ్రీభగవదనుభవమున విరక్తి కలిగినది. తాము కోరినదానికి విరుద్ధముగ ... దీప్తి సంపన్నులై యున్నారు. సంసారిచేతనుల జూచి "మీరు గ్రహించిన విషయములు నీచములు గావున వానిని బరిత్యజించి శ్రియఃపతి నాశ్రయింపుఁడు" అని పరోపదేశప్రవృత్తులై నారు. "తీయుమిన్ ముత్తన్" అనుదానియందు "శొన్నాల్విరోదమ్" అనుదానియం దును పరోపదేశమునే చేసినారు. ఈ తిరువాయ్మొళియందు బరోపదేశప్రవృత్తియే. ఈయన్నింటియందు నన్నియర్థములు నున్నను నారోగ్యాదులయం దోషము యర్థము ప్రధానముగా బ్రతిపాదింపబడినవి. "తీయుమిన్ ముత్తన్" అనుదానియం దితరవిష యనైశ్వర్యపూర్వకముగా సర్వేశ్వరుని భజింపు డని చెప్పియున్నారు. "శొన్నాల్ విరోదమ్" అనుదానియందు భగవన్నతిరిక్తులైన యీశ్వరాభిమానులచే బరులను నుతింపక సర్వేశ్వరుని నుతింపుడని చెప్పియున్నారు. పూర్వోక్తమైన తిరువాయ్మొళి యం దీసంసారిచేతనులు ధనాదులకొఱకు నితరులను స్తుతించెదరు గాని వారిచ్చు దవ్య మల్పాస్థిరత్వాదిదోషబహుళమై యుండుటచే బరిత్యాజ్యమనియు నాత్మలాభ మత్యురుపాధకమనియు నిట్లు ఐశ్వర్యకైవల్యములు నీచములనియు నుపపాదించి సర్వేశ్వరుఁడు సమస్తకల్యాణగుణాత్మకుఁడు సర్వాపేక్షితప్రదుఁడును గావున క్షుద్రవిష యములను విడిచి భగవంతుని భజింపు డని భగవత్సమాశ్రయణమువలన గలుగు మంచి ని బ్రతిపాదించినారు. సంసారిచేతనులు దాంతులై తమయొద్దకు వచ్చి "అయ్యా!

మాకు హిత ముపదేశింపుడు !" అని వేడుకొనగా నిట్లాల్గ్వారు హిత ముపదేశించిన వారు కారు. పిదప, విభీషణాళ్వాను రావణునికి హిత ముపదేశించినట్లు నీరు నుప దేశించినారు. "న నశ్యంతి ముపేక్షేయం ప్రదీప్తం శరణం యథా" అన్నట్లు, కాలిపో వుచున్న యింటిలో నొకమూలనైన దరుక్కొనేమోయని యూర్పుబోవు వానివలె వినాశో న్ముఖుండవైన నిన్ను పేక్షింపలేను' అని విభీషణుడు చెప్పెను. దీనిలో మొదటి పాశురమే ముఖ్యగాథ. (శయిర్పాట్లు.)

1. ఒరునాయకమాయ్.

శ్లో॥ యే రాజానః పురేమా మవికలవిభుతాశాలినో ఒశాసు రుర్వీం
తే కాలాత్ క్షీణభాగ్యా బహుళి నిశితి మావ్యాప్తర ఖ్యాసుపుర్యాః।
భిక్షా మాటాట్యమానా శ్శకలితపిశరా నీలశున్యాచ దష్టా
లోకైర్దృష్టా స్త ఏతే ప్రకటమిహ తత శ్శ్రీశ మేవాశ్రయధ్వమ్॥

శా॥ సర్వోర్వీవలయంబు నేకధవళ ♦ చ్ఛత్రాధిపత్యంబుగా
గర్వోద్రిక్తత నేలినట్టి ధరణీ ♦ కాన్తాళ్ళు నీదష్టప
త్పర్వ ల్భగ్నకపాలు ల్లెల్లరు గనం ♦ దారమ్మయి న్భిక్షకై
పర్వ ల్వెట్టుటఁ గంటి మిమ్మహిని మీ ♦ భాగ్యేన్నతిన్నమ్మ కా
శర్వస్తుత్యు హరి న్భజించి కనుఁడీ ♦ సంసారదుఃఖాన్తమున్.

2. ఉయమిన్ తిరుక్కోణన్ను.

శ్లో॥ ప్రాప్తయోర్యాపాయనానిప్రభవ ఇతి జనైస్సేవితా శ్చైకదా యే
తే జీవన్తస్స్వదారా స్పరపురుషగృహీతాన్సమీక్ష్యాథహిత్వా।
గత్వాఽరణ్యాంశరణ్యాం సముపగతశుచ స్సంమ్రియేరన్నిగూఢం
తన్నాస్త్యల్పంచ సౌఖ్యంద్రుతమఖిలగురుం శ్రీశమేవాశ్రయధ్వమ్॥

మ॥ కరమర్పించి కృతార్థులై బ్రతుకుఁడీ ♦ త్వన్మజానులంచున్మదో
ద్ధురత న్భావలయంబు నేలిన సమి ♦ ద్దోర్వీక్రము ల్భూపతుల్
పరభూపుల్ నిజకాన్తల న్గొని రమిం ♦ పంజూచి నవ్రీడులై
ఖరరశ్మిద్యుతిదుస్సహాటవి మహా ♦ కష్టంబు పాలౌదు రా
నరహర్యత్ము భజింపుఁడీ సిరులకు ♦ న్నాశంబు చేకూరెడిన్.

3. అడిశేర్మడియన రాగి.

శ్లో॥ నమద్వసుమతీపతిప్రకరరత్నకోటీరస
గ్వలిప్తచరణాంబుజాః పటుహానాదిశాపాంగగాః ।
ధరాతలపరాగవత్క్వనవినేతు గత్రిమాత్రం
తతో భజత మాధవం కుసుమమాలయా భూషితమ్॥

మ. ధరణీనాథకిరీటరత్నసికమ ♦ త్పాదాననుల్పారికా
మురజాదిధ్వనితాంగణాల్ పఠనముల్ ♦ లోస్త్రితిపం గొన్నాళ్లకున్
ధర ధూళిసముల్లై నటించుటగనన్ ♦ స్థైర్యంబులే దేరికిన్
హరపాదాంబుజమాశ్రయింపుఁడిఁకమీ ♦ కద్దాని మోక్షంబగున్.

4. నినైప్పావ్వగిల్.

శ్లో॥ సంఖ్యాతీతయుగేషు సర్వధరణీచక్రం పరిశాసిత్వ త్రితా
రాజానస్సకలా ఇవ దధతి పే సంఖ్యాతిగాస్స్వర్గతాః ।
ఐశ్వర్యే క్షణభంగురే రుచిమతస్సంత్యజ్య మత్తద్విపా
స్వ్యచ్ఛేత్తుః పదపంకజం భజత వో భద్రేయది స్యాత్స్పృహా॥

మ. గతకల్పంబుల సర్వభూపులు మహా ♦ త్యంతర్యంబుతో నేలి స్వ
ర్గతులైనట్టి మహీశు లెన్నగ ననం ♦ ఖ్యాకుల్పయోరాశిసై
కతరేణుప్రకరంబుమాడ్కి నిలఁ ద ♦ త్కాలావ్యయస్థానసం
గతలింగంబులు సైతముం దెలియ ♦ క్యంబౌన దానన్మదా
తతమాతంగవిభేదిపాదయుగమున్ ♦ ధ్యానింపుఁ డెల్లప్పుడున్.

5 పణిమిన్ తిరువరుళ్.

శ్లో॥ శ్రీభిస్సాకం పుష్పశయ్యాసు పూర్వం
చికీర్షదుర్యే భూమిపాలాస్తవైవ ।
ధృత్వా చీరం పర్యటేయు నిరస్తా
స్తాభిస్తస్మాచ్ఛ్రిత మేవాశ్రిధ్వమ్॥

చ. నిరుపమసుందరాంగులగు ♦ నీరజనేత్రలతో సుమనస్స్రజా
స్తరణములందు బుష్పశర ♦ చాపలవశ్యమనస్కులై నిరం
తరమును గేళిసల్పు వసు ♦ ధాపతు లెందరో దీనవృత్తిఁ గ
చ్చరవసనంబులం దిరుగ ♦ సారెకు జూచెద మయ్యయో సిరుల్
స్థిరములుగావు గాన మది ♦ శ్రీవరు నామముల న్స్మరింపుఁడీ.

6. వా ర్బ ం దా ర గ ర్థ.

శ్లో॥ భోజంభోజం రాజ్యభోగా నసమృద్ధా
న్భ్రష్టా స్సర్వే బుద్బుదౌఘా ఇవాత్ర ।
నాస్త్యేవాస్మా చ్ఛాశ్వతీ నిర్వృతి ర్వో
దాసీభూతా శ్శ్రీశ మేవాశ్రయధ్వమ్॥

తే. గీ. సుఖులమనువారి సుఖముల ♦ జూచి యరయ
నీటిబుగ్గలవలె నవ్వి ♦ నిలువ వెపుడు
కాంక్ష గలదేని నిత్యసు ♦ ఖంబు బడయ
వార్ధిజేశుని దాసులై ♦ వర్తిలుండు.

7. అ మి న్ న వై.

శ్లో॥ ప్రియాణాం చాటూక్త్యా కనకకశిపౌ మద్రసయుతం
స్వదిత్వా మృష్టాన్నం యదయు రవనిపాః పూర్వ మిహ యే ।
తఏవ ప్రక్షీణప్రథితవిభవా భిక్షణపరా
భవేయు స్తస్మాద్వ స్సతతభజనీయో మురరిపుః॥

తే. గీ. ప్రియసఖులతోడ హేమపా ♦ త్రికలయందు
మృష్టభోజనపరులైన ♦ మేదినీశు
లొక్కకబళంబు బెట్టుమా ♦ యెక్కువనుగ
ననుచు భైక్షంబు జేకొందు ♦ రస్థిరములు
సిరు లటంచును గొలువుఁడు ♦ శ్రీశు నెపుడు.

8. కులాంగనా విరక్తి ప్రకటన.

శ్లో॥ కాంతాద్యైర్విషయై ర్మనోజ్ఞ మహితై ర్భోగై ర్విచిత్రై రపి
వ్యాప్తా యే క్షితిపా నరేంద్రసహితా స్సంప్రాప్తభోగా శ్చిరమ్।
శ్రీశాంఘ్రిద్వయభక్తిహీనమనసా క్షీణాః పరిభ్రష్టశ్రియ
స్సర్వే తే వ్యసనం గతా స్సమభవంస్తస్మాద్భజేచ్ఛ్రీహరిమ్॥

చ॥ వితరణశీలు లత్యధికు ♦ వి స్తృతకీర్తులు వెలింగినన్
శ్రితజనపాలకుల్ మహిని ♦ జేసి భుజించినవారు భోగముల్
క్షితిని నివృత్తినొందు నిన ♦ సిద్ధము నిత్యమహావిభూతి సం
మతముగ నేసి దేవపతి ♦ మాన్యుని నాగశయానుఁ గొల్వఁడే.

9. పడిమన్ను వల్లభన్.

శ్లో॥ భోగైశ్వర్యరుచిం సమానస మహో త్యక్త్వేంద్రియగ్రామకం వశే
నీత్వాఽరణ్య ముపేత్య యోగ్యరతయః కృత్వాఽపి తప్తం తపః।
ఆవృత్తిం పునరేవ తే యయు రనాశ్రిత్యాసురేన్ద్రాధిపం
తస్మాత్ శ్రీధరస్య పాదయుగళే సేవాభిలాషోఽస్తు వః॥

ఉ॥ కాలలనాటి భూములును ♦ దత్పదనామ్బరభూషణాదిస
ద్భాతిఁ బరిత్యజించి జిత ♦ భోగత సింద్రియముల్ జయించి ని
ర్వృతి నరణ్యమందు వన ♦ వృత్తినిఁ గృచ్ఛ్రతపంబు సల్పి నీ
చేతను లొందునాకమును ♦ శ్రీహరి మాయను గానఁ జిత్తభూ
తాతనుఁ గొల్వ నిత్యమగు ♦ ధామము మీఁదు లభించుఁ జెప్పెదన్.

10. కులగణగ.

శ్లో॥ పరిత్యజ్యాత్మమనశ్శైర్యపయుత స్తద్యోజయిత్వాఽత్మనా
సంత్యజ్యాఖిలవాసనా హ్యధిగతా స్వాత్మానుభూతిశ్చ యైః।
తేఽపి శ్రీశపదారవిందవిముఖాశ్చే న్నాప్నుయు స్తత్పదం
తల్లిప్సా ముపహాయ సన్తతనయం ధ్యాత స్తుపీతానిశమ్॥

సీ. అభ్యాసపాటవం ♦ బమరంగ మనమును
విషయవర్గమునుండి ♦ వేరుసేసి
జ్ఞానస్వరూపమై ♦ నద్వైన ల్వ్యాపించు
నాత్మతో స్వాప్తంబు ♦ నంటఁగలిపి
నిరతానుసన్ధాన ♦ నిష్ఠుఁడై సర్వంబు
బోనాడి యాత్మను ♦ భూతి యొనెడు
కైవల్యమున మోక్ష ♦ భావనజేసెడు
జ్ఞానికైనను కంజ ♦ నాభుపాద

తే. గీ. మాశ్రయింపక యుండిన ♦ నల్పవూరు
షార్థములఁ గల్గు రుచి గాన ♦ నబ్జనేత్రు
పాదకైంకర్యనిరతులై ♦ పరిఢవిల్ల
గ్రమ్మరని ముక్తి మీకగుఁ ♦ గరగతంబు.

11. అఃగదేయుద్యా.

శ్లో॥ సాధీయాన్ స్మృత్యుపాయ స్త్వయమితి హరిపాదార్చనాయోగ్య
పుష్పారామాంచచ్ఛ్రీనగర్యాః పతిరసురరిపోరుత్సహా
స్రం వ్యతానీత్ । తస్మిన్ శ్లోకాన్ దశైతా ననుదిన మిహా
మే శ్రద్ధయావర్తయేయు స్తే తీర్త్వా దుఃఖవార్ధిం నిరవ
ధిక సుఖార్ణోధిమగ్నా భవేయుః॥

మ. అగు నుజ్జీవనసాధనంబనుచు పు ♦ ష్పారామవాటీలస
న్నగరీశ్రీకురుకానివాసి శఠజి ♦ న్నాథుండు సద్భక్తితో
ఖగరాడ్వాహనుపై రచించిన మహా ♦ గాథాసహస్రంబులో
నగునీపద్యములంబదింటఁజదువన్ ♦ యాప్యంబులౌ దుఃఖముల్

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

చతుర్థశతకము - రెండవదశకము.

[పాలనాడై.]

అవతారిక :— రామవిశ్లేషసమయమున భరతాళ్వాను లెట్లు మొదలి
ట్టిరో అట్లులే యీయాళ్వార్లు "ముడియానే" అను తిరువాయిమొళ్లిలో గలుషీ
కృతకరణగ్రామములై సర్వేశ్వరుని దర్శనాపేక్షచే మొరయిడిరి. సంసారిచేతనులుక్షుద్ర
ప్రయోజనములకొఱకు మొఱలిడుచుండగా యీయాళ్వార్లు మిగుల పరితాపమునొంది
నేనట్లుగాక సర్వేశ్వరునికొఱకు తపనము గలవాడనై యోగ్యుడనై యున్నానని
సంతసిల్లిరి. అంతియకాక భగవద్విషయమునందు శైథిల్యమని "నోన్నాల్విరదం"
అను తిరువాయిమొళ్లిలో పాడియున్నారు. తక్కిన చేతనులందఱు తమతమ మన
స్సులను ఐశ్వర్యకైవల్యములందుంచి, లోకులెట్లు అనర్థములను బొందుచున్నారో జూచి
వాని అల్పాస్థిరత్వాది దోషములను, సర్వేశ్వరునందు పరమభోగ్యత్వాదియున్న ప్రకా
రమును, ఇంద్రాదిపురుషార్థములను విడిచి సర్వేశ్వరు నాశ్రయించుడనియును "ఒరు
నాయకం"మందు పాడియున్నారు. ఒకకాలమందు సంబిళ్ల గారు "తిరువొరునాయకము"
పాడించినవారే 'తొల్లైఅంబలమిముగిల్' కూడ పాడించినారు సుమండీ. శ్రీభట్టర
వులు దీనిని బాగుగా నాలోచింపవలయును" నని సెలవిచ్చుచున్నారు. కాగా నీమూడు
తిరువాయిమొళ్లులచే వీరు చేసిన పరోపదేశము చేతనులను దిద్దుట కుపయోగింపక వీరికి
భగవద్విషయమందున్న తృష్ణను మఱింత హెచ్చుచేసెను. అదియెట్లనగా నితరవిషయ
ములయందున్న దోషములను భగవద్విషయముయొక్క నైరత్యమును జూపించి "ఇత
రవిషయపరిత్యాగపూర్వకముగా సర్వేశ్వరు నాశ్రయించుడు" అని యుపదేశించినారు.
ఆయుపదేశము సంసారిచేతనులకు ఫలింపక వీరికి మఱింత భగవద్విషయమందు వైశద్య
మును బుట్టించుట కుపయోగించినది. విభీషణాళ్వాను రావణునకు, ప్రహ్లాదాళ్వాను
హిరణ్యకశిపునకుం జెప్పిన హితము వారి కుపయోగింపక విభీషణప్రహ్లాదుల కుపయోగిం
చినట్లు 'మిన్నిడైమడవార్', 'నోన్నాల్విరదం', 'ఒరునాయకమ్' అనునీ మూడుతిరు
వాయిమొళ్లులలోను పరులకు వీరుపదేశించిన హితము వారియందు కార్యకరము గాక
గాబుదీసిన చేను శతశాఖముగా పెరిగినట్లు వీరి భగవద్భక్తిని వృద్ధినొందించినది.
"ముడియానే" అనుతిరువాయిమొళ్లియందు వీరికిం గలిగిన తృష్ణ గసాంతరములచే నభి
భూతమైయుండెను. అది మరల దేశకాలములచే విప్రకృష్టమైన సర్వేశ్వరుని ప్రకా

రమును తత్తద్దేశకాలవిశిష్టముగా నిప్పు డిప్పుడే అనుభవింపవలయు నని కోరిక గలి గించుటచే అత్యంత శోకగలవారగుట. వీరమనోరథము వెంటనే ఫలింపక పోవుటచే నత్యాశ అవస్థాంతరమును బుట్టింపగా పర్యాయ్యయసితోఁ గలసి యుండవాడిన యుక్తి పిరాట్టి దశ నొంది సంభాతిమోహులై; వీరదశ ననుసంధించుచున్న తల్లి దేశకాలములచే విప్రకృష్టమైన వాని స్థితిని తద్దేశతత్కాలములచే విశిష్టములుగాఁ జేసి యిప్పుడే నాకు నవి వాని ననుభవింపవలయు నని కోరుచున్న దని తల్లి చెప్పినట్లు తిరుదశను వీరు పర లకఁ జెప్పుచున్నారు. ఓతఁడు శక్తిమంతుడని తెలిసినవాడు గావున భీమసేనుఁడు మారుతిని జూచి నీవు మునుపు సముద్రమును దాటిన గాధను నాకు సారిగ గనఁబరచుమని యడిగినట్లు ఈయాళ్వార్లనెడు నాయికయును భగవచ్ఛక్తి నెఱిఁగినది గావున తన చపల త్వముచేతను, తన ప్రేమ సౌశీల్యముచేతను గతకాలమున గున్న వాని నన్నిటి నిప్పుడే అనుభవింపవలెనని కోరుచున్నది. ఇటులా "పాలనాఁడు" అనునది ఈయిద్దాట్టు (ముఖ్యగాథ).

1. పా ల నా ఁడు.

శ్లో॥ డింభీభూయ నిగీర్య సర్వజగతీం న్యగ్రోధపత్రాంతరే
నిద్రాణస్య చిరం లయోదధిజలే ప్రోద్భూతకీర్తే ర్హరేః ।
చంచద్భృంగనిఘృష్టపాదతులసీ మేషా జిగృక్షత్యహో
ముంచంతీ ముహురశ్రుసంతతి మహో హా త్యక్తలజ్జా సఖీ॥

ఉ. బాలకుఁడై జగంబులను ♦ భక్షణసేసి నిరస్తఖేదుఁడై
బాలవటపత్రవాళమున ♦ బండిన శౌరి పదాంబుజద్వయిన్
దాలుచు గంధయుక్తతులసీ ♦ దామ మటంచుఁ గృతిప్రలాపయై
తాలిమిదూలిమూర్ఛఁగొను ♦ దద్దమదాత్మజ యేమిసేయుదున్.

2. వ ల్లి శే ర్ను ణ్ణి డై.

శ్లో॥ అభాగ్యాయాః పుత్రీ మమ వరతను గోపనిచయే
పురా రాసక్రీడాం పరికలయితుః కైటభరిపోః ।
పదాబ్జాతద్వంద్వే నిహితతులసీదామ సతతం
స్మరన్త్యాస్తే నాన్యన్మనసి కురుతే కిన్వద మహో॥

ఉ. గోపవధూకదంబములఁ ♦ గూడి విశృంఖలవృత్తి చిత్తభూ
చాపలము ల్ఘటించి రభ ♦ సంబుగ రాసము బన్నినట్టి యా
గోపకుమారు పాదములఁ ♦ గూర్చిన సత్తులసీస్రజంబు దు
ష్ప్రాపమటంచు నార్తిగొను ♦ పాపము నాటెనుజాత దీనతన్.

3. పాపియత్వేద.

శ్లో॥ వేదత్రయీవిమలసూక్తకదంబముచ్చై
రుచ్చార్య దేవమునిభిః పరిణూయతే యః ।
తస్యాంఘ్రియుగ్మతులసీ మియమాప్తకామా
విక్రోశతి ప్రతికలం దుహితా మదీయా ॥

తే. గీ. విబుధమునిపుంగవులు గూడి ♦ వేదసూక్త
విస్తరంబుల వినుతించు ♦ వేదవేద్యు
నగుణపంకజసదృశాంఘ్రి ♦ నలరుచున్న
తులసిఁ గోరుచునుండె నా ♦ తోయజాక్షి.

4. కోదిలవణ్స్వగళ.

శ్లో॥ యస్యానన్తగుణార్ణవే గుణలవం భక్త్యైకమాదాయ తం
ధ్యాయన్తస్సముపాసకా విదధతే వాదాన్ గుణోత్కర్షతః ।
తస్యాశేషసురార్చితపదామ్భోజస్య పాదద్వయీ
విన్యస్తాం తులసీం మదీయదుహితా లాలస్తి నక్తందివమ్ ॥

తే. గీ. కోరి యెవ్వాని కల్యాణ ♦ గుణములందు
నొక్కొకగుణంబు నుతియించి ♦ యెక్కుడిదియె
యనుచు భక్తులు వివదింతు ♦ రట్టిహరిని
పాదతులసిని గోరు నా ♦ పడతిమిన్న.

5. తొళిశేర్పినై.

శ్లో॥ నీళాకరగ్రహణకౌతుకసన్నచేతా
యస్సప్తశాక్వరగణం ప్రమమాథ దోర్భ్యామ్ ।

తస్యాంఘ్రియుగ్మతులసీ మధిగన్తుకామా
మత్పుత్రికేయ మనిశం కృశతా ముపైతి॥
తే, గీ. మృదుమృణాళభుజద్వయ ♦ మీననేత్రి
నీలఁ బెండ్లాడ శాక్వరి ♦ నివహ మొక్క,
పరినడంచిన శ్రీకృష్ణు ♦ పాదతులసిఁ
గోరి శైథిల్యమొందు నా ♦ కోమలాంగి.

6. మూ ద ర్శా మ ణ్కా సం దై.

శ్లో॥ ప్రళయజలధిమగ్నాం యో మహీ ముద్ధిధీషుః
స్స్ఫురదురుకిటికాయః ప్రాదురాసీ త్ప్రయోధా।
పరిమళభరితాయై తస్య పాదార్పితాయై
ప్రజతి మతివిమోహం శ్రీతులస్యై సుమేయమ్॥
తే, గీ. ప్రళయపాథోధిజలమగ్న ♦ వసుధఁ ద్రొల్లి
పోత్రియై దంష్ట్రఁ దాలిచి ♦ పూర్వపు గతి
బొందుపఱచిన శ్రీకృష్ణు ♦ నందమైన
పాదతులసినిఁ గాంక్షించి ♦ పంకజాక్షి
పలవరించుచు నుండె నా ♦ పాప మేమొ.

7. మ డ ం దై మై.

శ్లో॥ పద్మాలయాకుసుమదామవిరాజితోరు
వక్షస్స్థలస్య వికచాంబుజలోచనస్య।
పాదద్వయార్పణలసత్తులసీస్రజం మే
పుత్రీయ మాప్తు మభివాంఛతి కిం కరోమి॥
తే, గీ. సుందరాంగిసరోజాత ♦ మందిరయగు
తరుణి మాలిక గల యుర ♦ స్స్థలమునందు
వెలుగు పద్మాక్షు పాదాబ్జ ♦ విధృతమైన
తులసిపై వాంఛ నాపుత్రి ♦ కలిగియుండు.

8. కొమ్ముపోల్కి దై.

శ్లో॥ పంక్తిగ్రీవపురీం మహాభాగ్రనిశిఖావ్రిగ్భరన్నై శ్వానర
జ్వాలాయాం జుహావాంబభూవ జనకి స్వాత్మసుతాం యః పురా।
తస్యాంఘ్రిద్వయమండనాం మధురిపోః కీలుబ్ధాళిసన్నాదితాం
మాలాం శ్రీతులసీమయీం మమ సుతా లబ్ధుం సదాకాంక్షతి॥

తే, గీ. కూర్రిరనారాచపాతకి ♦ స్ఫారకీల
సుహుతరావణనగరుని ♦ శోభమాన
పాదతులసీస్రజంబుపై ♦ బంగిజాత్కి
యాంశగాన నేమి సేయుదు ♦ నతివలార.

9. సంగై మీసీఅరుమ్.

శ్లో॥ ఆర్యా మే భవతీభిరప్యధిగతాః పుత్రోఽస్య న క్వాఽపి కిం
మత్పుత్రీసదృశీ సదా మురరిపోః కేశాను చక్రం దరం।
తత్పాదాబ్జనివేశితాం సుమమయీం మాలాం లపంత్యన్వహం
కావా మే ప్రతిపత్తిరత్ర భవతీ రభ్యర్థయే భణ్యతామ్

తే, గీ. అమ్మపిల్లల మీరలో ♦ యమ్మలార !
కన్నవారలు గారటే ♦ కలదె యిట్టి
చింత లెందైన నాపుత్రి ♦ విష్ణుదేవు
శంఖచక్రంబులనియును ♦ శార్ఙ్గమనియు
దులసిదామం బటంచు వా ♦ పలముఁబూని
పలవరించుచు నున్నది ♦ పగలురాత్రి.

10. ఎన్ శేయ్ గే నన్నై.

శ్లో॥ నైవ స్థితా వచసి మత్తనుజా కిమత్ర
కుర్యా మహం వదత మే ప్రియదారికా స్స।
శ్రీకృష్ణపాదతులసీం స్తనమండలే స్వే
ధర్తుం వహాత్యతితరా మభిలాష మేషా॥

తే, గీ. ఏమి సెప్పుదు నాముగ్ధ ♦ కోమలాంగి
వశము దప్పెను నాకిఁక ♦ వనితలార
జలజనేత్రుని యురమున ♦ నలరుతులసి
మాలఁ జన్గవపై నిడ ♦ మనసు జెందె.

11. మెలియునోయ్ తీర్పుమ్.

శ్లో॥ స్వాంఘ్రి శ్రితార్తిహరణస్య హరే గుణౌఘం
స్తుత్వాఽమలం య దశరోచ్ఛ్రతజిత్సహస్రమ్ ।
తస్మిన్నిదం దశక మాదరతః పఠేద్య
స్తైనైవ సూరిపరిషత్పద మాప్యతే హి॥

మ. నిజవిశ్లేషరుజాపనోదనపరు ♦ న్నీరేజపత్రాక్షు స్వా
మజనంత్రాతను సన్నుతించిన యశో ♦ మాన్యుండు సత్కేసరి
స్రజముం దాల్చిన శ్రీశఠారిమునిచే ♦ సంగృబ్ధమౌ వేయి నీ
వృజినచ్ఛిద్దశకంబుఁ బాడ దివిష ♦ ద్బృందాప్తి చేకూరెడిన్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

చతుర్థ శతకము - మూఁడవ దశకము.

[కోవైవాయాళ్.]

అవతారిక :—సర్వదేశసర్వకాలములయందు జరిగిన తనచరిత్రముల నన్నింటి నిక్కాలమందే కని యనుభవింపవలయునని గాఢతృష్ణ నొందిన యీయాళ్వార్లు తనకు లభించుటచే సర్వేశ్వరుఁడు వీరిసత్తయే తనకు ధారకమగునట్లు వర్తించి తన పత్నిణియు త్వగుణమును గనఁబర్చగాఁ జూచి తాము మనోరథించిన దంతయు లభించెనని సంతసిల్లి యనుభవించిరి. దీనిని మనపూర్వులు మూఁడు విధములుగా నిర్వహించిరి. ఎట్లనగా—
1. "చందమామను దెచ్చి తనచేతిలోఁ బెట్టుమని యేడ్చు బాలునికి టెంకాయ నిచ్చి

వానియొద్దకు పోవ్వునవాఁ[illegible] పర్యాప్యానుఁడును [illegible] కొంచనాఁడి నెట్టి గుణాంతరము [illegible] సంతసిల్లి[illegible]." అని ఎంబారు నిర్వహించిరి. 2. "[illegible] యుతిగించి వచుగించుచి నవాఁ [illegible] తిరునాళ వాఁడు [illegible] అట్టులే [illegible] కౌసల్య, స్వామి యెర న్యాయునకు [illegible] ! [illegible] గయుండిఁజా అను. [illegible] స్వామి— తల్లీ! నీవు [illegible] చూచి [illegible] మాటలు [illegible] కౌసల్య [illegible] చేసి మరలివచ్చినది. కృష్ణుడు [illegible] గతసందేహా,' అని [illegible] వరయ్యను." అని తిరుమలనం బిగారు సాదించిరి. 3. "కాలత్రయమున [illegible] తత్త్వత్రయము నిప్పుడే అనుభవింపవలెనని అళ్వార్లు [illegible] నిశ్చయించుకొని [illegible] కాలానుభవమునకు [illegible] వచ్చిరి" అని భట్టరువారి నిర్వాహము. ఈ దశకమునకు [illegible] "[illegible]" అనునది తయిర్పొట్టు (ముఖ్యగాథ).

1. కో వై నా యో న్.

శ్లో॥ నిఖాపాణిసరోజపీడనరత స్సప్తోక్ష కాన్ యోఽవధీ
ద్వ్యః కాలానలసన్నిభై శ్శిగిశితై స్త్రైర్లంకా మధాక్షీత్త్రిధా।
యోఽభాంక్షీ ద్దనుజాంశసమ్భవ మిభం తస్యాహ మర్చావిధా
నాపేక్ష్యో వ్యతిసీసుమాభవపుష స్స్వ్య చ్ఛందనం మే మనః॥

సీ. బింబోష్ఠినీలను ♦ బౌద్ధాను ప్రీతితో
సప్తవృషంబుల ♦ జక్కుఁజేసి
సాలశోభితలంక ♦ బాలించు రావణు
బాణాగ్నిశిఖల ని ♦ ష్ప్రాణుఁ జేసి
దుష్టరాజన్యసం ♦ దోహదుస్సహభరా
క్రాంతమా పృథ్వీభా ♦ రంబు నుడిపి

భద్రజాతిసముల్లో • భద్రసామజదన్త
ముసలబాహులబలమున • బెరికినైచి

తే, గీ. తేజరిల్లెడు నిను మున్ను • బూజసేయ
సుకృతలేశంబు లేదని • సుగ్రుక్క నాదు
మనము నల్లగిసెనన్వ సి • తనుపునసుమ
బూయు చందన మగు మహా • పురుషవర్య.

2. పూ శం శాం ద స్తం జ మే.

శ్లో॥ ఈశస్య ప్రియమే నిగీర్య పృథక్సం భూయోపి నిష్ఠీవత
శ్రీమన్మూర్తిముతో భవే న్మమ మనః పాటీరపంకః పరం।
సూక్తి ర్మద్గ్రథితైవ తస్య సుమనోమాల్యం తథైవామలం
కౌశేయం మణిభూషణాని రచిత స్త్వేషా మదీయాంజలిః॥

చ. ఒకపరి కుక్షిలో నిడి మ • ఱొక్కపరి న్వెలిపెట్ట యీజగ
త్ప్రకరముఁ గాచు నీశునికి • బాగగు గంధము నామనంబు మా
లికయు మదీయసూక్తితతి • లెస్సగు పీతపటంబు సద్ధియే
ముకుళితమత్కరద్వయము • ముగ్ధవిభూషణసంచయుంబగున్.

3. ఏ గ మూ ర్తి.

శ్లో॥ మూలాయాః ప్రకృతే స్సమ స్తచిదచిద్వర్గస్య విశ్వంభరా
పాథఃపావకమారుతాదినికర స్యాత్మన్ పరాత్మన్ హరే।
మధ్యేవార్ధి భుజంగరాజశయనే నిద్రాణ విద్రావితో
ద్వైతత్తారివ్రజతే పదాశ్రయణత స్సంత్యక్తదుఃఖోఽస్మ్యహమ్॥

వ. ఒకరూపంబున రెండురూపములతో • నొప్పారు మూర్తిత్రయిన్
ప్రకటంబైన యనేకరూపములతో • భాసించుచు న్భూతపం
చకసూర్యాదులు నీవయై జలధిలోఁ • జత్తుశ్శ్రీవశ్శయ్య ని
ద్రాకృతిన్బండెడు నిన్ను గొల్చి భవదు • ఃఖముక్తి నేఁ గాంచితిన్.

4. మాలాసమర్పణము.

శ్లో॥ త్వాం హాస్త్యం నిపటీరయోస్తన ముదా త్వాం పూతనా తే ముఖే
తస్యాః ప్రాణమరుత్ప్రచూషణపటో న్యాప్త్రిలోక్యమాత హారే।
త్వత్పాదాబ్జయుగార్పనాహిత వసనాన్యైః స్వస్య పానస్య మే
ప్రాణ ప్రత్యర్పణమండితస్య భవతో మాలే భవే ద్దామకమ్॥

ఉ. చంపకదలంపుతో విషము ♦ చన్గును నోటను గుడ్డి పూతనన్
చంపిన మాయ మాధవ ని ♦ జప్రియమౌతిలోకి నిన్ను నే
చంపకపుష్పదామముల ♦ నారక భూజలోనన్ప్రపన్నసం
త్సంపద లేక యుండినను ♦ దాసుధ వస్మరుటాగ్రసిటుకున్
సొంపుఘటింప జొట్టదు ప్ర ♦ సూనపు మాలిక నాదు ప్రాణముల్.

5. వస్త్రసమర్పణము.

శ్లో॥ ఆత్మా మే స్తుమదాను చక్రివిలసత్త్వాస్తే గ్రకుందస్య ను
త్త్రైకు స్వర్ణకిరీటహారకటకగ్రైవేయకాది ర్విభోః।
కౌశేయం వసనం తదేవ భువనప్రీకేద్యమానం కర
చ్ఛందాంనేకసహస్రవాంసురయోశఃపుంజం తదేవ స్మృతమ్॥

మ. వసుదేవాత్మజుఁ డస్మదీషణను వీడి ♦ వ్యక్తప్రహ్స్తుండునౌ
బిసజాతాక్షునకు స్వదాత్మ కుసుమా ♦ పీఠంబు మత్ప్రియ ర
త్న సమూహాంచిత హేమమండనములౌ ♦ తద్దివ్యచేలంబు కై
వసమై లోకము బోసు వాని యశమే ♦ లాభింప మత్ప్రీతియే.

6. కాలశిక్షాగర్వము.

శ్లో॥ చక్రాబ్జహస్త భువనం వినిగీర్య భూయో
నిష్ఠ్యూతవన్నితి ముహుర్ముహు రాహ్వాయే త్వామ్।
నో హైవ్యథాపి భవదంఘ్రిసరోజయుగ్మం
భూషా భవత్యమరవంద్య మదీయమూర్ధ్నః॥

మ. అరిచక్రాస్త్రక శంఖచాపపిలస ♦ ద్ధస్తాంబుజాతా వసుం
ధరఁగల్పాంతమునందుఁ గుక్షినిడియు ♦ ద్ధాని న్వెలిన్బుచ్చు శ్రీ
ధరయంచు న్బలుమారుకుయ్యిడి నినున్ ♦ దారిద్ర్యని న్బిల్వ నా
దరికిం జేరవు నాశిగన్న నభవ ♦ త్పాదంబుఁ గ్రైసెయుమా.

7. కు రై క ఱ ల్ల ళ్ సి ట్టి.

శ్లో॥ పాదం ప్రసార్య మితపద్మభవాండ శౌరే
స్వాంఘ్రిశ్రిత ప్రియజనాయ విముక్తిదాయిన్ ।
త్వత్పూజనానభినివిష్టహృదో మమాత్మ
న్యాభాతి మంగళవపు స్తవ దేవ నిత్యమ్॥

మ. కటకాలంకృత పాదపద్మమిత లో ♦ కవ్రాత యోగామనా
కటకాంచద్భవదంఘ్రిసేవకులకు ♦ న్నారుణ్య మేపార దు
ర్ఘటసాయుజ్య మొసంగువాఁడ సజల ♦ సన్నిచ్ఛన్నాద్యర్పణో
త్కటపూజ ల్పచరింపకున్నను లస ♦ ద్ధామంబు నీకాయ మా
దట నాయాత్మవసించు నెల్లపుడు మ ♦ ద్భాగ్యాశ్రయంబై తగున్.

8. ఎ న్న దా వి ష్ణు లై యా య్.

శ్లో॥ స్థాస్నో మదాత్మని సదా జగదంతరాత్మన్
జ్ఞానస్వరూప సరసీరుహ పత్రనేత్ర ।
ఆత్మా మమైవ భవదీయ ఇతి ధ్రువం త్వ
దాత్మా చ మామక ఇతి ప్రథితం త్వయైవ॥

ఉ. ప్రీతి మదాత్మయందుఁ గడు ♦ బెంచినవాఁడ జగంబు నిండి బో
ధాతతమూర్తివై వెలుఁగు ♦ నబ్జదళాక్ష మదాత్మ భోగ్యతా
స్ఫీతికరంబు నీకు నవి ♦ శేషముగా భవదాత్మ నాకు వా
చాతిగమైన నీప్రణయ ♦ మజ్ఞులకుం దెలియంగ శక్యమే.

9. ఉ[illegible]న.

శ్లో॥ నాథ [illegible] స్తోత్రం కథం శక్నుయాం
ముద్వేల [illegible] కదా ప్రాప్నుయామ్ ।
ప్రాప్తా [illegible] నిస్సీమతేజోనిధే
ప్రాప్తే చ [illegible] మనుజం భక్తానువిధ్వంసక ! ॥

మ॥ భవదంఘ్రి [illegible] నే ♦ వటిం పగా [illegible]
[illegible] ♦ మాన్యా భవన్నిర్మల
ధురిన [illegible] గనన్ ♦ ధుర్యుండ నంభోజభూ
భవముఖ్యుల్ [illegible] గడంగ నేనును నుతిం ♦ పన్యాని తిం గేశవా.

10. యోగనమస్తుతి.

శ్లో॥ లక్ష్మీనాథ భవద్గుణాబ్ధికణికాలోకే రతోహి స్వయం
సర్వజ్ఞేనమయా చ[illegible]మతినా సంస్తూయమానాన్వహామ్ ।
నాన్తం యాతి కదాపి సారఘుసితాక్షీ [illegible] గ్యతా
భూమిం త్వా మనఘం ప్రణౌమి సతతం ప్రాజ్ఞేవనాప్త్యైవ మే॥

ఉ॥ నేను నుతింప లోకములు ♦ నిర్మలభక్తి నుతింప సర్వవి
జ్ఞానని కేతనుండని ఘ ♦ నత్వము గాంచిన తాను స్థైతమున్
మానవిహార మాత్మమహి ♦ మంబు నుతించిన నంతమెన్నడున్
గానగ శక్యమే గుడవి ♦ కాని ము [illegible] లును తేనె భంగి నా
కానవలి నాయ [illegible] ♦ డతిహారి రుచింపగ నే నుతించితిన్.

11. ఉభయప్రసాద [illegible] స్తుతి [illegible].

శ్లో॥ ఏతత్తుల్యవిముక్తి హేతు రపరో నాస్తీతి నిశ్చిత్య సం
ఫుల్లాబ్జాతతటాక శోభితరుకానాథ శ్రీశారి ర్మనిః ।
యద్గ్రంథ సహాసపద్యనివహాం స్తుత్వా హరిం భక్తిత
స్తత్రేదం దశకం పఠన్ హి మనుజః ప్రాప్నోతి విష్ణోః పదమ్॥

శా. ఉజ్జీవించు నుపాయ మింక నికలే దంచుం గృపాంఘ్రిని
ర్మజ్జన్మానసుఁ డంబుజాతిసరసి ♦ రాజత్కురుంగాపురీ
సజ్జన్మంబు శఠారి కూర్చిన సహ ♦ స్రస్తోకి లో సీపదిన్
సజ్జంబై పఠియించువాఁడు ధరఁ బూ ♦ జంబొందు నాకస్థుఁడై.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

౧

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

చతుర్థ శతకము - నాల్గవ దశకము.

[మ ణ్ణై యి రు ం దు]

అవతారిక :—ఈయాళ్వార్లు సర్వేశ్వరుని ప్రణయిత్వగుణము ననుసంధించి క్రిందతిరువాయ్‌మొళిలో వెగ్రత్తిపోయినాగు వీరికి క్రిందబుట్టిన విరహబాధ పెరిగి వీరి దేహమునుపశింపజేయునేమో అన్నంత హెచ్చెను. అట్టి దశను సంకోచింపజేయుటకై యీశ్వరుడు కొంచెము విశ్లేషించెను. అయినను విశ్లేషించినవాఁ డీశ్వరుడుగావున వీరికాకార్యమును చేయక మానలేదు. ధనలుబ్ధుడు తన ధనగ్రంధి చోరులపహరింపగా గానవచ్చినవారి మూటలనన్నింటిని విప్పించి పరీక్షించినట్లు వీరును ఆశపడుచున్నారు. వీరికి సర్వేశ్వరుడు వైత్తమానిధిగదా (నిక్షేపవిత్తము) అనుచే వానితో సంబంధించిన పదార్థములను వానితో సదృశమైన పదార్థములను వాడనిభ్రమించి వానిదగ్గిరికిబోయి వాడుకాదని తెలిసికొన్నను సంతాపమును జెందుచున్నారు. "క్వచిదుద్భ్రమతే వేగాత్క్వచిద్విభ్రమతే బలాత్। క్వచిన్మత్తఇవాభాతి కాన్తాన్వేషణతత్పరః" అన్నట్లు పిరాట్టి విశ్లేషించినపిదప నుత్కంఠ నాపలేక పెరుమాళ్లు ఒక వృక్షమునుండి వృక్షాంతరమునకు బోవుచు నో వృక్షమా "సీతనుజూచితివా హరిణమా సీతనుజూచితివా యని యడుగుచు వెదుకుచు బాధపడినట్లీ యాళ్వార్లు నాయికయై బాధపడెను. ఇట్లు దుఃఖపడుచున్న యీమె దశననుసంధించిన తిరుత్తాయార్ (యీమె తల్లిగారు) యీమె పడుచున్న పాట్లును ఈమె పలుకుచున్న పలుకులు విని సహింపలేక యేమియు జేయనేరక దుఃఖించుచుండగా నింతలో స్వామివచ్చి దర్శనమిచ్చి [illegible] నూరట జెందెను. ఇందు "పిరమ్పుపగవర్కు కాణిల్" అన్నది ఈయిరాప్పాట్టు.

1. మన్నైయిరుందు.

శ్లో॥ పాణిభ్యాం సంస్పృశంతీ క్షితిమియ మనకృద్వామనీతి బ్రవీతి
వ్యోమాంగుళ్యాప్రదిశ్య ప్రణమతి గరుడాంకస్య వైకుంఠబుద్ధ్యా।
బాష్పాంభః పూరితాక్షీ జలధిజల ధరశ్యామదేహేత్యజస్రం
విక్రోశంతీ సుతామే వ్యతనుతసితరాం భ్రాంతచిత్తామిమాంనః॥

సీ. ధరణిపైఁ గూర్చుండి ♦ కరములఁ దడవుచు ;
నిది వామనునిదంచు ♦ నదరి పలుకు
నాకాశమునుఁ గాంచి ♦ యతిభక్తిఁ బ్రణమిల్లి ;
యతని వాసస్థాన ♦ మనుచుఁ జూపు
శారదాంభోజాత ♦ సన్నిభం బగుతన ;
కందోయి నశ్రువు ♦ ల్గార్చుచుండు
జూచువారల కెల్లఁ ♦ జూడ్కులు చల్లనౌ ;
జలధి వర్ణుఁడండని ♦ పలుకుచుండు

తే. గీ. ముద్దరాలైన మజ్జాత ♦ నద్దవిడిని
మరులు గొల్పి మతిభ్రమ ♦ కిరవుజేసి
కారియతఁ బొలుసేసిన ♦ కమలనయను
నేమనందును జెప్పుఁడో ♦ భామలార.

2. పెయ్వశై.

శ్లో॥ పాణిపరిస్ఫుట కంకణధ్వని నమస్కృత్యన్యభ్యాత ల్పమి
త్యంభోధిం మిహింరంజనార్దన తనూరిత్యాదరాద్భాషతే।
తామ్యంత్యస్ర జలావిలేక్షణముఖీ నారాయణేత్యాలప
త్యస్మద్బాలమృగీ దృశస్థితిరసౌ నజ్ఞాయతే కిం న్వితి॥

శా. చేతందాల్చిన కంకణాళి మొఱయం ♦ జేమోడ్చి మత్స్వామితా
జేతఃప్రీతి ఘటిల్లఁ, బందుజలగా ♦ శీయంచు బల్కున్సరో

కాంతా పుష్పని వాసి మూర్తి [illegible] ♦ [illegible] ప్రేక్షితా
భైతైణీ ద్భృశ సయు కృత్యములనే ♦ [illegible]

3. [illegible]

శ్లో॥ ఆశ్లిష్యాగ్నిమయం ముదా [illegible] బూర్తిజేశ [illegible]
గోవిందోయ మితి ప్రవర్తితమిదం [illegible] |
సర్వాంగీణ రమేశ పాదతులసీ సౌరభ్య [illegible]
మత్పుత్రీ కథ మీదృశీ సమభవ ద్వేషా [illegible]॥

మ. జ్వాలదగ్ని [illegible] ♦ [illegible]
తలవాతోత్కరమంటె గోగణ [illegible] ♦ [illegible] గోవిందుడం
చలరుం దత్తులసీసువాసనలు దే ♦ [illegible]
యెలనాగెంతయుఁ జేయుకృత్యములనే ♦ [illegible]

4. [illegible]

శ్లో॥ రాకాచంద్రమసం ప్రదర్శ్య గిరిభి న్నీలాభకాయోత్సవం
దృష్ట్వాఽయాహి రమాంగనాప్రియ [illegible] నాః |
ఆలోక్యా [illegible] కేశ ఇ
త్యాహైవం మమ దారికాం సముతనో దాస్య ముగ్ధ చిత్తాంగహారిః॥

సీ. నిండుచందురుఁ జూపి ♦ నిద్దంపు మణిబోలు
తనుకాన్తి గలవాడ ♦ యనుచుఁ బలుకు
నెదుటనున్న మహీధ్ర ♦ మింపార వీక్షించి
యాశ్రితమిత్ర ర ♦ క్షనుచు బిలుచు
వర్షుకాంభోవాహ ♦ పంక్తిఁ జూచిన యెడ
వనజనేత్రుఁడు వచ్చె ♦ ననుచునాడు
నళిబృందముల తీరు ♦ నవఘుళించెడు వేణి
బూవులఁ దుఱుముదు ♦ పూవుబోడి

తే. గీ. కుడువగట్టంగఁ జెప్పినఁ ♦ గోపగించు
ధ్యాన సంమీలితాక్షియై ♦ తలపదస్య
మిట్లు నాకోమలాంగికి ♦ నెదను మరులు
గొలిపి విభ్రాంతి జేసెనా ♦ కుహకుడిపుడు.

5. కో మ ళ వా క్య నై ష్కం.

శ్లో॥ పీనానం పరిరభ్య వత్సమసకృద్గోవింద సంరక్షితే
ప్యేకోయం భవతీతి వక్త్యనుసరన్కాకోదరం భీషణమ్ ।
దైత్యారే శ్శయనం బ్రువితి కిమిదం కింవా భవిష్యత్యహాం
నో జానే మమ పుత్రికాం సమతనోద్విభ్రాంత చిత్తాం హరిః॥

ఉ. కోమలవత్స వర్గమునుఁ ♦ గోరికనుం గొని యివ్వనం దజం
డోమినవంచుఁ బల్కు నవ ♦ మొప్పఁగఁ బవ్వడఁ జూచినాగువున్
వేసురు నెంటనంటి చను ♦ విష్ణువు శయ్యయటంచుఁ బల్కు నా
వామవిలోచనం గుహానఁ ♦ బన్ని విభుండలయించు నేత్రలిం
కేమగునో యెఱుంగనివి ♦ యోరికి శక్యము వానిమాయలన్.

6. కూ త్త ర్ కు డ మె దు త్తా డి.

శ్లో॥ ఘటన్నృత్య ప్రవణం సమీక్ష్య పురుషం గోవింద ఇత్యుత్సుకా
ధావత్యేవ మనోజ్ఞ వంశనినదం శ్రుత్వాఽగతో మాధవః ।
ఇత్యేవం మనుతే వినూత్న నవనీ తంవీక్ష్య తదోభ్యమి
త్యాహైవం మమపుత్రికామధుజితాహ్యస్మత్కృతాంప్రాపితా॥

మ. ఘటనృత్యం బొనరించు వారిగని యా ♦ కంజాక్షి గోవిందు డి
చ్చటకే తెంచె నటంచుఁ బల్కు మురళీ ♦ స్వానంబు విన్నంతనే
పటుమాయల్ప చరించు కృష్ణుడనుచు ♦ న్వాకుప్పి నావల్లవీ
చటలాక్షి ప్రియుడిట్లు మోహపరిచెం ♦ జందాకిసనన్మతుస్సతిన్.

7. ఏఱియ పిత్తినోడు.

శ్లో॥ ఉన్మత్తేయ మశేష లోకనివహానస్రష్టానఏవేతిచ
ప్రాహాహార్ణ్వస్థితపుండ్రమండితముఖాన్సంసోవిలోక్యాగ్రతః॥
తద్దాసాఇతిధావతి ప్రకటసౌరభ్యస్రజం వీక్ష్యసా .
విష్ణోరిత్యభివక్తి మత్తను భవా కృష్ణేఽతి మోహంగతా॥

సీ. వలపు పిచ్చికివశం ♦ వదయైనయీలేమ
భువనమంతయుఁ దద్వి ♦ భూతి యనును
నిటలమందును భస్మ ♦ నిడువుగా నిడఁ జూచి
హరిభక్తులనివారి ♦ నా దరించు
విలసత్సుగంధమౌ ♦ తులసి మాలిక గాంచి
హరిదాల్చుమాలిక ♦ యనుచు నుడువు
సరసిజా తాలయా ♦ సదృశ సౌభాగ్య వి
రాజితయగు మత్త ♦ మూఢయౌకట.

తే. గీ. శ్రీశపాదాబ్జసంతత ♦ చింతనమున
మైమరచి యన్యమెఱుఁగక ♦ మలయు నెపుడు
స్వస్థ చిత్తంబుతో నున్న ♦ సమయమందు
కృష్ణగుణమోహితాత్మయై ♦ కేరుచుండు.

8. తిరువుడైమన్నరై.

శ్లో॥ దృష్ట్వైశ్వర్య విరాజితాన్నరపతీ నదాశ్రీశమ జ్ఞాతుమి
త్యానీలాంబుధరాది వస్తునివహం నిర్వర్ణ్యమత్పుత్రికా
మాతాసాభు వనస్య వామనఇతి ప్రోల్లాసి తాన్యాత్యతి
క్షుద్రామర్త్య నికేతనం మురజితో ధామేతి వక్తిస్ఫుటమ్॥

సీ. శ్రీమంతులగు నృప ♦ శ్రేష్ఠులఁ బొడగాంచి
యంబుజోదరుఁ గంటి ♦ ననుచు నుడువు

సురుచిర రూపోప ♦ శోభిత వస్తువు
లనిమురారి యటంచు ♦ గంతులిడును
వ్రీతిమానసనాథమా ♦ భవనంబు నీక్షించి
వనధివర్ణుని కోయి ♦ లనుచుఁ బలుకు
మోహిత చిత్తయై ♦ ముద మేదియున్నప్డు
తెలివొంది చెలులతో ♦ బలుకు నపుడు

తే, గీ. గళిత వేద్యాంతరంబుగా ♦ గములనయను
దివ్య లీలావతారముల్ ♦ తీవ్రభక్తి
మానసంబునఁ దలపోయు ♦ వాని నామ
వితతిఁ గీర్తించుఁ బాడును ♦ వేయిగతుల.

9. విరహవిభ్రమ గవరైక్యానిల్.

శ్లో॥ భిక్షూన్స్వీక్ష్య నిగీర్ణ సర్వభువనే త్యాఘోషయత్యాదరా
త్పశ్యత్తి నవనీలనీరదగణం కృష్ణోయ మిత్యాలపేత్ ।
గోబృందం ప్రసమీక్ష్య దైత్యరిపురస్యేత్యతినిశ్చిన్వతీ
మత్పుత్రీయ మధోక్షజేనగమితా వ్యామోహ మత్యల్పణమ్॥

ఉ॥ జ్ఞానులఁజూచికృంత్స్న భువ ♦ నంబునులోఁగొనురక్షకాయనున్
వానకొనంగు నీలఘన ♦ పంక్తినిఁ గన్గొని కృష్ణుఁడన్భ్రమ
న్పూని ముదంబుఁ జెందివడిఁ ♦ బోయెద నెక్కగనంచుఁబర్విడున్
పీనపశు ప్రజంబుఁ గని ♦ విష్ణునిఁ జూచెద నంచు నేగునా
చానను మోహపెట్టియిటు ♦ చాలగలంచెడు గృష్ణునేమనన్.

10. అయర్కాంశుతప్తంపర్త్తి.

శ్లో॥ ముహ్యాస్తి ప్రతిబుధ్యసోత్ర భవతీ త్యుస్మిల్యచక్షుర్దిశః
పశ్యంతీ తమనాప్య బాష్పసలిలా సార్ద్రార్ద్ర వక్షోరుహా ।
పంచాస్త్రి ప్రసవేషు విహ్వాలతనుః కృష్ణేతి సంబోధయా
త్యేషావాగతి వృత్తచిత్త వికృతిం నీతాచమే కాగతిః॥

సీ. మోహాంబునిధిలోన ♦ మునిగి తేలుచునుండు
పరికించి నల్దెసల్ ♦ దిరిగిచూచు
దవ్వులనున్నట్లు ♦ తలచివానినిఁ గన
దీర్ఘదృష్టినిఁ గొను ♦ దెసలయందు
ఘర్మాంబుకణ ఝరీ ♦ కలిత శరీరయౌ
గళదశ్రులోచన ♦ జలజ యుగళ
వేడి నిట్టూర్పుల ♦ వేమారు నిగుడించు
మ్లానాంగలతికయై ♦ మ్రానుపడును

తే. గీ. కృష్ణతృష్ణార్తయై కృష్ణ ♦ కృష్ణ యనను
సామి రమ్మనిపిలుచును ♦ చైచ్చస్వరంబు
మీరవిరహవ్యథోన్మాద ♦ భారమూని
పొగులుచున్నది నాపట్టి ♦ ప్రోవరాదు.

11. వల్వి నైతిర్యుంకణ్ణై నై.

శ్లో॥ పాపాహర్త్య విపాటనైకకులిశే కృష్ణేఽతి భక్త్యా మునిః
కారేరాత్మ భవస్సహస్రమకరో ద్వద్గాన సంయోజితమ్ ।
తత్త్రేదం దశకంపఠన్ హి పురుషస్సంత్యక్త పాపః పరం
ధామోపేత్య సునిష్ఠితస్సురగణై స్సంభావితో మోదతే॥

చ. శ్రితజన సర్వపాపముల ♦ జిమ్ముడు కృష్ణుని సన్నుతించి స
న్మతి శఠవైరి కూర్చిన స ♦ మాధురి పద్య-సహస్రమందుని
యతులిత పద్యములప్పదియు ♦ నాదర బుద్ధిఁ జదించువారు నా
శితభవులై వికుంఠపురి ♦ జేరి సుఖాసిక గాంతురెప్పుడున్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

చతుర్థశతకము – ఐదవ దశకము.

[వీ ట్రి రు ం దు]

అవతారిక :—క్రింది తిరువాయ్మొళిలో నారీతిగా సర్వేశ్వరునివిషయమై బహుతృష్ణగల యీ యాళ్వారు "ఏడుజన్మములవరకు నిక నాకేమికొఱత ఎట్టి అలభ్యలాభమును పొందితిని" అని పలికిరి. "సాయినిన్ఱ ఇరాన్" అనునది మొదలుకొని దానిక్రిందనున్న పంక్తియును "మక్కళయుగంపుక్కెరావి" అను తిరువాయ్మొళియందు వీరికిఁ బుట్టిన తృష్ణకు కృషియయి యున్నది. అట్టి తృష్ణకుచేసిన కృషియొక్క ఫలము దీనిలోఁ జెప్పబడుచున్నది. ఈ ప్రసాదనమునకు పైగా మఱిచెప్పవలసినది లేదు. "ఊర్లివ్వ కుంబణియుగిల్" అనుతిరువాయ్మొళి తరువాత జెప్పదగిన ప్రాశస్త్యము గలది. యీతిరువాయిమొళియేయని జీయరు సాధించువారట.

పెరుమాళ్లు ఇళైయ పెరుమాళ్లుకలిసియున్నరొుడ పిరాట్టికి విశ్లేషముకలుగగా సుగ్రీవాని వానర పరివారమును వెంటకూర్చుకొని విరోధివర్గమునున్మూలించి స్వామి పిరాట్టితోగూడినట్లు సమస్త పదార్థములను జూచి సర్వేశ్వరుఁడని భ్రమించిన వీరి భ్రాంతినంతయు నివారించి ఉభయ విభూతులతో గూడికొనిన తనస్థితినంతయు గనపఱ్చి ఆళ్వార్ మాస్థితిని జూచితిగా? ఈ విభూతియంతయు నొక్కటియేసుమండీ మీరు దీనిని ఏలింపుడని ఆజ్ఞాపించి చేతికి తాళములం నియ్య నాసర్వేశ్వరునికి మంగళాశాసన మొనరించి ఉభయవిభూతులయందు నాకుసాటి మరియొవ్వరులేరని సంతసిల్లినారు.

(నిన్నఱన్న తిరైనోక్కి) (ఎదుటనున్న పర్వతమునుజూచి) అన్నందుకు వానమామలయైన తిరను గనవచ్చును. "నీఱు శెవ్వెయిడ క్కాణిల్ నెడుమాలడియారెన్రోడుమ్" (భస్మమును దిన్నగా (నుదుట) నుంచుటను జూచి సర్వేశ్వరుని భక్తులనిపరుగిడును) అన్నదానికి నిత్యసిద్ధపురుషులను గనవచ్చును. "శెల్వ్యాదోర్ నాయిత్తైకాట్టి శిరీధరన్మూర్త్తియీదెన్నుమ్. (ఎట్టినిమూర్త్యనిజూపి యిది శ్రీధరుని మూర్తియనిపలుకును) "మైయకణ్ణాళ్ మలర్మేలుఱైవాళ్ ఉఱై మార్బినన్" (కాటుకకన్నులుగలది పద్మవాసినియగు పెరియపిరాట్టి నివసించు వక్షస్థలముగలవాడు) అన్నందుకు తాను పిరాట్టి కలిసియున్న చేత్తిష్ఠ గనవచ్చును. "తిరువుడై మన్నరై క్కాణిల్" (సంపన్ను

లైన రాజులను జూచినయెడ (శ్రియఃపతీ గమ్మని పిలుచును) అన్నందుకు ఊర్ధ్వయవి రూతియుక్తుడైన తన ఐశ్వర్యమును గనపర్చెను. ఈయాళ్వార్ నాయికయొక్క తిరుత్తాయారు "ఇట్టిస్థితిలోనున్న యీ నాపుత్రికవిషయమై నేనేమిచేయుదను" అనుమాటలు పోయి "ఏడుతిరములవగకు నాకిఁక యేమిలోపము" అనునట్లుచేసెను "ఏళుమ్బిఱగవర్కై క్కాణిల్" (అదరించిజ్ఞానులనుజూచి) అన్నందుకు ఆనందమయుడై యున్న తనయునికిని గనపర్చెను ఇందులో మొదటిపాశురమే ఉయిర్పాట్టు.

1. నీ త్తి రు ం దు.

శ్లో॥ స్వాజ్ఞాయత్తసమస్తలోకనివహాంవ్యాప్నోతియస్తంపరే
నాథంసద్గుణసంతతేర్గనిపదం శ్రీశం తితీక్షాస్పదమ్ ।
నత్వాత్వామని శంప్రణమ్యసువచో గుమ్ఫిత్రికామాలికా
దత్వానన్దముపేయుషోముమభవే త్కావాతితిఃకథ్యతామ్॥

సీ. సప్తలోకంబుల ♦ సాకెడు తనయాజ్ఞ
యవ్యాహతంబొచు ♦ సతిశయిల్ల
దనయిచ్చవచ్చిన ♦ తనువుల ధరియించి
ధర్మసంస్థితిఁగాచు ♦ ధన్యమతిని
గేశి పాథోధర ♦ క్షేపచండానిలు
నస్మదీశునిభక్తి ♦ నభినుతించి
చేతులారఁగఁ బూజఁ ♦ జేసి సరిస్తుతిరూప
మాల్యంబు లర్పించి ♦ మనసుదీర

తే, గీ. వానిభక్తులతోఁగూడి ♦ పాడియాడి
వానిలీలలఁ జెరొక్కని ♦ వానికథల
నుడిచి కాలంబుఁగడపంగ ♦ నోచినట్టి
నాకులేదిఁకఁ గొఱంత మ ♦ న్నాథుకృపను.

2. మై య క ణ్ణా ళ్.

శ్లో॥ నీరేజాతనికేతనాతిసుభగా వాసీభవద్వక్షసం
సూరివ్రాతనిషేవితాంఘ్రికమలం వాత్సల్య పూర్ణేక్షణమ్ ।

మత్ క్లేశానఖిలాన్ జహీతిసువచ స్సందర్భమాలోత్కరం
దత్వాసంస్తువతో ముమేహ సదృశః కోఽస్యోఽస్తిపృథ్వీతలే॥

మ. వనజాతాలయుఁ గజ్జలాక్తనయు న ♦ న్యాకున్సలిందాల్చు వా
నినతాశేష సుకేశు రక్తనయను ♦ న్నిత్యవ్రజాధీశునిన్
వినరమ్యంబగు గీతిరూప నుతుల ♦ న్వేమారు గీర్తించు భా
గ్యనిధానంబు లభించెనాకఖిల దుః ♦ ఖాంతంబు సిద్ధింపగన్.

3. పీ వి లి స్బ మ్.

శ్లో॥ నిస్సీమానన్దవార్ధేర పరతటగతం శ్రీశమజ్ఞాయతాత్మం
కళ్యాణానాం గుణానాం నిలయమఘునుదం నిత్యసూరివ్రజేడ్యమ్।
సర్వంకాలం సుగీత్వాకలితమృదుపదస్తోత్రజాలం ప్రియుంజన్
స్తోతుం మే భాగ్యమాసీన్నిర వధిక మహానందవార్ధౌ నిమగ్నః॥

చ. నిరవధికాప్రమేయ గుణ ♦ నీరనిధిం గమలాయతాక్షునం
బరచర నిత్యసూరులకుఁ ♦ బ్రాపగు దేవుని సద్యశోనిధిన్
నిరతము సూక్తి మాలికల ♦ నింపినుతించెడు భాగ్యముబ్బెనే
నిరుపమహర్షవార్ధిని ము ♦ నింగిసుఖించితి వానిసత్కృపన్.

4. మే వి ని న్ను తో ఉ వా ర్.

శ్లో॥ వాజీభూతపతత్రిరాజమరిభి చ్చక్రోజ్జ్వలంమద్విభుం
త్యక్త్వాన్యధ్వజతామఘా ఘునిపినచ్ఛేదేకుఠారాయితమ్।
గేయైస్సాధ్వువచః ప్రబంధరచనైః స్తుత్వాపరాంధన్యతాం
ప్రాప్తవంమామ కరోన్ని షీన్న మతు లానంధాస్పదం కింన్విదమ్॥

చ. ఇతరము సర్వమున్విడచి ♦ యేమరకెప్డు తన్నునృజించునా
శ్రితులభవోత్థతాపముల ♦ శీఘ్రము బాపెడితాక్ష్యవాహనున్
దితిసుతకంఠకర్తన సు ♦ తీక్ష్ణసుదర్శనహస్తపద్మునా
న్నుతుల భజింపు సంపదకు ♦ నోచిననా యెడ వానిమంచి వా
క్కృతి బాగడంగఙ్ఞాలుదునె ♦ తద్ద జడుండ నికృష్టుడన్నువిన్

5. అ త్తి న ల్ల వ గ్గై కా ట్టు మ్.

శ్లో॥ సూరీణామనుభావ్యమబ్జనయనం స్వప్రాప్త్యుపాయాన్తర
జ్ఞానాదీన్నిజసంశ్రితాయదదతం మత్వాత్వమునం శ్రీసఖమ్ ।
స్వాదిష్టార్థవచోనిబద్ధనుతిభి స్సూత్వాఽనుసంప్రదాం
ప్రాపం నిర్వృతి మాశుమద్భవరుజా పుంజోపనాశంగతః॥

చ. దురితములు న్మనోవ్యథలు ♦ దుష్టశరీర గతోప తాపముల్
వరువడి నాశమొంద సిత ♦ పద్మవిలోచను సన్మనీషుసిన్
సురనికరార్చితున్ సుగుణ ♦ శోభితుసూక్తి విశేషమాలికో
త్కరముల సన్నుతించి యతి ♦ గాఢముదంబుధి నోలలాడితిన్.

6. శ రి య మే ని మి శై.

శ్లో॥ నీలాంబుజాతనిభనేత్రమమర్త్యసేవ్యం
తం ప్రావృషేణ్యజలదాభమనంతకీర్తిమ్ ।
గేద్యైస్సుపేశ లవచోగ్రథితై స్తవాఖ్యైః
కిందుర్లభంనుతవతో మమభూతలేస్యాత్॥

శా. నీలాంభోజ దళాయతాక్షు దివిష ♦ న్నేతస్సురద్విట్కిరో
జాలోత్కర్తన లోహితాక్త భయు ♦ కృచ్ఛక్రాంకితు స్సితికో
స్త్రైలచ్ఛాప్రియనుతిప్రకాండముల స ♦ మ్యక్ప్రీతాత్ముగావించితిన్
మేలయ్యెంగద నాకు దుర్లభము భూ ♦ మిన్గానరాదెద్దియున్.

7. ఎ న్ను మో న్నా గి.

శ్లో॥ నిస్తుల్యాభ్యధికం సదైకవిధయా ఽకృత్యాస్ఫురన్తం ప్రభుం
లోకేశం జగతోఽస్య సర్గవిలయ స్థిత్యాది హేతుం పరమ్ ।
ఛత్రీకృత్య మహీధరం వవృషే తస్త్రాణతుష్టుం గోత్రతేః
స్తోతుం లబ్ధవతో మమేహ కృతినో జాయేత కావాఽతుతిః॥

చ. సముద్ధతిరుంపులేని ఘనునా ♦ సర్వజగన్మయు నేకరూపున
శ్రీమముగ భూధరించు భుజ ♦ సారముగా బెకలించి మొత్తి వ
షణమునట మా ప్రపన్నగణము ♦ సాకిన దేవుని న్మూర్తిమూలలన్
బ్రియమదమ్ము నొందఁ జేసిన శు ♦ భంబొనరింగ్గోర తేము నాకికన్.

8. సముత్కృంపూవిన్మై.

శ్లో॥ పద్మాయా మనుజ పరప్రమోద హేతుం
మర్త్యానాం పరమసుఖావాసినాం చ నాథమ్।
పద్మాక్షం మధురవచస్స్వవైర్నితాన్తం
సంస్తుత్య ప్రియవదమితోఽస్మి కస్సమో మే॥

మ. మనకుం బంకజగేహకున్ప్రియుని సో ♦ మబ్రహ్మసేవ్యస్మహీ
జనసందోహము నిత్యసూరిజనముల్ ♦ శ్లాఘించు దేవున్ ఘనా
ఘనసంకాశ శరీరుఁ గోమల పద ♦ గ్రామస్తుతి న్ప్రీతుఁ జే
సిన నాకెవ్వరు సాటిలేరిక మహా ♦ సింధ్వావృతక్షోణిలోన్.

9. వామనత్వమ్.

శ్లో॥ నాకం చోపరి భోగసంక్తిభువనం లోకాన్ సధో నిస్థితా
నాగానాం దిశకంచ సూక్ష్మవపుషా వ్యాప్యస్థితం మాధవమ్।
శంఖాలంకృతపాణి మంబుదనిభం కుంభప్రవృత్త్యుత్తమం
స్తోత్రైరర్చయతో మమేహ సదృశః కోఽన్యోఽస్తి పృథ్వీతలే॥

మ. సురసద్మంబు దశార్ధ్వ లోకవితతిన్ ♦ శుంభద్ధరామండలిన్
ధరకుం గ్రిందను లోకపంక్తిని దిశా ♦ స్థానంబులం దానయై
పరిపూర్ణంబుగ నిండియున్న విభుని ♦ న్నాశ్వద్ధరాంచత్కరున్
వరమస్తోత్రావళి న్నుతించు నను బో ♦ ల్వారెవ్వరీధాత్రిలోన్.

10. ఉండుముమిళింపుమ్

శ్లో॥ యో భూమిం ప్రవిశ్య మనిగీర్య పునరప్యుద్గీర్య సంత్రాయతే
యో బద్ధుం జలధిం తటే శయితవాన్ హత్వా చ యో రావణమ్

సామ్రాజ్యం సమవాప్య మండితవపు ర్భద్రాద్రినే సుస్థిత
స్తంభక్తామృతవర్షిభిస్స్తుతిశతై స్స్తోతుం లభేసంపదమ్॥

సీ. కల్పాంతమునఁ గుక్షి ♦ గదియించి క్రమ్మర
వెలిఁబుచ్చి పరులచే ♦ వలయు నెడను
గుజ్జువేషంబున ♦ గుహనా వటస్థుఁడై
యుజ్జ్వలఁదనదని ♦ యాక్రమించి
ప్రళయాంబునిధి వీచి ♦ కలమగ్న యావేళఁ
దనతీక్ష్ణదంష్ట్రాగ్ర ♦ మునను దాల్చి
యీరీతి పలుమారు ♦ హేలాళి నుగుకృప
ధాత్రి రక్షించెడు ♦ ధన్యమతిని

తే. గీ. చూచినంతనె లోకంబు ♦ సొబగుమీరఁ
తనది యనునట్లు తోఁపించు ♦ వనజనేత్రు
సున్నుతింపఁగఁ బీయూష ♦ సదృశ సూన
పద్యనిచయంబుఁ గూర్చితి ♦ భక్తులలర.

11. మా ర మా రా ద.

శ్లో॥ అశ్రాన్తామితవృష్టిశీతలఘనశ్యామభృన్నిలింబే స్థితం
నత్వా పుష్పవనీపరీతకురుకానాథే శ్రితారిఘ్ననిః ।
పద్యానాం ప్రణినాయయాం దశశతీం తస్యాం దత్తైస్తాఃపర
న్నాథాః పంకజవాసినీకరుణయా సంత్యక్తపాపో భవేత్॥

శా. ధారాశీకర శీతలాహి కుధరేంద్రస్థాయి లక్ష్మీశు వాః
పూరాశ్రాంత నిషేకవర్ధితవనీ ♦ పూగోల్ల సచ్ఛ్రీపురీ
రారాజచ్ఛతవైరి కూర్చిన సహ ♦ స్రశ్లోకిలో నీపదిన్
గారా మొప్పఁబఠించువారి ఘుఘముల్ ♦ ఖండించుశ్రీప్రీతితోన్

శ్రీ మ హే శ త కో పా య న ము ః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

చతుర్థశతకము — ఆఱవ దశకము.

[తీర్పారై]

అవతారిక :— క్రిందను "మీ ట్టిరుందు" అయినది. తరువాత "తీర్పారై" వచ్చినది. ఒకకాలమందు "ఎమ్మార్గు" యీ రెండు తిరువాయిమొళ్ళల ననుసంధించి "మారుళ్ల దస్తై యుం కోరరో" (మాకున్నంత వరకు సాదమేనా) యన్నట్లు మీ ట్టి రుందులో యీ యాళ్వారు నిరవధిక ప్రీతిగలవారై యుండిరి. ఈ తీర్పారైలో నిరీతిగా మోహితులై యుండిరి. ఈ రెండు తిరువాయిమొళ్లులకు సంగతి యెట్లు సమర్థించుట. దీని కి సంగతియే సంగతి యని నుడివిరట.

భరతాళ్వాను మేనమామగారి యింటనుండగా తనను బిలువవచ్చినవారిని స్వామివారి పట్టాభిషేకమునకుఁ బిలువవచ్చినవారినిగాఁ దలంచి పట్టాభిషేకము కాగా సర్వవిధ కైంకర్యములను స్వామికిఁ జేసెదనని ఆశపడి అయోధ్యకు రాగా కైకేయి యూతనితో "నీవు మహారాజవైతివి" యని పలికినమాటను విని మొదలునరికబడిన చెట్టువలె నేలమీద గొంతవడికిఁ బడియుండి "నేను వారిదాసుడను కానా? ఇప్పుడే వారి సన్నిధికిఁబోయి తీసికొనివచ్చి పట్టాభిషేకము గావించెద" నని పలికి అయోధ్యనుండి చిత్రకూటమునకు బోవువాడు గలిగియున్న దైన్యమువలెనే యీ యాళ్వారును "తాయ్ నిన్నరూపనే" యనుదానిలో బ్రకృతివోవను ననుసంధించి భయపడి తిరువాళిరియు మందు నీగుము తెచ్చుకొన్నదైన్యము. తరువాత పదునాలుగేండ్లయిన తరువాత మరల స్వామిని సేవింపఁగలనని ఆశచే ప్రాణము ధరించియున్నట్లు "తిరువందాది" యందు వీరును ఆశగలిగి సరి ... "ఎన్నెంజినాళ్ తా మేయుపొకక్కుగాయచ్చార్ నెందొత్తిర్ద్దార్" "నాయు ...శమ... ఉడ" యన్నట్లు వీరును ఆశచేఁ బెంచిరి. పెరుమాళ్లు అయోధ్యకు మరల వచ్చేసి పట్టాభిషిక్తులై భరతునిమనోరథమును సఫలము జేసినటు తిరువాయిమొళియందు వీరును సఫలమనోరథులై సర్వేశ్వరుని యనుభవించిరి.

దిగువను మీ ట్టిరుందులో వీరికి బుట్టిన నిరవధిక ప్రీతి కేవల మానసానుభవమాత్రమై అతిబాహ్యకరణయోగ్యము కాకపోవుటచే మిక్కిలి యెత్తైన ప్రదేశమందున్నవాడు క్రిందఁబడుటకు వీలైనట్లు అది మోహమునకుపయోగించినది. సర్వేశ్వరునితో సంశ్లేషించి యెడఁబాసిన యొక పిరాట్టి ఉత్కంఠితచిత్తురాలై మోహమునొంది పడి యుండగా నామె యవస్థ నూహించి యీమెతో సమదుఃఖసుఖులైన యీమె బంధువు

లను మతిచెడి దుఃఖించుచుండగా నీమెకుగలిగిన యీవ్యాధి దేవతాంతరములచే గలిగినదని నిశ్చయించి దేవతాంతరస్పర్శము గల వారిని బెట్టి పరిహారము చేయించుచుండగా నీమెపరిస్థితి బాగుగా నెఱింగిన యొక చెలిమాని “మీరిప్పుడు చేయుచున్నవి యీమెవ్యాధికిఁ బ్రతీకారములు కావు. ఇవి యీమెను నశింపఁజేయునవి. కావున భగవన్నామసంకీర్తన మొనరించుచు భాగవతాంఘ్రిరేణువు నీమెశరీరమున నలదినచో నీవ్యాధి కుదురు” నని చెప్పిన యీచెలిమాటలచే వీరు తమదశను పరులకు దెలియఁజేయుచున్నారు. వీరు “నచలితాత్మయోహీనా” అనియును “కుర్వన్నుమానుషచరన్” అనియును వలిపిత ఇళయపెరుమాళ్లతో సమానులు. సర్వేశ్వరుఁడుండుమని నియోగించినచోటనుండి గుణానుసంధానముచే జీవించియుండుటకు భరతాళ్వానుతో సదృశులు. తమకుఁ దత్ప్రాప్తి త్వర యంతి మెండుగా నున్నను పురుషార్థలాభము వానిద్వారానే కలుగవలెనని వానిదయకు వేచియుండుటకు పిరాట్టితో సములు.

వీరు మొదటి తిరువాయిమొళియైన “ఉయర్వర” లో శేషిత్వమును స్వామియందే యుపపాదించిరి. పిదప నవతార సౌలభ్యము ననుసంధించి మోహించియున్నను “అంజిఱైయమడనారాయ్” లో దూతలఁ బంపుటకుఁ దగిన తెలివిగలవారై యుండిరి. “వీత్తిరుందు” లో పరత్వము ననుసంధించిన తరువాత తామే మోహాంగితులై తమదశఁజూచిన బంధువర్గము మోహమునొంది దేవతాంతరస్పర్శము గలవారిని రావించి చికిత్స చేయింప నొడఁగినప్పుడును వీరు తెలిపి చెప్పలేదు. భగవల్లాభమునకుఁ దెలివిగలిగి యుండుట భగవల్లాభాభావమందు మోహమును జెందియుండుట వీరికొక్కరికే గాని మరియెవ్వరికి నిట్లు లేదు. జ్ఞానాధికుడై భగవద్విషయమందు గాఢాభినివేశముగల వారిలో నొకడైన వసిష్ఠుడు పుత్రవియోగమందు సముద్రములోఁ బడెను. కొండ నెక్కి క్రిందికురికెను. వేదవ్యాసుడును పుత్రుడైన శుకుని వియోగమును సహింపలేక ఛాయాశుకుని బెట్టుకొని జీవించెను. భగవద్విషయమందు లాభాలాభములే తమ లాభనష్టములని యెన్నుకొనియుండు వారు వీరొక్కరే.

ఇట్లీయాళ్వారు నాయిక మూర్ఛతోఁ బడియుండగా నీమెనుజూచిన బంధువులలో నాగపాశబద్ధులైన చక్రవర్తితిరుమగనారును ఇళైయపెరుమాళ్లను చూచి మతిపోయి దుఃఖించుచున్న సుగ్రీవ జాంబవదాదులవలె మోహము బాపుటకు ప్రతీకారము చేయుటకు నెవ్వరును లేకపోయిరి. ఈమెను పెట్టుకొని జీవింపవలెనని కోరుచున్న బంధువులు కలతనొంది మంత్రములు, పిళ్లు, ఔషధములు మొదలగువాని నెఱింగిన వారినందరినిఁ బిలిపించిరి. క్షుద్రదేవతలఁ గొలిచెడువారు దండదుగ వచ్చి యున్నారు

శ్రీవైష్ణవగృహమును నీచపదార్థములచే దూషించుట కవకాశము లభించినదని సం
తసిల్లిరి. గాయమువ్యాధిగాయెను. దీనికిప్రతీకారమిది" అని తెలియక యొకశివాలువేయు
దానిని (కట్టుమాచివ్వి) గావించి దానిమాటలు విని అదిచెప్పినట్లు బాహ్యాగమముల వల
లంబించి వింధ్యములైన మద్యమాంసములను యీమెనురక్షించుద్రవ్యములని గ్రహించి
దేవతాంతర స్పర్శముగలవారి నాచార్యులుగా స్వీకరించి తమకీమెయందుండు ప్రేమా
తిశయముచే నెట్టిదనీమెను స్వస్థతగలదానినిగా జేయవలెనని నిశ్చయించి యపమార్గ
మందుం బ్రవర్తింపసాగిరి. "సర్వాన్ దేవాన్నమస్యంతి రామస్యార్థే యశస్వినః"
అన్నట్లు స్నేహముట్టి అకార్యములైన జేయుంచును గదా? ఇట్లీమె బంధువులందరు
జేయుచున్న అకార్యములను జూచి సహింపలేక స్వరూపజ్ఞానముగల యొక భాగవ
తోత్తముగారలు "ఇట్టి అకృత్యములను మీరింక జేయుచున్న గొడల నీమెసత్తకూడ
నశించును. మీరు యీమెయున్న వ్యాధ నెఱుంగరు. దీనికి గారణ మెఱుంగరు. చికిత్స
బొత్తిగా నెఱుగరు. మీరిందుకు పరిహారముగాం జేయు కృత్యములన్నియును చంపక
పుష్పదామమును నిప్పులో బెట్టినట్లు వినాశమునకు హేతువులగును. కావున నిట్టిపనులను
విడిచి యుక్తమైన నీమెలయందు శాస్త్రీయముగా జేయబడుచున్న పరిహారములనే చేయం
బూనుడు? సర్వేశ్వరుని తిరువడియందలంకరింపబడిన తిరుత్తుళాయమాలిక నీమెకుం
జుట్టుడు. గాయమెయొద్ద భగవన్నామసంకీర్తనము జేయుడు. భాగవతపాదధూళి యీమె
శరీరమందు రాయుడు?" అని చెప్పి వారు చేయుచున్న అకృత్యములను మాన్పించెను.
దీనికి "తిణియమాయుదిస్సె" అనునది ఉయుర్ప్పాట్టు.

1. శ్రీ గ్రాహై.

శ్లో॥ అన్విష్యామ రుజాపనోదనకరం కుత్రాపిదృష్ట్వాంతరః
జ్ఞాతో ఽస్యా బహుళాధి హేతురధునా పూర్ణేందుముఖ్యా మయా।
సంగ్రామోచితసంవిధాననిపుణః పాండోస్సుతేభ్యో జయం
దాతుం యుంగెర వాన వీరయమభూద్దాసత్త భిత్త్వా దృఢమ్॥

శా. ఏతద్వ్యాధినివారణైకచతురుం ♦ డెచ్చోటలభ్యుండు కం
జాతాక్షీమణులార యీ శశిముఖి ♦ సంక్రాంతరోగంబు మద్
జ్ఞాంతబయ్యెనుసంయుగాహవముగ స ♦ న్నాహంబుండాజేసి సం
ప్రీతిన్భాండుసుతుల్గ బుంవ నరులన్ ♦ బీభత్సుసారథ్యమున్
ఖ్యాతిన్బూనినవానిం జూచి వలసెన్ ♦ గంజాక్షి గాఢంబుగాన్.

2. తి శై క్క న్న దే.

శ్లో॥ ఉత్క్రామ్యత్యనిశం రుజాచ పరమాద్దైవాత్ప్రజాతానతు
క్షుద్రాదేవతద మోఘభేషజమితి శ్రద్ధాళవోఽస్యాశ్రితా ।
శంఖం చక్రమితీరయంతు మిళితా స్సర్వా లతాంగ్య స్తతో
జీవేన్నూనమియం తదేవసుభగం స్యాత్సాధనం నేతరత్॥

ఉ. ఈమెం గలంచునోవు మది ♦ నెన్నగ మీరు భ్రమించుచద్దిశా
దాముర జిత్కృతంబితర ♦ మైనదికాదని నమ్ముడందరున్
బ్రామిక మాని శంఖమని ♦ వల్మరు చక్రమటంచు బల్కుడీ
భామినియొద్ద నందుననె ♦ బాగగు నీసుదతీజనునోరుజల్.

3 ఇ దు క్కా ణ్మి న న్నై మీ ర.

శ్లో॥ అంబా మానయతే ధ్రువం మమ న చో విస్రశ్నికామద్గిరో
విశ్వస్యక్షివతాత్ర మామదిరయా స్రవ్యం విశుద్ధేగృహే ।
ధారాస్యందిమరందపూర్ణతులసీ స్రగ్బద్ధమాళిం హరిం
స్తోత్రైః ప్రీణయతప్రకామమియమప్యుల్లాఘుతాం ప్రాప్స్యతాత్॥

శా. తల్లీ నానుడిఁ జేసి చూడు మతిసం ♦ ధానాద్యవిస్రష్టికా
క్షుల్లాలాపముఁ విశ్వసించి మదిలో ♦ క్షుద్రంబులౌ వస్తువుల్
కల్లునాస్నానము జల్లఁబోకు మిక నా ♦ కంజాక్షు పాదద్వయం
బుల్లాసంబున సన్నుతింపు మది మే ♦ లుయుక్త ప్రతీకారమౌ.

4. మ రు ం దా గు మె న్ను.

శ్లో॥ జల్పాన్నాన్య వచనప్రపంచమతిసంధత్తే స్వనీశ మాగద
భ్రాన్త్యార క్తవినీల మోదనచయం క్షోదిష్టదైవాన్తికే ।
క్షిప్త్వా కిం యుగపన్నిగీర్య భువనాన్యుద్గీర్య సంరక్షత
శ్రీనాథస్య గృణీత నామ నిగతం స్వస్థా భవేదాశ్రియమ్॥

ఉ. మందని యెంచి యీబహుళ ♦ మాయనిమాటల నమ్మిమీరు ధీ
మందత నీచదేవతకు ♦ మన్ననసేయఁ జత్ప్రపథంబులన్

జెందగ నేల యున్నములు ♦ శ్రీశుని గీర్వాణమ స్తలోకునిన్
గ్రిందుగ నన్నగింపుడిది ♦ కర్జముపొందగ నీసతీమణిన్.

5. ఇ వ శై ప్ప రు మ్వ రి శు.

శ్లో॥ భూతావిష్టముపానమస్య లాణ్డవమిమాం లబ్ధుం ననత్వాధనం
నష్టానీలసరోజలోచనరుచి బింబాధరే పాండిమా।
మాద్యన్త్యగ్నిగిరిప్రభేదనవవే గ్నామాని సంకీర్త్య త
ద్భక్తానాం పదధూళి ముంచమువదనాఘాతే నిధత్తే దురితమ్॥

ఉ. ఈమెనుఁ బొందగోరు విధ ♦ మీగతి భూతము సోకియున్నయా
భామనటింపగా దకట ♦ భానురబింబఫలాధరోష్ఠముం
దామరనవ్వు కన్నుగవ ♦ తద్దయుఁ గాంతి విహీనమయ్యె నో
కోమలులార కంసగజ ♦ కుంభవిదారణదక్షు దైత్యజి
న్నామము లుచ్చరించి వెస ♦ నాతిశరీరమునం దదీయప
త్తామరసద్వయీరజము ♦ దండిగఁ బూసిన శాంతినొందెడిన్.

6. త ణి యు ం పొ ఖ ది న్ని.

శ్లో॥ భూతావిష్టఇవ ప్రనృత్యథభృశం వ్యాధిస్తు తస్యాః పరాం
వృద్ధింయాతిన జాతుశామ్యతిగుణో నేయంచికిత్స్యా భవేత్।
సుత్రామోపలనీలసుందరతనో భక్తప్రజస్యాంఘ్రిగం
రేణుం తద్వపుషి ప్రలింపత తతో నాన్యా చికిత్సోచితా॥

చ. అనవరతంబు మీగు శివ ♦ మ్మాడుట నీవరవర్ణినీవ్యథల్
ఘనమగుచుండె తగ్గుదల ♦ గానము నీలఘనాభభక్తప
ద్వనజపరాగమీ కలికి ♦ వాడిన మేనునఁ బూసిరేని యీ
వనటుశమించు లేదొకయు ♦ పాయము దీనికిఁ దుల్యమిద్ధరన్.

7. అ ణ ం గు క్క రు మ అు ం డు.

శ్లో॥ అస్యా రూపజితాదితేయసుదృశో వ్యాధేః ప్రతీకార ఇ
త్యజ్ఞానాదజయా క్షితీర్య మదిరాం క్షుద్రామరేభ్యో ముదా।
స్తుత్వా నృత్యథవశ్రీమాయహిభవేద్వ్రిహ్యత్కరంఖాదతో

బాలేయస్యవికంపితోష్ఠపుటపంక్తిత్రాసనం కర్మవ
త్తస్మాద్భాగవతాం స్త్రయీపథజుషో భక్త్యా భజధ్వం సదా॥

సీ. తనుకాంతిజితదివ్య ♦ తరుణీలలామున్గాను
తేజరిల్లెడు నీవ ♦ రాజముఖికి
సహజమా భేషజం ♦ బనియెంచి యాజమును
మద్యంబు గొనుమని ♦ మాటిమాటి
కథనుద్దైవంబుల ♦ కర్పించి వినుతించి
హస్తతాళధ్వను ♦ లతిశయిల్ల
మీభుజంబులుహీన ♦ శోభంబులై కంప
మొందంగ స్వాత్యంబు ♦ లానరజేయు

తే. గీ. మగువలార యిదేమి క ♦ ర్మంబు చెప్ప
పండబోసిన ధాన్యంబు ♦ సంపుమీగ
దినెడుగాడిద పెదవుల ♦ తీరు జూచి
సంతసిల్లిన భంగి మీ ♦ నరణి యొప్పె

8. వేదం వల్లార్గై.

శ్లో॥ వేదాభ్యాసపరాన్ హరింత్రిశివతో భక్త్యా న్వసత్ప్రోక్త స
ద్భక్త్యాసూరిపతేరిమాంసువదనాం పాదాబ్జయోః పాతసు।
ఏతద్వ్యాధ్యపనోదనక్షమమిదం సాన్యద్వినింద్యాసు నా
మాకీన్య వ్రీడిగాయ గీతనివహం యస్త్ర్రైనం తద్ధిక్॥

ఉ. వేదములెల్ల నేర్చి కడు ♦ విప్రతికెక్కిన వారిఁబట్టి దా
మోదరుపాదపద్మములు ♦ ముద్దియచేతను ముక్కజేయు నీ
బాధదొలంగునద్దియె యు ♦ పాయము గాని నిషిద్ధకృత్యసం
పాదనలాంబనాత్ములయి ♦ పాటువడంగ నికేమి మేలగున్.

9. కత్త్రయినాలంగోర్.

శ్లో॥ ఉమాపతిగ్రపవిహాస్యమానపటహాభ్యాసానుసారం ముహు
స్వాత్యంతిర్వ్యతధైర్యచోభిరసురాన్ క్షుద్రాంస్తువంతీభ్యోకమ్।

యుస్మాన్నోత్సహతే విలోకయితుమప్యాత్మామమాయంహరేః
పాదాబ్జం నుతభేషజంపి పరమం తన్వార్వ రుజోబాధితుమ్॥
ఉ. తప్పెటఁగొట్ట పుల్కసుఁడు ♦ దానికిలోఁగి నిహీనదేవతన్
నిప్పగ మీనుతించు నుతి ♦ వీనులనే వినజాల నీపనుల్
తప్పనిమీఁదఁ దోఁచదిఁకఁ ♦ దండిగవలె స్మరనలందయాళువై
నుస్పవఁ గాచుమాధవుని ♦ మోదముతోనుతియింప నీమెతన్
దప్పు మనోజవేదనలు ♦ తథ్యముగానిదియే చికిత్సయా.

10. ఉన్మత్తమత్తగం.

శ్లో॥ శ్రీకృష్ణంపరివిహాయ దైవమపరం నైషా హ్యదాభావమే
త్స్వప్నః క్షుదగిసురార్చనాత్కిముఫలం న్వత్యేనవా తత్పరః।
లక్ష్మీశం నిగమాస్తవాక్పరిషదామీడ్యం పతిం ద్వారకా
వాస్తవ్యం నుతి సంభ్రమాత్సపులకాహ్లాసకాన్నృత్యతి॥
ఉ. నెన్నునిఁదక్క యీనెలత ♦ వేరొకవేల్పు భజింపఁబోదు మీ
సన్నుపుబోహిన్పుల్గదే ♦ సారెకునృత్యము సల్పనేల యా
పన్నులఁగాచువాని శరీతి ♦ వాక్యతతిపరితిపాద్య ద్వారకా
సన్నిహితు స్వరేఖాధర ♦ సాగిలిమ్రొక్కినుతించిపాడుఁడీ.

11. తోఖపాడి.

శ్లో॥ నత్వానర్తనమాచరయ్య సురరాణ్నీలాభగాత్రంహరిం
స్వస్తిభూయవిశుద్ధకీర్తికలితశ్శీమాన్ శతారిః పురా।
యజ్జగ్రన్థసహస్రమస్తకలుమం తస్మిన్దశైతాన్పఠ
న్వృక్షానముక్తసమస్తదుఃఖనివహా స్స్యాల్లోకపూజాపదమ్॥
మ. పురుహూతోపలసుందరాంగునిపదాం ♦ భోజంబు హృత్ప్రీతిను
స్థిరభక్తిన్నుతియించి కీర్తిఖనియా ♦ శ్రీపుర్యధీశుండు కే
సరమాల్యాంచితమౌని కూర్చిన సహ ♦ స్రశ్లోకిలో నీపదిన్
కరమావృత్తినొనర్చువారి పటుదుః ♦ ఖంబు ల్వినష్టంబులౌ.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

చతుర్థశతకము - ఏడవ దశకము.

[శీలమిల్లాచ్చిరియనేలుం]

అవతారిక :— ఈయాళ్వారు తెలివినొందినవారు నాతి సహింపశక్యముగాని యీ శ్వాసాలాభ క్లేశము ననుసంధించి సర్వేశ్వరుడు తన ఆపన్నులనుపయోగించు స్వభావము గలవాడై యున్నాడనియు ఆపన్నులను నెఱింగి తొలగింపశక్తుడనియు, ఆపన్నులు నష్టపడకుండదగిన ప్రాప్తిగలవాడనియు, విశ్లేషించినను ఉపేక్షింపదగని దివ్యమంగళ విగ్రహ సౌందర్యము గలవాడనియు, ఆపన్నులకుండుకుండిన శక్తియు పరికరమును గలిగియున్నవాడనియు, నీవు నాకు అనుకూలచేతనులను గల్పించు సమర్థుడనియు తలచియున్నాను తను ఉపేక్షించినయెడ వుపయోగింపనెప్పుడుచే సగమపద మందున్నను ఆ పయుఁగ్గేలంబి ఈయాళ్వారుడు తననెదుట సేవ సాధించునట్లు సనిమర్తి నొందియుండక బహుగ్రము సహింపనట్లు చిన్నవాండ్లు నేడ్చునట్లు "హా రామ హాలక్ష్మణ హా సుమిత్రే హాగాముమాతస్సహా మైథిలినాథ! ఏవం విలాపహూహమల్ప భాగ్యా మహార్ణవే నౌరివమూపసనా॥" అనునట్టు మొఱబెట్టినట్లును, తద్విధపినూ తేనను యుక్తవాదిననివాక్యమాదా సుతనోకిని॥ నన్నైవదేవీ వినగాదనితాత్స్రి గమేఱ పుత్రిని రాఘవ పేరిని" అన్నట్లు స్వామి అరణ్యమునకు బోవునపుడు కౌసల్య మొఱబెట్టినట్లును మొఱబెట్టినారు. ఇందులో "శీలమిల్లాచ్చిరియనేలుమ్" అను పాశుర మువుఱ్చారు.

1. శీలమిల్లాచ్చిరియనేలుమ్.

శ్లో॥ జ్ఞానస్వరూప వినిగీర్ణసమస్తలోక
నారాయణేత్యసకృదావ్హయత స్సశోకమ్ ।
నాయాసి మాం నయసి నో భవదంతికం వా
క్షుద్రోపి వ్యాహం బహుళ పాపరతః కుశీలః॥

ఉ. శీలము లేని నీచుఁడను ♦ చేసిన పాపములో యసంఖ్యముల్
పాలక బోధమూర్తి హరి ♦ పద్మదళాక్ష యటంచు నిన్ను నె
ల్లాలముఁ బిల్చుచుంటి నతి ♦ కమ్రశుభచ్ఛుభవిగ్రహంబు నే
నేలఁ గనంగరావిచటి ♦ కెప్పుడు బిల్చవు నన్ను నిచ్చనన్.

2. కోళ్ల మాళా.

శ్లో॥ త్వత్కల్యాణగుణానుభూతిజనితానందాంబుధిప్రాపణా
దార్యాంఘ్రిప్రమితత్రిలోక నిజదాసాపేక్షితార్థప్రద ।
ఇత్యాక్రోశపరస్య మేఽపి సవిధం నాయాసి మాయాచణ
త్వద్రూపంమమసంప్రదర్శనాయ సకృత్ జోతిర్మయం శ్రీఘఖ॥

మ. పదమూనాత్తసమస్తభూభువన ని ♦ స్ఫారప్రమోదాంబుధి
ప్రదము త్వన్నివాసయుంచుసుదివా ♦ రాత్రంబులుత్కంఠతో
వదరన్వంచనఁజేసి నాకడకు నో ♦ పద్మాక్ష రావేల నీ
కిదినాయందె యొసంగుదర్శనము నే ♦ నింకెద్దిఁ గోరన్మదిన్.

3. ఈ వి లా ద తీ వి న్నై గ ళ్.

శ్లో॥ ధామోద్ధరాంఘ్రిమితవిష్టప లోకనాథే
త్వత్కృత్యశీర్ణహృదయం ప్రవదశ్రునేత్రమ్ ।
మామేత్య పాపనిరతస్త్వమితి స్ఫుటంనో
బ్రూషేకియద్వృజినమాచరితంమ్మయేశ॥

ఉ. నాశములేని యెన్ని వృజి ♦ నంబులనే మును చేసియుంటినో
శ్రీశ ప్రసారితాంఘ్రినర ♦ సీజవశీకృతసర్వలోక యం
చాశనుఁజెంది మ్రొక్కులిడి ♦ యాత్మఁ గరంగి జలావిలేక్షణా
భ్యాశుడనౌచునున్న నను ♦ బాపివి నీవనిపల్కరాదె యో
కేశవ వచ్చినాయెడకు ♦ కృత్రిమమేలవహింప నీశ్వరా.

4. కా ణ వం దె న్క ణ్మ గ ప్పే.

శ్లో॥ మృత్స్నేయోనిజయత్నతస్సురగణైర్నిష్టప్తహేమద్యుతి
స్త్వంలక్ష్మీస్రశ విలోచనాబ్జయుగళీకాంత్యాసమేత్యాన్తికం।
తిష్ఠేకంక్షణమగ్రితోమయికృపాంకుర్వన్నితి ప్రత్యహం
విక్రోశామి నిరర్థకం తవపురః కింవాలభేఽహంఫలమ్॥

ఉ. సూరులుసైతమ్మాశపడి ♦ చూడఁగఁజాలని వాక్పథాతిగ
స్ఫారమహత్త్వశోభితుని ♦ భర్మనిభాంగుని నిన్నుఁజూడనే

గోరుచునుంటి నెక్కడపరి ♦ కుంభినికిందిగి నాకు నీలస
త్పారశతోపమాకృతిని ♦ జూపుము లంబు భృశోత్తినిన్నుఁ గై
వారముసేయు కెల్లగను ♦ వన్మునినాయకు దోచె నేటికిన.

5. అప్ప నేయు డలా ర్తి యూనే.

శ్లో॥ స్వామిన్ శతుర్విధోద్యతాంరవిలసత్స్వేన సుయోగానిని
గ్నాత్మసార్థ చతుర్భుజాంచిత భవన్మూర్తిం దిదృక్షుస్సదా।
అత్యున్నందసమాప్తతాక్షియుగళ స్సన్నాహనసూనుద్వహన్
శోచే దశాయితుంతవోజ్వలతనూ మాయూం మహన్ముఖమ్॥

మ. ఉపచారప్రసనాత్మశీల రసన్నై ♦ నాజ్ఞాననోద్యదశ్రధాం
గసమోధస్సుటమును సత్వమునభ ♦ తాకృలో సాబాపుణ్యాకృగం
చెప్పుడు చూడగలావ సంచు మదిలో ♦ నేస్పృద్ధు కంఠించుచున్
త్రిపిలపారి నుడైన నీ రహస్యటకు నే ♦ గాంచంగ నిస్సిత్వగా.

6. నొక్క నొక్కయు నైత్య ధ్యాన.

శ్లో॥ నిత్యం మద్వపుసీంద్రియేషుచ మయి స్థానస్య చస్వవస్తుష్వపి
తాంసర్వాధార మద్వితీయమనుచరస్యోమాశ్రితాంఘ్రిద్వయమ్।
సద్యస్సం పుటపాన శోధనలసత్స్వా గాంధమూర్తిం ముధా
దృష్టుం వాంఛతిమానసంమమ హా కే సిద్ధ్యేత్సదాశిః కదా॥

చ. అనవరతంబు మత్తనువు ♦ నందు మదాత్మను నింద్రియంబులం
దనుగతినెల్లవస్తువుల ♦ యందును జొచ్చి వెలుంగువాఁడనీ
యనయము బాగుగా నెఱిఁగి ♦ యక్షియుగంబున నిన్ను జూడ నా
మనుగోని వేడుకొంటి నొక ♦ సారి మదంతికమందు నిల్వుమా.

7. అ టెం ద టెం దు.

శ్లో॥ సౌగంధ్యకమ్రతులసీనవమాలికాఢ్యం
త్వాంజ్ఞానమూర్తిమవలోక్య నిధాయచిత్తే।
జ్ఞాత్వా త్వదీయగుణరూపవిభూతిముఖ్యాన్
జన్మామయాంలినిధనోత్థశుచా విముక్తః॥

సీ. [illegible] తాంగక[illegible] ని ♦ స్తుల్యాధికు న్గాంచి ని
[illegible] మదా ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]ఘమున్
[illegible] సుమముల్ ♦ [illegible]దసీనతుల్యపన్.

8 [illegible]

శ్లో॥ [illegible]
[illegible] ।
[illegible]
[illegible] మామ్॥

[illegible] ♦ గంధ్యస్సురత్పుష్పముల్,
[illegible] ♦ [illegible]చ్చైనసంప్రీతితో
[illegible] ♦ [illegible](బూజించి సం
[illegible] ♦ [illegible](బాటలనాడి న్య
[illegible] ♦ [illegible]మేపారగన్.

9 [illegible]

శ్లో॥ [illegible] నోదకంవా పిపాసో
[illegible]శ్రమార్గానుసారీ।
[illegible] మలయుగం పాపినామగ్రణీస్త్వా
[illegible]దక్షిణంచక్రహా[illegible]॥

ఉ. [illegible] ♦ [illegible] జలమానసీయలే
[illegible] ♦ [illegible]డడంపదలంచ లేదు నే
[illegible] ♦ పూగము[illegible]ని తెచ్చి పూజనం
[illegible] ♦ [illegible] వానిజూడగా(
[illegible] ♦ [illegible] నేడ(బ[illegible] గాంచెదన్.

10. [illegible]

శ్లో॥ [illegible] చాప్రేక్ష్య తం
[illegible]ప్రేక్ష్య సర్వా దిశః।

భగ్నాశస్స్వచమేమి పాపకృవహో౦ లం వేదవేద్యం హరిం
సాక్షాల్లోకయితుం కథం హ్యుపలభే గుర్వీ దిదృక్షా మమ॥

చ. నిరవధికప్రబోధమయు ♦ నీరజనేత్రుని వేదవేద్యు మ
ద్గురుతరభక్తి దృష్టి గని ♦ ఘోరతరాఘుపయోధి దాటెదన్
దరద సుదర్శనోజ్జ్వల కృ ♦ పానిధియంచు నమస్కరించుచున్
వరదలుగార నశ్రువులు ♦ వానిఁ గనుంగొనఁ గోరునట్టి నేఁ
గరము కృశించి నల్లెనల ♦ గాంచెదఁగాని కనంగ శక్యమే.

11. తమువిన్నకాదల్.

శ్లో॥ గాథ ప్రేమరసానువిద్ధహృదయః కృష్ణే శఠారిర్మని
స్నాథవాత్రితవిరాజమానతురుకానాథ స్సుబోధోజ్జ్వలః।
గాథానాం ప్రణినాయ యాం దశశతీం తస్యాస్ దశైతాః పఠన్
గాయన్సంభ్రమనర్తనేన మనుజః ప్రాప్నోతి ధామేశితుః॥

మ. జలజాతాక్షుని పాదయుగ్మమున సం ♦ సక్తాంతరంగుండు శ్రీ
విలసచ్ఛ్రీపురవాసియైన శఠవి ♦ ద్వేష్యుని యింపారఁగా
నిలలోఁ గూర్చిన వేయిపద్యములలో ♦ నీపంచకద్వంద్వము
చ్ఛలభక్తిన్బఠియించి పాడుమనుజు ♦ ల్బంపాప్తి మోక్షముల్బ్రవిన్.

శ్రీమతే శఠకోపాయనమః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

చతుర్థశతకము - ఎనిమిదవ దశకము.

[ప్రారంభమిద్దరౌను మ్మ్]

అవతారిక :—ఈయాళ్వారు క్రిందటిరువాయ్మొళిలో విన్నవారందఱు, నీరైపోవునట్లు మొఱబెట్టినారు. ఇట్లు మొఱబెట్టినను సర్వేశ్వరుఁడు వచ్చి మనకు ముఖము కనఁబర్చకపోవుట మనయెడల నున్న ఉపేక్షచేత నని యాలోచించి "ప్రాప్తుఁడు, సుశీలుఁడు, విరోధినిరసనశీలుఁడునైయున్న సర్వేశ్వరుడు ఇది అక్క-

రలేక దన్నుడల నాకేనా యిది కాతలను" అని విడుచుటకు నిశ్చయించి "ఆయన ఉపేక్షించిన ఆత్మాత్మీయములు నాకును అక్కరలే"దని వానియందు వాంఛపోయిన ప్రకారమును అన్యాపదేశముఖముగా సాధించుచున్నారు. అతండాదరించిన ఆత్మవస్తువే వీరికి నాదరణీయమగుచున్నది. అతఁడాదరింపనపుడు దేహాత్మాభిమానములోఁ దుల్యముగా నీయాత్మయును పరిత్యాజ్యమే. ఈదశకమందు "ఉఱమ్బినాలుఱ్ఱవిల్లా" అనునది ముఖ్యగాథ.

1. ఏరాళుమిఱైయోనుమ్.

శ్లో॥ శ్రీపద్మసద్మప్రవరా వాశ్రిత దేహభాగో
దైత్యఘ్ననిర్దళనదృష్టమహాస్త్రసారః ।
యేనాద్రియేత తనుకాంతిమిమాం మదీయాం
కిం వా తయా మమ వినాశముపైతు శీఘ్రమ్॥

మ. తనుగాత్రించినఁ బద్మయోనిభవ ♦ ద్వాఃదేవులం దాల్చువాఁ
డనయోద్యద్ఘనుఁ దైత్యనిర్దళనదృ ♦ ష్టాస్త్రప్రభావుండు దే
వని కాయస్థితిఁ జాలఁ బ్రాతు నిసు రమా ♦ ప్రాణేశుఁ డింతైన నొ
ల్లని మద్దేహరుచిప్రతాన మదిగో ♦ లా నాకుఁ జింతింపఁగన్.

2. మణిమామైకుఱైవిల్లా.

శ్లో॥ విద్యుత్పుంజవిభావిశోభివపుషా లక్ష్మ్యాశ్రితోరస్థలో
భూషాలంకృతబాహుదండయుగళశ్చక్రాయుధోద్యత్కరః ।
కైంకర్యే వినియోజ్య దాసమనిశం మత్తో గృహీతాహరణా
శ్శ్రీశో యత్సముపేక్షతే కిముఫలం స్యాత్తేన తేనాద్య మే॥

చ. మణిరుచిరంజితాంగియగు ♦ మానిని కాపురముండు వక్షముగ్
ఫణిసతిభోగతుల్యమగు ♦ బాహువులు న్కరమందుఁ జక్రముగ్
గణనకుమీఱు కీర్తియును ♦ గల్గి వెలింగెడు నచ్యుతుండు దా
గణనకుఁ దేని నా మనము ♦ గల్గిననేమి నశింపనేమియహా.

3. మడనెంజాల్.

శ్లో॥ మాతుః ప్రీతిముదూహ్య తత్తనుమపి ప్రాప్యాగతాయాం విష
క్షీరం రక్షతయా నిపీయ హతవాన్ స్తాం పూతనాం శైశవే ।

నాగేంద్రే [illegible] స్సుప్త [illegible] [illegible]
మాలయా [illegible] [illegible] మమ॥

ఉ॰ మాంత్రసద్భక్తి వేషధ్వని ♦ [illegible] స్సగో
[illegible] ♦ [illegible]
స్ఫీత [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] జూపి [illegible] ♦ శ్రీ [illegible] నాకుళ్

4. [illegible]

శ్లో॥ మార్గాం రమ్య [illegible]
[illegible] యః॥
[illegible]
[illegible] మమ॥

ఉ॰ [illegible] ♦ [illegible]
లీలగ బంపిన [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
గ్నేలం బూని [illegible] ♦ [illegible] నే.

5. [illegible]

శ్లో॥ సీతాం [illegible]
రక్షో [illegible] పురీం।
రామో [illegible]
[illegible] మమ॥

మ. [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] దైత్యనాథుని [illegible] ♦ [illegible]
[illegible] దహింపఁజేసిన [illegible] ♦ [illegible]
తు [illegible] ♦ [illegible]

6. అటవీనామ్యక [illegible]

శ్లో॥ భూలోకే తనుధారిణాం [illegible] కృపా
నిఘ్నో [illegible] గతః॥

యశ్చైత్రశ్మశ్రుబిందుసాంద్రతులసీసన్నద్ధపద్మాఖ్యుజ్జ్వల
స్తేనాస్యాంగానిరస్తయా మమ తనోః కాంత్యా భవేత్కిం ఫలమ్॥

మ. ధరలోఁ జేసినవెల్ల బోధవరులై ♦ ధన్యాత్మతం జెందఁ దా
వరవిజ్ఞానవిరక్తికర్మముల నా ♦ పాదించి రక్షించువాఁ
డరవిందాక్షుఁ డుపేంద్రమూర్తి భువనుం ♦ డా శౌరి యత్యల్పమా
దరముం జూపని తేజసిద్ధి యిక ని ♦ ద్దాన న్ఫలం బేమియా.

7. కిరీటధియాల్.

శ్లో॥ ఆవిర్భూయ నృసింహరూపఘటితః ప్రోజ్జృంభమాణక్రుధా
యో వక్షో విదదార హేమకశిపోర్దృప్యాళితిగ్మైర్నఖైః।
యశ్చక్రాబ్జకరః పురందరమణిప్రఖ్యాత్మదేహద్యుతి
స్తేనానాదృతకంఠసూత్రవలయైరేభిర్భవేత్కిం ఫలమ్॥

చ. సురుచిరకాంతిసమ్పదను ♦ జూడ్కికి దుస్సహమైన సింహమై
స్ఫురదురుతేజ హేమకశి ♦ పు న్విదళించిన మల్లుఁడాహవో
ద్ధురదరచక్రమండితుఁడు ♦ తోయజనేత్రుఁ డుపేక్ష సేయు ఘ
త్కారవలయంబు లేల యిక ♦ కల్కిగొ కేవలభారభూతముల్.

8. వరివస్త్రైయాల్కాగ్రైవిల్లా.

శ్లో॥ రేఖాలంకృతమిందుమండలనిభం శ్రీపాంచజన్యం మహా
ధ్వానోత్పాటితరాక్షసౌఘహృదయం ప్రాధ్మాయ శోకం భువః।
యోఽమార్జీద్విధిరుద్రశక్రమహితో యః పుణ్యకీర్తిస్స మే
నాథ ద్రేరశనాగుణం కిము భవేదేతేన కార్యం మమ॥

మ. రిపుసన్దోహమనఃకుటీతతిభయా ♦ దేరికాగ్నిం దీపింప లే
ఖపచిత్తాబ్జవిబోధకస్వనము శం ♦ ఖంబూది భూభారము
న్నపరోపింప సమర్థుఁడై ద్రితన దో ♦ శాంభోజభూముఖ్యదే
వపతిద్యుండు వరింపనట్టి రశనన్ ♦ వాంఛింప నే నెప్పుడున్.

9. మే శ లై యాల్కు ఱై వి ల్లా.

శ్లో॥ సుశ్రోణ్యా రశనావిభూషితతనుః లంకావరాశే రుషా
కన్యాయా బలినః పితు ర్భుజవనం బాణస్య చిచ్ఛేద యః।
సర్వాణాముధినే య్యనాథ ముదధౌ ఘోరే యోగనిద్రామిత
స్తేనోపేక్షితయాఽనయా మమ భవేత్కిం వా సుతన్వా ఫలమ్॥

మ. ఝుషకేతుప్రియభామినీప్రతిభట ♦ త్సౌందర్యసారాఢ్యయౌ
నుషకున్ దండ్రి సురారివధ్యభుజపే ♦ ర్లోకస్ని త్తునిన్నాణునిన్
విషకంఠుండు గనం జయించిన మహా ♦ వీరుం డహో ట్లల్పుండా
మిమముం చెంచని యీశరీరమిగనే ♦ మీ యుండిన న్నోయినన్.

10. ఉ డ మ్బి నా ల్కు ఱై వి ల్లా.

శ్లో॥ క్ష్మాభృత్తుల్యవపూంషి దానవతతే శ్ఛిత్వాఽరినా ఖండశో
యః క్షేమం జగతాం వ్యధాద్గిరిసుతాకాంతానిరీతాంగశ్చిరాత్।
తేనాంభోజదళేక్షణేన మునిహృద్ధ్యాతాంఘ్రిపద్మేన మే
సంత్యక్తేన శరీరకేణచ ఫలం కిం వా భవే త్కథ్యతామ్॥

శా. భూభృత్సన్నిభగాత్రదైత్యదళన ♦ ప్రోద్దామవీర్యుండు మే
ఘాభాంగద్యుతిరమ్యు డద్రిసుతే ♦ శాకృష్టశాయుండు భ
క్తాభీతిప్రదుఁ డబ్ధిశాయియగు మా ♦ యానారసింహుండు భా
గ్యాభావంబున నొల్లనట్టి యసువుల్ ♦ హానైక పాత్రింబగున్.

11. ఉ యి రి నా ల్కు ఱై వి ల్లా.

శ్లో॥ గర్భే లోకతతిం నివేశ్య కృపయా రక్షంతమాద్యం పరం
గోపాగారపయోదధిప్రకరలుంటాకం హరిం సంస్తువన్।
యత్తేనే శఠజిత్సహస్రమమలం తస్మిన్ దశైతాన్పఠ
న్వ్యశ్చిత్వా భవబంధ మాశు లభతే ధామాచ్యుతస్య ధ్రువమ్॥

శా. కుక్షిన్ న్యస్తసమస్తలోకనివహుల్ ♦ గోపీగృహాభ్యస్తరా
మిత్రాక్షీరఘృతాదిభక్షణరతున్ ♦ మేలొందఁ గీర్తించి వ
శ్యాత్ముండైన శఠారి కూర్చిన పరి ♦ శ్యంబౌ సహస్రంబులో
నక్షీణార్థము లీపదింటఁ జదువన్ ♦ హావిర్ణంబుతో మానవుల్
పరిక్షీణాఖిలపాపులై నిలుతురా ♦ పద్మాక్షుధామంబునన్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

చతుర్థ శతకము – తొమ్మిదవ దశకము.

[నణ్ణాదార్ ముఱువలిప్ప]

అవతారిక:— శఠకోపస్వామి యొక్క ఆర్తికి మూఁడు హేతువులు కలవు. అందుచే యీ యార్తి మూఁడువిధంబులనున్నది. అవియెట్లనిన:— 1 భగవద్విశ్లేషమువలనఁ గలుగు ఆర్తి యొకటి. 2 దుస్సహమైన సంసారిచేతనులతో సహవాసమువలనఁ గలుగు ఆర్తి మఱియొకటి. 3 తమ ఇంద్రియములు వీరి నాకర్షించి విషయములయందు ప్రవేశపెట్టుచున్నవని యొక ఆర్తి. భగవద్విశ్లేషమువలనఁ గలుగు ఆర్తిని "ఏరాళుమిరైయోన్" అనుతిరువాయ్ మొழியందు ప్రకటించియున్నారు. "ఊనిల్వాழ்" యందు ఇంద్రియములచేఁ గలిగిన బాధను జెప్పియున్నారు. "నణ్ణాదార్ముఱువలిప్ప" అనునీ తిరువాయ్ మొழியందు దుస్సహసంసారిచేతన సహవాసజాతార్తిని దెలుపుచున్నారు. దిగువతిరువాయ్ మొழியగు "అక్కఱలేదనగానే నివర్తించిపోవు"నని భ్రమపడి యీఆత్మాత్మీయములు రెండును నాకక్కఱలేదని యుపేక్షించినారు. తమ కనుకొన్నట్లు అవి నివర్తింపలేదు. ఒకటి లభించుటకు నీయాజ్ఞ కావలెను గాని మఱియొకదానిని నీయాజ్ఞ కావలసినయెడల దానిని కటాక్షింపవలెను. అని ప్రార్థించిరి. స్వామి యెదుట నిట్టి యమంగళశబ్దమును ప్రయోగించునంత అసహ్యతసంసారమ్మైపుట్టినది. "నిన్ను విడిచిపెట్టి దుర్విషయాసక్తమనస్కులైన సంసారిచేతనుల మధ్య నేనుండుటవలన నాకు గలిగిన క్లేశ మింతింత యని చెప్పఁదగము కాదు. నీవిశ్లేషదుఃఖముకంటె నిది యధికతరము" అని ఎంబారు సాదించినారు. దీనిని పోగొట్టవలెను. "ఉత్పపాత గదాపాణి శ్చతుర్భిః సహ రాక్షసైః" అన్నట్లు విభీషణుండు సోదరుండైన రావణునిచే ధిక్కరింపఁబడి నిప్పులతో నిండియున్న భూమియందు కాలుపెట్టజాలనివానివలె రావణసహవాసము దుస్సహమని దలంచి యచ్చట నిమేషమాత్రమైన నుండక పెరుమాళ్ల సన్నిధి కేతెంచెను.

ఈయాళ్వారట్లుకాక "ఏరారు మిగ్గ రెయాన్" లో తనకు గలిగినయుత్కంఠను జూచి తమతో గలియనివా రుంసురా యని లోకము నన్వేషించి సంసారిచేతనులపై బ్ర జూచిరి. వారు తమవలె భగవద్విషయప్రావణ్యమును గలిగియుండక శబ్దాదివిషయము లయందాసక్తులై భ్రష్టులై యుండుటంజూచి వృశ్చికదంశబాధచే క్షుత్పిపాసాబాధ మఱచిపోయినవానివలె తమకష్టమును మఱచి సంసారుల దుస్స్థితిని గుఱించి దుఃఖించి సర్వజ్ఞుండు సర్వశక్తి పరమోదారుండు సకలచేతనరక్షాదీక్షితుండు నైన యీశ్వరుండు వీరికి ప్రభువై యుండగా నిట్లు వీరు చెడిపోవుట యసంభావ్యమని తలంచి స్వామిన రక్షకుండవైన నీవుండగా నీసంసారిచేతను లిట్లు చెడుటంజూచి యుపేక్షింప దగునా? వీరిని తరింపఁజేయుమని సర్వేశ్వరుని తిరువడులను దృఢముగా బట్టుకొనఁగా "నేనేమి చేయగలను? వీరికినాయందు రుచిలేదు గావున నేనేమియు చేయుటకు లే" దని యీశ్వరుడు ప్రత్యుత్తరము చెప్పెను. అట్లైనచో నిట్టివారినదుమ నన్నుంబలె నస్వస్థ్యన నీసం సాగరమునుండి దాటింపుమని యాళ్వారు పలుకఁగా "ఇదివరకే మిమ్ములసచేతనులకంటె విలక్షణస్థితిలో నున్నవారినిగాఁ జేసితిమి. సంసారిక్లేశానుసంధానముచేఁ గలిగినమాన సికావసాదమును నివారించి పరమపదమందు దివ్యమహిషీ నిత్యసూరి సంసేవ్యమానమైన మాస్థితిని మీకు గనబర్చి మాయందు మీమనస్సు ప్రవణమైనదానినిగాఁ జేసితిమి. మీకింకేమి కొదువ?" యని సర్వేశ్వరుండు పాదించగా సంతసిల్లి కృతార్థులైనారు. దీనిలో మొదటిపాశురమే ముఖ్యగాథ.

1. నణ్ణాదార్ముఱువలిప్ప.

శ్లో॥ శత్రూణాం ప్రమదాయ బన్ధువితతేశ్శోకాయ హేతుర్బహు
క్లేశానాం జనిభూమి రస్య జగతః కేయం ప్రవృత్తి ర్విభో।
శ్రీరాఙ్ఘే ర్మథితః కృపాజలనిధే త్వత్పాదపద్మం యథా
ప్రాప్తాహం భవత స్సముద్ధర తథా మాం క్షిప్ర ముజ్జోదర॥

చ. ఒకనివిపత్తిఁజూచి రిపు ♦ లుల్లసిలంగఁ దదీయబంధువుల్
వికలత నేడ్వఁ గంటి నతి ♦ వేలవిషాదముఁ గల్గఁజేయు నీ
వికృతజగత్ప్రవృత్తి పది ♦ వేలకునైన రుచింప దబ్ధిమా
థక భవదంఘ్రిఁజూపుమిఁక ♦ దాసునిసంసృతినుంచఁబోకుమా.

2. శామాఱుం కెడుమాఱుం.

శ్లో॥ స్వీయానాం విభవప్రణాశనిధనాన్యాలోక్య కేచిద్భువి
క్రోశంతో విలపంతి కాఽస్య జగతో ఘోరా ప్రవృత్తిర్విభో।

న్నోపాయం కలయామి దుఃఖజలధిం తర్తుం భుజంగేశయ
క్షిప్రంప్రాపయితుం యతస్త్వ భవతఃపాదామ్బుజం మాంహరే॥

చ. మనుజుఁ డొకండు సీల్గినను ♦ మానధనంబులఁ గోలుపోయినన్
గని వెస వాని బాంధవని ♦ కాయము దుఃఖమునొందియయ్యెడున్
మనముఁ గలంచు నీజగము ♦ మాఅని శీల మిదేమి చెప్పనో
ఫణిపతితల్ప నావనటఁ ♦ బాపుకొనంగ నెఱుంగ నీదు ప
ద్వనజయుగంబు చెంతనను ♦ దాసునిఁ జేర్పుము సత్కృపామతిన్.

3. కొండాట్టుంకులమ్.

శ్లో॥ విత్తం చంద్రవిపాండురం శుభయశశ్శుద్ధాన్వవాయే జనిం
ప్రాలేయాంశునిభాననాః ప్రియతమాః క్షేత్రాణిమిత్రాణిచ ।
హిత్వా సర్వమిహైవ యాన్తి మనుజా నైతత్సహే వీక్షితుం
పాథోరాశివినీల మాం నయ భవత్పాదాంబుజస్యాంతికమ్॥

ఉ. ఎన్నికఁగన్న పుట్టువు న ♦ హీనదయుల్సుతసోదరాదులున్
సన్నిధులు న్మనోజ్ఞలగు ♦ సారసనేత్రలు వేశ్మరత్నముల్
మున్నగు వాని నెల్లను ము ♦ మూర్షువు వీడి చనంగ నేను సా
కన్నులఁ జూడనోప నిది ♦ కాదె పరేశ జగత్స్వభావముల్
మున్ను వలెన్ దలంపకిక ♦ మూర్ఖుని దాసునిఁ బ్రోవఁ జూడుమా.

4. కొల్లెన్నుకిశర్ండెఱుంద

శ్లో॥ దావాగ్నిప్రతిరూపమర్థనివహం జ్ఞాత్వాఽపి మూఢో జన
స్తత్సంచేతుమనల్పయత్ననిరతః క్లేశాన్బహూన్విన్దతే ।
కావేయం జగతః ప్రవృత్తిరమరాధీశోపలాభాంగ మాం
క్షిప్రం కర్ష భవత్పదాబ్జ సవిధం ఘోరాద్భవస్రోతసః॥

చ. ననుఁ గొనుమంచు వృద్ధిఁ గను ♦ నశ్వరసంపద వహ్నిమాడ్కి దా
ననయము తాపహేతువను ♦ చంద రెఱింగిన సజ్జతావృతిన్

ధనములఁ గోరుచుండు రిది ♦ ధాత్రిజనంబుల దుష్ప్రవృత్తినే
మని తెలుపంగనేర్తు నమ ♦ రాధిపనీలనవర్ణ నన్ను నీ
వనజసదృశపాదముల ♦ వద్దకుఁ జేర్పుము జాగికేటికిన్.

5. వాంగునిర్మలరులగిల్.

శ్లో॥ పారావారపరీతభూమివలయే యత్ స్థావరం జంగమం
తత్సర్వం జనిమృత్యువార్ధకగదైస్సంపీడ్యతే సంతతం।
గచ్ఛేత్ప్రేత్య త నారకం మణిరుచే కేయం ప్రవృత్తిర్విభో
లోకస్యాశు భవత్పదాబ్జనికటం మాం కర్ష పాపాలయమ్॥

ఉ. వారిధివేష్టితావనిని ♦ వర్తిలుచుండు జడాజడంబులన్
దూరిన యాత్మలెల్ల జని ♦ దుష్టరుజామృతివార్ధకంబులన్
గారియనొంది దుఃఖముల ♦ గాసిలుచుండుటగాక మీఁద వి
స్తారమహోగ్రనారకవి ♦ తానములోఁబడి బాధనొందు నీ
ధారుణిలో స్వభావ మిది ♦ దాసునియిచ్చటనుంచకింక నీ
సారసతుల్యపాదముల ♦ సన్నిధిఁజేర్పుము జాగికేటికిన్.

6. మఱుక్కవల్లై.

శ్లో॥ మాయావాగ్విజవాగురాసు కుహకా ఇభ్యాన్నిపాత్య ద్రుతం
హత్వా తాన్ద్రవిణం తదీయమఖిలం సంభక్షయేయుః క్షణాత్ ।
ఏతాదృగ్జగతః ప్రవృత్తిరితి మే నో రోచతే నీరద
శ్యామాభాంగ భవత్పదాబ్జనికటం మాం కర్ష పాపాలయమ్॥

సీ. తాపసంజనకవా ♦ ర్తాశ్రవణంబున
నొకనికి నెదలోన ♦ ధికభయంబు
గల్పించి తామె ♦ రక్షకులంచు బోధించి
వంచనవాగురా ♦ వశుని జేసి
వానిధనంబుల ♦ వడిఁబట్టి హరియించి
తుదకు వాని వధింత్రు ♦ దుష్టజనులు

పుణ్యపాపంబుల ♦ పోలిక నెఱుఁగరు
ధర్మంబుఁ దలపరు ♦ తామసమున

తే, గీ. నేమియీలోకయాత్ర నే ♦ నేవగింతు
నమృతభోగ్యుఁడ తులసీన ♦ మాంచితుండ
దాసునిగ నన్ను బ్రోవుము ♦ దయఁదలిర్ప
ధన్యజీవనుఁడౌదును ♦ ధాత్రియందు.

7. అ యే యి వ్వ ల గ త్తు.

శ్లో॥ స్వామిన్ స్థావరజంగమాత్మకభువ స్త్వం వ్యాంతరాత్మా తత
స్సైనవత్వం వరిగీయసే జనిజరారోగాధికం నాశయన్ ।
త్వత్పాదాంబురుహాంతికం నయ కృపాపీయూషవృష్ట్యా నకృ
న్మాం సించన్ నృహరే నృశంసజగతీం మాదర్శయేతఃపరమ్॥

చ. క్షితివయినందు చేతను ల ♦ చేతనవర్గము నీవ వానికా
త్మత వెలుగొందువాడవును ♦ దద్గతదోషము లంటకుండ నో
సితసరసీరుహాక్ష నను ♦ జేరిన జన్మజరాదికంబు వి
చ్యుతముగఁ జేసిప్రోవుమికఁ ♦ జూడఁగఁజాలజగత్స్వభావమున్.

8. కా ట్టి నీ క రం దు మి ఱు మ్.

శ్లో॥ పిండీకృత్య ధరానిలాగ్నిగగనత్వాదీని భూతాని య
ద్బ్రహ్మాండం రచితం యదేవ విలయే కుక్షౌ వినిక్షిప్యతే ।
యత్కాలేన బహిష్కరోషి దివిజా యాత్రాసతే సుస్థిరం
తస్మాన్మాం పరికృష్య సూరిమహితం త్వద్ధామ సంప్రాపయ॥

మ. త్రోలివర్గంబునఁ జూపి క్రమ్మర భవత్ ♦ ఘోలోదరాభ్యంతర
వలమందుంచి బహిఃకృతంబులగు నా ♦ ధాత్రీవియచ్ఛంబరా
నిలవాయ్వాదులఁగూర్చి చేసినదియై ♦ నాళీకజావానమై
వలుబాముల్గలిగించు దుర్గముననే ♦ బద్ధుండనై యుంటి నో
జలజాక్షా నను నీపదాబ్జయుగళీ ♦ సాన్నిధ్యముం జేర్పుమా.

9. కూట్టుదినిన్ఱఱైకళల్.

శ్లో॥ నాగాధీశశయాన తే ప్రియజనాన్సంప్రాపయస్యంతికం
తద్భిన్నానమృతాన్ధసోఽపి కురుషే బాహ్యం స్త్వదీయాత్పదాత్
జానే త్వత్కృహానాం హరే భవమరుక్లాన్తిం వినాశ్యాఖిలాం
శుష్ప్రాపం భవదంఘ్రిపంకజయుగం మాంనీతవాన్ శ్రీపతే॥

మ. ఫణిరాడ్భోగశయాన నీప్రియుల నీ ♦ పాదంబులం జేర్చి స
ద్గణనీయస్థితి నొందఁ జేతువు దివౌ ♦ కస్తుల్యులైన న్నరుల్
అణుమాత్రంబునుఁ జేరనీయవు దరిన్ ♦ హాహా భవన్మాయనై
పుణి నేగాంచితి నన్నుఁగూడ భవము ♦ న్నోఁగొట్టి పత్కింకిణీ
రణదంఘ్రిద్వయమందుఁ జేర్చితివి నీ ♦ రమ్యాకృతిన్గాంచితిన్.

10. కండుకేట్టుత్తు.

శ్లో॥ పంచేంద్రియోత్థసుఖమత్యధికం తథాఽల్పం
కైవల్యసౌఖ్యమపి తుచ్ఛతయా విహాయ।
దృష్ట్వా శ్రియాసహితమంబుజలోచనం త్వాం
ధన్యోఽభవం తవ పదాబ్జముపాశ్రితోఽస్మి॥

మ. జ్వలదాకల్పవిభూషితాబ్జవదనా ♦ సాహిత్య మొప్పార నీ
విలసద్దివ్యతనూప్రకాశగరిమ ♦ న్వీక్షించి కైవల్యమున్
చలపంచేంద్రియజన్యసౌఖ్యమును తు ♦ చ్ఛంబంచు వర్జించి దీ
నుల రక్షించెడు నిన్నుఁ జేరితిఁ గృపా ♦ నున్నాత్మత న్బ్రోవుమా.

11. తిరువడియైనారణనై.

శ్లో॥ సర్వస్యాప్యధిపస్య కేశిదనుజప్రాణాపహర్తుర్హరేః
పాదంప్రాప్తుమనాః శ్శఠారిమునిరాడ్జగ్రన్థ యాం సంహితాం।
తస్యామేతదనూనపద్యదశకం భక్త్యా పఠేత్తం నరం
శ్రీశస్యాంఘ్రిసరోజయుగ్మమతులం సంప్రాపయేన్నిశ్చితమ్॥

శా॥ శ్రీనారాయణపాదపద్మయుగళిం ♦ జేరంగ నాశించిన
త్స్వానానాముపిశేషముండితగ్గృహం ♦ స్తోమ ంచితశ్రీపురీ
మానాతీతయశోవిశోభి శఠజి ♦ న్నొర్రసింప్రమోఁ డత్యార్తితో
శ్రీనాథు న్నుతియించి కూర్చెన రస ♦ శ్రీనొప్పు వేయింటిలో
నీనాల్గింటికిని యోరీటిం జనున వి ♦ శ్వేశాంఘ్రి సంప్రాప్తకా.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

చతుర్థ శతకము - పదవ దశకము.

[ఒ న్రుం దే వు మ్.]

అవతారిక :— ఒకవంటభూమియందు గొంతభాగ మూషరప్రాయమై మఱికొంతభాగము సారవంతమై యున్నట్లు నిత్యవిభూతియందున్న నిత్యసూరులు మొదలగువారు సర్వకాలసర్వావస్థలయందు భగవదనుభవమే యాత్రగా గలవారై యుండగా సంసారమను మరుభూమియం దున్న చేతనులు సర్వేశ్వరు నెన్నడు స్మరింపక యెల్లపుడు శబ్దాదివిషయప్రవణులై సకలక్లేశముల నొందుచుండుటను జూచి యీయాళ్వారు ఈచేతనులను [illegible] యాలోచించి "సర్వేశ్వరు డుండగా మన క్లేశమేల" యనిబుద్ధి ని మరలించుకొని "స్వామీ! దేవరవారు విచ్చేసియుండగా నీచేతను లిట్లు తాపత్రయానలసంతప్తులై యుండుట తగునా? వీరిని దిద్ది మంచిమార్గమందు దేవరవారు నడిపింపవలె"నని స్వామితో విన్నవింపగా "ఇది నాలోపము కాదు. అపునరావృత్తిలక్షణ మోక్షమును బొందునపుడు వీరు చేతనులుగావున నాయందుఁ గొంచెమైన రుచిగలవారై యుండవలెను. అట్లుకాక వీరచిత్కల్పులై యున్నవారు. నేనును మావలెనే కొన్నాళ్లు వీరివిషయమై చేయవలసిన ప్రయత్నములన్నియుఁ జేసి కొనను విఫలమనోరథుండనై చేయునదేమియు లేక కన్నీళ్లతో మరలితిని" అని యీశ్వరుండు పలికెను. అందుపై నాళ్వారు "పురుషార్థలాభమున కిచ్ఛామాత్రము కదా కావలయును. ఆ యిచ్ఛనుగూడ మీరే వారికి బుట్టించి వారిని బాగుచేయగూడదా" అని పలికిరి. పూర్వ మొకప్పుడు ఉదంకుఁడను ఋషి కృష్ణుని కలిసికొని, "స్వామీ! ఉభయపక్షములవారు నీకు సమానులై యుండగా పాండవులయందు పక్షపాతముగలవాఁడవై దుర్యోధనాదిశతమును యుద్ధమందేల నశింపఁజేసితివి. ఇది నీకు తగునా?" యని పలుకగా "నాశక్తికొలది ఉభయపక్షములవారికి సంధి

యగునట్లు పాటుపడితిని గాని దుర్యోధనాదులు నేను చెప్పినట్లు వినక పాండవులకు దాయము పంచిపెట్టమనియు వారికి మాకు సంధి జరుగదనియు చెప్పినపిమ్మట గదా వారు సంహరింపఁబడిరి. ఇందులో నాదోషమేమున్నది ?" అని కృష్ణుఁడు పలికెను. అందు కాఋషి యొప్పుకొనక "స్వామీ ! నీవు సర్వనియంతవు గావున వారికి సద్బుద్ధిని రుచిని ఎందుకు పుట్టించినావు కావు" అని గట్టిగా నిర్బంధించి యడిగినట్లీయాళ్వారును స్వామిని చేతనరక్షణవిషయమై నిర్బంధింపఁగా "నావిషయమటుండనిండు. మీకేమియుఁ గొరత లేదుగదా. ఇకముందు నేను మీకియ్యబోవు పరమపదమును జూచితిరా !" యని సర్వేశ్వరుఁడు తన పరమపదమును వీరికిఁ జూపింపగా జూచి కృతార్థులై సంతసిల్లిరి. వీరు క్రిందతిరువాయ్మొళియందు సర్వేశ్వరుఁడుపేక్షించిన సంసారిచేతనులను దిద్ద నాలోచించిరి. సంసారమునకు బీజమైన యితర దేవతాపారవశ్యము భగవత్పరత్వజ్ఞానశూన్యత అనునీ రెండును నశింపఁజేయవలెనని తలంచిరి. అందు కుపయోగించునట్లుగా నీతిరువాయ్మొళిలో వీరు భగవత్పరత్వజ్ఞానము నుపదేశించుచున్నారు. ఇందులో "పేశనిన్న శివనుక్కుమ్" అనునది ముఖ్యగాథ.

1. ఒన్నుందేవుమ్.

శ్లో॥ లోకాన్సామరదానవౌఘమనుజా యత్కించిదన్యద్యదా
నాసీదబ్జభవేనసాకమఖిలం భూయోపి యస్సృష్టవాన్ ।
తక్ష్మాభృత్సన్నిభసౌధరాజివిలసచ్ఛ్రీపుర్యధీశే జగ
ద్ధేతౌ రాజతి కింభవేద్భజనతోఽన్యేషాం సురాణాం ఫలమ్॥

శా. లోకప్రాణిసురాదికం బఖిలమున్ ♦ లోపించు కాలంబునం
దా కంజాతభవున్ జగద్వితతి దే ♦ వౌఘంబు సృష్టించు సు
శ్రీకుం డున్నతసౌధరాజివిలస ♦ చ్ఛ్రీపుర్యధిష్ఠాతయా
శ్రీకాంతు న్విడనాడి యన్యసురలం ♦ జేరంగ మీకొప్పునే.

2. నాడినీర్వణంగుమ్.

శ్లో॥ యుష్మాన్ యుష్మదుపాస్యదైవతగణం యస్సృష్టవాన్ శ్రీపతి
ర్యః కల్యాణగుణాంబుధిశ్చ జగతాం యః కారణం ప్రోచ్యతే।
తస్యావానమనస్త్రచుంబిమణిమత్సౌధోజ్జ్వలం శ్రీపురం
భక్త్యా గాయత నృత్యత స్తుతిశతైర్హే మానవాస్సంస్తుత॥

ఉ. మీరుభజించు దైవములు • మిమ్మును మున్ను సృజించినట్టి వి
స్తారయశోనికేతనుఁడు • సర్వజగంబుల కాదియైన దై
త్యారివసించు శ్రీపురము • నాదరమొప్పగ సంస్తుతించి నృ
త్తారంభటిన్ జెలంగి కడు • హర్షసమన్వితులౌచుఁ బాడుఁడీ.

3. పరస్థతైయ్యమున్.

శ్లో॥ దేవాదీన్సచరాచరం జగదిదం సృష్ట్వా లయే కుక్షితో
నిక్షిప్య ప్రకటయ్య పాదవిమితం కృత్వా సదా మోదతే।
జానంతోఽపి నరాస్తదీయమఖిలం దివ్యం చరిత్రం జడా
స్సేవంతే నచ తం నవాస్తి పరమం దైవంహి తస్మాదృతే॥

ఉ. సర్వసురర్వులన్భువన • సంతతిఁజేసి లయంబునందు నా
సర్వముఁ గుక్షిలోన నిడి • సర్గములన్వెలిబుచ్చి ప్రోచు నా
శర్వవిలాస్యమహాసుర • సంస్తుతమై చెలువొందు శ్రీపురి
న్సర్వినప్రీతినుండు నవ • పద్మదళాక్షునిఁ దక్క దైవమీ
యుర్విని లేదు నావలుకు • రోచనసేయుఁడు మీమనంబులన్.

4. పేశనిన్నశివనుక్కమ్.

శ్లో॥ యుష్మాభిస్సముపాసితస్య పరఇ త్యదీశపుత్రీవిభో
ర్ధాతుశ్చాన్యదివౌకసాంచ నియతం నాథస్సవవ స్మృతః।
తస్య బ్రహ్మకపాలమోక్షణవిధౌ జ్ఞాతం పరత్వంహి వ
శ్శ్రీపుర్యాం వసతః పరస్య విమనసే కింస్యాత్ఫలం నిన్దయా॥

చ. పరుఁడని మీరు గొల్చెడు క • పర్దికి బ్రహ్మకు నన్యదేవతో
త్కరమునకుం బ్రభుండతఁడె • కానరు మున్ను కపాలమోక్షమం
దరయఁగఁ దన్మహామహిమ • మంబరచుంబివిశాలసాలసుం
దరమగు శ్రీపురిన్నిలుచు • దానవవైరిని నిందసేయ దు
శ్చరితులు లైంగ్యులెట్టి ఫల • సంపద నొందుదు రిట్టిమాటలన్.

5. ఇ లిం గ త్తి ట్ట.

శ్లో॥ లైంగ్యా జైనమతావలంబిపురుషా బౌద్ధాశ్చ యద్దేవతా
భూత్వాఽతిష్ఠదవాఙ్మనోవిదితసన్మాహాత్మ్యసంశోభితః ।
శాలేయవ్రీకరోపశోభినవిధే శ్రీమత్పురే నిత్యని
వాసీ శ్రీహరిరేవ సర్వమితి సంశృణ్వంతు వాచోమమ॥

ఉ. జైనమతావలంబులకు ♦ సౌగతలైంగ్యజనాళికిం బరే
శాను పరత్వమెన్నటికి ♦ సైవక వాదము సేయువారి శ
జ్ఞానులకం తరాత్మయగు ♦ నాథుఁడు సస్యవిశోభిశ్రీపురీ
శ్రీనిలయుండె దైవమని ♦ చేరి భజింపుఁడు మీరలెప్పుడున్

6. పో త్తి మ ఱ్ఱో ర్ తె య్ వ మ్.

శ్లో॥ సర్వే భక్తిపరా యది స్వభువనం తేభ్యః ప్రదీయేత భూ
ర్విధ్వస్తా భవితేతి నిశ్చితమనాః క్షుద్రేషు దేవేషు వః ।
భక్తిం సంజనయేదియం భగవతో మాయేత్యవేత్యేతరాం
స్త్యక్త్వా శ్రీనగరే స్థితం మురహారం సేవధ్వమత్యాదృతాః॥

ఉ. ఎల్లరకు న్నిజాంఘ్రిరుచి ♦ నిచ్చిన వారలు ముక్తినొందగా
నెల్లజగంబు శూన్యమగు ♦ నింక సటంచుఁ దలంచి శౌరి య
చ్చిల్లరవేల్పుల న్గొలువఁ ♦ జేసెను మిమ్ముల వానిమాయ వి
యుల్లములం దెఱింగి యువ ♦ యోగము లేదని యన్యదేవుల
న్నొల్లక శ్రీపురీనిలయు ♦ నుత్తమదేవత నాశ్రయింపుడీ.

7. ఓ డి యో డి.

శ్లో॥ నానాయోనిషు లబ్ధజన్మనిచయాః క్షుద్రాశ్చ తా దేవతా
భక్త్యోపాస్య ఫలం యదాప్నుథ తత స్తద్వ్యక్తమేవాత్రవః ।
సూరివ్రాతనిషేవ్యమాణకురుకావాస్తవ్యమబ్జోదరం
పక్షీంద్రధ్వజమాదిమూర్తిమమలం భక్త్యా భజధ్వం సదా॥

చ. మాలెమాలెపచ్చకర్పూరములు ♦ పల్లడిఁబుట్టి యుసేవ్యదేవతా
స్థానములం దు తీర్థములు దొరఁ ♦ దత్క్షేత్రచేత లభించినట్టి యా
వరములు మీ రెఱుంగుదురు ♦ వాసిని నేఁదెలుపంగ నేల శ్రీ
పురినిలయుఁడు ఖగేశగమనుఁ ♦ బున్యచరిత్రుని నాశ్రయింపుఁడీ.

8. (శ్రీ) కృష్ణస్వామి నాల్.

శ్లో॥ స్వస్మిన్నక్షత్ర్వపంచ స్వాంగపాతినయాంగ గుహారిరరహోతి య
త్త్వారింశాంకశవళ్గాయా తేషుగాన్యాపామాపాః పరం కారణమ్ ।
ప్రాప్తిసిన్యాత కేశకేశవస్యాం శ్రీప్రహ్లాదృశే స్థితే
తం స్యక్త్వాగత్వవశాపి భజతాం కిం వః ఫలం లభ్యతే॥

ఉ. తన్నుఁ బగజాపేటంగము మాట ♦ దస్సుని భక్తిని గొల్చినట్టి యా
సన్ను స్వాంగమానమా నట ♦ సర్వతరాజసుతాసఖుండు దా
మున్ను స్వాతం చ్లోలంఘికము ♦ మావమలర్పగఁ బ్రోచుచుంటయుఁ
పన్నగశాయిసక్షేపగుఁ ♦ సన్నగభూషణుపట్టి కాదు మీ
రెన్నికఁగాంచు శ్రీపురము ♦ నేలెడు పద్మదళాక్షుఁ వీడి యే
వన్నెయు వాసియుం గనని ♦ పామరదేవతల స్భజింతురే.

9. వి శ్రీ ం బు మా ఆ శ్ర మ య ము మ్.

శ్లో॥ షడ్విధాసీచ వివాతాస్య నబోద్ధుమహోః
యస్య ప్రభావమఖిలేశితురప్రమేయమ్ ।
తస్యాస్పదం సుజలరమ్యసరఃపరీతం
స్వాంతే విధత్త కురుకానగరం బుధేద్యమ్॥

చ సమయములారు బాహ్యులు సంసారికులురి దెలియంగలేని ని
స్సమమహిమంబు గల్గు పస ♦ జాతదళేక్షుఁడొంఁ డెల్లకాలముఁ
రమణ వసించు నిత్యజల ♦ రమ్యతటాకసరోజగంధవా
తమహితమైన శ్రీపురము ♦ తాడకమంచు మదిం దలంపుఁడీ.

10. ఉ భ య వే ద వి చ్ఛ్రే ష్ఠః.

శ్లో॥ లోకాన్ స్థావరజంగమాత్మకలితాన్ సంచిత్య లీలావశా
త్సృష్ట్వా సర్వమనుప్రవిశ్య తదఘాన్ముక్తేర్భృశంనిర్గతే ।
శాలేయేషువనావళీపరిగతశ్రీపుర్యధిష్ఠే హరౌ
భక్తిర్గాఢతమా సముద్ధరతి వస్సంసారవారాంనిధేః॥

ఉ. స్థావరజంగమంబులును • సర్వజగంబులు సర్వదేవతల్
వావిరిఁ దానయై వికృతి • నశ్యుఁడు గాక వెలుంగువాఁడు భ
క్తావనదీక్షితుండు సృజి • నాపహుఁడుండు రసాలవాటికా
సేవితసస్యరమ్యమగు • శ్రీపురమందు వసించువాఁడునౌ
దేవుని సేవఁజేసి భవ • తీర్ణులు కం డదియే పుమర్థమౌ.

11. ఆ ళ్ శే యా దా శి ప్ర గా న్.

శ్లో॥ కృత్వా దాస్యమనారతం భగవతశ్శ్రీచక్రపాణేః పదం
ప్రాప్తః కేసరదామభూషితతనుర్మానిశ్శతారిః పురా ।
యద్భక్త్యా విమలం సహస్రమతనోత్తస్మిన్ దశైతాని స
త్పద్యాని స్మరతః కరే భవతి తద్దివ్యం పదం శ్రీహరేః॥

ఉ. దాసతఁబూని చక్రధరు • దాపునఁ జేరిన శ్రీపురీవరా
వాసి శఠారి కేసరవి • భాసితదేహుఁడు వేడ్కమీరఁగాఁ
జేసిన వేయి నీపదిని • జెప్పెడువారికిఁ జేతిలోనిగా
శ్రీసఖధిష్ణ్య మెన్నటికిఁ • జెందరు మారువు నొక్కఁ జెప్పెదన్

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

చతుర్థ శతకము సమాప్తము.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

ఆంధ్ర గీర్వాణ శఠకోప సహస్రము.

పంచమ శతకము.

మొదటి దశకము.

[కైయార్ శక్కరమ్.]

అవతారిక :— ఈ యాళ్వార్లు "వణ్ణాందాళ్ ముదువలిప్ప" లో సంసార్లు పొందుచున్న క్లేశములను జూచి వానిని తొలగించుటకు వీరికి భగవత్పారతంత్ర్యజ్ఞానమును గలిగించెదమని తలంచి భగవత్పారతంత్ర్యము నుపదేశించిరి. సంసారిలో నొక్కడైయున్న తమను వారిని దిద్దగల యోగ్యత ఘట్టించుటకు మూల మేమని యాలోచించి సర్వేశ్వరుని నిర్హేతుకకృపయే దీనికి కారణము గాని మఱేదియు గాదని నిశ్చయించిరి. "అనాదికాలముగానుండి సంసారనిమగ్నుడనై బుద్ధిపూర్వకముగా శబ్దాదివిషయములయందాసక్తుడనై తిరుమలపై విప్లవముగా బలికిన కొన్ని మాటలే గాని మఱేయుక్తి తనను ధ్యానించునట్లుగా జేయనివాడనై యున్నను నేను బుద్ధిపూర్వకముగా జేసిన పాపకార్యములను మాపివేయి జ్ఞానోదయమైనపిదప ప్రమాదికముగా జేసిన దుష్కృతములను సహించు సాయం చేత అనుగ్రహమును గనబఱ్చెను. పరులను దిద్దగల జ్ఞానమును నాకిచ్చెను." అని తమకు సర్వేశ్వరునివలన బొందిన పురుషార్థవిశేషమును జెప్పి యనుభవించుచున్నారు. సర్వేశ్వరుడు తన పారతంత్ర్యజ్ఞానమును తమకు గలుగజేసెననియు నందుకుపయోగించు యోగ్యత తమవద్ద లేశము లేదనియు చిరకాలము దుష్కృతములనే చేసితి ననియు, పురుషార్థలాభమునకు హేతువైన యేయుపాయమును తాము చేయ లేదనియు, నాకు పురుషార్థము కావలయునను ప్రతిపత్తి కూడ లేనివాడ ననియు, సంసారసముద్రమునందు పడి బాధనొందుచున్నను బాధనొందుచున్నాడనను జ్ఞానముకూడ లేనివాడనై యున్నాననియు, నన్నుతమును విడిచి విషయానుభవము జేయువారివలె నత్యంతస్పృహుడైన సర్వేశ్వరుని విడిచి శబ్దాదివిషయములయం దాసక్తుడనై యున్నాననియు నుపపాదించి యిట్లు సర్వవిధముల నిష్కించనై యున్నను లేశము నానేరము జూడక, తాను సర్వశేషియనియు, తనశ్రీపాదకైంకర్యమే పరమపురుషార్థమనియు నాకు జ్ఞానమును గలిగించి నాయెడ వ్యామోహము గలవాడై నాయొద్దకు వచ్చి నాతో గలిసినాడు గావున నేను పరమపురుషార్థము నొందితినని, చెప్పి సంతసిల్లుచున్నారు. ఈ తిరువాయ్మొழிలో "అమ్మానాழிప్పిరాన్" అనునది ఉయిర్పాట్టు.

1. శ్రే యా న్ శా ర్దూ ల స్తు.

శ్లో॥ శకాశ్రీశోజ్జ్వలదేహా చక్రిపిలపత్పత్రిణే సుసంపన్నాహాం
మిథ్యామతిత్రితానాం స్తథాపి భగవాన్స్వయోగ్యావనం దదాయున్ ।
ఉత్పాద్య స్వపదాంబుజాతనిరతిం శ్రీత్యాసంగాశ్రితానాం
శ్రైనోచేష్టితసిద్ధిదే క్ష త్వహ తిదోర్ధ్రుం సముఛేశ్చ పుమాన్॥

శా. చక్రాలంకృతహస్త శక్రియుతోఢా ♦ స్వర్గస్థా యుంమనస్పదా
పక్రియ్రీశ్రియు నేను బల్కెన మృషా ♦ వాక్యంబులు స్తుత్య సా
దాక్రోంతా ఖిలలోక సత్యముగ భ ♦ క్తానీకముల్పొందు ని
ర్వక్రింపైన ప్రముఖ మిచ్చితివి నా ♦ భాగ్యంబు సంపంగదా
వక్రించెవ్వడు నీయు దోసిక నీక ♦ న్నావింప శ్రుండవే.

2. ఐ నా గ మా ము గు ద న్న ను వే.

శ్లో॥ సాలనోకవాయుగ్రమధ్యముగము స్త్వం మయ్యగోష్ఠదత్ర
దోర్భర్గ్యోఽసీతి మృషావచాంసి కతిచిద్వ్యాస్యాస్తవాస హేలయా।
తథ్యాసీతి విభావ్య తాని పశగో భూత్వా సువీరః ఫుగ్ల
దధ్యాస్తే మమ మానసం పరిక్తైస్సాకం విభూత్యాదిభిః॥

మ. యమళత్సారుహభంజనా మణిరుచి ♦ పక్వస్తాంగ పీయూషభో
గ్య మధుస్యందసమాన యుంచుఁగడు మి ♦ థ్యల్పల్కఁగా నామత్ర
తిమముంగానక నమ్మి శ్రీపతీ కృపో ♦ ద్రిక్తాత్మ్యుడై నాయెదన్
బ్రిమదంబొప్ప విభూతియే స్తుడెగుచున్ ♦ వాసంబుఁ దాజేకొనెన్.

3. ఉ ల్ల స మ త్తే భ వా.

శ్లో॥ స్వాన్తే దుర్విషయావగాహనరతే వైముఖ్యభాజి త్వయి
ప్రోచ్చార్యైవ బహిః ప్రతారణగిరో మన్యాభకానేత్యహం ।
సర్వజ్ఞస్యతవాపి వంచకోమముం దాసం ప్రసాదాద్వ్యధా
స్త్వాం దృష్ట్వా కిమిహాన్యదిచ్ఛతి మనః క్షీరాబ్ధిశాయిన్విభో॥

చ. మునమున లేక స్పైక్ బలు ♦ మాయలమాటల నోయుదారుఁడా
మాణిసిఘ నిగా పొంచు నిను ♦ మాటికి వంచనసేయు మానసం
బనఘ పరిత్యజించితిని ♦ హార్దముగా నిను గాంచి మంటి నో
వనధిశయాన నిన్వేడిచి ♦ వాంఛితమిద్దియుఁ గోర నామదిన్.

4. ఎనో౯ఁ శ్వ ను న్మై పి ట్టు.

శ్లో॥ హిత్వా త్వాం కిమిహాన్యదేవనివహాన్ లేశ్యక్త్వాశతోఽహం భవా
త్పాపి స్పృష్ట ప్రసభం త్వయి స్థిరతయా త్యక్తం మనో నాశకమ్।
కృష్ణ త్వత్పదసంశ్రితాఘహారణ ప్రోద్ధూయ మత్సంస్మృతి
స్తేశౌఘం కృపయా త్వదంతికమిమా దాసం దురితం ప్రాపయ॥
శా. నీపాదాబ్జము మాని యేమి వలతు ♦ న్నేనంచు మాయోత్తులన్
బాపాత్ముండను ఎల్కిన న్విషయచా ♦ పల్యంబు వర్జింపగా
నోపన్ వ్యక్తజనావనప్రసిన దుః ♦ ఖోదగ్రసంసారసం
తాపంబీవె మరల్చి నీచరణపద్మం ♦ దం జేయుమా మాధవా.

5. క బ్జ పి రా సై.

శ్లో॥ నిత్యాప్రీతిసదానుభావ్యగిరిభిన్నీలోజ్జ్వలాంగం సుధా
భోగ్యం త్వాం వసుదేవనందనమహం ప్రాప్యాపి న ప్రాప్తవాన్।
మాంసాసృఙ్మలపూయకీకసవసామజ్జాదిపూర్ణే త్వచా
చ్ఛన్నే మాంవిని వేశ్యవగ్న్రజోభ వేప్రాప్యకథం త్వామియామ్॥
మ. పురుహూతోపలసుందరాఙ్గు విభుధ ♦ ప్రోద్గీతకీర్తి న్సుధా
ఝరిభక్తాళికిన్నైన నిన్నుఁ గడియున్ ♦ శక్తుండనై యున్న నీ
చరణాబ్జాతము నొందకుంటి నకటా ♦ చర్మావృతం బస్థిమం
జర-మాహేయశరీరమం దిడి ననన్ ♦ సాంద్రాఘపాశంబులన్
స్థిరబద్ధున్ రచియించితీవనఘ నే ♦ ఛేదింపఁగా నేర్తునే.

6. పు ఱ్ఱ మ ఱ క్క ట్టి కొ౯ం డు.

శ్లో॥ పాశైః కర్మమయైర్నిబధ్య సుదృఢం యత్పిడయద్దేహినః
పర్యాయేణ సమేత్య తాదృశమహం నిర్ధూయ జన్మక్షణాత్।

ఆజానుప్రవిలంబిసుందరచతుర్బాహుం సరోజేక్షణం
బింబోష్ఠం ధృతచక్రశంఖదరుచిం తం దృష్ట్వా స్మరేత్ప్రభుమ్॥

చ. తెలియనిరీతి జుట్టుకొని ♦ తీఱకయుండెడు పుణ్యపాపముల్
కలుగవఁ బెట్టు హేయమగు ♦ కాయమునం బొటికుండ నీకృపన్
బిలసదనోరుభోగసమ ♦ పీవరబాహుచతుష్టయంబు సం
చలదరిశోభిహస్తమును ♦ సాంద్రపయోధరసన్నిభాంగమున్
గలిగి వెలుంగు మాధవునిఁ ♦ గన్గొని ధన్యుఁడవైతి మేదినిన్.

7. అమ్మానాళప్పిరాన్.

శ్లో॥ క్వాహం నీచతమ స్సదశేఽనలసత్ప్రాణిః క్వనాథశ్చ మే
సంప్రాప్తే ఫలనోన్ముఖేచ సమయే పాపిష్వపి శ్రీపతేః।
కారుణ్యం ఫలతి ధ్రువం కరిపతేశ్శోకస్య నోక్తేత్యహాం
వ్యాహృత్య ప్రియతామగాం మధురిపోః పప్రీయతేమయ్యసౌ॥

శా. చుట్టుంగైదువుఁదాల్చు సామి విబుధ ♦ స్తుత్యుండు దానేడ నిం
కెట్టో నాగతియంచు నేడ్చెదు జడుం ♦ డేనేడ జింతింప నే
పట్టున్గానని పాపికైన ఫలియిం ♦ పన్వచ్చు నాశౌరి చే
పట్టం దత్కృప వేయునేల గజరా ♦ ట్పాతా యటంచున్సదా
బిట్టార్వంగఁ దదీయభక్తి గలిగెన్ ♦ బ్రీతి న్గనెన్ శౌరియున్.

8. మేలాత్తేవర్గళుమ్.

శ్లో॥ భూదేవై స్త్రిదశైశ్చ యః పరిగత స్సంసేవ్యతే భక్తిత
స్సోఽయం సర్వజగత్పతిర్మమ హృది ప్రావిశదద్య స్వయమ్।
మత్స్యలోలవిలోచనా స్సుమహిళా స్సంపద్వినీతా స్సుతాః
ప్రేమార్ద్రాః క్షితరా నవన భగవాన్ లక్ష్మీ శ్రపతిస్సాన్యస్మృతః॥

మ. దివిజుల్భూదివిజు ల్వినమ్రులయి భ ♦ క్తి స్సేవ సేయంగఁ గే
శవుఁడేతెంచి మదీయమానసమున ♦ న్సంప్రీతితోఁ జేరె మ

త్స్వప్నవిలోలాక్షులు తల్లిదండ్రులు సుతు ♦ ల్సంపత్తియు నాచ్ఛాదనా
కపుసంచు న్మదినమ్మియుంటి నిఁక నే ♦ నత్యంతధన్యాత్ముఁడన్.

9. ఆ వా రా క్ తు ష్టై యె న్ను.

శ్లో॥ కస్త్రాతా ఽద్య భవిష్యతీతి విచలత్కల్లోలమాలాకులే
పాథస్యంబుని ధేనిమజ్జదసుపే ఖిన్నా మనుష్యా ఇవ।
సంసారాబ్ధినిమగ్నమార్తమగతిం మాం వీక్ష్య చింతాకుల
స్త్రాతుం చక్రగదాదిహేతికలితః ప్రావిక్షదంతర్మను॥

మ. అగుపా రెవ్వరు సాహ్యమిప్పుడనుచు ♦ న్నంభోధిలోమున్గునా
కగతి న్సంసృతివార్ధిలోఁ బడి నే ♦ కంపంబు నొందఁగఁ జ
క్రిగదాశార్ఙ్గాదివరాయుధవ్రజముతోఁ ♦ గమ్రాంగధామంబుతో
ఖగవాహుం డరుదెంచి కూడెను నను ♦ న్గారుణ్య మేపారగన్.

10. ఆ నా నా ఘు ష్టై యా నె న్ను.

శ్లో॥ మత్స్యక్రోడనృసింహవామనముఖైః స్వేచ్ఛాగృహీతైః ప్రియై
ర్వేషైర్యః పరిపాతి లోకమఖిలం యః కాలమేఘద్యుతిః।
తేనాహం స్వపదే నివేశిత ఇతి ప్రాగుక్తిమాత్రేణ మే
సంతుష్టో దయయా సమేత్య కృతవాన్సద్భోగ్యబుద్ధిం మయి॥

మ. శఫరీకూర్మనృసింహవామనకిరి ♦ చ్ఛద్మంబులన్ లోకకం
టకులం ద్రుంచిన నీలమేఘనిచయా ♦ టంకప్రదాంగుండు నా
వికచాబ్జాక్షుని దాసుఁడ్రతి నను నాఁ ♦ బ్రేమోక్తిఁ బాటించి తా
నకలంకాత్మత నన్ను భోగ్యమతితో ♦ నంగీకరించె న్గృపన్.

11. కా ర్వ ణ్ణ స్వ ణ్ణ పి రా న్.

శ్లో॥ నీలాంభోదరసుదరం నవసరోజాయతాక్షం హరిం
స్తుత్వా శ్రీగురుకాపురీవరపతిర్మౌనీ శఠద్వేషణః।
యజ్ఞగ్రంథ సహస్రమస్తకలుషం తస్మిన్దశైతాఃపర
న్నాథాస్వాదరమబ్జనాభచరణం ప్రాప్నుయాదృద్ధిమాన్॥

శా. నీలాంభోధరసుందరాంగుని హరి • న్నిర్హేతుకత్రాణును
న్నిర్మలభక్తి నుతించి శ్రీనగర మా • నిశ్శ్రేష్ఠుఁ డాళ్వారు స
జ్జాలం బెన్నఁగ గూర్చినట్టి రసవ • త్సాహస్రముం దీవదిన్
లోలత్వంబున బాడువారికి రమా • లోలాంఘ్రి సంప్రాప్తమౌ.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పంచమ శతకము – రెండవ దశకము.

[పొ లి గ పొ లి గ]

అవతారిక :—అళ్వార్లయొక్క శ్రీవైష్ణవసంపదను చూచుటకు నిత్యసూరులచటికి విచ్చేయగా వారిని జూచి అళ్వార్లు మంగళాశాసన మొనర్చుచున్నారని శ్రీయాళవందారు సాధించినట్లు తిరుమలై యాండాన్ సాధించియున్నారు. "వణ్ణాదార్మ్మరువళిప్ప" లో సంసారిచేతనులు పొందుచున్న క్లేశముల నాలోచించి దానికి బరిహారముగా "ఒన్రుందేవు" లో భగవత్పరత్వము నుపపాదించి వారిని దిద్దగా వారు వధిగతపరమార్థులై పరమపదవాసులతో దుల్యులైరి. ఇట్టి వారిని జూచుటకు బరమపదమునుండి నిత్యసూరులు రాగా వారికిచ్చటివారు మంగళాశాసనము గావించుచున్నారని ఎంబెరుమానార్ సాధించియున్నారు. తమ భగవత్పరత్వోపపాదనచే దిద్దబడిన వారందరు సాత్త్వికులై యంతట వ్యాపించియున్నారనియు, అనవధానముచేతను, అజ్ఞానముచేతను రాజసులు తామసులునై యున్నవారు సంకోచమునొందిరనియు, సాత్త్వికులు పరిగ్రహించినది యగుటచే నుత్తమధర్మమైన శ్రీవైష్ణవధర్మమే ప్రసిద్ధమైనదనియు దానితో విరోధించిన విరుద్ధధర్మములన్నియు నభిభూతములై పోయినవనియు, దేశకాలములు అధికారులు అంగములు అనువానికి గల యోగ్యతలు, "సర్వేషాంకిలధర్మాణాముత్తమో వైష్ణవో విధిః" అన్నట్లు భగవత్ప్రకాశముచేతనే అట్టియుత్తమత్వము కలుగుననియు, నది లేనపు డితరయోగ్యత లెన్నియున్న నవి యన్నియు నసత్కల్పము లని సాధించి తమచే దిద్దబడిన శ్రీవైష్ణవుల శ్రీపాదముల కొంగియు, దిద్దుటకు యోగ్యతగలవారిని దిద్దియు, దిద్దబడనివారి నుపేక్షించియు నీరీతి భాగవతసమృద్ధికి మంగళాశాసనము చేయుచున్నారు. ఈతిరువాయిమొళిలో "తిరియుం కలియుగం" అనునది ఊయిర్పాట్టు.

1. పాలిగపాలిగ.

శ్లో॥ నూనం పశ్యతి సర్వజీవప్రాణినం ప్రైపస్య తేనాత్రికిం
హానాస్య నారక ఇస్యైత కలినా నిష్క్రాంత మేవాధునా ।
దృష్ట్వాస్తి జటరాశినీలవపుషః కృష్ణస్య దాసా జగ
త్యాపిస్ఫానయ చరంతి సత్తనపరా గీతాని గాయంతిచ॥

చ. శుభములు సంభవిల్లు నిక ♦ సుక్రిష్ణు భవవ్యథ చేతనాళికిన్
బరిభవమౌను నారకంబునకు ♦ పాడగు నంతకు సర్వకృత్యముల్
విభవము తగ్గు నక్కలికి ♦ వింతగదో చెం బరేశభూతముల్
రభసముతో ఁడ నాడుచును ♦ రక్తిగఁ బాడుటఁగంటి మీభువిన్.

2. కంఠాంకంఠాము.

శ్లో॥ గ్రాడా త్రూస్త్రద్రాత్కృనిస్త్యానయునయుగ మహాస్తోద కాంరాన్సు వేషాన్
దాసాస్వ్యస్తోస్సుభూ మాయాసవతులసీదామవిభ్రాజితస్య ।
సర్వేశ్వస్యామాంతభక్త్యాస్నముసచితముద్ధ్రద్రష్టుమేనాం స్తదీయాన్
స్ఫారీభూతాన్ జగత్యాం పాలినదయుగళం గాయతోన్నృత్యతశ్చ॥

ఉ. కంటిమికంటి మక్కియుగ ♦ కషణాకమై తనరారు సస్తుప్ర
ల్గంటిమి నేమి దైత్యచయ ♦ కాలునిభూతములెల్ల ధాత్రిలో
గంటికి గోచరంబులయి ♦ గానము బాడుచు నాడసాగెనున్
వెంటనె రండు భక్తతతి ♦ వేసుకతోఁగని మొక్క వేఁడగన్.

3. త్రియుంకత్రియుగంసింగి.

శ్లో॥ యథా నశ్యేత్సూర్యప్రోః కలితిహా యథా త్కార్యజలగతా
భవేయుస్తే నితాన్తః ప్రసరతి పున స్తత్కృతయుగం ।
తథో దన్యాదన్యోగాఃపిర్కటవపుషో భక్తనివహాః
ప్రవిశ్య త్రోయం శ్రీకృతముధురగీతాః పరిగతాః॥

చ. కలుషము బెంచు నీకలియు ♦ గంబు దొలంగగ నిత్యులున్ ధరా
తలమున జేరునట్లు కృత ♦ ధర్మము దీప్తిని జెంద శౌరని

ర్మలగుణకీర్తనామృతత ♦ రంగిణి నెల్లునఁ బట్టి ముంపఁగా
జలదనిభాంగుభూతములు ♦ సంభ్రమముప్పొగఁ జేరి గుంపులై
కలకలనిస్వనంబునను ♦ గానము సేయుచు నాడుచు న్మహీ
తలమున నెల్లభూములను ♦ దారయి పర్వను గంటిరే బుధుల్.

4. ఇ డం కో ళ్ళ స మ య స్తే.

శ్లో॥ లోకవ్యాప్తమరుక్తబాహ్యసమయానున్మూలయంతఃపరా
కారా స్సుస్తవతః పరేశితురిమే భక్తా స్సమంతాన్మవి |
లక్ష్మీనాథసమస్తమంగళగుణగ్రామామృతాస్వాదనాః
స్థిత్వోర్వ్యాయా నిషద్య భూనిపతితా గీతాని గాయంత్యహో॥

ఉ. వారిధిఁబర్వలించు పొర ♦ భక్తులు బాహ్యకుదృష్టిభూపకాం
తారము వ్రచ్చి తానెయయి ♦ ధారుణి నెల్లెడల న్పరాక్రమో
దారతఁ జూపి తుళ్లుచును ♦ దద్దయు గెంతుచు నాడి పాడుచున్
ధీరతఁ గూరుచుండి సలు ♦ దిక్కులఁ బర్వుచుండఁ గంటిరే.

5. వై య్ గి న్న దె న్కు ణ్ణు కొ న్కు న్నే.

శ్లో॥ వైకుంఠాంఘ్రిసరోజభక్తనిచయా వ్యాప్య స్థితా సర్వతః
కర్తుం యత్సుతరాం వ్యవస్యతి తదేవాహం బ్రవీమ్యత్ర వః |
యే యుష్మాస్వసురస్వభావనిరతా స్తేషాంహి నోజ్జీవనం
హాన్యాదేవ స తాం స్తతో భజత తం భక్త్యాఘమస్మద్విభోః॥

శా. వైకుంఠప్రియభక్తసంఘములు వి ♦ శ్వం బెల్ల నిచ్ఛారతిన్
సాకల్యంబుగ నాక్రమించిరిదిగో ♦ చక్షుర్ద్వయీగోచరుల్
నాకుండో చెడునొక్కతీరు మదిలో ♦ నమ్మండి యీధాత్రిలో
వీకం జేకొని యాసురప్రకృతులన్ ♦ బీడించి చంపన్ క్షముల్.

6. కొ న్ను యి రు ణ్ణ న్.

శ్లో॥ జన్మవ్యాధిజరాదికాం స్తనుభృతాం క్లేశానలం బాధితుం
లోకే చక్రధరస్య భక్తనివహాః ప్రాప్తా దిశశ్చాకుత |

గాయంతో మధురం మురాసురహరం హర్షాత్ స్తుతీః కుర్వతే
గత్వోజ్జీవనహేతవే భజత తాన్స్మర్త్వా విశుద్ధాత్మనా॥

ఉ. ప్రాణులఁబంపు రోగములు ♦ వైరమునాకలి తక్కుదోషముల్
క్షోణిని నాశమొందఁబడ ♦ గొట్ట రథాంగలసత్కరాబ్జన
త్ప్రాణులుభూమియందునను ♦ ప్రక్కలఁబర్వి ప్రహర్షమొప్పఁగా
వీణెయు మీటి గీతముల ♦ వేడుకఁ బాడుచు నాడుచుండ నీ
పోణిమి జూచి మ్రొక్క నడి ♦ బోదము రండిక భక్తులందఱున్.

7. నిత్యానుస్మృతిత్వం.

శ్లో॥ యస్మాభిస్సముపాశ్రితా దివిషదో నస్త్రాణకాలే హరేః
ప్రాప్యానుగ్రహమేవ రక్షితుమిమే శక్తాః కథం వాన్యథా ।
సాక్షీ తత్ర మృకండుజో మురరిపుం త్యక్త్వా కుతోఽన్యః పర
స్తస్మాచ్చాపి తదంతరాత్మని లగేన్నారాయణే శ్రీమతి॥

ఉ. మీరినభక్తి సంతతము ♦ మీరలు కొల్చెడు దేవతాళియూ
శౌరియనుగ్రహంబుననె ♦ శక్తముగున్నిముఁ బ్రోవ నిందుకై
మారహరాంఘ్రిభక్తుఁడగు ♦ మానిమృకండుసుతుండె సాక్షి యా
దారము జేయుఁడీ దురిత ♦ దూషితమానసముల్ తలంప దై
త్యారిని వీడి దైవమిఁక ♦ నన్యుఁడు లేడని యెంచుఁడీ మదిన్.

8. ఇష్టకామిత్వం.

శ్లో॥ ఆరాధ్యాగమచోదితైశ్చ వివిధై స్తత్కర్మభి ర్దేవతా
స్తాభ్యోఽభీష్టఫలాన్యవాప్తుమచిరాల్లోకస్య నానారుచేః ।
దైవానీతి సురాధిపో నిజతనూ స్సంస్థాపయత్యత్ర త
ద్భక్తా వ్యాసశిరే భువి ప్రణమత క్షిప్రం విష్ణోత్థాయ తాన్॥

చ. విహితములైన కర్మముల ♦ విధ్యనుసారము బూజ జేయువా
రిష్టమున బొందు సత్ఫలము ♦ లిచ్చుటకై స్వశరీరభూతులా
బహుసురలన్ జతుర్భుజుఁడె ♦ పాటిగ నిల్పినవాఁడు గాన నీ
కుహకుల వీడి శ్రీహరిని ♦ గోరి భజించెడు భక్తవర్యులన్
తహతహ నాశ్రయింపుఁడిది ♦ తద్దయు మీకు ఫలప్రదంబగున్.

9. మ ని త్తా ఖ దా సే మ వి ద్ది త.

శ్లో॥ పుష్పాణ్యుజ్జ్వలదీపమంజు విమలం వాసాంసి ... కైనై
ధృత్వా పారతమం ఖువం గపముదయం ప్రేమ్ణా త్వదీయాన్ యథాత్మభిః।
క్షేంకరైర్వ్యకర క్షైః పదేశమనిశం సంప్రాపయంత్యర్ణసా
భాగ్యైః పూర్ణమిదం జగన్మ్రజని అనుష్ఠానవాన్యను నః॥

మ. అఖిలంబున్ యమపుత్రసూక్తతతి ... పుష్పాది ... ఖూని శ్రీ
సఖు భక్తిన్ జలదీపధూపనునుము ♦ ...
మ్మ్రుఖమందచందనమ్ము భక్తిమునిగా ♦ ...
సుఖులై నిండిర గాన నాటి నరులు ♦ ... నాప్పుడే.

10. ము క్తి ఉ ల సా గ వ ర ము.

శ్లో॥ యస్మిన్ కస్య పదాంబుజం ... ఘోతేశనియంతాపా
సుత్రామాదిసురాస్సురర్ష్యపిపదాల్ ... ।
తం భక్త్యాసురదుర్మిమం మురరిపుం యామాయాం ఫిదజ్వం దుర్మితం
నశ్యేదేవ కలిః పునః ప్రసరతి స్వాద్యోత్ర కృతోద్ధ్వకృతమ్॥

ఉ. సంస్కృతిబద్ధులౌగ వన ♦ ... నాథసుమిత్రలున్
కంసరిపు స్మనోవచన ♦ కాయములు ... నాడు వి
ప్రింసనము క్తనిత్యపద ♦ సంపదనొందిరి గాన మీరును నా
శంసను వానిఁగొల్వుడిక ♦ సంతసయమొంద గలిప్రభావముల్.

11. క లి యు గ మొ న్న మి స్వ క్కు.

శ్లో॥ భక్తానాం కలిదోషనాశనపటుం తేజోమయం విగ్రహం
మూర్తిం విస్తరకృద్ద్వచేష్టితగుణం కృష్ణం సువర్ణ క్తితః।
శాలేయాఘుపిలో కసియకురుకావాసి శరద్వేష్ణవో
యజ్జగ్రంథ సహస్రమత్ర దశకం హ్యేతస్మిన్ కృష్ణ వేదఘుమ్॥

చ. కలిగతదోషసంచయవి ♦ ఖండనదక్షుని భక్తలోలు ని
ర్మలతరబోధమూర్తి సుర ♦ మాన్యుని కృష్ణుని సన్నుతించి పు

స్వ్యలకురుకావిభుండు శఠకోపుఁడు కూర్చిన వేయిలోన ని
కలవదిశోభిపద్యదశకంబు బఠించెడు మానవాళి హృ
త్స్థలముల గోయునట్టి మహిమంబు లభించును శౌరిసత్కృపన్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పంచమశతకము - మూడవదశకము.

[మాశఱుశోది]

అవతారిక :—"మఱియుంపుపగోళిముత్తి మాయప్పిరానక్కణ్ణందన్నై" అని సర్వేశ్వరుని దివ్యమంగళవిగ్రహసౌందర్య కల్యాణగుణ సౌలభ్యాదుల నీయాళ్వార నుసంధించిరి. సౌలభ్యము ఐశ్వర్యగుణచేష్టితములు గలవాఁడై యున్నను, ఇట్టిగుణములు లేనివాఁడై యున్నను, ఒకమాఱు చూచినవారు మఱి విడువశక్యముగాని శరీరసౌందర్యము గలవాఁడై యుండుటచే నీతని బాహ్యసంశ్లేషము నపేక్షించి యాళ్వార్లు చేయి చాచగా బట్టుపడక దూరముగా బోయెను. అందుచే వీరు మనఃకాలుష్యము గలవారై మడలెత్తుట కుపక్రమించిరి. అనీతికృత్యములను జేయకుడని పరులను శిక్షించిన యీయాళ్వార్లు "మీరు చేయుసమకట్టిన పని అకృత్యము కాదా? ఇది మీరు మానకూడదా?" అని పరులంతచెప్పినను విననివారైరి. ఇంతియకాక "ఏఱాళుమిఱయోనే" అనుదానియందు వాని దుపయోగింపని నా ఆత్మాత్మీయములతో నాకేమియు పనిలేదని భగవదలాభమువలన మొఱపెట్టుచున్న తమకు సజాతీయులెవ్వరైన గలరా యని వెదకి లౌకికవృత్తాంతమును బరిశీలించినపుడు తామెట్లు భగవద్విషయమందు ప్రావణ్యము గలవారై యున్నారో అట్లులే లౌకికులు క్షుద్రవిషయప్రావణ్యము గలవారై యుండుటను జూచి వారి యనర్థమునకు వగచి వారికి భగవత్పరత్వము నుపదేశించి తిద్ద "వీరిలో నొకఁడనై యున్న నన్ను వీరిని దిద్దగల జ్ఞానవంతునిగా జేసె" నని సర్వేశ్వరుడు తమకు జేసిన మహోపకారమును స్మరించి తమచే శిక్షితులై భగవద్భక్తులైన శ్రీవైష్ణవులకు మంగళాశాసనము చేసిరి. ఇట్లు పరహితాచరణమున కపేక్షితమైనదాని నంతయు సంపాదించిన తమకునుం ప్రాచీనసుకృతము మరల తలచూపగా మార్గముకాని మార్గమునైన నవలంబించి వానిని బొందవలెనను తృష్ణ అత్యధికముకాగా మడలెత్తుటకు నిశ్చయించిరి. ఒకని కొకవిషయమందు హెచ్చైన అభిలాష కలిగి దానిని వెనిపుడే లభింపవలెనను తొందర పుట్టగా నెట్టిసాహసకృత్యమునైన జేయును. ఆరీతిగా నీయాళ్వార్లును మడలెత్తుటయను సాహసకృత్యమును చేసిరై

నను వానిని బొందవలె నని నిశ్చయించి తమ కింతవరకు పుట్టిన దశ నన్యాపదేశముగా నీతిరవాయ్ మొల్లియందు సాధించుచున్నారు. ఈతిరవాయ్ మొల్లిలో "నాయునికై యుంకవరందైన్న" అనునది ఉయిర్పాట్టు.

1. మా శ రు శో ది.

శ్లో॥ శౌనాసీరమణిక్షమాధరరుచిశ్రీగర్వసర్వంకషం
తేజోభిర్జితభాస్కరం తనుభృతాం కర్మచ్ఛిదం చాదిమం।
ఇచ్ఛంత్యాస్తదలాభతో మమవపుః పాండిమ్ని మగ్నం చిరా
త్కాలీనం పురవాసిభిః పరికటితం కింమాం విదధ్యాత్సఖి॥

శా. శౌనాసీరమణిప్రభాంచితతనున్ ♦ శాంతున్ స్వభావోత్థ ను
చ్చూనానావిలతేజు సర్వజగతీ ♦ శుంభన్నిదానున్ హరిన్
నేనాశన్నలుదిక్కుల న్వెదకి యు ♦ న్నీకలత్సుమేమ్మత్ర్రవి
ష్ణానిం చొందికలంగియుంటి చెలి లో ♦ కం బేమి సేయు నన్నున్.

2. ఎ న్నె య్యు మూ ర వ ర్క వై వ.

శ్లో॥ పౌరాశ్చాపవదంతునామ సఖి మాం కిం తేన మే హీయతే
శోణాబ్జాయతలోచనోఽపహృతవాన్ శ్రీత్వన్య పూర్తించమే।
సర్వాంగీణకృశత్వమద్య లభతే దేహః ప్రభా పాత్రకనీ
నష్టా పాండురతామియాయ యుగవన్నేత్రద్వయం చాధరః॥

మ. అరుణాంభోజదళాయతాక్షుఁడు మదీ ♦ యస్వామి మచ్చిత్తమున్
హరియించెన్ జితహేమకాంతియగు నా ♦ యంగంబు వైవర్ణ్యమున్
బొరసెన్ గార్శ్యమునొందె నక్షియుగళాం ♦ భోజాతముల్వాడెనో
తరుణీ మిమ్మిక నేమి సేయు నపవా ♦ దస్ఫూర్తి లోకంబులోన్.

3. ఊ ర న్ద శ క డ మ దై త్త.

శ్లో॥ అంఘ్రిప్రణున్నశకటో హతపూతనో మాం
న్యస్మిన్నివత్తహృదయాం విరచయ్య మానం।
జహ్రే తథాపి మమ ఘాశ్ప్రిలపేత్తమేవ
దుర్వాద ఏవ కురుతే కిము మాం జనస్య॥

మ. చరణధ్వంసితగంతిప్రీతదనుజా ♦ స్తన్యుండు కేశిక్షమా
ధరదంభోళి మదీయమానధనమున్ ♦ దాఁదస్కరించెం జెలీ
నిరతం బావిభునత్కథల్ నుడువుచు ♦ న్నేబుచ్చెద న్వేడ్క వా
సరము ల్లోకులు పల్కుమాట లికన ♦ న్సాధింప శక్తంబులే.

4. ఊరవఱ్ఱ వైవ్వ మెరువిట్టు.

శ్లో॥ పౌరావవాదమతులం పరికల్ప్య సారం
సంసిచ్య మాతృవచనోత్కరవారిణాచ।
ఆశాఖ్యబీజమవకీర్య మనఃప్రదేశే
రాగాఖ్యసస్యజనకః కిమసౌ నృశంసః॥

తే.గీ. పురమువారలయపవాద ♦ మెరువుఁగూర్చి
తల్లిమాటల నీరుగాఁ ♦ జల్లిచల్లి
యాశయను ధాన్యమును విత్తి ♦ యాశయమను
పంటభూమిని మితిలేని ♦ వలపుపైరు
బండఁజేసిన కృషికర్త ♦ వారిదాభుఁ
డైనకృష్ణుండు కఠినుఁడే ♦ యంబుజాక్షి.

5. కొడియన్కొడియన్.

శ్లో॥ లోకాళీమానదండాయితపదకమల స్స్వార్థనిష్ఠో నృశంస
స్సర్వాశ్చర్యైకతానో నిజతనురుచినా మోహకస్స్వాశ్రితానాం।
నైవం భూతం నజానే తమ్మహమరికరం నాస్తుదేవం తథాపి
స్వాంతం మే సర్వదాస్మిన్నజతి సఖి నవిత్రీశ్వమాం కింకరోతి॥

మ. పరపీడారతుఁడై స్వకార్యపరుఁడై ♦ పర్యంతశూన్యోజ్జ్వల
త్పరత న్గ్రాలెడువాఁడు లోకహరణ♦ప్రౌఢాంఘ్రిపద్ముండు దు
స్తరమాయావటుకావిమోహితజగ ♦ త్తంతుండునై యుండని
మ్ము రహిం న్నామన సెప్పుడాతనియెడ ♦ న్మోదించుచుండుం జెలీ.

6. అన్నైయెన్ సెయ్యిలెన్.

శ్లో॥ మాం కృష్ణజాలపతితాం కిము పౌరవాచః
కుర్యుః కిమత్ర జననీ మమ కర్తుమీష్టే ।
ఆశాం విహాయ మయి దూరమపేత సఖ్యాః
స్త్రియో వియోగశిఖినా క్వథితాంగయష్ట్యామ్॥

శా. ద్వారావత్యధినాథుఁ డింద్రమణిస ♦ ద్యుతిప్రోజ్జ్వలద్గాత్రుఁడున్
సూరీశుండు నిజోక్తివాగురలలో ♦ చోద్యంబుగాఁ ద్రోసె నీ
యూరేమన్న నికేమి నాకె చెపుమా ♦ యోచింపన న్నప్పుడున్
గారాబంబునఁ జూచు నా జననియు ♦ న్గాదన్న నేమౌ సఖీ.

7. వలైయుళ్ అగప్పడుత్తెన్నై.

శ్లో॥ లీలాపాంగవిలోకనప్రియవచోమందస్మితైర్మాం వశే
కృత్వా మే హృదయం వికృష్య జలధౌ సుప్తో మదీశం హరిం।
పాయంపాయమతర్పణామృతమహం దృగ్భ్యాం సతృష్ణం పుర
స్త్రీణాం మత్సఖి మత్సరావిలహృదాం దేహమూర్ధానతా॥

చ. నిజకపటోక్తిజాలమున ♦ నెక్కొన నన్పడవైచి చక్రినా
ఋజువగు నెమ్మనంబు హరి ♦ యుంచి పయోజలరాశిపిచికా
వ్రజమునఁ బవ్వళించె సఖి ♦ వానినిఁ దోయ్యలులెల్ల జూడహృ
ద్ద్విజలుతోలంగహస్తముల ♦ క్రమ్ముకొ్కెడుభాగ్యము నాకుఁ గల్గునే.

8. పేయ్ ములై యుండు.

శ్లో॥ పాదావధూతశకటం కృతపూతనాస్తం
విధ్వంసితార్జునకుజం హతమత్తనాగమ్ ।
మందస్మితాంచితముఖం రుచిరాధరం తం
ద్రక్ష్యే కదా సఖి యథా జననీ సలజ్జా॥

ఉ. పూతనచన్నుదావి గజ ♦ పోతము నుక్కడగించి సాలభూ
జాతయుగంబుఁగూల్చి వడి ♦ జాచిన కాలున బండిరక్కసున్
ప్రీతపురంబునం జొనిపి ♦ ప్రీతివహించిన యెమ్మెకాని నే
కౌతుకమొప్ప బొందగల ♦ కాల మదెన్నడు గల్గునో చెలీ.

9. నాణునిర్దైయుంకవర్ందు.

శ్లో॥ మానం ప్రభజ్య వినివర్త్య మదీయలజ్జాం
వ్యోద్ధిన్న స్థితస్య పరమే సఖి తస్య లోకే।
యస్మిన్కృతేప్యవయశః ప్రసరేత్సమంతా
త్తత్కర్తుమద్య నిరచై మమహం వినిన్ద్యమ్॥

ఉ. మానము భంగపర్చి మది ♦ మానని సిగ్గును గొల్లలాడి నా
మానసమున్ హరించి పర ♦ మంబగు నభ్రమునందు నూరినం
తానని షేవ్యుఁడై వరలు ♦ తామరసాక్షుని దుష్టచేష్టలన్
మానుగ జాటి లోకులకు ♦ మట్టలనెక్కుదు ముక్తలజ్జనై.

10. ంయామడరూర్ందు.

శ్లో॥ లజ్జాముదస్య నగరీవిశిఖాః పరీత్య
తస్యోపరి ప్రకటగర్హణవాక్యజాతమ్।
ఉద్ఘోషయామ సఖి చక్రధరోపభుక్తాం
మాలాం వహామ్మ శిరసా మధుపాళిఘుష్టామ్॥

చ. తెరువులయందు నిల్చి మెయి ♦ తీగచలింప సరోజలోచనల్
సరసిజపత్రనేత్రు హరి ♦ సారెకు నిష్ఠురభాషణంబులన్
బరువడి దిట్టజేసెదను ♦ భామిని నాదు ప్రతిజ్ఞఁ జూడు నే
డరయగ మట్టలెక్కి శిర ♦ మందు ధరించెద వానిమాలికన్.

11. ఇర్దైక్కుంకరుంకడభ్వ్ణాన్.

శ్లో॥ అంభోరాశివినీలమబ్జనయనం కృష్ణం స్తువన్భక్తితః
పుష్పారామసుగంధశోభికురుకానాథ శృఙ్గారిర్మునిః।
పద్యానాం ప్రశ్నాయ యాం దశశతీం తస్యాం దశేమాన్సదా
భక్త్యాఽఽవర్తయతాంనృణాం నిజపురం వైకుంఠధిష్ణ్యం భవేత్॥

ఉ. వారిధివర్ణుఁ గృష్ణు నతి భక్తి నుతించిన పుష్పవాటికా
సౌరభకృష్ణపట్టణగణా సాధులసత్కృతకార్యగోపుర
కారిసుతుండు సూర్యనయ కల్పితసద్గుణసహస్రమునందు నీ
స్ఫారతరార్థసద్వయముగ పంచకము స్ఫురియించు వారికిన్
శ్రీరమణీసుధాము డగు చెన్నొఁగన వ్యాపించు గ్రామముల్.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

పంచమ శతకము - నాల్గవదశకము.

[ఊ రె ల్లాం తుం జి]

అవతారిక :— తిరుమ తిరువాయిమొళిలో "నాడుమిగ్గక్కావేగామడ లూర్ న్దాం" అని యారంభించు మట్టలెక్కుటకు మహాసంబంధము గలవాఁడరి. సర్వేశ్వరుని పొందుట యొంతయులకు భమో మట్టలెక్కుటకూడ సలకదుర్లభమైన పని. వీరికి బలహాని సంభవించెను. మట్టలెక్కునప్పుడేపిసుతిపయుగు నాకసస్త్రమునపైని వ్రాయవలెను. ఆపని కవకాశము లేనట్లు "త్రిక్రోంచపన్నైటినుగ్గప్పు" అన్నట్లు సర్వేశ్వరుని చక్రముచే నాచ్ఛాదితుడు కావడముగాని గ్రహయోగమైచే వస్తమించుటగాని జరుగుటవలే సూర్యునిఅబుగిన్పుటను గావరాక రాత్రి అయిపోయినది. అది సంధ్యామాత్రము కాక సకలజనులు గాఢనిద్రను జెందు అపరరాత్రమై యుండెను. అట్టి సమయమందు వీరికెవ్వరు తోడు లేకపోవుటచే నొంటరిగా నుండి ప్రళయాద్యాపదలలో రక్షించు స్వభావముగల పురుషోత్తముని గుణముల ననుసంధింపగా నది విరహాసమయమగుటచే మరింత సంతాపము హెచ్చి వేఱువ్యర్థనాదులచే నాత్మహత్య చేసికొనుట కుద్యమించు సీతాపిరాట్టివలె వీరు నాత్మహత్య చేసుకొనుటకు ప్రయత్నింపగా నదియు మట్టలెక్కుటవలెనే దుష్కరమాయెను. ఇట్టున్న సమయమందు "నేను సర్వరక్షకుడనగుటచే సకలజనులను రక్షించుటకు క్షీరాబ్ధిలో శయనించియున్నాను. మిమ్ములను గూడ రక్షించుట కుద్యుక్తుడనై యున్నాను. క్రమప్రాప్తిని సహింపక మీరు తొందరపడుచున్నారు." అని సర్వేశ్వరుడు పలుకగా వానిగుణములను దలిసికొని ధరించి యుండిరి. ఈ తిరువాయిమొళిలో "నీయుం పాంగల్లై కాణ్ నెంజమే" అను పాశురముయిర్పాట్టు.

1. ఊ రె ల్లాం తుం జి.

శ్లో॥ నిద్రాముద్రితలోచనాః పురజనా లోకోఽన్ధకారావృత
స్తీర్థేష్వంబు జలాశయస్య సుభృశం భాతి ప్రసన్నం తథా।

కుక్షిక్షిప్తజగత్త్రయో భుజగరాడ్భోగోరుతల్పాశ్రితో
నాద్యాప్యేతి మదంతికం క ఇహ మత్త్రాతా భవేత్సాంప్రతమ్॥

చ. జగము మునింగె సాంద్రతమ ◆ సంబున నూరును నిద్రజెందె నీ
రు గలకద్వారకేస్త్రలని ◆ గూఢముగా నిశ దీర్ఘమయ్యె న
న్నగశయానుండు సర్వభావ ◆ నస్థితికారణుడైన శౌరి నా
కగుపడడయ్యె నాయసువు ◆ లాడటంగా చెదువారికెవ్వరో.

౨. ఆ వి కా ప్రా రి ని యా గ్.

శ్లో॥ అవ్యాప్తి నిబిడసంతమసేన రాత్రిః
పాథోధినాధిరశనామధుజిత్పదాని।
కల్పాయతే కువలయాభతనుస్ఫురద్ధ్వాం
నోస్పైత్యసూనవితుముద్య సమోపతేత్స్య॥

చ. అసువులు గాచువార లెవ ◆ రక్కట సంతమసంబు గ్రమ్మె నీ
వసుధను రాత్రియున్ లయవి ◆ భావరిచాడ్పున నేచసాగె న
న్నసితసరోజవర్ణుడగు ◆ నాహరియు న్గనరాడు చిత్తమా
వ్యసనములోన నవ్విడిచి ◆ వానిని జేరుట నీకు న్యాయమే.

౩. నీ యుం పాం గ ల్లై కాం ణ్.

శ్లో॥ స్వాంత త్వం మే నభవసి వశే కల్పకల్పా నిశాపి
ప్రోద్యద్దీప్తఃప్రతిగజఘటాపాకల శ్చక్రపాణిః।
ప్రాంతేనోన్మీలత్కమలసువహాలక్ష్మీనికేతానకటాక్షా
న్యక్షస్థో నక్షిపతి నను మాం ధిక్షు శక్తో నిమగ్నమ్॥

మ. మనమా నావశమందు లేవు నిశయు ◆ న్సాంద్రనాతిగసూఖ్త్రితో
వనజాతాసనకల్పదైర్ఘ్యగరిమన్ ◆ వర్తిల్లు దీపాగ్రసం
జనితామేయమహోగ్రపావకశిఖా ◆ సంప్లుష్టలంకాపురీ
దనుజానీకుడు దాశరథి చెలినా ◆ గాభాగ్యఘ్నమందు నం
గనగాబుట్టెతి మృత్యుపాయ మెలుగన్ ◆ గాంక్షించెద న్నాపినై.

4. పె ణ్ణె అం డా రె య్ దుం.

శ్లో॥ ఉష్ణాంశునోఽజ్ఝితే విరహాభరపరిద్యూననారీజనస్య
ప్రోద్దామంద్రష్టుమాధింనసహఇవపరంప్రాగ్ధరప్రాంతగూఢః।
లోకాళీయాగవద్యక్రిమణవటుమహోజాంఘికో దీర్ఘనేత్రో
బింబోష్ఠో నీలవర్ణోయదుపతిరపి నాయాతి పాతాఽధునా కః॥

తే, గీ. విరహిణీతతి వెతలఁగ ♦ న్విప్పిచూడ
నేర నసుమాడ్కి వెనఁజూరె ♦ నీరజాప్తుఁ
డవనిగొల్చినవిభుఁడు రా ♦ డయ్యెనింక
నామనోవ్యథదీర్చెడు ♦ నాథుఁడెవఁడొ.

5. ఆ రె న్నై యా రా య్ వా ర్.

శ్లో॥ మద్వార్తాం కోఽపి పృచ్ఛేదియమపి జననీ నోపసంభాషతే మాం
నిద్రా నాపి సఖ్యో మయి దదతి గిరం వాసుమాభీస్త్రవేతి।
కింకుర్యాం మందభాగ్యా సకృదపి కమలశ్రీసఖాస్యం ముకుందో
మహ్యంనోదర్శయేచ్చేచ్ఛరణమథమృతిర్నామశేషాభవేయమ్॥

ఉ. నీవెతలెట్టివమ్మ సుత ♦ నెమ్మిమె నీకుఁ గృశించితమ్మ నీ
భావమెఱుంగఁ జెప్పు మతి ♦ వా యని తల్లియుఁదోడినెచ్చెలుల్
వావిరి పల్కరింపకమె ♦ వండిరి నిర్భరచిత్తలై నికన్
నావిభుఁడైన శౌరియును ♦ నాకడ కేత్తర నేగుదేరడే
నేవిధి బ్రాణముల్విడుతు ♦ నెవ్వరు దిక్కిక నాకు నెచ్చెలీ.

6. పి న్నిం న్న సా ద ల్ నో య్.

శ్లో॥ హృన్మర్మాణి నికృంతతి ప్రతికలం సంకల్పయోనే రుజా
రాత్రిః కల్పసమా నిగూహతి దృశం ధ్వాంతేన సాంద్రేణ మే।
మాయీ చక్రధరాదిమండితకరో నాయాతి మే వల్లభః
కస్త్రాతాఽద్య వియోగవారిధిరసౌ తర్తుం కథం పార్యతే॥

తే, గీ. ఆశయొకవైపు పీడించు ♦ నధికముగను
కల్పనిభమైన రాతిరి ♦ కనులమూసి

యుక్తి చక్కని బోధించు ♦ చుండె నకట
చక్రి రాడాయె నాకిక ♦ శరణ మెద్ది.

7. కాప్పారారివ్విడత్తు.

శ్లో॥ కోవా మాం మదనాగ్నిదావవిధురాం ప్రాప్తా మవస్థాం చిరా
దుద్ధర్తుం ప్రభవేదిహాంధతమసప్రోచ్ఛన్నదిఙ్మండలా ।
నీహారస్పృశదోషదూషితగుణా రాత్రిస్తు కల్పాయతే
[illegible]నైటి మదంతికం వాతపిధే కింకర్తుమీశేఽధునా॥

చ. అతిసిబిడాంధకారవిపినా ♦ త్తాష్టదిశంబు తుషారశీకరా
తతిస్పృశదశ్వపోతసుత ♦ ధాత్రిజనంబు యుగాయమానమై
పొలగలంచె నన్ను నిశ ♦ వెన్నుడు రాడిక నేమిసేతునో
కర్గితుఘ్నులింగ నాయెడల ♦ కాగశికత్వముబూని కావుడీ.

8. తెయ్యాంగాతెన్యాయ్ గేన్.

శ్లో॥ దేవాః కింకరవాణి సంప్రతి నిశా మే నష్టకల్పనమా
మచ్ఛిత్రాంక్షిగు తేతరాం మధురిపునాయాత్యహో దుర్విధిః।
ఉన్మీలత్కమనీయకుందసుమనస్సౌరభ్యముద్యోతయ
న్వాయుస్సూనేమరుంతుదోదహతిమాంతీవ్రః కుకూలాగ్నివత్॥

ఉ. దేవతలార మీరలిక ♦ దిక్కుగు డీతువ నష్టకల్పదై
ఘూర్ణవనామయాదు నన్ను వడి ♦ నంతకుసన్నిధి కంపనెంచి నా
జీవము గోయుచుండె నతి ♦ శీతలదాక్షిణవాతపోతముల్
దానముపోలి మన్తనువు ♦ దాహముసేయు దొడంగె నింక నిం
ద్రావరజుండు నాయెడకు ♦ రాక విలంబముజేసె నెచ్చెలీ.

9. పంజాడరిల్ తానడుయ్యాల్.

శ్లో॥ గాఢధ్వాంతమలీమసా చ రజనీ ప్రాలేయబిందుస్రుతిః
ప్లోషత్యగ్నిరివ ప్రభామమరుణః ప్రాచ్యాం న చోజ్జృంభతే ।
నీరేజద్యుతిపశ్యశ్శోహారవిభానర్వాస్యోపేటీభవ
న్నేత్రోఽసౌ కుహకో నదృశ్యతఇతః కో హృదుప్రజాం నాశయేత్ ॥

ఉ. అంబుకణోత్కరంబు నిబి ♦ డాగ్రతిమఃపటలాన్వితంబునై
వంబిన రాత్రి పావకుని ♦ భంగిఁ దహింపగ సాగె భానుమ
ద్బింబము దోచదయ్యె నరి ♦ భీకరచక్రధరుండు రాఁడు నే
మంబరయంగ నెవ్వరికి ♦ మానిని విభ్రమచిత్తనైతినే.

10. విన్నురుగుగిన్నెనే.

శ్లో॥ మచ్చిత్తవద్ద్రవదనంతపదస్రుతాచ్చ
నీహారశీకరజుషి క్షణదాముఖేఽస్మిన్ ।
త్రైవిక్రమక్రమణలంఘితసర్వలోకో
నాయాత్యసావితి జనో నవదేత్ప్రసుప్తః॥

తే, గీ. ఆకసముగూడ నానలె ♦ నాధిగరగి
శీకరంబుల విడుచు ని ♦ శీథమందు
వామనాగమనాకాంక్ష ♦ వదలుమింక
ననుచు జెప్పక నిద్రిత ♦ మయ్యె జగము.

11. ఉరంగువాన్నోలే.

శ్లో॥ యో లోకావనచింతయా జలనిధౌ నిద్రాణవల్లక్ష్యతే
తం నత్వా కురుకాపురీవరపతిర్మౌనీ శఠద్వేషణః ।
యత్నాహాప్రముద్గారవాగ్భిరకరోత్తస్మిన్ దశైతాన్వర
న్భక్తో నైతి కథం శరీరవిగమే వైకుంఠధిష్ణ్యం హరేః॥

శా. నిద్రాసక్తునిభంగి సర్వజగతీ ♦ నిర్వాహచింతాపరున్
కదూర్జారిరథు న్నుతించి కురుకా ♦ గ్రామేశుఁడౌ మౌని భ
క్త్యుద్రేకంబునఁ గూర్చినట్టి ద్రవిడ ♦ క్త్యుల్లేఖసాహస్రిలో
భద్రప్రాప్తికమైన యీపదిఁ బఠిం ♦ పన్ దేహనాశోర్ధ్వ మ
చ్ఛిద్రంబైన వికుంఠధిష్ణ్య మెటులన్ ♦ సిద్ధింప దెవ్వారికిన్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతే రామానుజాయనమః.

పంచమ శతకము - ఐదవదశకము.

[ఎంగనేయో అన్నైమీర్గాళ్.]

అవతారిక :— గతయాతృగ్గనాయిక "మాశఱుశోది" లో "నాడుమిరైక్కవే మడలూర్వన్" అని మడలెక్కుటకు ప్రయత్నించెను. అనుకొన్నట్లాపని జరగక పోవుటచే "ఊరెల్లాంతుంజి" లో జగమంతయు నంధకారావృతమై మడలెక్కుటకు పోవుచున్నట్లు తనను నిందించువారుకూడ నిద్రజెందిరనియు, సూర్యోదయము నకు సూచకముకూడ లేకపోగా, "నీయుం పాంగల్లైకాణ్ నెంజమే" అని యొకచోనిని స్మరించి ప్రాణమును నిలువబెట్టుకొనుటకు దగిన యుపాయముకూడ పోయినదనియు భయము నొందెను. మాశఱుశోదియందు ప్రాప్యత్వరచే నుపాయాధ్యవసాయము కలత నొందెను. ఊరెల్లాంతుంజి యందు ఆత్మకూడ కలతనొందెను. ఈతిరువాయ్మొళి యందు "వాడే [illegible]" అను తెలివి యున్నప్పటికి ప్రాప్యరుచి బాధితమైనది. ఊరెల్లాంతుంజిగను నిదురట్టు సూర్యోదయమైనది. నిందించువారు, స్తుతించువారు, హితముపదేశించు బంధువర్గము మొదలగువారందరు నిద్రనుండి లేచిరి. అప్పుడీమె నిశ్చయమును జూచి సంతోషించిరి. "తోళిమీర్ ఎన్నై యుమక్కెయిల్లై" అని యీమెకు హితము చెప్పబోవువారి నందరిని పిలిచి చెలులారా యిక నాయాశను మీరు విడుచుకొనుడని పలికెను. ఇంతలో సూర్యోదయమగుచుండగా పదార్థదర్శనమున కవకాశము లభించి సంక్షీణవ్యసన యయ్యెను. కొంతమట్టు కాశ్వాసిత యయ్యెను. తెల్లవారినతరువాత రాత్రివ్యసనమంతయు క్షీణింపగా ధరించియుండెను. అతని యనుభవలాభము లేకపోవుటచే నత్యంత హేయము కాగా బంధువులందరు ఈమెను జూచి "ఓసఖియా! నీవిషయమునం దతిమాత్రప్రావణ్యము గలదానవై యుండుటచే నీవంశమునకు కలంకము కలుగును. ఇది నీస్త్రీత్వమునకు తగదు." అని హితముపదేశించి యీమెను యీప్రవృత్తినుండి మరలించుటకు ప్రయత్నింపగా "సర్వేశ్వరుడు సంచేసియున్న దివ్యదేశముల మాహాత్మ్యమును మీకు తెలియదు. నేను మీవలెగాక ఆసర్వేశ్వరుడే తన స్వరూపరూపగుణవిభూతులను స్వయముగా గనబర్చగా యథావస్థితముగా దెలిసికొని యుంటిని. అందువలన నేను తిరుక్కురుంగుడినంబిని సేవించినది మొదలుకొని యాతని దివ్యమంగళవిగ్రహసౌందర్యమందును, అతని అవయవశోభయందును ఆతని ఆభరణౌజ్జ్వల్యమందును లగ్నహృదయురాలనై యుంటిని. మీరెన్ని మాటలు చెప్పినను నామనస్సు తిరుగదు." అని తోటిచెలులతోను బంధువులతోను ఈ నాయిక దృఢముగా జెప్పెను. ఈతిరువాయ్మొళియందు "నిఱైందవన్పళిశం మడిక్కిళవళ్" అనునది ఉయిర్ప్పాట్టు.

1. ఎరిగినే నోంటి నైన ము న్ని.

శ్లో॥ సౌందర్యైకనిధేః కురంగనగరీనాథస్య సందర్శనా
ద్దారభ్యాస్య విలోచనాబ్జయుగళం శంఖశ్చ చక్రం తథా।
బింబోష్ఠశ్చ మమ ప్రవిశ్య హృదయం ప్రత్యగ్రతో మాం సదా
మహ్యం కుప్యథ కిం ముధా మమ గుణోద్ఘాతుం నయం యుంక్తమాః॥

ఉ. శ్రీపతిదివ్యమంగళశ ♦ రీరగుణంబు నెఱుంగనట్టి మీ
కోప మిదేల నాపయిని ♦ కోమలులార కురంగపూర్వర
త్నాస్త్రవతి గన్నమాత్రన మ ♦ సారసనేత్రము వానియంగము౯
తీపిగలట్టి మోవి కడు ♦ దీప్తివహించెడు శంఖచక్రముల్
తావమువచ్చి నామనము ♦ తద్వశవర్తిగఁ జేసె నెంతయు౯.

2. ఏ న్నిం టి నా ల్ నో క్కి క్కి తే గ.

శ్లో॥ రమ్యారామకురంగపూర్వరపతేరీశస్య సందర్శనా
ద్దారభ్యాస్య భుజాచతుష్టయమురశ్శ్రీవత్సచిహ్నం తథా।
దివ్యాన్యాభరణాని కుండలయుగం యజ్ఞోపవీతం సదా
చాగత్యాక్షి మమాన తే కథమిదం జానంతి భక్తేతరాః॥

మ. ననుఁ గోపింపక మీరు నామనముచే ♦ సాహసాటుఁ జట్పింపుడీ
వనతావు ల్వాదజల్లు శంబరపురీ ♦ నాథుని సారెం జూచినం
తనె తద్బాహుచతుష్టయంబుమణియు౯ ♦ తచ్ఛ్రీవత్సమాత్రంబుభూ
షణజాలంబునువచ్చి నాయెదుట౯ ♦ సమ్మోహముం జేసెను౯.

3. ని న్ని పు ం టి శై క్క మా.

శ్లో॥ సౌధాళీవిలసత్కురంగనగరీనాథస్య సందర్శనా
ద్దారభ్యాస్య గదాసుదర్శనదరేష్వాసాదిపంచాయుధీ।
మచ్చత్తుర్మమ మానసం త్యజతి మాం బాధతే సర్వదా
భ్రాంతేయం దృఢితమానసేతి జననీ మాముద్ధతం నిందతి॥

చ. మతిచెడె దీనికంచు నను ♦ మాటికి దిట్టగఁబోకుమమ్మ ప
ర్వతనిభవేశ్మసంకులకు ♦ రంగపురీశుని జూచినంతనే

వితతశరాసనాసిదర ♦ విస్ఫురితచక్రగదాదిహేతిసం
తతి నృపాదయంబు కన్నులను ♦ దప్పక పాయకయుండు నెప్పుడున్.

4. సింగనిల్లాకణ్ణనీర్గళ్.

శ్లో॥ నానారామఫలప్రదద్రుసరఘురీతిమ్యత్కురంగాఖ్యపు
ర్యాసీనస్య విభోర్విలోకనదినాదారభ్య మత్పార్శ్వయోః।
తన్మాల్యాని తదంగముజ్జ్వలతరం పీతేచ తద్వాససీ
తద్ధార్యం ముకుటం వసత్యవిరతం మాతూ రుపా కిం మమ॥

మ. గళదస్రోత్కర యంచు దల్లి నను నంకాలంబు గోపించు దే
నెలుచిప్పిల్లు ఫలావనీరుహముల ♦ న్నిండైన యేణీపురీ
జలజాక్షుం గనినంతమాత్రమున న ♦ త్స్వర్ణోజ్జ్వలన్మాళియున్
తులసీదామము పీతవస్త్రరశనా ♦ దోర్దండముల్ నాదు క
న్నుల మ్రోల నతతంబు నిల్చి మనము ♦ న్నొప్పించుచుండుం జెలీ.

5. పక్కం నోక్కి నిర్క్కమ్.

శ్లో॥ దిగ్వ్యాప్తాచ్ఛయశఃకురంగనగరీనాథస్య సంసేవనా
దారభ్యాస్య విలోచనాబ్జయుగళం బింబాధరో భ్రూయుగం।
మచ్చిత్తం నముపేత్య మామవిరతం ప్రక్షీణ్వతే మత్ప్రియాః
కుప్యన్త్యస్మహ్యమియం సదా తత ఇతస్సంప్రేక్ష్య శోచేదితి॥

ఉ. ప్రక్కలఁజూచి యీసుదతి ♦ పల్మరు దుఃఖము జెందునంచునా
యక్కలు కోపగించెదరు ♦ హారికురంగపురాధినాథునే
నక్కర జూచినంతనె యా ♦ హా మధురంబగు వాని మోవియున్
చక్కని భ్రూయుగంబు జల ♦ జాతసదృక్షవిలోచనద్వయం
బెక్కుడు పాపినైన నను ♦ నేచుచు జొచ్చెను నామనంబునన్.

6. మేలుం వస్త్రత్తినం కుడిక్క.

శ్లో॥ ఆరామాఘులసత్కురంగనగరీనాథస్య సందర్శనా
దారభ్యాస్య చతుర్భుజాంచితవపుర్మోవావిహారావమం తద్వపుః॥

నీరేజాతపళాశాయతేక్షణాయుగ్మం ప్రోత్తుంగఘోణంచ మే
స్వాంతం సప్రియహారి పశ్య కిమహం మాహాత్మ్యం నిందేత్సదా॥

ఉ. నిందకుఁ బ్రేమమొప్పఁ గను ♦ నిర్మలసూ మనసందు నుల్ల సి
సుందరిచేత నంచు నను ♦ జూడఁగ నిద్దపుదృక్ప్రసూనవాటికా
సుందరకృష్ణసారపుర ♦ శోభితుఁ జూచిన నాఁటఁగోరె న
ద్బృందవినీవ్య బాహువులు ♦ విస్తృతసన్నళిలోచనద్వయం
బందముగుల్కు నాసిక మ ♦ దంతరమంతయు నిండఁ గోమలీ.

7. ని త్తై ం ద వ న్న తీ స ం ఉ ఁ క్కు.

శ్లో॥ కీర్త్యాపూర్ణ కురంగపూర్వరసుఖాసీనస్య సందర్శనా
దారభ్యోజ్జ్వలకాంతిసంవళితయా సంతప్తసోమాభయా ।
తన్వా మామనువిశ్వ రాజతి సదా మాహాత్మ్యయం నః కులే
దుష్కృత్యం జనయేదితి ప్రతికలం నిందత్యహం కిం బ్రువే॥

ఉ. ఈమె మదీయవంశమున ♦ నెల్ల గళంకము దెచ్చె నంచు న
న్నేమరకుండ నాజనని ♦ సొంపుగఁ దిట్టు కురంగపత్తన
స్వామినిఁ జూచినట్టి దిన ♦ సంబు మొదల్కొని తద్ద్యుతిప్రవా
హామిళదంగయష్టి పోలు ♦ పారగ నిల్చెను నామనంబున౯.

8. కై యు ళ్ న మ్మ క ం నై క్కు మ.

శ్లో॥ ఉచ్చాభ్రియోజ్జ్వలసౌధశంబరపురీ నాథస్య సందర్శనా
దారభ్యాస్య సరోజనేత్రయుగళం హారిక్షమధ్యం వపుః ।
ఆజానుస్వంచితబాహావశ్చ జఘనం నిత్యం పురస్తాన్మమ
ప్రాదుర్భూయ హరస్తి మానసమనాపంబాను [illegible]స్తా మయి॥

శా. హా స్తన్య స్తబ్ధుఖాబ్జయై యునిశమీ ♦ యబ్జాక్షి దాసుఁడుచునం
చ స్తప్రీతి మెకంబ తిట్టును కులా ♦ హారోచ్చసౌధావళీ
విస్తారోజ్జ్వలకృష్ణసారపురసం ♦ విష్ణున్ హరిం జూడ ద
ద్విస్తీర్ణాంబగు వత్స ఘూయధర మా ♦ వేల్లద్భుజాదండముల్
మస్తాగ్రస్థితమౌళి నాయెదుట న ♦ ల్మాఱొప్పుతోఁ దోచెడున్.

9. మున్నిన్నాదెన్ను.

శ్లో॥ సౌధాగ్రే[illegible]కురంగనగరీనాథస్య సందర్శనా
దాదే[illegible]చ్ఛురా శ్రీపతిః ।
[illegible]విజహాత్యంతః ప్రవిష్టస్సదా
[illegible] బ్రూయుర్వ్యలజ్జేతి మాం॥

తే. గీ. నిలిచెఁ బెక్కుశోభలఁ గుటసి ◆ చెలులు తల్లి
కోపగింతురు నాఁ గొని ◆ కోమలాంగి
స్యందనపురనాథుఁ జూచిన ◆ నాటనుండి
దివ్యభూషాభూషిత ◆ దేహాయుక్తి
భోగులెల్లను గలిపిన ◆ భంగి భోగ్య
భోతుండై నిల్చె మానమునఁ ◆ బోదుము విడిచి.

10. క్షతియము మిక్కదోర్కావలళ్.

శ్లో॥ స్వచ్ఛాచ్ఛనలస్నేయమిత్రకురంగనగరీనాథస్య సందర్శనా
దారభ్యాస్య వినమ్రనిత్యపరిషత్సంసేవ్యమానం మహాః ।
లగ్నం మే హృదయే విభాతి నహి తజ్జానంత్యభక్తా హరా
వేషానక్తమనా ఇతి ప్రజనికా నో మాం బహిర్దర్శయేత్॥

చ. అతిశయితానురాగ ముదిత◆యుంచు మదంబు నుపన్యహించు నీ
త్స్వతసుమహోవిభూషితవి ◆ దీప్రకురంగపురీశుఁ జూడ వాఁ
డతులసమిద్ధకాంతిరుచిరా◆ హారిశరీరగుణుఁ దాల్చి సూరినం
తతిసుతుఁడై వెలుంగు మని ◆ దక్కినవార లెఱుంగ రీప్సితిన్.

11. అతివతియాపిరానై.

శ్లో॥ దుష్ప్రేక్షాయం పరచక్రమండితకరం లక్ష్మీస్త్రిధామాశ్రితా య
త్సాహాన్ని సముద్ధైరతనూచ్చ కురుకానాథ శ్శరద్వ్యేమణః ।
తస్మిన్నేవ కురంగనామకపురీగాథా దర్శితాః పర
న్పారావారపరీతభూమివలయే శక్తో భవేన్మాధవే॥

మ. తెలియన్ శక్యముగాని దివ్యమహిమన్ • దీప్రశ్రీహస్తిశైలో
జ్జ్వలితప్రేమము దీరఁ గుయ్యిడిన యా • శ్యాగ్రాప్తశై నట్టి ని
ర్మలసాహస్రమునందు నీదశకమున్ • మర్త్యుల్పఠింప న్సదా
జలధిప్రావృతభూమియందు జలధి•శ్యామాంఘ్రి చేకూరెడున్.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పంచమ శతకము – ఆఱవ దశకము.

[కడల్ ఞాలమ్.]

అవతారిక :—క్రిందటి తిరువాయ్మొళిలో నీయాళ్వార్ల నాయికకు ప్రీతియు నప్రీతియు సమముగా నడిచెను. ఈ రెండును కలిసినప్పుడు ప్రీతియే హెచ్చగును. కాని యీమె భాగ్యహానిచే నప్రీత్యంశమే హెచ్చెను. క్రింద తిరువాయ్మొళిలో రూపసాక్షాత్కారము కలుగుటచే వానిని స్మరించి ధరించియుండు అవస్థ పోయినది. ఇట్లు ప్రియుని విరహముచే కృశించియున్న యీమె వాని ననుకరించి కొంత సమాశ్వాసము నొందుటకు ఆలోచించెను. కొన్ని యర్థములే నుపన్యసించువారివలె జ్ఞానముద్రగలదియై గీతోపనిషదాచార్యునివలె నుండెను. ఈమెతల్లి యీమెస్థితిని జూచి యీవికార మీమెకు మణిమంత్రౌషధాదులచే గలిగెనా యని శంకించి అట్టిలక్షణము లీమెయందు గనబడకపోవుటచే నట్టిది కాదని తెలిసికొనెను. ప్రియునితో గలిగిన విరహముచే బుట్టిన యుత్కంఠ నపనయింపగోరి యీమె సర్వేశ్వరు ననుకరించి కొంత సమాశ్వాసము నొందుచున్నది యని తెలిసికొనజాలక కలతపడి "ఇదేమి నీకూతురిట్లనుచున్నది ?" అని బంధువు లడుగగా నీమెతల్లి సర్వేశ్వరవచనసాధర్మ్యముచేతను, జ్ఞానముద్రాదులచేతను యీమెకు సర్వేశ్వరుఁడావేశించియుండవచ్చునని చెప్పుచున్నది. అంతియకాని వాని ననుకరించి సమాశ్వస్త యగుచున్నదని తల్లి తెలిసికొనలేక పోయినది. "దుష్టకాళియ తిష్ఠాత్ర కృష్ణోఽహమితి చాపరా" అన్నట్లు తిరువాయ్ప్పాడియందున్న గోపికలు కృష్ణానుకారముచే తమవిరహవ్యథను శాంతింపజేసికొన్నారు. గోపిక లొకయవతారమందున్నవారగుటచే నాయవతారచేష్టితములనే అనుకరించినారు. ఈనాయిక భక్తిరూపాపన్నజ్ఞానమును బొందినదగుటచే నుభయవిభూతినాయకు ననుకరించుచున్నది. స్త్రీత్వమునకెల్లయైన యీమె పురుషోత్తముఁడు చెప్పు వార్తలను చెప్పుచున్నది. క్రింద తిరువాయ్మొళియం దీమెకు గలిగిన రూపసాక్షాత్కారముచే విగ్రహవైలక్షణ్యమే ననుభవించినది. ఇదియే శుభాశ్రయము. దేహాత్మాభిమానము హెచ్చగా మఱియేదియు తోచనట్లు ప్రకారియైన యాతనివరకు వెళ్లిన

తన్ను ననుసంధించిన భావనాప్రకర్షముచే అతఁడు తానైనట్లు పలుకుచున్నది. భావనాప్రకర్షముచే తాదాత్మ్యభావమొందిన స్వనాఽసోఽహమాత్మనా, భవత్యభేదభావశ్చ తత్సాత్త్వ్యాపదేశో వామదేవవత్ "తద్ధైతత్పశ్యన్ ఋషి ర్వామదేవః ప్రతిపేదే, అహం మనురభవం సూర్యశ్చ" "మత్త స్సర్వమహం సర్వమ్" అన్నట్లు తనను అతఁడని భావించినయువతి అతఁడు చెప్పు మాటలను తాను చెప్పవచ్చును. ఇందులో "ఉత్తార గోపిక్నోక్తి" అనువది ఉయిర్ప్పాట్టు.

1. కడల్ ఞాలమ్.

శ్లో॥ కర్తాఽహం జగతో బలేః కరతలాదాచ్ఛిన్నవానస్మి త
త్రాత్రింత్వావత్రీన్ గోపవధూనవిలే ముగ్నం తదుత్థాతవాన్ !
దుష్టాన్ తద్విలయో నివేశ్య సుచిరం గోప్తాఽహ మిత్యాలప
త్యావిష్టః కిమియం సారి ర్వ్రమసుతావాచః కథం వచ్మి వః॥

శా. నేనే సేసితి నబ్ధివేష్టితమహి ♦ న్నైనైతి నాస్వధ్వియుక్
నేనే గొంటి సముద్రవేష్టితమహి ♦ న్నైనెత్తితిన్ దంష్ట్రిచే
నేనే భూమిన్ని మ్రింగితిన్ లయదశన్ ♦ నేనే సమస్తంబటం
చునారీమణి పల్కుమాటలను నే ♦ నేరీతి వాక్రుత్తు నీ
చాన స్సృష్టి రమాసఁడంచు దలతు ♦ న్సాధ్వీమణు లెవ్వంటిరే.

2. కర్కుం కల్వి క్కే నాయిలనే.

శ్లో॥ విద్యానాం నిధిరస్మి తత్ప్రచయితా చాహం తదీయార్థవి
త్తేత్తా చాహ మశేషతత్ఫలమపి స్యాగ్ని సర్వవిద్యావిభుః |
విద్యాశ్చాప్యహమిత్యనారతమియం బ్రూతే మురారిస్త్వమా
మావిష్టః కిము మత్సుతాప్రలపితం కిం వచ్మి వో రోపితః॥

సీ. సర్వవేదాంతవా ♦ క్యార్థవాచ్యుఁడ నేను,
వేదవిద్యలకెల్ల ♦ విభుఁడ నేను
వేదవిద్యాకర్త ♦ వెలయంగ నేనౌదు
వేదతాత్పర్యార్థ ♦ వేత్త నేను
వేదవాఙ్నికురుంబ ♦ విహితకర్మవితాన
ఫలదాత నేనియు ♦ పాసకులకు

ననుచు నాప్రతిజ్ఞ • యుదాహృతమును బల్కు-
విదితమేమి చిత్రమో • నెఱుఁగరాదు

తే, గీ. సకలవిద్యాప్రవీణుఁడు • సకలలోక
సర్గపాలనసంహార • చతురుఁడైన
విస్తరశ్రీప్రదుఁడను గా • విష్ణుఁడనుచు
దలతు నామది తథ్యమో • తమ్ములార.

3. కా గ్గి న్న ని ల ను ల్లా సు.

శ్లో॥ పృథ్వీవాయునభోఽగ్నిజీవనముఖాన్యేతాని భూతాన్యహం
స్యామిత్యేవ వదత్యనారతమిదం స్థిత్వాపి నిస్సత్త్వతే ।
ఏనాం వస్తుతయా విరోధనయనేనాం క్షాంత్వా కిము నిష్ఠితా వాక్,
కిం బ్రూయాం మమ జల్పితాని ముహురేవాస్మిన్ జనాః శ్రోత్రియాః॥

చ. కనులకుఁ గానవచ్చు ధర • గాలి జలంబనలంబు నాకసం
బని చెలువొందు భూతములు • నైదిటిఁ జన్నికిఁ గ్రి సవనాక
వనధిసవర్ణుఁడే జీవనిత • పష్మ్యఁఁముసం దనిమానుఁడే యిత్యనో
యని తలతు స్మదీయ జలధి • హీనమయ్యెను మదీయప్రతిజ్ఞ తా
నొనరుచు చేష్టలేమనుచు • సుగ్గ్రులులార వచింతు నిమ్మెడన్.

4. కే యొ గి న్న క ర్మ యొ ల్లా సు.

శ్లో॥ భూతే భావిని వర్తమానసమయేఽనుష్ఠేయకర్మాణ్యహం
తత్తత్కర్మసు చోదకోఽస్మి చ స్వయం భోక్తా ఫలస్యాస్య హామ్।
ఇత్యేవం గదతీయ మదీబుజముఖే మేనాం కిమావిష్టవాన్
శోణాక్షాయతలోచనః కిమువదామ్యస్మత్ప్రతాయాం దశామ్॥

మ. ధరఁ గాలత్రయమందు జేయఁబడు స • ద్యాగాదికర్మంబులన్
బరిపాలించెడు వాఁడ నేను ఫలము • ల్త్యాగించు వాఁడేను త
త్పరిభోక్తృత్వము నాదియంచు బలుకున్ • బద్మాక్షి నాప్రజ్ఞికిన్
హరి యావిష్టుఁడటంచు నెంతు మదిలో • నాతన్వియాలాపముల్
ఎరుగన్ జాలని మీకు నేపగిది నే • నేర్పాటు గావించెదన్.

5. తిరంబా మల్లగ్గాక్కిన్నెన్.

శ్లో॥ ధాత్రీం రక్షితవానహం కుధరముత్స్యేకస్సముత్క్షిప్తవాన్
దైత్యాన్స్వర్గతవానహం రణముఖే పంచాపి సంతాపితవాన్ ।
క్షీరాంభోధిమహం పురా మథితవానిత్యాలపత్యేవ తా
మాశిష్టః కిము కంధనీలసుతనుః కింవచ్మి తద్వ్యాహృతీః॥

సీ. నిస్సహాయుఁడనై నే ♦ నిలిచి యీజగమెల్ల
వదలక లక్షించు ♦ వాఁడ నేను
నిశ్చలస్థితిఁబూన ♦ నిర్ఘాతవృష్టిని
ధరనెత్తి కాచిన ♦ దక్షుఁడేను
ధర్మనిష్ఠులఁ జేసి ♦ ధరణిఁ బీడించెడు
దానవాళిని జంపు ♦ దండి నేను
పిటియు సోతూపాయ ♦ వితతిని జూపించి
యాపస్త్రైడుగురఁ గాచి ♦ నట్టివాఁడ

తే. గీ. జలధి మథియించి పీయూష ♦ సారమసుర
చయము ద్రావంగఁ జేసిన ♦ సయువిదుండ
నేననుచు బల్కు నాపతి ♦ నీరజాక్షుఁ
డా సుతనుభ్రువ నాశిష్టుఁ ♦ డయ్యె నేమొ
చెప్పనేర్తుని యొలనాగ ♦ చెలిమిదములను.

6. ఇనవేయమత్రైయెందినేన్.

శ్లో॥ గోగోపవ్రజరక్షణాయ పృథులం శైలం సముత్క్షిప్తవా
నుక్షస్సప్తనికృత్తవాన్నృపగణాం బృందావనోఽపీపలమ్ ।
గోపానామహమేవ నాథ ఇతి సా లాలప్తి దేవోత్తమ
స్త్వద్వాపిష్ట ఇమాం మదీయతనుజాశీలం కథం వో బ్రువే॥

చ. కుధరము నెత్తితి వ్రమద ♦ గోవృషభంబులఁ గూల్చినాఁడ ని
రధిని కుథించినాఁడ పసు ♦ రాజని మేకిలి గోపజాతికే

నధికుఁడనంచు బల్కు హరి ♦ నాక్షికి సర్వసురేశుఁ డైన న
శ్రీధరుఁడు బట్టినేము కద ♦ కాంతలు మనస్సును చేయువెల్ల నే
విధమున మీకుఁ జెప్పెదను ♦ విస్తృతలోచనలార పల్కుఁడీ.

7. ఉ త్తా గ్గ ళ న క్కి న్గై.

శ్లో॥ నస్యాత్మోఽపి మమాత్ర బాన్ధవజన స్సర్వోఽపి మే బాన్ధవాః
కుర్యాం మచ్చరణాశ్రితాన్ కృతిచన స్యాద్భక్తి రన్యా జనాః
జహ్యాం తత్తదభీష్టమేవ ఘటయ న్నిత్యాలపన్త్యేవ తా
మావిష్టః కిమసౌ హరి ర్ఘనమతి ర్గోపస్త్రీ కథం వా బ్రువే॥

ఉ. ఎవ్వరు లేరు బంధుజను ♦ లెల్లరు నాకిట బంధువర్గమే
యెవ్వరినైనఁ జేయఁగల ♦ నిష్టము చుట్టలుగా ఫలాప్తికై
యెవ్వరునన్ను జేరుదురొ ♦ యోవను జూచెద నారివంశము నీ
జవ్వని పల్కు నీమె కల ♦ సారసనేత్రుఁడు పట్టినేమొ నే
నేవిధమంచు దెల్పఁగల ♦ నీ చెలిచేసెడు చేష్టలన్నియున్.

8. ఉ రై కి న్న ము క్క ణ్ణ రా న్.

శ్లో॥ రుద్రోఽహం జలజాతసంభవసునాసీరావహం నాకినాం
వర్గశ్చాప్యహమేవ దివ్యమునయో మన్వాదయశ్చాప్యహమ్।
ఇత్యేవం పరిజల్పతీయమనిశం పాథోధివర్ణా స్త్వియ
మావిష్టః కిము మత్స్యతాపరిలపితా న్యా వేద యేయం కథమ్॥

చ. గిరిశుఁడ నేను సృష్టయుని ♦ కీర్తితుఁడౌ కమలాసనుండ నే
సురలు సురాధినాథుఁడును ♦ సువ్రతులైన మునుల్ ప్రజాపతుల్
నరవిని నేనె యంచు జల ♦ జాతవిలోచన పల్కు నీమె కా
మురమథనుండు పట్టి యిటు ♦ మూర్ఛను జేసెనటంచు నెంచెదన్
వరతనులార నా దుహిత ♦ బాధలు నేమని విన్నవించెదన్.

9. కొ డి య వి నై యా ధు మి ల నే.

శ్లో॥ కర్మాయత్తనరాఘహృద్విదళనకూరాణి రూపాణి మే
నస్యుస్తాన్యహమేవ దుష్కృతికృతిభిః పుంభిస్సదా కారయే।

లంకాయాం అన్వేషిత సీతాయాః ఇతి ప్రోద్ఘోషితీయం వధూ
గాఢస్థా కిము విస్మృరధ్వః ఇమాం కిం వచ్మి తద్వ్యాహృతీః॥

సీ. కర్మ వశ్యులనొంచు ♦ కర్మసమూహముల్
నన్నంటఁగాఁజాల ♦ వెన్నటికిని
ఆశ్రితాళికిఁ బాప ♦ మంటకుండఁగఁ జేతు
నాశ్రితాగల కవి ♦ యంటఁ జేతు
కూర్రాత్ముఁడౌ దేవ ♦ తారాతిలంకను
బడఁగొట్టితంచు నీ ♦ వడతి పలుకు
ప్రతిష్ఠనిరసన ♦ ప్రభవిష్ణు నన్నగా
రాతివాహనుఁడైన ♦ రమణుఁడెలమి

తే. గీ. నీవు తావిష్టుఁడై యుండె ♦ ననుచు దలతు
పాపినా నాదు పుత్రిక ♦ పడెడు పాట్లు
చెప్పు చెప్పుమటంచు నన్ ♦ జేరియడుగు
మీకు నేమని చెప్పెద ♦ మ్రొలతలార.

10. కోలంగోళ్ శవర్ణముమ్.

శ్లో॥ సౌఖ్యార్థాయుక్ దైవతాలయమహం దుఃఖప్రదో నారక
శ్చాచ్ఛిన్నానిఃసీమప్రేధా పరమం మోక్షోస్యహం శాశ్వతః।
జీవాః కర్మవశానుగాః ప్రకృతిరప్యేషాఽహమిత్యాలప
త్యావిష్టః కిము వారిజాక్ష సుతనుః కింవా బ్రువేఽన్యాః స్థితిమ్॥

మ. అపరిచ్ఛిన్నసుఖప్రదాత్మక మను ♦ ర్వ్యావాసమున్నేను దుః
ఖపరీతంబగు నారకంబు నగుదున్ ♦ కాలాతిగంబైన య
య్యపవర్గంబును నేన యాద్యమగుజీ ♦ వాత్మౌఘమున్నేనె స
ర్వపదార్థాంబుల కాదియైన ప్రకృతి ♦ న్నాలింప నేనౌదు నం
చెపుడీతన్వి వచించు బట్టడుగదా ♦ యీమేన నబ్జాభుఁడో
చపలాక్షీమణులార యీ మెద్దశ నే ♦ చందాన నేఁ దెల్పెదన్.

11. కొం ద ల్క ల క్కొం గై క్కు డ్.

శ్లో॥ శ్రీభూనీళాహ్వాదీశం శ్రితజనవరదం సంస్తువన్భక్తితః ప్రాగ్
యత్తాసాహస్రిం వ్యతానీచ్ఛఠరిపుమునిరాడగ్రణీర్భక్తిభాజామ్।
తత్రైతత్పద్యజాతం నిరతమతి పఠన్నాశనవస్సంపదాఢ్యో
లక్ష్మీనాథాంఘ్రిభక్తప్రియతిపదయుగారాధకస్స్యాద్ధి లోకే॥

శా॰ శ్రీభూనీళలవల్లభున్ శ్రితజనా ♦ సేవ్యాంఘ్రియుగ్మున్ స్వరా
దాభు న్భక్తి నుతించి కారితనుజుం ♦ డాళ్వారసూనాథకా సం
శోభాయుక్తముగా రచించిన లస ♦ చ్ఛ్లోకాళిలో నీపదిన్
లాభంబంచు బఠించువారికి యశో ♦ లాభంబు సిద్ధించెడున్.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పంచమ శతకము - ఏడవ దశకము.

[నో త్త నో న్బు.]

అవతారిక :— క్రిందటి తిరువాయిమొళిలో నాళ్వార్లు సర్వేశ్వరు ననుసరించి ప్రాణముల నిలుపబెట్టుకొన్నారు. అనుకరించి ధరింపవలసివచ్చిన కలత పుట్టినప్పుడు కూడ సర్వేశ్వరుఁడు వచ్చి ముఖము కనబర్చలేదు. ఇందుకు మూల మేమనఁగా— తనయెడ నాశాలేశము గలవారివద్దకు వచ్చి తానే ముఖము కనబర్చు స్వభావముగల యీశ్వరుఁ డుపేక్షించియుండుటకు గారణ మేమని యాలోచించినారు. ఇక నిట్లు తే జరుగును. ఈశ్వరుని విడిచి యుండలేనంత యుత్కంఠ వీరికి స్వభావసిద్ధమై యుండెను. దానిని వీరు స్వరూపమని తెలిసికొనజాలక ఉపాయమని తలంచిరి. తమ యకించనత్వమును దెలియజేసి వాని తిరువడియందు శరణాగతిని జేసిరి. స్వామి సముద్ర తీరమందు లక్ష్మణసుగ్రీవాదులతోఁ గూడియుండగా విభీషణుఁడు "రావణో నామ దుర్వృత్తః" అని తనవిక[illegible]ను పురస్కరించుకొని వచ్చి పెరుమాళ్ల తిరువడుల యందు పడినట్లు వీరును పిరాట్టిమార్లతోను నిత్యపరికరములతోను శ్రీవరమంగళనగర మందు తిరువవందాళ్వారుపై వేంచేసియున్న వానమామలస్వామితిరువడులయందు మొదలునరికిన చెట్టువలె పడి శరణుజొచ్చిరి. ఈ తిరువాయిమొళియందు "ఆరా నక్కు నిన్పాదమే శరణాకత్ తందొళిందాయ్" అనునది ముఖ్యపాట్టు.

1. నోఁత్రి నోన్బి లేన్.

శ్లో॥ నధర్మస్సంచిక్యే వ్రతనురపి నజ్ఞానవిభవో
నవా భక్తిశ్శ్రద్ధా తవ మురరిపో పాదజలజే।
తథాపి త్వాం హిత్వా క్షణమపి నహే నాహమనితుం
దయాళో మద్రక్షా నభవతి భరస్తేఽఖిలభృతః॥

చ. వ్రతముల సల్పలేదు మెయి♦వాడఁగ జ్ఞానము సున్నయైన నీ
యతిహ్లాదయ ప్రచింత్యచర♦ణాంబుజుఁ బాసి సహింపఁ జాల నా
తతఫణిరాజభోగశయి♦తా వనశైలనివాస లోకర
క్షిత భరమౌనె నీకు ననుఁ♦జేకొని బ్రోవ భవార్తి వేఁడితిన్.

2. అంగుత్తేన నల్లేన్.

శ్లో॥ నిత్యం త్వత్సేవనైకప్రవణమతిరహం నోవృణే స్వర్గవాసం
నైవాస్మిన్ప్రీచతే మే జగతి నివసతిస్త్వాం వినా శేషశాయిన్।
ప్రాంశుప్రాసాదమాళిప్రతిహతశశభృత్స్యందమానామృతౌఘై
రార్ద్రీభూతే వనాద్రిస్థితకురుకరుణాం మయ్యనాథే పరాత్మన్॥

ఉ. నిత్యులమాడ్కి నీసవిధ♦నిమ్మజరించెడు వాఁడఁగాను సం
స్తుత్యచరిత్ర సంసృతిని♦దూలెడువారలఁ బోలనయ్య ని
న్నృత్యువిభేదిఁ జూడ మితి♦మీరిన రోఁశలతోడ నుంటి నో
దైత్యపురీవిభేది హేమ♦ధామకమన్మణిహర్మ్యరాజిసం
నుత్యవనాద్రినాథ నను♦నూల్కొని గావుము దీను నొక్కనిన్.

3. కరుశ స్వల్కొడి.

శ్లో॥ తాక్ష్యాంచద్ధ్వజ చక్రమండితకర ప్రావృట్పయోదాభ మా
మజ్ఞం జ్ఞానినమారచయ్య భవతః పాదాబ్జదాసం వ్యధాః।
త్రైవిద్యప్రవరైరనేకవసుధాబృందారకైస్సేవితే
వానాద్రౌ స్థితవాన్మదక్షివిషయః కా నిష్కృతిస్తే విభో॥

మ. గరుడాంచద్ధ్వజ చక్రమండితకరా ♦ కాదంబినీసచ్ఛవీ
పరమవ్యోమనివిష్ట లక్ష్మినివసా ♦ స్వాత్మార్థ సుజ్ఞానిగాఁ
గరుణం జేసితి దాస్యమందవడి సదా ♦ కర్మిష్ఠస్వాద్వైతాదికా
కరివానాద్రి వసించితీవు కృప న ♦ న్నాసంగ దేవోత్తమా.

4. మా రు శే ర్వ ట్ట.

శ్లో॥ శత్రూభూతనృశంసకౌరవశతం హంతుంచ కుంతీసుతాన్
భక్తాన్ పాలయితుంచ కూటకదనం నిర్మాయ నిర్దేహిథ।
అశ్రాంతద్విజతస్యమానసవనోద్భూతధ్వనిధ్వానితే
నానాగ్రాస్థిత కుత్ర శేత్వధిగమస్యన్యత్ర వదే త్యావ్యయ॥

ఉ. పాండుసుతాళి జయంబుఁగొన ♦ బాపరతుల్ ధృతరాష్ట్రపుత్రులా
ఖండలధామ మేగ నతి ♦ కర్కశసంయుగ మొంచు జిష్ణు భూ
ఖండభరంబుఁ దీర్చిన సు ♦ కల్యసముద్ధృతకల్పద్మజాండ వే
దండవరప్రదా ద్విజక ♦ దంబనిరంతరయజ్ఞపావనో
ద్దండవనాద్రివాస నిను ♦ దాసుఁడు పొందు నుపాయ మెద్దియో.

5. ఎ య్ద క్కా వ్ర ద లా న దే.

శ్లో॥ త్వదాహ్వానం ప్రాప్త్యై మమ కిముచితం దేవ పృచ్ఛ
పరిదిశ్య త్వం తేషాం నిమతమతనిష్ఠామజనయః।
అవిచ్ఛిన్నారాద్ధత్వదనులసద్వైభాడబవరే
నిషేవ్యం త్వాం పానక్షితిభృదధినాథం విదితవాన్.

మ. తగునా నాకు పుమర్థలాభమునకై ♦ దైత్యారిని న్విల్వశ
త్రుగణంబునీ జోరబారికై తపమునన్ ♦ దూలించు నీలాంగయా
జ్ఞగతోచ్చశ్రుతిపాఠనాదవిలస ♦ ద్యానాద్రివాసా నినున్
జగమెల్ల న్నుతియింపఁ గంటి నీ కనా ♦ జన్మంబు ధన్యంబుగాన్.

6. ఏనమాయ్నిలంకోండ

శ్లో॥ పోత్రీభూయ సముద్ధృతాచల విభో మన్నాథ రత్నోజ్జ్వల
ద్గేహేఽఽమ్రావనిజాంతశీతలవనత్సామ్రాభృన్నివాసప్రియైః।
త్రైవిద్యైర్ద్విపహేతాధ్వరైర్ద్విజవరైః సంసేవితాంఘ్రిద్వయం
త్వాం ద్రష్టుం నతతత్సరోఽస్మి కృపయా త్వద్దర్శనం దేహి మే॥

మ. కిటిరూపైన ధాత్రిని దంష్ట్రి నెత్తిన విభూ ♦ కృష్ణా సువర్ణాధిపా
చటులేందీవలనీలవర్ణ నరసీ ♦ జాతేక్ష మన్నాయకా
పటుమాకందవనీమరందరసభృ ♦ ద్వానాద్రిభూదేవసం
కటధిష్ణ్యాంగణ నాకు జూపుము భవ ♦ త్కల్యాణరూపంబిలన్॥

7. వందరుళియెన్నంజిడంకొండ.

శ్లో॥ వైకుంఠాద్ద్రుతమేత్య మామకమనః కుర్వన్నివాసస్థలం
స్థూరీణామనుభావ్య సర్వజగతాం మాతః పితశ్చాదితః।
కుక్షిన్యస్తసమస్తలోక వసుధాదేవౌఘసంసేవితే
వానాద్రిస్థిత మాజహీహి కృపణం దాసం త్వదంఘ్రిశ్రితమ్.

చ. పరమఖవాసమున్విడిచి ♦ వంచినసత్కృప నామనంబునన్
స్థిరముగ నిల్చినట్టి సుర ♦ సేవితపాద సమస్తభూతసం
భరణ సికీర్ణలోక నవ ♦ భాసురభూసురవానశైలవి
స్ఫురదురుకీర్తి పీడకుము ♦ భూరిదయామతి నన్నుబ్రోవుమీ.

8. అగత్తునీవైత్త.

శ్లో॥ దివ్యద్రత్నవినిర్మితోన్నతగృహే వానాచలే సుస్థిత
శ్రీంచాస్యప్రవిదారకాఙ్క్షజనతాదుష్ప్రాప లక్ష్మీపతే।
విశ్లేషాయ మమ త్వయా విరచితం పంచేంద్రియాఖ్యం మహా
నాయం సమ్యగవేదిమం విషయజంబాలే నిరాస్థశ్చ మాం॥

మ. జ్వలదత్యర్ఘ్యమణిప్రభామయమహా ♦ సౌధాళిరాజద్వనా
చలనిర్వాహక భక్తిహీనజనదు ♦ ష్ప్రాపా బకధ్వంసి స
చ్ఛల నీమాయ నెఱింగితిన్ విషయసం ♦ సక్తాత్ములన్ ద్రోతు వి

విలపంచేంద్రియఘోరగర్తనిపతిత ♦ హీనాత్ము నన్ను స్వా
జలజాతాంఘ్రిసవిష్ఠానం ♦ స్మృతిమహాజంబాలము దుంచితే.

9. పుళ్ళిన్యాయ పిళిందాయ్.

శ్లో॥ క్రౌంచారేఃశ్యానభూజభంజన మహాబాహాత్మధ్యాంగలేశంగా స్వస
ర్వాశ్చైశ్వర్యనిధాన శశ్రీమునిరుగ్ణప్రాంగయుక్షే హరే।
అభ్యస్తశ్రీతిసంచయైః ప్రవిమలజ్ఞానైస్సదా భూసురైః గా
ఢ్యాఢ్యే వనభూధరే స్థిత విభో మాం దాస ముజ్జీవయ.

మ. బకదైత్యాస్యవిదారణా నిపాతన ♦ ప్రాప్రాంగసుమహో స
జగాకభూజప్రవిభంజనా హరినాయకా ♦ శక్రప్రముఖ్యదేవాద్యుతీ
యుకలంక శ్రీతిసంచయానపరతా ♦ భాస్వప్రగల్భద్విజ
ప్రకరాసేవిత వానశైలనిరతా ♦ పాలింపు న న్నర్థ్యవా.

10. ఆఅనక్కు నిన్నాదమే.

శ్లో॥ జంబాలస్థలగోహాదిత్ఖువనవాటీసస్యబుద్ధిస్ఫుర
ద్వానాద్రిప్రియధిష్ణ్య శాళివిలసద్ధామామరాధీశ్వర।
సంసారార్ణవతారకైకతరణిం త్వత్పాదపద్మం మమ
ప్రాదాః ప్రత్యుపకారమస్య కిమహం కుర్యాం మహాత్మాపతే.

మ. పురుజంబాలవివర్ధమానరసన ♦ త్పుంజశ్రీక్షువాటీసమూ
హ రమాశోభితవానశైలనిగతా ♦ హరిప్రసూనౌఘసుం
దరమాలీ సురనాయకా భవశిఖి ♦ త్రిస్తుండనౌ నాకు నీ
యరవిందాంఘ్రినొసంగి ప్రోచితివి నాయందెన్ని సన్మానము.

11. తే,య్వనాయకన్నారణన్.

శ్లో॥ పాదాక్రాంతమహీతలస్య దివిషన్నాథస్య పాదాచల నా
యోగ్యైః పుష్పకుజైః స్సమృద్ధమరుకాపుర్యాశ్శ్రితాయాః పతిః।
గాథానాం ప్రణినాయ యాం దశశతీం తస్యాం వనాద్రీశితు
ర్భక్త్యైతద్దశకం పఠం స్తనుధర స్స్యాత్సౌరిభోగ్య స్సదా॥

మ. సురకోటీరమణిప్రభావితతినం ♦ శుంభత్పదాంభోజు శ్రీ
వరుఁ గీర్తించి శఠారికూర్చిన లస ♦ త్పద్యప్రబంధంబులో
వరవానాచలనాథుని న్బొగడు స ♦ త్పద్యంబులౌ నీపదిన్
నిరతంబు న్పఠియించువారు దివిజా ♦ నీకస్తవార్హుల్ భువిన్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః.

పంచమ శతకము - ఎనిమిదవ దశకము.

[ఆరావముదే.]

అవతారిక :—శ్రీ నమ్మాళ్వార్లు శిరీవరమంగలనగరమందు వేంచేసియున్న వానమామలస్వామి తిరువడులమీద పడినారు. అయినను వీరింత ఆర్తితో శరణాగతి చేసినను సర్వేశ్వరుఁడు వచ్చి ముఖము కనబర్చలేదు. సముద్రములో మునిగిపోవుచున్నవాడు దైవయోగముచే దనకు దొరకిన యొక తెప్ప బట్టుకొని ప్రాణమును నిలువబెట్టుకొన్న శ్రీ నమ్మాళ్వార్లు యింతవఱకు మఱియొక దానిచే పురుషార్థము లభించునని గాని మఱియొకరి గుమ్మములోనికి బోయి మొఱ్ఱబెట్టుట కార్యకరమని గాని బుద్ధి తోఁపింపక సర్వేశ్వరుఁడు తనయందే సక్తచిత్తునిగాఁ జేసెనని కొంత యూరడిల్లి తిరుక్కుడందపురమును కాలినడకను పోయిరి. ఇచ్చట వీరు తమ యపేక్షితసిద్ధి గానక అచ్చటికిఁ బోవలెననగా నొకచోట జేసిన ప్రపత్తి ఫలింపలేదు. కాని అందువలన నాస్తికులై రుచివిశ్వాసములను విడుచుకొనలేదు. ఆశ్రితరక్షణముకొఱకు దివ్యదేశములయందు వేంచేసియున్న సర్వేశ్వరుఁడు మనకార్యమును జేయక మానడు. ఒకచోట చేసిన ప్రపత్తి ఫలింపకపోయినను మఱియొకచోట ఫలింపక మానదు. ఇచ్చట మనకార్యమును చేయకపోయినను మఱియొకచోట చేయునని నిశ్చయముతో నున్నారు. ఎట్లనగా—భరతాళ్వాను చతురంగబలసమేతులై చిత్రకూటమునకు బోయి "తిరువయోధ్యకు వేంచేసి పట్టాభిషేకము తిరువుళ్ళపట్టవలెనని స్వామిని ఎంత ప్రార్థించినను పిత్రాజ్ఞానుసారముగా నరణ్యమందు పదునాలుగేండ్లు నివసించియుండిగాని నేను రా"నని స్వామి సాధించియున్నారు. అట్లువలెనే వీరును సర్వేశ్వరుఁడు తమయొద్దకు వచ్చి వీరికి సేవసాధించి కటాక్షింపపోవుటచే నవసాదమును పొంది వాని సౌందర్యభోగ్యతాదులయందు మగ్నచిత్తులై పాలుత్రాగెడు పిల్ల తల్లి యుపేక్షించినయెడల తల్లడబాటు పొంది మొఱ్ఱబెట్టునట్లు వానిసన్నిధిని బడియుండి యింక నేనెందఱి గుమ్మములలోనికి బోదునని పరమార్తిని జెంది మొఱ్ఱబెట్టుచున్నారు. ఇందులో "కళైవాయ్ తున్బంకళై యాదొళివాయ్" అనునది ఉయిర్పాట్టు.

1. ఆ గా స ము దే.

శ్లో॥ సాహిత్యాజనకాత్మజాత ! ద్రవతి మత్కాఠియో జలీభూయ మ
ద్భక్త్యా భక్తజనాతివత్సల సురారాధ్యాంఘ్రిపంకేరుహ ।
సాకోద్భాసిత శాలిచాసురచనై స్సంనిజ్యమానే జలం
పూర్ణే శ్రీమతి కుంభఘోణనగరే సుస్నానమస్యాహం ద్రష్టవాన్॥

శా. సాహిత్యాజనకాత్మజా సురతటీ ♦ శాంతిగుణస్ఫీతి నా
దేహం బెల్లజలంబుమాడ్కి గరగన్ ♦ దేవా గజేంద్రావనా
వైరిహేయామృతకుంభఘోణనగరీ ♦ వాస్తవ్య పూర్ణ న్నినున్
స్నేహార్ద్రత సుమలర్చగాంచితి భవ ♦ చ్ఛేదంబుగావించితిన్.

2. ఎ మ్మా నే యి న్వై మూ ర్తి.

శ్లో॥ స్వేచ్ఛాపాత్త విసార కచ్ఛప వర క్రోడాది దేహ ! ప్రభో
శుద్ధాత్మన్నమ నాథ సద్గుణనిధే భక్తాఘవిధ్వంసక ।
ఫుల్లాంభోజరజస్సమాకులజలశ్రీకుంభఘోణే పురే
నిద్రాళో భవదంఘ్రిపంకజయుగ ప్రాప్తిః కథం మే భవేత్॥

శా. స్వామీ మత్పరిపాలకా శ్రితజన ♦ స్వాంతాశ్రితా తావకే
చ్ఛామాత్రప్రగృహీతమత్స్యకిటిసం ♦ చాస్యాదిదేహా సరో
జామోదప్రచురాంబుశీతలతటా ♦ శాభోగసంపోషితా
రామోద్దీపితకుంభఘోణశయ ధీ ♦ రా యెట్లు నిన్బొందెదన్.

3. ఎ న్నా న్ సె య్ గే న్.

శ్లో॥ కింకుర్యామహ మద్య మాం కరుణయా కోఽన్యః పరిత్రాస్యతే
యాచే త్వాం ప్రవిహాయ నాన్యమధమం యత్కించనాభీప్సితం ।
సాలప్రావృతకుంభఘోణనగరీవాస్తవ్య తే పాదయోః
కైంకర్యేణ యథా నయామి దివసాం స్త్వంమాం దయేథా స్తథా॥

శా. నాకెవ్వారిక రక్షకుల్ సునయనా ♦ నాకేర్కి లీడేర్పుమం
చేకాలంబును వేడబోను పరులన్ ♦ హీనాత్ముల న్నన్ను నీ
వే కామంబున ముంపజూతువో హరీ ♦ యీపట్టున న్గావుమీ

ప్రాకారావృతకుంభఘోణనివస ♦ త్పద్మాక్షు, నీప్రాప్తి నా
కీకాలంబున లేకపోయిన నిను ♦ హెచ్చైచ్చన సంప్రీతితో
శ్రీకామా భజియించునట్లు కరుణన్ ♦ జేయంగదే మాధవా.

4. శైలక్కాగ్నిర్పార్.

శ్లో॥ యాథార్థ్యజ్ఞానవద్భి స్సురమునినివహై రవ్యవిజ్ఞాతతత్త్వం
లోకస్యాస్య త్రిరత్నాప్రశయభవహ్యతి ర్లీలయా కల్పయంతమ్ ।
ఆత్మజ్ఞైర్విప్రవర్యైర్బహుభిరవతతే కుంభఘోణే శయాళుం
త్వాంద్రష్టుంవాంఛయాఖేప్రణిహితనయనోరోదిమిత్వాంప్రణమ్య॥

శా. జ్ఞానిజ్ఞానవిలంఘ్యమేయగుణర ♦ త్నాంభోధిసర్వేశ స్వా
ధీనాశేషజగత్కదంబ యుగవ ♦ ద్దీప్రాయుతార్కప్రభా
జ్ఞానిప్రాప్యకుంభఘోణనగరీ ♦ నాథా భవద్దర్శనం
బానంచున్ దివిజూచి మ్రొక్కులిడి నే ♦ నాక్రందముం జేసెదన్.

5. శ్రీయువన్‌తోయువన్.

శ్లో॥ ఆక్రిందామి నమస్కరోమి నటనం కృత్వా దిశోలోకితా
మచ్ఛిష్టాఘనియంత్రితశ్చ పరితస్త్వంపీత్య జిహ్రేమ్యహం ।
త్రిస్థామ్యానతకంధరో జలమయే శ్రీకుంభఘోణేశయ
త్వత్పాదాబ్జముపైతు మద్య కృపయోపాయం వదాలోచ్య మే॥

సీ. మ్రొక్కెద నేడ్చెద ♦ ముదముతో నాడెద
నీవు వచ్చెదవంచు ♦ నిక్కిచూతు
గీతాళిఁ బాడుదు ♦ పీతశోకుఁడనౌచు
నఱచెద బిగ్గర ♦ నావురనుచు
దృఢభక్తివశుఁడనై ♦ దెసలందు వెదకెద
గానక వెతలచేఁ ♦ గలఁతపడుదు
కాలకులచేనొవ్వ ♦ కుంభఘోణమునందు
భక్తులఁబ్రోవంగఁ ♦ బవ్వళించు

తే. గీ. రక్తి భవదీయ నామ [illegible] ♦ [illegible]
భవదవానల తాపార్తి ♦ విపులదేవ [illegible]
నన్ను దావరి [illegible] ♦ నళినముఖను
జేన్ను [illegible] చూపు ♦ శ్రీమనోజ్ఞ.

6. [illegible]

శ్లో॥ త్వద్భక్తి ప్రవణాత్మ [illegible] శ్రీకుంభఘోణే స్థితో
నిద్రోత్థిలో [illegible] విమలదీర్ఘికాభాగ్య [illegible] ।
జ్ఞానానందమయ [illegible] మమాత్మ [illegible]
జ్ఞాత్వాఽపి [illegible] మాం పాహి సమస్త [illegible]॥

సీ. వంతత భవదీయ ♦ సన్నిధాన
విమలయశో [illegible] ♦ విపులతటి
కూర్మితో వసియించు ♦ కుంభఘోణంబున
భక్తులం బ్రోవంగ ♦ బన్నిలించు
నిత్యసూరీశ్వర ♦ నీరజాయతనేత్ర
వల్లకీస్వనభాగ్య ♦ [illegible]
ఆనందమయరూప ♦ దయామృతసాగర
పురుషపుంగవ నాథ ♦ దురితదమన

తే. గీ. బాసి భవదంఘ్రిసేవను ♦ [illegible]
[illegible] ♦ [illegible]
ఘోరసంసృతి [illegible] ♦ [illegible]
నీదు [illegible] యుండి ♦ [illegible].

7. అ రి షో రే యా న్న ం.

శ్లో॥ భాస్వత్స్వర్ణ [illegible] పురుష శ్రేష్ఠాంబుజాపాద్యతే
శ్రీఘృష్టోరుభుజా చతుష్టయ భవన్ని [illegible] ।
మామచ్ఛిన్న భవత్పదాబ్జయుగళీదాస్యే స్వధా మజ్జని

సంశ్రితసన్తం పరితోష్య దర్శయ భవత్పాదాబ్జమాశు ప్రభో॥

మ. పురుషశ్రేష్ఠ సువర్ణవర్ణసజలాం ♦ భోజాహినీలాంగసుం
దర సద్విద్రుమభూధరేంద్రసదృశా ♦ దామోదరా గాఢపా
ద్ధరణీభృద్భగభుజా గ్రహించితివి నీ ♦ దాస్యంబున న్నన్ను నీ
చరణాంబే శరణం బొసంగి యిక సం ♦ సారంబు వారింపుమా.

8. శ శై నా య తు స్వ ం.

శ్లో॥ మద్దుఃఖాని నిశ్శ్యంత శీఘ్ర మధనా మాకృంత నానోళ్ళవితా
చక్రాలంకృత! కుంభఘోణనగరీవాస్తవ్య మాయాచణ!
శైథిల్యే పహాతే మదీయవపుషి ప్రాణేష్వియాసుష్వరం
త్వద్ధ్యానం సతతంమమాస్తు మనసి స్వస్థే తదానీమపి॥

శా. చక్రాలంకృతహస్త దుఃఖముల నా ♦ శంబొందగాఁజేయు ని
గ్రహశ్రీపక్షిత్రియు లేక మానుము పరుల్ ♦ రక్షింపగా లేరు వ
ద్వక్రాంతాఖిల కుంభఘోణశయితా ♦ దేహంబు జీర్ణించి రో
గాక్రాంతంబయి జీవుఁ డేగుతఱి నీ ♦ యంఘ్రిద్వయి న్నా మనో
వికారింతి స్మరియించునట్లు కరుణా ♦ విష్టుండవై చేయుమా.

9. ఇ శై వి త్తై నై౦.

శ్లో॥ సంసారప్రవణస్య మే త్వయి పరాం భక్తిం విరక్తిం భవే
చోత్పాద్యానుగృహీతవానసి సురాధీశాఖిలాత్మన్ హరే।
మాణిక్యచ్ఛవినిర్మితేంద్రధనుషి శ్రీకుంభఘోణే జన
వ్రాతాచార్చనిషయావతిష్ఠసి సదా త్వద్దర్శనం దేహి మే॥

మ. నను బాదాంబుజమందు జేర్చికొను మ ♦ న్నాథా త్రిలోకాదికా
రణభూతా సురనాథవందితపదా ♦ రాజీవనేత్రాశ్రిత యా
పణిరత్నాంచితకుంభఘోణనగరీ ♦ వాస్తవ్య నీరూపు నా
కనులం జూడఁగ రమ్ము నాకడకు నీ ♦ కారుణ్య మేపారఁగన్.

10. వా రా వ రు వా య్.

శ్లో॥ నేత్రాగోచర ఏవ దివ్యవపుషా మన్మానసాంతస్స్థితః
ప్రీయా సాధక భోగ్యతాముపగతో స్సంహ్లాదయస్యల్పణామ్।

మహాత్మ్యాపాని నిశర్త్య దానమకరోత్ శ్రీకుంభఘోణస్థిత
త్వద్ధ్యానం న భవే వినిక్షిప లఘు త్వత్సన్నిధిం ప్రాపయ॥

మ. తనులానందమునొందఁ గన్పడక నీ ♦ కన్నాదు హృత్పద్మమం
దనువై తోఁచెడు దివ్యమూర్తి భవదీ ♦ యామేయసౌందర్యసా
రనిధానంబగురూపుఁ జూపిన సుధా ♦ రస్య మదీయాఘభం
జన భక్తప్రియ కుంభఘోణనగరీ ♦ సంస్థాయ నీపాదముం
దనయంబస్థిరు స్థలంబుఁగనే ♦ యాభోగన త్రిష్ఠఁగా.

11. ఉఱలై యెన్బిన్ పేయ్చ్చి.

శ్లో॥ దానవ్యాః పయసా సహాసుమరుతాం పీతస్య కంసద్విషః
పాదాబ్జే హృదయం నివేశ్య కురుకాధీశ శ్శఠారిర్మునిః।
యద్విష్ణోర్మురళీనినాదమధురం జగ్రంథ సాహస్రకం
తత్రైతద్దశకం పఠన్ సారిణదృక్కామ్యో భవేత్పూరుషః॥

మ. దనుజస్త్రీకుచకుంభపానమిషత ♦ త్ప్రాణాపహారిన్ హరిన్
దననాథుండని కొల్చునట్టి కురుకా ♦ ధాత్రీశుఁడా మారనా
ఖ్యను జెన్నొందు శఠారి కూర్చిన లస ♦ ద్ద్రావిడసహస్రంబులో
ఘనమా నీపదిపద్యములఁ జదువ భ ♦ క్తప్రీతహృద్యుల్ భువిన్.

శ్రీమతే శఠకోపాయ నమః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పంచమ శతకము - తొమ్మిదవ దశకము.

[మానేయ్ నోక్కు—]

అవతారిక:—తిరుక్కుడందకు బోయి ప్రవేశించినను తమ అపేక్షితము సిద్ధింపకపోవుటచే తిరువల్లవాళ్ళకు పోవుట కుద్యోగించి తమయభిమతము సిద్ధింపకపోవుటయే కాక యచ్చటికిఁ బోవుటకుఁగూడ దుర్లభ మనిపించునట్లు తమకు బుట్టిన యవసాదము నన్యాపదేశముగా సాగించుచున్నారు.

మాశరకోదియుం దీయాళ్వార్లు మట్టు లెక్కటకు నిశ్చయించి అది వాని కవద్యాకపాయమని మాని వేసినారు. ఈ తిరువాయ్ మొళిలో నులకొంత పొచ్చుకాగా

కంటికి గనబడు దివ్యదేశములయందెల్ల ప్రవేశించినారు. దీనికి మూలమేమో తెలియదు. మాశరుశోదిలో సర్వేశ్వరుని స్వరూపమును పరామర్శించినారు. ఇచ్చట తమ స్వరూపమును రక్షించుకొనుచున్నారు. మాశరుశోదిలో శరీరసంశ్లేషముకొఱకు కాంక్షించిరి. ఇంతవఱకు గాఁగా సంశ్లేషమువలన గలిగిన ఉత్కంఠ వృద్ధినొందగా "కొమ్మైములైగళ్ యిడర్ తీర క్కొవింద కోక్కుగ్గుక్కేనల్" అన్నట్లు వానికి కైంకర్యము చేయుట కాశించిరి. సంశ్లేషమనగా వీరి మానసానుభవమే యని మొదటనే చెప్పబడినది. ఇట్లుండగా తిరువల్లవాళునకు పోవుటయనగా నేమి? బంధువర్గము నివారించుట యనగా నేమి? అనగా నామానసానుభవమున కొక కలత వచ్చుటయే మొదట సర్వేశ్వరుని సంశ్లేషానందము ననుభవించి తరువాత విశ్లేషము నొంది విరహవేదనచే బాధనొందుచున్న యొకనాయిక తన ఆభిజాత్యాదులను లక్ష్యము సేయక తిరువల్లవాళను దివ్యదేశమునకు బోవుటకు సిద్ధముగా నుండగా నీవృత్తాంత మెఱింగిన యొక సఖి వచ్చి "చెలియా! ఇది కార్యము కాదు. మనవంశమున కవద్యావహము" అని హితము బోధించి మల్లింప దలంచగా ఆనాయిక "మీమాటలవల్లన నాకేమి లాభము? ఆగ్రామమందున్న ఆరామశోభయు, తదారామ కుసుమపరిమళ భరితదక్షిణవాయువు, మధుపానమత్తమధుప ఝంకారరావంబులు, అచ్చటి వైదికక్రియాకోలాహలము, తన్నగరసమృద్ధియు, మొదలగునవి యన్నియు మీరందరు నన్ను పోవలదని నివారించినట్లు ఆయూరికి రమ్ము రమ్మని పిలుచుచున్నవి. మీమాటలతో నేమి ప్రయోజనము" అని ఆస్త్రీతిశయమును వానికిఁ దెలియజేసి మీరు నాకు బోధింపరాదండీ అని తనచెలులను బ్రతిమాలుచు నేననుకొన్నట్లు తిరువల్లవాళునకు పోయి యాస్వామికి సకలవిధకైంకర్యములు చేయవలయునని తనవారికి చెప్పుచున్నదిగా యుండెను. ఇట్టి దశను నేననుభవించి యున్నానని జీయరు సాదించేనారు. ఎట్లనగా—నంజీయరొక కాలమందు మేల్నాడుకు వెంచేసి నంబెరుమాళ్ల తిరునాళ్లకు త్వరతో మరలి వచ్చుచుండగా ఆ త్రిమకోయిల్ రేవు దగ్గరికి వచ్చునరికి కావేరి కూలంకషముగా బ్రవహించుచుండెను. రాజాలక కావేరి అవతలియొడ్డున నుండిపోతిని. ఆనాటిరాత్రి యుత్సవసంభ్రమ మంతయు చెవిని పడుచుండెను. పోయి సేవించుటకు వీలు లేక మిక్కిలి మనోవ్యథ నొందితిని." బ్రహ్మమానసపుత్రులగు ఏకతుఁడు ద్వితుఁడు త్రితుఁడు అనువారు ముగ్గురు శ్వేతద్వీపమునకుఁ బోయి లోపల ప్రవేశించుటకు తగిన యోగ్యత లేక పైన నిలువబడి అచ్చట నున్నవారు సర్వేశ్వరుని సేవించి పొందు సంభ్రమమును చెవులతో వినిరి. అట్లే యీ యాళ్వారును తిరువల్లవాళ్ గ్రామములో

నున్న ఆరవారమును విని చూచుట లభింపక పోతివని మొఱ్ఱ పెట్టుచున్నారు. ఈ తిరువాయిమొళిలో "మానేయ్ నోక్కు నల్లీర్" అను మొదటిపాశురము ఉయిర్పాట్టు.

1. మా నే య్ నో క్కు న ల్లీ ర్.

శ్లో॥ అభ్రంకషక్రముకపూగనిషక్తమల్లీ
వల్లీసుమస్తబకసౌరభనిష్కుటౌఘామ్।
శ్రీశక్తనామకపురీమధితస్థుషోఽంఘ్రిం
ప్రాప్తాఽస్మి వామనయనా స్సుకృశా కదా మామ్॥

మ. హరిణాక్షీమణులార పుష్పనిచయ ♦ వ్యానమ్రమల్లీలతో
త్కరసంశ్లిష్టవిలీఢపుష్కరగువా ♦ కశ్రేణిసీమంతవి
స్ఫురదుద్యానపరీతశక్తపురభూ ♦ షున్గాఁడుభాగ్యంబు చే
కురుటెన్నండో సహింపఁజాల నిఁక నే ♦ కూర్మిరాంగజాస్త్రవ్యధన్.

2. ఎ న్ను గో ల్ తో ళి మీ ర్గా ళ్.

శ్లో॥ యశ్శ్రోత్రియోచ్చరితసామరవాభిభూత
వార్ధిధ్వనిం నవనఘూమజటావరీతామ్।
శ్రీశక్తనామకపురీవర మధ్యవాత్సీ
త్తస్యాంఘ్రి మబ్జనయనాః కలయామ నిత్యమ్॥

మ. చెలులారా మదనాస్త్రభిన్ననగుణన్ ♦ క్షేపింప మీ కేమగున్
విలసత్కేసరమాలతీవకుళసం ♦ వృక్తాతిసౌరభ్యశీ
తలమందానిలజుష్టశక్తనగరీ ♦ ధామాంఘ్రిపాంసువ్రజం
బలదం జూడుఁడు మచ్ఛరీరమున నీ ♦ వ్యాధిం జికిత్సింపగన్.

3. శూ డు మ లి ర్కు ళ లీ ర్.

శ్లో॥ పుష్పాలంకృతకేశపాశసుభగా స్సఖ్యో వ్యథాయై మమ
క్షుభ్యద్వార్ధిగభీరసామనిచయోద్గానప్రతిధ్వాని తే।
ప్రాంతోజ్జృంభితహోమధూమపటలీసౌగంధ్యసంవాసితే
శ్రీశక్తాఖ్యపురే స్థితస్య నృహరేః పశ్యామి పాదం సదా॥

చ. సుమశరచలార మారశర ♦ శూర్ణశరీరను నన్నలంప న
భ్రమబుధవేదపాఠరవ ♦ సంవృతవారిధిఘోషమై మఖో
ద్గమశిఖిధూమధూమ్రిమయి ♦ శాగ్రిలెడు శక్తిపురి న్వసించు శ్రీ
శమితుని పాదపద్మముల ♦ గన్నుల నిత్యమి కాంతుమో చెలీ.

4. నిచ్చలుంతో శ్రీ మీర్గాళ్.

శ్లో॥ బాధిత్వా కిమిహాద్య మాం ప్రియసఖి పోత్రిత్తుంగపూగద్రుమై
ర్మోచాభిః పనసావనీజతతిభి స్సల్లాంగలీపంక్తిభిః
ముష్టోష్ణాంశుఖరాతపైర్గృహాగతై స్సౌధాళిభి స్సంకటే
శ్రీశక్త్యాఖ్యపురే భుజంగశయనస్యాయత్త ఆత్మా మమ॥

మ. పనసామ్రక్రముకాదిభూజనివహ ♦ ప్రచ్ఛన్నసౌధాళిభూ
షణమై యొప్పెడు శక్తినామకపురి ♦ న్సర్వంబుపైఁబండు నా
వనజాతాక్షున కీ మనంబు వశమై ♦ వర్తించు నెల్లప్పుడున్
వినవొల్ల న్సఖులార మీవలుకుల ♦ న్వేయేల వాక్రుచ్చగన్.

5. నన్నలత్తో శ్రీ మీరాళ్.

శ్లో॥ సఖ్యా స్సద్విజతన్యమాసనవనప్రోద్భూతధూమావృత
శ్రీశక్త్యాఖ్యపురాధినాథ మమరవ్రాతార్చితాంఘ్రిద్వయమ్।
మన్మానద్రవిణస్య లుంటనపరం పీయూషధారాసితా
భోగ్యం దీప్రతనుం కదా మమ దృశా వాలోక్య సంతృప్యతే॥

మ. ద్విజసంఘప్రవితన్యమానసవనో ♦ ద్గీర్ణాగ్నిధూమావృతాం
డజమార్గాంబగు శక్తినామకపురి ♦ న్నాగంబున న్పండు దై
త్యజయోద్దామసుఘోషమున్సలగుడా ♦ త్యంతభోగ్యున్ హరిన్
వృజినధ్వంసకుఁ జూచుటెన్నఁడో చెలీ ♦ వేడ్కన్ మదీయాక్షులన్.

6. కాణ్బదెక్షాన్నుగ్గాలో.

శ్లో॥ బింబోష్ఠ్యో మధుపానమత్తమధుకృద్ఝుంకారసన్నాదితే
శ్రీశైత్యాక్షిణవాతపోతనివహై స్సంవీజితే సర్వతః।

శ్రీశక్త్యాఖ్యపురీవరే నివసతో మాయాపతేః శ్రీపతేః
ఫుల్లాంభోజసదృక్ష మంఘ్రియుగళం వీక్షే కదా పాపినీ॥

మ. వరపుష్పాసవపానమత్తమధుప ◆ వ్రాతస్వనోద్ఘుష్టభూ
మిరుహారామవిలోకనీయరమహో ◆ మైన శక్త్యాఖ్యపూ
ర్వరమందుండెడు నీలనీరదనిభు ◆ న్బాపాటవీపావకున్
హరి నెల్లప్పుడు చూచుభాగ్య మరయ ◆ దాసాళి కిఁకఁ గల్గునే

7. పాదంగళ్మలణిపూం.

శ్లో॥ నఖ్యః ప్రీతియుజ శ్శశాంకవదనా నేత్రాప్త్యవిద్యోతిభి
ర్నీలాంభోజసితాంబుజాతనివహైః కాన్త్యా సముల్లాసితైః
భాస్వద్భిర్వితతార్థిభి స్సుధజలోపేతై స్తటాకై ర్వృతే,
శ్రీశక్త్యాఖ్యపురే విభోః పదయుగం సంపూజయేయం కదా॥

మ. జలజాక్షీముఖలోచనద్వయపరి ◆ స్పర్ధాఘువద్మావళీ
కలితాంభోధిసదృక్తటాకవిచల ◆ త్కల్లోలమ్మాలానిలా
కులశక్త్యాఖ్యపురీనివాసరతుఁడౌ ◆ గోవిందు పాదంబు ని
చ్చలు బూతీవకుళాదిపుష్పములఁ బూ ◆ జల్సేయ నాకబ్బునే.

8. నాభ్యుంపీడిన్నిసం.

శ్లో॥ శాలేయేక్షువనావళీపరివృతే ఫుల్లోల్బణసౌరభ
వ్యాప్తైస్స్వచ్ఛగభీరశీతలజలాపూర్ణైః స్తటాకై శ్చితే।
శ్రీశక్త్యాఖ్యపురే చిరాన్నివసతః శ్రీశస్య పాదం భువో
మాతారం శశిఖండఫాలరుచిరా నిర్విఘ్న మీక్షామహే॥

చ. కమలతటాకవాయువులు ◆ గల్గి నిపీడ్యరసేక్షువాటికా
కమితఖరాంశుతాపమయి ◆ శాలివిపాకవిరాజితంబునై
రమణఁ దలిర్ప శక్తిపురి ◆ రాజయి లోకము గొల్చునట్టి యా
కమలదళాక్షు పాదములఁ ◆ గన్గొనఁ గల్గునె నాకు నిత్యమున్.

9. కళ్యాణపూరి ప్ప.

శ్లో॥ యస్యాః పుష్పవనేషు కౌసుమరసం పీత్వా ద్విరేఫావళిః
శ్రీభా గాయతి కాకలీస్వరభరం హృష్టా చరంతీ ముహుః।
తస్యాం శక్తిపురి స్థితం మధురిపుం చక్రాయుధాలంకృతం
హాహా హ్యానశరీరభిన్నవలయా శక్నోమి ద్రష్టుం కదా॥

మ. మధుపానోత్కటచంచరీకనికరుం ♦ మృపోచ్చగానోల్లస
న్మధురామ్రఘనివారితోన్ణకరస ♦ న్తాపంబునై భక్తసే
వధియా శక్తపురంబున న్వెలుగు దీ ♦ వ్యదత్నమాళి న్సదా
విధిరుద్రాదినిషేవితున్ శస్త్రిశిరో ♦ వేద్యు న్సరోజాక్షు నా
శిథిలంబైన శరీరముబ్బఁగనుల ♦ న్సేవించు టెన్నండొకో.

10. తొల్లరుళ్ నల్విన్యాలే.

శ్లో॥ దేవైర్మహీసురగణైశ్చ సమీడ్యమానే
శ్రీశక్తినామకపురే వసతో మురారేః।
నామ్నాం సహస్రమనుసందధతీ కదావా
దర్శ్యామి మత్సుకృతలేశవిపాకతోఽహమ్॥

ఉ. వేలకొలంది వైష్ణవులు ♦ వేదముల న్నుతియింప భూసుప
ర్వాలయుమర్త్యదేవతతు ♦ లానతులై నతులాచరింపఁగా
సాలపరీతమై వెలుగు ♦ శక్తపురి న్నివసించు సత్కృపా
శీలు సహస్రనామములఁ ♦ జెప్పి నుతించెదు భాగ్య మెన్నడో.

11. నామంగళాయిరముడైయం.

శ్లో॥ కృష్ణం నామసహస్రిణం మురరిపుం లక్ష్మీపతిం భక్తిత
స్స్మృత్వా శ్రీకురుకాపురీపతి రయం మానీ శఠద్వేషణః।
యజ్జగ్రంథ సహస్రమత్ర దశకం శ్రీశక్తపూర్నాఽవకం
చత్వారః పురుషా హరేస్సుతిపరా శ్లాఘ్యా భవేయుర్నృషు

ఉ. నాయకనమ్రస్థితమైన యోగి ♦ నాథుని సన్నుతి జేసి భక్తను
రాగ్రిమయిన శ్రీశఠారిముని ♦ తా రచియించిన వేయిగాథలన్
క్షేమమొసంగు శక్తపురిః ♦ చెప్పెడు నీపదిపద్యముల్ భక్తి
స్సేమ బఠించు మానవులు ♦ చెందుదురు న్నుచ్చపదంబు నుర్విలోన్.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

శ్రీమతేరామానుజాయనమః.

పంచమ శతకము - పదవ దశకము.

[పి ఱ ం ద వా ఱు.]

అవతారిక :— [illegible] పోగొట్టుట మొదలగు [illegible] చేసియున్న సర్వేశ్వరునికి సకలవిధ [illegible] కైంకర్యముల నొనర్చుటకు మనోరథము గలవారై వెళ్లుట [illegible] సమయములకు [illegible] మరి [illegible] చున్నారు. ఇట్టిదశలో గూడ గుణానుభవము చేసి ప్రాణములను నిలువబెట్టుకొందమని చూడ నదియును పురుషార్థలాభముతో దుల్యముగా [illegible] మనస్సున్నత్యమును [illegible] సర్వావస్థలయందును నేను నిన్ను విడువని యున్నాను నీగుణానుభవముచే ప్రాణములు నిలుపుకొనుటకు సామర్థ్యము గలవానినిగా జేయుమని వాని తిరువడులయందు శరణాగతి చేయుచున్నారు. ఋషులు సంసారమునందలి భయమువలన [illegible] భయపడుదురు. వారు పురుషార్థసిద్ధికై కొన్ని ప్రయత్నములు చేయుదురు. వీరట్లు కాదు. అశోకవనమందున్న సీతాదేవివలె వీరు పురుషార్థము సర్వేశ్వరునివలనఁ గలుగవలెనను నిశ్చయముతో నున్నవారు. ఋషులు పురుషార్థప్రాప్తికి కొంత విలంబము కలిగినను సహించువారు. వీరు తొందరపడువారు. పురుషార్థము సర్వేశ్వరునివలననే సిద్ధించవలెనని యున్నవారి కేవిధమైన నష్టముండదు. “నచ సీతా త్వయాహీనా నచాహమపి రాఘవ” అన్నట్లు ఇళైయ పెరుమాళ్లు లాభాలాభములయందు సీతాదేవితోఁ దుల్యప్రవృత్తిగలవాడనని చెప్పియున్నారు. శ్రీకృష్ణ రామావతారములు దానియందే ఆసక్తిగలవారై యున్న ఆళ్వార్లు సర్వావతారములయందు కృష్ణావతారగుణచేష్టితములయం దాసక్తి గలవారై యుండువారు. అర్చావతారమందు తమ అపేక్షితమును పొందక పోవుటచే నవతారమునందభిలాషగలవారైరి. విభవమునకు సమకాలమందున్నవారికి గొంతవరకు కాపేక్షితము సిద్ధించియుండును. విభవమునకు వెనుక బడినవారి కోరికల దీర్చుటకు తగినస్థల మర్చావతారమై యుండగా దీనిని విడిచి “పురుషార్థము సిద్ధించును” అని విభవమున్న స్థలమును వెదకి పోవుట యేమనగా నర్చావతారమందు

అతీంద్రియుఁడైన తన్ను సంసారిచేతనుల కంటికి కనఁబడునట్లు చేసికొని సర్వాపేక్షితము
లను వారికొసంగుట తప్ప చల్లగా కంటితో జూచుట, క్షేమమడుగుట, ఆలింగనము
చేసికొనుట మొదలగువానిని చెయ్యకుండ నుండునట్లు సంకల్పించుకొని యుండుటచే
సత్యసంకల్పుని సంకల్పమునకు భంగము కలుగఁజేయఁగూడదని తలంచి తమ కాసన్న
ముగానున్న కృష్ణావతారమందు ప్రావణ్యము గలవారైరి. ఈయాళ్వారులందఱు
కృష్ణావతారమం దధికాసక్తిగలవారు. ఇందుకు కారణమేమని యొకనాడు నంజీయరు
భట్టరు నడుగఁగా "ఒకఁడు చిరకాలాతీతమైన ఆపదనుగుఱించి అంత దుఃఖించువాఁ
డఁడు. నూతనముగా సంభవిల్లిన కష్టమున వేఁగుచుండును. అట్లే తక్కిన అవతారముల
వలెగాక సమకాలమగుటచే వయస్యా ప్రాప్తమ్ముఁదసైన నేనొకవారము కృష్ణుని
కాలమునకు వెనుకఁబడితి మని దుఃఖించుచున్నారు." అని సెలవిచ్చిరి. రామావతార
మందు తండ్రియైన దశరథుఁడు శంబరాంతకుఁడు, మహావీరుడు. పిల్లలు పురుషవ్యా
ఘ్రులు. వంశము క్షత్రియవంశము. ఇవి యన్నియు నుండఁగా సర్వజగమును రక్షిం
చుటకు చక్రవర్తి తిరుమగనారి తిరుక్కల్యాణగుణములే చాలును. కాబట్టి శంకింపవన్న
శబ్దమే లేదు. కృష్ణావతారమం దన్ననో—తండ్రి సాధువైన నందగోపుఁడు. కం
సుని చెరసాలలో కృష్ణుని జన్మము. వానిని దుగింటిలో పెరుగుట, శ్రీబృందావనమందు
మునిగినను తప్పులన్నియు గాత్రములే. రక్షకులు వచ్చుట యొకనిమేష మాలస్యము
యినయెడ కాలసర్పమునోటిలో బడువాడు కృష్ణుడు. కావున నీవిషయమై కడుపు
మంట వీరికిగాక మరెవ్వరికి? ఆకాలమందు కృష్ణుని సేవించుట వీరికి ప్రాప్తించలే
దను కొరఁత కష్టమను దుఃఖముందుచున్నారు. ఈతిరువాయ్మొళిలో మొదటిపాశుర
మైన "పిఱందవాఱుం వళర్న్దవాఱుం" అనునది యీయుర్గాట్టు.

1. పిఱందవాఱు.

శ్లో॥ ప్రాసోష్ట త్వామిహైకా సుతనయమపరా చైధితత్వ్పత్రకామా
గాంధారేయాంశ్చ ఘోరాంసుఃప్రథనమతిమహాత్కల్పయిత్వాత్వమస్మిన్।
కాంతేయాన్ జావయిత్వా భరమివనితలస్యార్దితాద శ్చక్రపాణే
దివ్యాశ్చేష్టాస్తవైతాః ప్రసభ మపహరంత్యద్భుతం మానసం మే॥

సీ. ఒకనాతిగర్భమం । దుదయించి యింకొక
చానబిడ్డఁడవను । జాణతనము
వల్లవీగృహముల । నల్లన జోరబాఁడి
పాలువెన్నలు జుట్టి । పన్నుగడలు

భారతసమరాన ♦ పాండవేయులు గెల్వ
బన్నిన మాయాప్ర ♦ పంచములును
బకపూతనావత్స ♦ శకటాదిసురవైరి
సంహతి నడచిన ♦ శౌర్యగుణము
తే, గీ. విరహార్తశక్తమైన నాయాత్మ ♦ వివరమందు
జొచ్చి శైథిల్యమొందించి ♦ సుంతయైన
విడువకెప్పుడు వేధించు ♦ విమలచరిత
నిన్నుఁ జేరుట నాకిక ♦ నెన్నడగునో.

2. వ దు నై వా ర్తై యు ః.

శ్లో॥ సంహారో వృషభస్తకస్య భవతో కేళాపివాహాబాద్యస్తో
గోపీభిస్సహ రాసకుదంసకళా పాండిత్యసంపచ్చ తే ।
ఏతాన్యవ్యపరాణి యాని ఋషిభిర్గీతాని తే చేష్టితా
న్యాబధ్నంతి మనో మమాఖిలవిభో లక్ష్మీశ కంధా త్వత్పదమ్

సీ. నీలాభుజాశ్లేష ♦ లీలారతుండవై
సప్తోక్షములఁ జంపు ♦ సాహసంబు
కంసానుచరమాయి ♦ గంధర్వదానవ
లపనవిదారణ ♦ లాఘవంబు
గోపకాంతామణి ♦ గోష్ఠీవృతుండవై
రాసంబుఁ గూర్చిన ♦ రసికతయును
ఆధోరణవీర ♦ గాపతచ్ఛుండాల
గర్వభంజనమందుఁ ♦ కౌశలంబు
తే, గీ. నిదియు నదియు నటంచు నే ♦ నెన్ననేల
నీవుచేసిన లీలల ♦ న్నియున్ను దేవ
నన్ను బాధింపఁ దొడగెను ♦ నళిననాభ
సర్వలోకైకకారణ ♦ శర్వవంద్య
యెపుడు నీదరిఁ జేరుటో ♦ యెఱుఁగనయ్య.

3. పెయ్యుంపూంగుఴల్పేయ్.

శ్లో॥ క్షీరస్యన్నివ పూతనా స్తన మథా యచ్చైశవే త్వం హరే
యత్పాదేన బభంక్థ కూటశకటం క్రుధ్యన్స్వమాత్రే భృశమ్।
యన్మాత్రా పరిబధ్య దామని బలాద్బద్ధ స్త్వరోదీశ్చిరం
తత్సర్వం స్మృతమాత్రమేవ హృదయం మే ద్రావయత్యచ్యుత॥

మ. కుసుమాంచత్కబరీభరంబు వెలుగన్ ♦ క్రూరాత్మయై వేగ నీ
దెసకు న్వచ్చిన పూతనాదనుజపా ♦ లిస్తన్యంబుతోఁ ద్రావి యా
యసువు ల్మాపిన బాల్యశౌర్యమనిరా♦సాత్యర్థసామర్థ్య మ
క్కసునై బండినిఁ గాలదన్నిన భవ♦త్కార్కశ్యము న్వెన్నలన్
మెసవం జూచి యశోద గట్టిన కను ♦ న్మీలించి నీయేడ్పు వె
క్కసమున్నా స్మృతి బాయకెప్పుడుమది♦న్గాలుష్య మొందించెడున్.

4. కళ్లవేడత్తైక్కొండుపోయ్.

శ్లో॥ మాయావేషధరస్య తత్రభవతః క్రవ్యాత్పురీగాహనం
తత్రత్యాసుర వేదకర్మనిరతిప్రచ్యావనే నైపుణం।
తేభ్యో బాహ్యమతోపదేశ అగజాప్రాణేశ్వరస్యావనం
తత్సర్వం స్మృతిమేత్య లాయయతి మచ్చిత్తం విభో కిన్న్విదమ్॥

ఉ. మోసపురూపుఁ దాల్చిమును♦మూఁడుపురంబులుజొచ్చియచ్చటన్
వాసముసేయు దైత్యులకు ♦ వైదికకర్మరతిన్మరల్చి యు
జ్జాసన మొందజేసిన వి ♦ శంకటయత్నములు న్సురాపగన్
మోసెడు చంద్రశేఖరుని ♦ మోదముతో భవదంగసంస్థితున్
జేసినరీతి నేఁదలపఁ ♦ జేడ్పడు నామన మెప్పు డచ్యుతా.

5. ఉణ్ణహానరోక్కనుక్క.

శ్లో॥ యద్గోపైరాహారయే సమర్ప్యమఖిలం జగ్ధ్వాన్నమద్రిం జవా
దుద్ధృత్యైకభుజేన ఘోరమటచీం రుంధన్గవాం పాలనం।
నిర్మాణం జగతో లయే నిగిరణం సృష్టౌ తు నిష్ఠీవనం
దంష్ట్రాగ్రోద్ధృతిరంఘ్రిమానమితియత్సర్వం మనో ద్రావయేత్

సీ. గొల్లలెల్లరుఁగూడి ◆ కూర్మి నింద్రునికిడ్డ
యన్నంబులన్నిని ◆ వారగింపఁగ
కుపితుఁడై గోపతి ◆ ఘోరాశ్మవృష్టిని
గురిపించి గోగోప ◆ కులను నంచ
కులధరం బొకకేల ◆ గొడుగుగాఁ బైకెత్తి
వానిఁ గాచిన సీయు ◆ నూనకరుణ
మును భూమి సృజియించి ◆ ముంపగాఁ బ్రళయాంబు
నదరంబులోనిడి ◆ చెదరకుండ
తే, గీ. మూఁడుపాదంబులను గొల్చి ◆ మోదమలర
దాని బెండ్లాడినట్టి యు ◆ దారచేష్ట
లెన్నికొనునప్పుడెల్ల నా ◆ హృదయమగ్ని
సవిధమందున్న మైనంబు ◆ చాడ్పు నొందు.

6. ని న్న వా ఙు మ రుం ద నా ఙుం.

శ్లో॥ స్థానస్థిత్యా సనాదేః క్రమజిహా వచసో మానసస్యాపిదూరే
నానారూపాణ్యచింత్యాన్యనుభవసమతీతాని తే చేష్టితాని।
తాని ధ్యాయామ్యథాపి ప్రవరగుణ కథం చింతయేయాంభవతాం
బ్రూహిత్వంమామపాయంత్రిభువనముదరేన్యస్య పాతాऽసిభూమన్॥

సీ. వాలిని జంపి యు ◆ ద్వాసంబు చేకూని
నిలిచిన నీఠీవి ◆ నీరజాక్ష
వల్కలాజినజటా ◆ పటలంబు దీపింప
నటఁజీనఁ గాచుమన్న ◆ యొప్పిదంబు
భుజగభోగాభమౌ ◆ భుజము దిగ్గడఁ జేసి
యుదధిఁ బండిన నాటి ◆ యురుపుసోగు
బుద్ధ్యతీతంబులై ◆ పొడగాంచ శక్యము
గాని నీలీలలఁ ◆ గష్టముగను
తే, గీ. ధ్యానపథమందు నుంచెదఁ ◆ గాని సతత
మొట్టు తుదముట్ట నిన్ను నే ◆ నెన్నగలను

పాపినౌ నాకుఁ జెప్పు మ్మా పాయ మొకటి
లోకరక్షక యుజ్జ్వల శ్రీకదేవ.

7. ఒప్పిడరోడిరుఘమాన్.

శ్లో॥ భక్తానాం భవదీయతత్త్వవివృతిం కృత్వా పురా కోశకరో
ష్యాత్మానం తమసా స్త్రయోఽపి హృదయం భక్తేతరాణాం పునః।
మాణిక్యోజ్జ్వలరూప సూక్ష్మవపుషా గూఢస్య తే చేష్టితా
న్యాలోక్య ద్రవతాము పైతిచ మన స్తద్దర్శనం దేహి మే॥

ఉ॥ భక్తులకు స్వప్రకాశుఁడవు భక్తుల నాంధ్యమునందు దోయఁగా
కప్పుడ విందప్రీలమణి చారుతనుండవు కన్నుదోయి క
వ్వుకుఁడవై మదీయహృదయంబునఁ జొచ్చి కలంచుచుంటి వు
దిప్రక్తమహో నిధాన భవదీయశుభాంగముఁ గాంచు టెన్నడో.

8. తిరువురువుకిడందవారం.

శ్లో॥ అంభోధావహిరాజభోగశయనే సుప్తస్య తే చారుతా
నాభీపంకజసంభవేన కవినా సృష్ట్యాదియత్కారితం।
లోకాన్సిక్తపతిత్వమావలిహితం యుత్సర్వమన్యద్యదా
మచ్ఛ్రిత్రిం సముపైతిలాయయతి మచ్చిత్తం తదా మాధవ॥

ఉ॥ జలధి స్వ[illegible]నతీతు నాభికమల స్థానంబున న్బ్రహ్మజా
లోలి నిర్మించి[illegible]దంతరాత్మవగుచున్ స్థూలప్రపంచస్థితిన్
గలుగం[illegible] సృష్టినైపుణియు. నే కచ్ఛ్రతనేత్రత్వమున్
గలుషం బొందగఁ జేయు[illegible]మది వినక్క గ[illegible]దు చారిత్రముల్.

9. అడిమైమూర్త్యయిరందవారం.

శ్లో॥ మాచిత్వా చరణత్రయీమితధరామాత్రిం పురా త్వం బలిం
స్వస్థానస్థితపవ వాద్ధిఁ[illegible]సుధాకాశా స్మమ[illegible]ధేతి యత్।
తద్విష్ణై స్సముదీరితం త్రివిధం సంప్రాప్య మన్మానసం
లీనం త్వద్విషయే భవత్యఘురతం స్సంప్రాప్య యాంతే కదా॥

ఉ. వామనవేషధారివయి • వంచన సేయ బలి న్స్వదత్తమౌ
భూమిని వేడి లోకములమూఁడిటిఁ గొల్చిన నీమహత్త్వమున్
వేమరు చెప్పఁగా వినెడు • వేళ ద్రవించు మదీయమానసం
బో మహితాత్మ నీపదము • నొందుట నాకు లభించు టెన్నఁడో.

10. కూ డి నీ రై క్క దై ం ద వా రు ం.

శ్లో॥ దైతేయాదితిజందనైశ్చ సహిత స్త్వం శ్రీగవాధీశం జవా
దున్మథ్య త్రిదశౌఘమాశుకృపయా సంపాదయిత్వాఽమృతం।
దైత్యాన్వంచయితుం త్వయా విరచితా మాయా మదీయం మనో
విష్ట్వా మాం విశృణాతి భోగిశయన త్వత్ప్రాప్త్యుపాయం వద॥

మ. సుధకై వారినిధి న్సపర్వదనుజ • స్తోమంబుతో ద్రచ్చి యా
సుధఁ గైకొన్న విధంబు నద్ది సురల • స్తోకంబుగాఁ ద్రావి ని
ర్వ్యధులై యుండఁగ రాక్షసాళి కది దు • ష్ప్రాపంబుగాఁ జేయు నీ
యధికాశ్చర్యవిచేష్టితంబులు మదీ • యాత్మన్ గరంగించు ధ
న్యాధిరాట్తల్ప నినున్ లభించు నదుపా • యం బెద్దియో చెప్పవే.

11. నా గ రై మి రై న ం బి రా న్.

శ్లో॥ సర్వేశస్య పదాబ్జమేవ శరణం స్యాత్సర్వథాఽస్మాకమి
త్యాత్మన్యధ్యవసాయ సోఽత్ర కురుకావాసీ శఠారిర్మునిః।
యజ్జగ్రంథ సహస్రముక్తిమధురం తస్మిన్ దశైతాన్పఠ
న్వైకుంఠం సమవాప్య హర్షమతులం ప్రాప్నోతి నిత్యైస్సహ॥

ఉ. నాగశయానుపాదములె • నాకు శరణ్యమటంచు నమ్మి యా
వేగవిహీనుఁడైన శఠ • భిద్గమౌని రచించినట్టి స
ద్వాగమతుల్యమైన పది • వందలపద్యములందు నీపదిన్
రాగమున స్మరింప హరి • రమ్యపదంబు లభింత్రు మానవుల్.

శ్రీ మ తే శ ఠ కో పా య న మః.

పంచమశతకము సమాప్తము.

ఆంధ్రగీర్వాణ శఠకోప సహస్రమందు
పూర్వార్ధము సంపూర్ణము.